

Priručnik o pravnim formalnostima

Izdalo Savezno ministarstvo pravde
u Službenom glasniku Savezne Republike Nemačke
(Jahrgang 60, objavljeno u sredu, 22. oktobra 2008. godine, broj 160a)

Treće, prerađeno izdanje, 2008.

Prevod na srpski: Advokatska kancelarija JPM
Lektura: Snežana Govedarica

GIZ Projekat za pravnu reformu, u svoje i u ime partnerskih institucija u Srbiji, izražava zahvalnost Saveznom ministarstvu pravde na mogućnosti prevoda Priručnika o pravnim formalnostima koji će nam koristiti u daljem radu na unapređenju zakonodavnog procesa.

Predgovor uz ažurirano i prošireno treće izdanje

Od osnivanja Savezne Republike Nemačke Savezno ministarstvo pravde ima centralno mesto u okviru Savezne vlade. Ovo ministarstvo proverava predloge zakona i uredaba iz svih resora sa formalnog i pravnog stanovišta i savetuje savezna ministarstva u pogledu pripreme planova njihovih zakonodavnih aktivnosti. Kada je Savezni kabinet dana 21. oktobra 1949. godine ovaj zadatak preneo na resor pravde, tadašnji savezni ministar pravde dr Thomas Dehler formulisao je još uvek važeći zahtev upućen pravnoj proveru, kada je Kabinetu garantovao:

„Ova mera ni na koji način ne treba da ograniči stručnu nadležnost nadležnih resora, već da obezbedi pravnu nepovredivost, a istovremeno i formalno-pravno jedinstvo saveznog zakonodavstva; ona mora da se sprovodi uz temeljitost koja odgovara njenoj svrsi, a da se pri tome ne uspori dostavljanje predloga Kabinetu ili objavljivanje pravnih uredaba.”

Od tada se ovaj zahtev Saveznom ministarstvu pravde svakog dana iznova postavlja. Ako se blagovremeno uključi, pravna provera može bitno da doprinese kvalitetu pravnih propisa. Pri tome, reč je pre svega o pitanju da li se nove norme bez prigovora mogu uneti u postojeći pravni sistem. Da li je regulativa u skladu sa Ustavom? Da li poštuje evropsko pravo i međunarodno pravo? Da li odgovara postojećim propisima istog ranga? Međutim, ne radi se samo o tome da propis bude pravno korektan. Ako on treba da stigne do građanki i građana, do preduzeća i onih koji pravo primenjuju, onda norma mora da bude pregledna i jasno i razumljivo formulisana.

Da bi se sve to postiglo, neophodan je jedinstveni kriterijum prema kojem će savezna ministarstva formulisati svoje predloge pravnih propisa, a na kojem će se zasnivati i pravna provera. Taj kriterijum ćete pronaći u ovom priručniku, koji se sada izdaje već treći put. Njegove preporuke zasnivaju se na pravnim odredbama, a pre svega na praktičnim iskustvima iz sudske prakse. One se sa zakonodavnom praksom stalno usavršavaju, tako da ovo treće izdanje odražava rastući uticaj evropskog zakonodavstva jednako kao i aktuelnu sudsku praksu Saveznog ustavnog suda i federalnu reformu. Većina preporuka iz Priručnika relevantna je za svaku zakonodavnu nameru. One uzimaju u obzir i posebne prilike, koje nastupaju samo povremeno. Pri tome smo zadržali proverenu koncepciju prethodnih izdanja Priručnika.

Svima vama koji radite u zakonodavstvu i pravnoj proveru želim da vam ovaj novi priručnik olakša posao i da doprinese stvaranju pravno korektnih i razumljivih propisa.

Brigitte Zypries, s.r.
(savezna ministarka pravde, prim. red.)

Napomene autora

Od poslednjeg izdanja iz 1999. godine bilo je različitih povoda da se Priručnik o pravnim formalnostima preradi za novo izdanje: Tako je temeljno noveliran Zajednički poslovnik saveznih ministarstava, na čije je odredbe o formulisanju pravnih propisa Priručnik do tada upućivao. Zakonodavstvo Evropske unije se dalje razvilo i povećao se njegov uticaj na naše pravne propise. Federalna reforma i odluke Saveznog ustavnog suda, na primer o izmenama prava na donošenje uredaba na osnovu zakona, utiču na formulisanje zakona. Uzeta je u obzir i reforma pravopisa. Uz to, u međuvremenu su nastale nove vrste pomoći i izvori informacija koji mogu da budu korisni za izradu pravnih propisa.

Vrednovali smo iskustva iz pravne provere o posebno čestim formalno-pravnim greškama i to nam je bio povod da se neka iskustva jasnije i preglednije strukturišu, preciziraju i pojednostave. Samo su neke od dosadašnjih preporuka izmenjene. Tako će se klasifikacione jedinice „stav” i „tačka” ubuduće i u okviru citata normi uvek ispisivati, a citiranje pravnih propisa Evropske unije sledi evropsku praksu. Pomoć prilikom formulisanja amandmana na predloge zakona u zakonodavnom postupku ima sve veći značaj u radu saveznih ministarstava; zbog toga su ove preporuke iznova prerađene u saglasnosti sa sekretarijatom Nemačkog Bundestaga.

Formalno-pravne odredbe su sveukupno ilustrovane mnogim karakterističnim primerima formulisanja. Ako su uzete iz tekstova koji ne odgovaraju originalu novih ili preciziranih predloga ovog izdanja, one su usaglašene sa ovim priručnikom.

Ovo treće izdanje predstavlja zajedničko delo Referata za načelna pitanja pravne provere pri Saveznom ministarstvu pravde. Zahvalnost pripada pre svega mojim saradnicama i saradnicima, a to su Manfred Helge Frank, Martin Geipel, Astrid Habermann, Andreas Ignaczak, Wolfgang Leiner, Gudrun Schiebel i Claudia Seitz. Hvala i saradnicama Društva za nemački jezik: Antje Baumann, Michaela Blaha, Sibylle Hallik i Stephanie Thieme, na njihovim savetima, kao i svim kolegicama i kolegama koji nam se obraćaju sa svojim formalno-pravnim pitanjima i problemima i time doprinose daljem unapređenju preporuka ovog priručnika.

Za Referat za načelna pitanja pravne provere

Elke Schade, s.r.

Pregled sadržaja

		st.
Deo A	Pravna provera	
1	Uvodne napomene	1
2	Nadležnost	5
3	Sadržina pravne provere	8
4	Vršenje pravne provere	11
5	O upotrebi Priručnika	
5.1	Struktura	15
5.2	Objašnjenje pojmova	18
6	Pomoć u pripremi predloga i prilikom pravne provere	
6.1	Službena glasila	23
6.2	Baze podataka	28
6.3	Ostala pomoćna sredstva	40
7	Provera ustavnosti	51
Deo B	Opšte preporuke za formulisanje pravnih propisa	
1	Jezička struktura zakona i pravnih uredaba	53
1.1	Jeziik pravne struke	
1.2	Jezička razumljivost	62
1.3	Zakonodavna tehnička sredstva i razumljivost	66
1.4	Opšte napomene o izboru reči	68
1.5	Posebne napomene o izboru reči	80
1.6	Napomene o dužini i konstrukciji rečenice	95
1.7	Napomene o strukturi teksta	105
1.8	Ravnopravno jezičko postupanje prema ženama i muškarcima	110
1.9	Načini pisanja	124
1.10	Skraćenice	139
1.11	Merodavni dani i rokovi	144
2	Nazivi	
2.1	Naziv Savezna Republika Nemačka, nazivi saveznih pokrajina, drugih država i nazivi odgovarajućih državnih teritorija u pravnim propisima	152
2.2	Nazivi međunarodnih organizacija i međunarodnih ugovora	158
3	Način citiranja pravnih propisa	168
3.1	Pun citat	169
3.1.1	Naziv za citiranje	173
3.1.2	Datum proglašenja, odnosno otpravka ili poslednjeg objavljivanja kompletnog teksta	174
3.1.3	Navodi u Registru propisa	177
3.1.4	Napomena o izmeni – podatak o (poslednjoj) izmeni	189
3.2	Citiranje sastavnih delova pravnih propisa	195
3.3	Način citiranja pojedinačnih knjiga Socijalnog zakonika	202
3.4	Posebno citiranje odredaba Ugovora o ujedinjenju Nemačke	209
4	Pozivanje na druge tekstove	
4.1	Opšte o tehnici upućivanja	218

4.2	Prednosti i mane tehnike upućivanja	225
4.3	Vrste upućivanja i način citiranja	230
4.4	Osobnosti kod upućivanja na norme koje su stavljene van snage ili su ništave	249
4.5	Dovođenje u vezu sa tehničkim pravilima	
4.5.1	Opšta klauzula	252
4.5.2	Pravila pretpostavke kod poštovanja opštih klauzula	258
4.5.3	Granice kod pozivanja na tehnička pravila	261
5	Posebne napomene o pravu Evropske unije	
5.1	Nazivi za Evropsku uniju, Evropske zajednice, njihove osnivačke ugovore, države članice, organe i pravne propise, kao i Evropski ekonomski prostor	265
5.2	Način citiranja prava Evropske unije	273
5.3	Usklađivanje saveznog prava sa pravom Evropske unije	284
5.3.1	Regulative o sprovođenju, koje su u skladu sa evropskim pravom, a u vezi sa uredbama Evropskih zajednica	285
5.3.2	Unošenje direktiva Evropskih zajednica i okvirnih odluka Evropske unije u skladu sa evropskim pravom	291
5.3.3	Unošenje odluka Evropske unije (član 34 stav 2 slovo c Ugovora EU) u skladu sa evropskim pravom	303
5.4	Pravila citiranja evropskog prava	
5.4.1	Zahtevi za citiranje prilikom unošenja direktiva Evropskih zajednica	308
5.4.2	Napomena o unošenju okvirnih odluka i odluka Evropske unije	315
5.4.3	Napomena o poštovanju procedure prema Direktivi o notifikaciji	316
Deo C	Matični zakoni	320
	Model matičnog zakona	
1	Naslov matičnog zakona	
1.1	Značaj i sastavni delovi naslova	321
1.2	Naziv	324
1.3	Skraćeni naziv	331
1.4	Skraćenica	341
2	Datum proglašenja	349
3	Uvodna formula matičnog zakona	
3.1	Značaj i mesto uvodne formule	350
3.2	Pojedinačne uvodne formule	354
3.3	Posebna pitanja o saglasnosti Bundesrata	355
4	Pregled sadržaja	358
5	Podela matičnog zakona	
5.1	Struktura zakona	361
5.2	Pojedinačne odredbe i njihovi nazivi	368
5.3	Šire klasifikacione jedinice i njihovi nazivi	377
6	Ovlašćenje za donošenje pravnih uredaba	
6.1	Ovlašćenje izvršne vlasti	381
6.2	Zahtevi za sačinjavanje norme kojom se daje ovlašćenje	386
6.3	Obaveza ili diskreciona ocena za usvajanje pravnih uredaba	391
6.4	Subdelegacija	394
6.5	Pravo na učestvovanje u donošenju uredbe	399

6.6	Učešće Bundestaga	402
6.7	Saglasnost Bundesrata	405
7	Prelazne odredbe	412
8	Prateće izmene	424
9	Zahtev za citiranje prema članu 19 Osnovnog zakona kod ograničavanja osnovnih prava	427
10	Isključenje mogućnosti odstupanja pokrajinskog prava u odnosu na savezne pravne regulative	434
11	Pravila o periodu važenja	
11.1	Odredba o stupanju na snagu	438
11.2	Tačno utvrđivanje datuma stupanja na snagu	444
11.3	Uslovno stupanje na snagu	452
11.4	Odvojeno stupanje na snagu	455
11.5	Povezano stupanje na snagu	462
11.6	Retroaktivno stupanje na snagu	465
11.7	Vremensko ograničenje, stavljanje van snage	469
12	Završna formula	
12.1	Značaj završne formule	483
12.2	Pojedine završne formule	486
Deo D	Zakoni o izmenama	
	Model pojedinačne novele zakona	
1	Opšte napomene o izmenama zakona	492
2	Zakon o zameni zakona	504
3	Pojedinačna novela	
3.1	Karakteristike pojedinačne novele	516
3.2	Naslov pojedinačne novele	520
3.3	Datum proglašenja	534
3.4	Uvodna formula pojedinačne novele	535
3.5	Struktura pojedinačne novele	537
3.6	Uvodna rečenica – navođenje zakona koji se menja	544
3.7	Naredba o izmenama	552
3.7.1	Struktura naredbe o izmeni	563
3.7.2	Naredbe o izmenama „ukida se” i „briše se”	575
3.7.3	Naredba o izmenama „uneti”	589
3.7.4	Naredba o izmenama „dodati ispred”	603
3.7.5	Naredba o izmenama „dodati na kraju”	609
3.7.6	Naredba o izmenama „sačiniti”	614
3.7.7	Naredba o izmenama „zameniti”	620
3.7.8	Grupisanje naredaba o izmenama na jednom mestu	624
3.8	Izmena jedne odredbe	629
3.9	Višestruke izmene pojedinačnih odredaba u istom zakonodavnom aktu	632
3.10	Podela pratećih izmena	636
3.11	Ostali slučajevi izmena	
3.11.1	Izmena naslova	641
3.11.2	Izmena Pregleda sadržaja	646
3.11.3	Jezičko prečišćavanje teksta prilikom izmena	647
3.11.4	Ukidanje Berlinskih klauzula zbog zastarelosti	652
3.11.5	Izmene u vezi sa Socijalnim zakonikom	654

3.11.6	Izmene u vezi sa regulativom o Ugovoru o ujedinjenju	658
3.11.7	Izmena odredaba koje ograničavaju osnovna prava	662
3.11.8	Izmena priloga	664
3.11.9	Izmene uz „lebdeće izmene”	670
3.11.10	Istovremene izmene	676
3.11.11	Izmena pravila o periodu važenja	678
3.11.12	Vremensko ograničenje izmena	680
3.12	Prelazne odredbe	684
3.13	Izmene pravnih uredaba od strane zakonodavca	690
3.14	Dozvola za objavljivanje	696
3.15	Stupanje na snagu pojedinačne novele	708
3.16	Završna formula	715
4	Okvirni zakon	
	Model okvirnog zakona	
4.1	Karakteristike okvirnog zakona	717
4.2	Naslov okvirnog zakona	724
4.3	Uvodna formula okvirnog zakona	730
4.4	Struktura okvirnog zakona	732
4.5	Naziv i struktura člana	736
4.6	Prelazne odredbe	747
4.7	Pravila o periodu važenja	749
4.8	Završna formula	755
5	Uvodni zakon	756
Deo E	Pravne uredbe	
	Model matične uredbe	
1	Opšte formalno-pravne napomene	761
2	Matične uredbe	
2.1	Naslov	767
2.2	Uvodna formula	774
2.2.1	Podaci o donosiocu uredbe	776
2.2.2	Podatak o pravnom osnovu	780
2.2.3	Posebni zahtevi kod uobličavanja	793
2.3	Uredbe o subdelegaciji	800
2.4	Pravila o periodu važenja	804
2.5	Završna formula	810
3	Uredbe o izmenama	812
	Model pojedinačne novele uredbe	
3.1	Naslov	815
3.2	Uvodna formula	817
3.3	Struktura uredaba o izmenama	829
3.4	Završna formula	833
Deo F	Pomoć prilikom formulisanja amandmana na predloge zakona u zakonodavnom postupku	
1	Opšte	836
2	Pomoći prilikom formulisanja za predloge amandmana ili za odluke o davanju saglasnosti uz prihvatanje amandmana	842
3	Osobnosti kod izmene predloga zakona o izmenama	846

4	Pomoć prilikom formulisanja u formi sinopsisa	854
Deo G	Objavljivanje revidiranog teksta zakona i pravnih uredaba	
	Model objavljivanja revidiranog teksta	
1	Opšte	859
2	Tekst za objavljivanje	
2.1	Naslov objavljivanja	865
2.2	Formula objavljivanja	868
2.3	Nabrajanje sa poslednjim objavljivanjem kompletnog teksta i izmena	870
2.4	Potpisivanje	878
3	Revidirani tekst	
3.1	Sadržaj	879
3.2	Osobnosti kod „lebdećih izmena”, napomene u fusnotama	887
3.3	Ispravka novog objavljivanja	892
Dodaci		
1	Smernice za izradu zakona o ratifikaciji i uredaba u vezi sa međunarodnim ugovorima	
2	Smernice o neophodnosti novčanih kazni, naročito u odnosu na mere administrativne prinude	
3	Lista za proveru za bolje zakonodavstvo	
4	Izvod iz „Zajedničkog uvodnog stava Evropskog parlamenta, Saveta i Komisije za lica koja u zajedničkim organima učestvuju u izradi pravnih tekstova”	

Deo A

Pravna provera

1 Uvodne napomene

- 1 S obzirom na slab položaj Ministarstva pravde Rajha u Vajmarskoj Republici i kao reakcija na nacionalnosocijalistički nepravedni režim, zahtevalo se da neki centralni i nezavisni organ proveri predloge zakona i uredba sa pravnog stanovišta. Ova dužnost je prvo dodeljena Pravnom uredu Ujedinjenog ekonomskog prostora, a posle toga Saveznom ministarstvu pravde. Odlukom Kabineta od 21. oktobra 1949. godine utvrđeno je:

„Kabinet donosi odluku o učešću Ministarstva pravde u pripremi predloga zakona radi provere pravne forme i jedinstvenog jezika zakona. Isto važi za pravne uredbе koje donose Savezna vlada ili savezna ministarstva.”

U prvom izveštaju o radu Savezne vlade „Nemačka u obnovi” ovaj zadatak se 1950. godine opisuje na sledeći način:

„Resorna ministarstva u praksi teže ka tome da činjenična stanja koja bi trebalo urediti zakonom posmatraju sa stanovišta svojih nadležnosti. Uz sve težnje ministarstava ka pravu i poštovanju Ustava, jedna zaista demokratska pravna država ne može da se odrekne organa koji bi proveravao sve predloge zakona... Ministarstvo pravde, oslobođeno povezanosti sa potrebama ministarstava koje proizlaze iz njihovih nadležnosti, i usmereno samo na očuvanje prava, izuzetno je podobno za obavljanje ovih zadataka.”

- 2 Značaj pravne provere od strane Saveznog ministarstva pravde prepoznaje se već po tome što većinu zakona predlaže Savezna vlada. U 15. izbornom periodu (prevremeno završen 2005. godine) 274 od 385 proglašanih zakona bilo je zasnovano na predlozima Vlade. Ako dodamo 70 zakona koji su bili zasnovani na predlozima koalicionihih frakcija, a oslonjeni su na pripreme aktivnosti Vlade, postaje jasno da se neposredan uticaj Savezne vlade prostirao na oko 89% proglašanih zakona.
- 3 **Obim i sadržaj** važećeg saveznog prava i njegove **izmene** uvek iznova predstavljaju predmet **kritičkih izjava**. U zavisnosti od ličnog aspekta i namera čuju se manje ili više diferencirane i stručne kritike: Postoji preveliki broj propisa. Propisi se navodno suviše često i suviše brzo menjaju. Preplavljenost normama navodno guši privredu. Sužava mogućnosti ostvarivanja interesa građana. Utvrđene norme suviše često imaju funkciju izgovora. Navodno su suviše detaljne. Ne vodi se dovoljno računa o mogućnosti sprovođenja propisa u praksi. Zakonodavac reaguje suviše sporo. Efikasnost propisa se po završetku zakonodavnog postupka više ne posmatra itd.

Ovde je moguć, a i neophodan, detaljan osvrt na ove kritičke izjave. Načelno posmatranje ovih pitanja u pogledu prava i trenutnih zakonodavnih postupaka premašilo bi okvir i postavljene zadatke ovog priručnika. Ova kritika se ovde ipak pominje, jer se funkcija Saveznog ministarstva pravde, kao centralne instance za pravnu proveru, i njegove preporuke ne mogu posmatrati izolovano. Bez obzira na to što je Priručnik u celini usmeren na praktičnu primenu, ipak na nekim mestima postoje veze sa osnovnim pitanjima prava, uključujući postupke za utvrđivanje pravnih normi, koji igraju važnu ulogu i kod pomenutih kritičkih izjava.

- 4 Problematiku koja se najčešće sažima pod parolom „poplava normi” treba posmatrati imajući u vidu sledeće statističke podatke: Obim važećeg saveznog prava se, uz povremene oscilacije, već decenijama kreće u rasponu od oko 2000 matičnih zakona i 3000 matičnih uredaba. Pravni akti su različitog obima. Građanski zakonik npr. obuhvata 2385 paragrafa; međutim, mnogi zakoni i uredbe sadrže manje od pet paragrafa. Svi matični zakoni zajedno sastoje se iz otprilike 47.000 pojedinačnih odredaba, a sve uredbe zajedno iz otprilike 40.000 pojedinačnih odredaba. Utvrđivanje pravnih normi danas se pretežno odnosi na izmene već postojeće pravne regulative. Zakon o porezu na dohodak je npr. u tri godine 15. izbornog perioda menjan ukupno 24 puta. Kod ove količine normi i obima utvrđenih normi odgovornost je na zakonodavcu da s jedne strane kreira **pouzvano, pregledno i razumljivo pravo**, a s druge strane da kod važećeg prava stalno proverava da li je još uvek **neophodno**. Tome pravna provera pruža bitan doprinos.

2 Nadležnost

- 5 Nadležnost **Saveznog ministarstva pravde** za proveru zasnovana je na § 46, kao i na § 42 stav 4, § 62 stav 2 rečenica 1, § 72 stav 3 Zajedničkog poslovnika saveznih ministarstava (GGO)¹. Dopunjena je pravom savezne ministarke ili saveznog ministra pravde da u Kabinetu uloži **prigovor** na predlog nekog zakona ili uredbe ili na mere Savezne vlade zbog njihove nespojivosti sa važećim pravom (§ 26 stav 2 Poslovnika Savezne vlade – GOBReg²).
- 6 Pravnom proverom Savezno ministarstvo pravde prati aktivnosti svih saveznih ministarstava u pogledu utvrđivanja pravnih normi. Ono **proverava**:
 - ◆ pre odluke Kabineta – predloge zakona Savezne vlade (§ 46 stav 1, § 51 tačka 2 GGO),
 - ◆ pre odluke Kabineta – uredbe Savezne vlade (§ 62 stav 2 i 3 u vezi sa § 46 stav 1 i § 51 tačka 2 GGO),
 - ◆ pre donošenja – uredbe saveznih ministarstava (§ 62 stav 2 u vezi sa § 46 stav 1 GGO), kao i

¹ Aktuelno izdanje GGO može se naći na veb-sajtu Saveznog ministarstva unutrašnjih poslova (www.bmi.bund.de).

² Poslovnik Savezne vlade od 11. maja 1951. (GMBI, str. 130), čija je poslednja izmena objavljena 21. novembra 2002. (GMBI, str. 848).

- ◆ pre donošenja – uredbe drugih organa koji su na osnovu subdelegacije (st. 800 i dalje) ovlašćeni za njihovo donošenje (adekvatno § 62 stav 2 u vezi sa § 46 stav 1 GGO).
- 7 U toku **parlamentarnog postupka** moguće je zahtevati dodatne provere, kao što su npr.:
- ◆ od strane nadležnog resora – provera predloga Bundesrata (Saveznog saveta), u okviru pripreme stava ili kontraargumenta Savezne vlade, kao i provera pomoći prilikom formulisanja (st. 836 i dalje), u nadležnom odboru Bundestaga (Saveznog veća) (§ 52 stav 2, § 56 stav 3 GGO) i
 - ◆ od strane Vlade – provera predloga amandmana ili preporuke za donošenje odluke.

3 Sadržina pravne provere

- 8 Provera Saveznog ministarstva pravde je pravna provera. Ako posmatramo celokupan pravni sistem, videćemo da se on pre svega odnosi na **sistematiku regulative** i **oblik regulative** određenog zakonodavnog postupka. On počinje već kod uvodnog pitanja – da li je za postizanje navedenog cilja regulative neophodna planirana regulativa u predviđenom obimu. U središtu pravne provere je pitanje da li su regulative u skladu sa **pravom višeg ranga** (tzv. vertikalna pravna provera). Provera je usmerena na
- ◆ ustavnost
 - ◆ usklađenost sa pravom Evropske unije, kao i na
 - ◆ usklađenost sa međunarodnim pravom, naročito na usklađenost sa Opštom deklaracijom Ujedinjenih nacija o ljudskim pravima i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, ako je takva veza očigledna ili ako nadležni resor postavlja odgovarajuća pitanja. Indicije za odgovarajuće veze proizlaze pre svega iz obrazloženja predloga.
- 9 Pored toga, proverava se da li predviđena regulativa može **bez prigovora da se unese u postojeći pravni sistem** (tzv. horizontalna pravna provera), na primer:
- ◆ Kakav je odnos prema drugim pravnim propisima?
 - ◆ Da li je sistematika u okviru predloga korektna?
 - ◆ Da li je odnos pravila i izuzetka odgovarajući?
 - ◆ Da li je izbegnuta dvostrukost i protivrečnost uređivanja?
 - ◆ Da li je željeno došlo do izražaja?
 - ◆ Da li je pozivanje na druge propise jasno (npr. direktna ili uopštena upućivanja)?
 - ◆ Da li je moguće ukinuti suvišnu regulativu u pravnoj oblasti?
 - ◆ Da li se propisi mogu primeniti bez problema?

- 10 Istovremeno se moraju poštovati zahtevi o formi i strukturi (**pravim formalnostima**), npr. kod naslova, uvodnih formula, načina citiranja³, naredaba o izmenama ili odredaba o stupanju na snagu. Regulatoriva se isto tako proverava u pogledu **jezičke pravilnosti i razumljivosti**.

4 Vršenje pravne provere

- 11 Pravnu proveru u Saveznom ministarstvu pravde vrše različiti referati, koji su – uglavnom u skladu sa nadležnostima u resorima – specijalizovani za određene pravne oblasti i koji imaju iskustva u proveri (**referati za zajedničku proveru**). Za pitanja o načelima pravne provere nadležan je poseban referat. On proverava i predloge Saveznog ministarstva pravde. Posebne organizacione jedinice ministarstva učestvuju kada se radi o pitanjima koja zadiru u više oblasti (npr. o opštem upravnom pravu, o zaštiti podataka, o troškovima i taksama, o činjeničnim stanjima vezanim za novčane kazne u posebnim zakonima ili o procesnom pravu). Ustavno pravo je, zbog svog značaja, redovno merilo pravne provere i u nadležnosti je referata za ustavno pravo, a naročito referata za osnovna prava.
- 12 Prikaz zakona, u skladu sa § 42 stav 1 GGO, obuhvata najmanje tekst predloga zakona, obrazloženje (§ 43 GGO), kao i uvodni list (prilog 5 uz § 42 stav 1 GGO). **Predmet pravne provere** je sam tekst predloga zakona (§42 stav 1 i 4, § 46 stav 1 GGO); uvodni list i obrazloženje se razmatraju ako je to neophodno za razumevanje zakonskog teksta ili ako sadrže navode koji se tiču odnosa prema drugim pravnim propisima. Isto važi prema § 62 stav 2 GGO za predloge i pravne uredbe Savezne vlade ili saveznih ministarstava.
- 13 Nadležni referati resornih ministarstava mogu **da angažuju** Savezno ministarstvo pravde već **kod pripremnih aktivnosti** (§ 46 stav 3 GGO). Tako je moguće da se pitanja razjasne u ranoj fazi predloga, što može da olakša i ubrza završnu pravnu proveru pre dostavljanja Kabinetu. Predlozi zakona i uredaba se po završetku pripremnih aktivnosti po pravilu dostavljaju Saveznom ministarstvu pravde uz **izričitu molbu za pravnu proveru**. Referat za zajedničku proveru će, ako je neophodno, uključiti druge referate u Saveznom ministarstvu pravde (npr. referati za ustavno pravo) i objediniti sve stavove. Kada nadležni resor uzme u obzir sve primedbe i kada se završi provera, referat za zajedničku proveru potvrđuje da ne postoje primedbe u pogledu pravne sistematičnosti niti u pogledu pravne forme (**atest o proveri**). Resorno ministarstvo sada u propratnom pismu za dostavljanje Kabinetu u skladu sa § 51 GGO prilikom dostavljanja Službi saveznog kancelara može da napomene da je Savezno ministarstvo pravde potvrdilo pravnu proveru predloga. Time se ne potvrđuje samo da je Savezno ministarstvo pravde

³ Pod citiranjem pravnog akta se u tekstu ovog priručnika podrazumeva označavanje određenog pravnog akta (u svrhu upućivanja ili pozivanja na taj akt), a ne navođenje njegovog kompletnog teksta. U tom smislu pod citatom tog akta podrazumeva se navođenje njegovog naziva i drugih relevantnih podataka o njemu, prim. red.

imalo priliku za proveru, već i da je zaista izvršilo proveru i da nije imalo primedaba, ni u pogledu pravne sistematičnosti niti u pogledu pravne forme.

- 14 Pravna provera navedenog obima zahteva vreme, a naročito kada se moraju uključiti i druge organizacione jedinice. Zbog toga § 46 stav 2 GGO predviđa da se Saveznom ministarstvu pravde ostavi **dovoljno vremena za proveru i objašnjenje** pitanja pravne provere. U interesu resora je da se njihovi predlozi pažljivo provere i da im se pruže saveti u pravnom pogledu. Prema § 50 GGO rok za završnu proveru predloga zakona po pravilu iznosi četiri nedelje. On se može skratiti ako svi učesnici pristanu na to.

5 O upotrebi Priručnika

5.1 Struktura

- 15 Za formalno-pravnu strukturu predloga zakona je, u skladu sa § 42 stav 4 GGO, merodavan **Priručnik o pravnim formalnostima**. Pored toga, Savezno ministarstvo pravde u pojedinačnim slučajevima može da daje **preporuke**. Priručnik je koncipiran kao praktična pomoć u radu za sve koji pripremaju predloge pravnih propisa ili ih proveravaju.
- 16 Priručnik uzima u obzir **sve merodavne pravne propise**, uključujući ustavnopravni okvir i Zajednički poslovnik saveznih ministarstava. Pored toga, uneta su iskustva iz pravne prakse.
- 17 **Priručnik** počinje opštim preporukama o jeziku i strukturi, o nazivima, načinu citiranja i upućivanjima. Zatim se bavi pojedinačnim vrstama pravnih propisa i usmerava se prema njihovoj tipičnoj strukturi, počinje dakle sa utvrđivanjem naslova, a završava se odredbama o periodu važenja. Kod uredba se ističu samo one osobenosti koje odstupaju od zakona. Priručniku o pravnim formalnostima pristupa se preko **sadržaja i spiska ključnih reči**. Elektronsko izdanje Priručnika dostupno je preko internet stranice Saveznog ministarstva pravde (www.bmj.de/rechtsfoermlichkeit/index.htm). Tamo su sadržaj, spisak ključnih reči, kao i sve veze pojedinačnih stavova, povezani elektronskim vezama (linkovima) sa odgovarajućim mestima u tekstu.

5.2 Objašnjenje pojmova

- 18 Za razumevanje Priručnika potrebno je objasniti neke pojmove. Oni se koriste na najjednostavniji mogući način i ograničavaju se na osnovne principe, a da se pri tome ne zalazi dalje u raznovrsne diferencijacije teorijskog pristupa zakonodavstvu ili u pojmove dokumentovanja normi. Prvo se pravi razlika između **zakonodavstva i zakonodavnog akta**. „Zakonodavstvo” označava postupak u kojem se stvara opšta obavezujuća pravna regulativa. „Zakonodavni akt” označava konkretni predmet zakonodavstva, tj. zakonodavno-tehničku celinu kojom se bave zakonodavni organi. U zakonodavnom aktu mogu se povezati nove regulative, izmene i ukidanja.

- 19 Karakteristično za pravnu regulativu jeste to što ona na apstrakno-opšti način nalaže koje pravne posledice nastupaju kada je ispunjeno opisano činjenično stanje. U zavisnosti od toga koji će se zakonodavni organ aktivirati, treba praviti razliku između zakona i pravnih uredaba. **Zakoni** su pravne norme svedene pod jedan naslov, koje donose zakonodavni organi predviđeni Ustavom, kroz Ustavom utvrđen postupak. **Pravne uredbe** su pravne norme svedene pod jedan naslov, koje donose određeni izvršni organi (Savezna vlada, savezna ministarstva, pokrajinske vlade itd.), pod Ustavom utvrđenim uslovima. Ako se u daljem tekstu koriste pojmovi „norma” ili „odredba”, time se misli samo na **pojedinačnu regulativu**, odnosno pojedinačne paragrafe ili članove.
- 20 Kao „**matični zakoni**” (st. 320 i dalje) ili „**matične uredbe**” (st. 761 i dalje) označeni su pravni propisi koji samostalno uređuju manje ili više složeno činjenično stanje. Norme tih pravnih propisa svedene su pod jednim naslovom i stupaju na snagu kao „novi” zakon ili „nova” pravna uredba sa načelno neograničenim periodom važenja.
- 21 Nasuprot tome, **zakoni o izmenama** (st. 492 i dalje) i **uredbe o izmenama** (st. 812 i dalje) odnose se na izmene postojećih pravnih propisa. Tada se regulativa takođe svodi pod jedan naslov. Sami zakoni o izmenama i uredbe o izmenama **nemaju period važenja**: Svojim stupanjem na snagu izmene postaju izvršne, tj. tekst matičnih zakona i matičnih uredaba se na tačno označenim mestima menja, dopunjuje ili ukida novim tekstom. Zakoni o izmenama i uredbe o izmenama nakon svog izvršenja, odnosno nakon stupanja na snagu, više ne mogu da budu predmet novog zakonodavstva, već predstavljaju samo „omote praznog sadržaja”, koji ne proizvode pravno dejstvo. Oni povećavaju broj pravnih akata, ali ne i broj matičnih zakona i matičnih uredaba.
- 22 Zakoni o izmenama u formi **pojedinačnih novela** (st. 516 i dalje) ili **okvirnih zakona** (st. 717 i dalje) i zakona o ratifikaciji međunarodnih ugovora (Dodatak 1) nazivaju se i **zakoni sa podelom na članove**. Njihova pojedinačna regulativa nije označena sa „§” već „članovima”. U skladu sa tim postoje i **uredbe sa podelom na članove**.

6 Pomoć u pripremi predloga i prilikom pravne provere

6.1 Službena glasila

- 23 Kod pripreme novog zakonodavstva i kod pravne provere odlučujući je autentični zvanični tekst. Neizostavna pomoćna sredstva su **službena glasila Savezne države**, dakle Savezni službeni list, Savezni oglasni bilten, elektronski Savezni oglasni bilten i Službeni list Ministarstva za saobraćaj, izgradnju i urbanizam (*Verkehrsblatt*). Koji će pravni akti biti objavljeni u kojem službenom glasilu pojedinačno proizlazi iz člana 82 stav 1 Osnovnog zakona,

Zakona o objavljivanju pravnih uređaba⁴ i § 76 GGO ili posebnih zakonskih regulativa. Objavljivanje u Saveznom službenom listu, elektronskom Saveznom oglasnom biltenu i u Službenom listu ministarstva za saobraćaj, izgradnju i urbanizam zadatak je Saveznog ministarstva pravde. Njemu su podređene službe za objavljivanje, koje se nalaze u Saveznom ministarstvu pravde. One pripremaju originale tekstova koji će se objaviti, kao i njihovu štampu. Za izradu i prodaju nadležan je *Bundesanzeiger Verlagsgesellschaft mbH*.

- 24 Savezni službeni list izdaje se u dva odvojena dela, sa neravnomernim objavljivanjem i u zavisnosti od količine materije koja se objavljuje. **Savezni službeni list Deo I** sadrži zakone i pravne uređbe Savezne države, odluke Saveznog ustavnog suda, kao i naredbe i objave čije je objavljivanje u Saveznom službenom listu propisano pravnim propisima. **Savezni službeni list Deo II** sadrži međunarodne ugovore, pravne propise donete da bi oni stupili na snagu, kao i objave koje su s tim u vezi. Aktuelne izmene Saveznog službenog lista mogu se slobodno pogledati na internetu⁵.
- 25 U **Saveznom službenom listu Deo III** – uz izuzetke – odštampan je skup saveznih zakonskih propisa koji su važili dana 31. decembra 1963. godine, kao integralni tekst, sistematično po stručnim oblastima. Sistematika ove zbirke i danas predstavlja osnov za dokumentovanje važećeg saveznog prava. Za određivanje tekstova i prečišćavanje teksta, koje je tom prilikom izvršeno, relevantni su Zakon o Zbirci saveznog prava od 10. jula 1958. godine⁶ i Zakon o zaključenju Zbirke saveznog prava od 28. decembra 1968. godine⁷. Pravne izmene objavljene posle 31. decembra 1963. godine zasnovane su na tekstovima štampanim u zbirci saveznog prava.
- 26 Kao prilozi Saveznom službenom listu Deo III godišnje se pojavljuju registri propisa, koje izdaje Savezno ministarstvo pravde. U **Registru propisa A** (svetloplavi prilog uz SSL I) navedeni su svi aktuelni važeći zakoni i pravne uređbe Savezne države, i to sa naslovom, datumom donošenja i referencom originalne verzije. (Referenca ukazuje na podatke koji omogućavaju nalaženje propisa u službenom glasilu i Registru propisa, prim. red.) Tu se nalazi i registar propisa sa svim izmenama koje su izvršene od poslednjeg zvaničnog objavljivanja integralnog teksta. Svaki matični zakon i svaka matična uredba je prema stručnim oblastima svrstana u sistematiku saveznog prava (st. 25) i lako se može pronaći po broju – **FNA broj. Registar propisa B** (roze prilog uz SSL II) sadrži međunarodne ugovore i ugovore za pripremu i uspostavljanje jedinstva Nemačke. Registre propisa mogu da pronađu internet pretplatnici na Savezni službeni list preko veb-sajta društva *Bundesanzeiger Verlagsgesellschaft mbH*⁸.

⁴ Zakon o objavljivanju pravnih uređaba u prečišćenom tekstu, objavljenom u Saveznom službenom listu Deo III, stav 114-1, koji je poslednji put izmenjen članom 6 Uredbe od 31. oktobra 2006. (SSL I, str. 2407)

⁵ www.bundesanzeiger.de

⁶ Zakon o Zbirci saveznog prava od 10. jula 1958. (SSL I str. 437)

⁷ Zakon o zaključenju Zbirke saveznog prava od 28. decembra 1968. (SSL I str. 1451)

⁸ www.bundesanzeiger.de

27 Službeno glasilo Evropske unije je **Službeni list Evropske unije**. On se sastoji iz dva povezana reda, L i C, kao i iz reda S (supplement) i izlazi svakog radnog dana na svim zvaničnim jezicima Evropske unije. U redu L štampaju se uredbe i direktive i drugi pravni propisi. Red C sadrži obaveštenja i objave. Pored toga, red C sadrži jedan deo koji je dostupan isključivo u elektronskoj formi, Službeni list CE. Tu se objavljuju pripremni pravni akti. U redu S se objavljuju javni tenderi. Uz Službeni list Evropske unije polugodišnje se objavljuje dvotomni Registar propisa važećeg prava Zajednice. Prvi tom sadrži sistematizovan sadržaj, drugi tom hronološki i alfabetski registar. Izdanja Službenog lista Evropske unije mogu se naći na portalu Evropske unije⁹. Tamo se takođe može naći i Registar propisa.

6.2 Baze podataka

28 Zakonodavstvo se danas više ne može pripremiti i proveriti bez **elektronske pomoći**. Svako zakonodavstvo – bila to prva regulativa ili izmena – mora da se unese u postojeći pravni sistem bez prigovora. To zahteva poznavanje celokupnog važećeg saveznog prava. Samo tako se mogu izbeći neželjene dvostruke regulative, nejasnoće i nejedinstvena upotreba jezika. Najzad, na toj osnovi mogu se precizno formulisati i zahtevati izmene.

29 Najvažnije pomoćno sredstvo u pripremi pravnih propisa – kako kod prve regulative, tako i kod izmena – jeste **pravni informacioni sistem** društva Juris GmbH. **Juris** u Nemačkoj raspolaže najobimnijom zbirkom informacija o svim pravnim pitanjima i stalno je proširuje. Visok kvalitet ponuđenih informacija obezbeđen je kroz tesnu saradnju službi Saveznog ustavnog suda za dokumentaciju, pet vrhovnih sudova, Savezne službe pravde i pokrajina. Svi zainteresovani imaju slobodan pristup ovom informacionom sistemu Juris GmbH uz naknadu. Obrađivačima pravnih propisa Juris nudi raznovrsne mogućnosti pretrage, a naročito u sledećim rubrikama:

- ◆ jurisprudencija
- ◆ zakoni/uredbe
- ◆ upravni propisi

Osim toga, postoje rubrike za podatke o literaturi, časopisima, leksici, tarifnim ugovorima, pomoćnim sredstvima u radu, obaveštenjima i štampi.

30 Rubrika **zakoni/uredbe** sadrži sve objavljene pravne propise Savezne države koji su obuhvaćeni u Registru propisa A, pravne propise pokrajina, pravo Evropske unije, kao i konvencije o dvostrukom oporezivanju Savezne Republike Nemačke sa drugim državama.

31 Najvažniji podaci o **svakom zakonu i svakoj pravnoj uredbi Savezne države** nalaze se u okvirnom dokumentu, a to su pun naslov, datum donošenja, referenca koja se odnosi na prvo objavljivanje i eventualni revidirani tekst, FNA broj (st. 26), podaci o izmenama ovog pravnog propisa i o vezama sa pravom Evropske unije. Matični zakoni i matične uredbe

⁹ <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/>

Savezne države uneti su u obliku **celovitog aktuelnog važećeg teksta**, a po izboru se mogu prikazati i pretražiti u kontekstu ili kao pojedinačne regulative. Dostupni su i raniji tekstovi **svake pojedinačne regulative**. U fusnotama su navedene i određene izmene sa referencom i datumom stupanja na snagu. Pored toga, postoje i napomene o vezama sa drugim pravnim normama i odstupajućim pokrajinskim pravom, kao i o relevantnoj jurisprudenciji i literaturi. Ovim podacima i napomenama direktno se može pristupiti preko elektronskih veza (linkova). Dokumentuju se i prilozi uz zakone i pravne uredbe, ako se mogu prikazati. Dokumentovanje vrši **Savezna služba pravde**¹⁰. Izmene se unose odmah po objavljivanju.

- 32 Mogućnosti baze podataka su značajne za strukturu pravnih propisa sa mnogih aspekata. Podaci koji su potrebni za **pravilno citiranje** zakona ili pravne uredbe (st. 169 i dalje) mogu se brzo pronaći. Kod planiranih izmena moguće je proveriti da li se **naredbe o izmenama** (st. 552 i dalje) odnose na odgovarajuća mesta u tekstu pravnog propisa koji se menja. Moguće je detaljno utvrditi koji su propisi značajni za određenu grupu pitanja. Osim toga, moguća je pretraga po kriterijumima, kao što su npr. datum donošenja ili datum stupanja na snagu, ali i po **ključnim rečima**, kao što su npr. „osporavanje”, „potrošači” ili „preduzeće”, kako bi se, u skladu sa značenjem svog sadržaja, jedinstveno koristile u saveznom pravu.
- 33 U pravnim propisima često se upućuje na druge propise. Kako se kod izmena izvornih normi ili referentnih normi željene pravne povezanosti ne bi pomešale, kod izmena se mora voditi računa o **problematici upućivanja** (st. 218 i dalje). U bazi podataka moguće je navesti jedan paragraf, doduše najviše do nivoa stava, i pretražiti sve druge propise koji upućuju na ovu **referentnu normu**.
- 34 Uz pomoć baze podataka se zatim može utvrditi kojim propisima se daju ovlašćenja za donošenje **pravnih uredaba** ili koje se pravne uredbe zasnivaju na propisima kojima se daju ovlašćenja.
- 35 I za sastavljanje **sinopsisa** (uporednog pregleda) mogu se koristiti tekstovi iz baze podataka. Sinopsisi su svrsishodni kod pravnih izmena, a često su i neizostavni. U jednoj koloni se štampa važeće izdanje pojedinačnog propisa, zakona ili pravne uredbe u integralnom tekstu, u drugoj koloni željeno buduće izdanje u integralnom tekstu, a u trećoj koloni neophodne izmene.
- 36 **„Gesetze im Internet” (Zakoni na internetu)** jeste još jedna baza podataka gde se besplatno mogu naći skoro svi savezni zakoni i pravne uredbe u važećem tekstu¹¹. Ova baza podataka stavlja se na raspolaganje u saradnji sa pravnim informacionim sistemom društva Juris GmbH.

¹⁰ Stanje 2008: Referat I 3, Savezna služba pravde, Adenauerallee 99–103, 53113 Bon,
: www.bundesjustizamt.de

¹¹ www.gesetze-im-internet.de

- 37 Informacije o važećem pravu pruža i **EUR-Lex**, koji sastavlja evropska služba za objavljivanje¹². EUR-Lex između ostalog sadrži pravo Evropske unije, Registar propisa sa propisima o sprovođenju u nacionalnom pravu država članica, dokumenta o pripremnim zakonodavnim aktivnostima, parlamentarnim pitanjima, kao i sudsku praksu Suda pravde Evropske unije i Prvostepenog suda¹³. Pri tome se za vreme pretrage mogu menjati postojeće jezičke verzije, kako bi se izvršila paralelna pretraga. EUR-Lex nudi i pristup Službenom listu Evropske unije, red L i C, od 1998. godine. Preko Jurisa je moguć pristup ovim podacima u nemačkom izdanju.
- 38 Baza podataka „**Gesetzesportal**” (**Zakonski portal**) pruža informacije o važećim zakonodavnim postupcima, izmenama zakona i novim zakonima iz **Saveznog službenog lista Deo I i Deo II**, parlamentarnim štampanim stvarima i plenarnim protokolima, kao i prečišćene zakonske tekstove u važećem i istorijskom izdanju. Zakonski portal održava Juris GmbH u saradnji sa izdavačem *Bundesanzeiger Verlag*, a pristupa mu se preko linka iz ponude Juris GmbH.
- 39 Pored toga, na internetu su takođe objavljene odluke svih saveznih sudova¹⁴.

6.3 Ostala pomoćna sredstva

- 40 U sadržaju Saveznog službenog lista se ispod određenog naslova zakona i pravne uredbe nalaze ostale informacije. Napomena **FNA** odnosi se na Registar propisa A (st. 26). Preko tamo navedenog broja moguće je pronaći npr. izmene nekog zakona sa njegovom referencom. Napomena **GESTA** uz odgovarajuće šifre omogućava da se utvrdi merodavni zakonski materijal.
- 41 Informacioni sistem **GESTA** (stanje saveznog zakonodavstva) dokumentuje do letnje pauze 2007. godine sve planirane zakone dostavljene Bundestagu i Bundesratu i njihovo parlamentarno tretiranje. Od tada se GESTA vodi kao sastavni deo baze podataka **DIP** (Dokumentacioni i informacioni sistem za parlamentarne procedure). Uz pomoć GESTA brojeva, iskazanih u Saveznom službenom listu, u DIP-u se može lako i brzo doći do zakonodavnih materijala o svakom zakonu. DIP je zajednički informacioni sistem Bundestaga i Bundesrata. Dokumentuje celoviti tok parlamentarnih konsultacija oko nekog zakona – onako kako je on zapisan u štampanim materijalima i plenarnim protokolima – i pruža opširan pristup svim elektronski raspoloživim dokumentima (predlozi zakona, izveštaji odboru, debate na plenumu itd.). DIP-u se može pristupiti preko internet stranice <http://dip21.bundestag.de/dip21.web/bt>.

¹² <http://eur-lex.europa.eu/de/index.htm>

¹³ Lisabonski ugovor: Sud pravde Evropske unije, koji se sastoji iz Suda pravde i Opšteg suda, kao i specijalizovanih sudova, prim. red.

¹⁴ www.bundesverfassungsgericht.de; www.bundesgerichtshof.de; www.bverwg.de; www.bundesarbeitsgericht.de; www.bundessozialgericht.de; www.bundesfinanzhof.de; www.bundespatentgericht.de

- 42 Kod forme zakona o ratifikaciji i uredaba u vezi sa međunarodnim ugovorima, Savezno ministarstvo pravde je donelo smernice za izradu zakona o ratifikaciji i tih uredaba (smernice u skladu sa § 73 stav 3 GGO – RiVeVo). Sadržane su u brošuri „**Smernice za postupanje sa međunarodnim ugovorima**”, a pored toga su odštampane u **Dodatku 1** uz ovaj priručnik.
- 43 I za pitanja da li su neophodni propisi o novčanim kaznama i kako po potrebi treba formulisati **propise o novčanim kaznama** u posebnom krivičnom pravu postoje pomoćna sredstva. Radna grupa pokrajinskih sudskih uprava i Saveznog ministarstva pravde izradila je **smernice**, koje su pravni odbor Bundesrata odlukom od 2. marta 1983. godine i Savezno ministarstvo pravde postavili za kriterijume prilikom provere. S jedne strane, to su „Smernice o neophodnosti novčanih kazni, naročito u odnosu na mere administrativne prinude”. Odštampane su u **Dodatku 2**. S druge strane, to su „Smernice za izradu propisa o novčanim kaznama u posebnom krivičnom pravu”. Ove smernice su dopunjene preporukama i primerima, a unete su u obimno **pomoćno sredstvo u radu** „Preporuke za izradu propisa o novčanim kaznama u posebnom krivičnom pravu”¹⁵.
- 44 Pravno pojednostavljenje, smanjenje nepotrebne birokratije i ublažavanje „poplave normi” predstavljaju važne ciljeve u saveznom zakonodavstvu. Zbog toga savezna ministarstva već prilikom izrade predloga treba da obezbede da se zakonodavna namera u svakoj fazi, kako kao celokupan poduhvat tako i u svojim pojedinačnim regulativama, dobro obrazloži u pogledu svoje neophodnosti i efikasnosti. Odredbe §§ **42 i dalje GGO** od posebnog su značaja za **bolje zakonodavstvo**. Tako je § 42 GGO usmeren na poštovanje formalnih zahteva po pitanju strukture zakonskog predloga, pravne formalnosti i razumljivosti teksta regulative. Odredbe §§ 43 i 44 GGO zahtevaju da obrazloženja sadrže kako izlaganja o cilju, svrsi i neophodnosti regulative, tako i raspravu sa alternativama regulative i zakonskim posledicama koje se uzimaju u obzir. § 45 i dalje GGO sadrži odredbe o postupku, i to o obavezi usaglašavanja i obaveštavanja sve do dostavljanja Kabinetu, koje doprinose tome da se predlog pripremi sa najvećim mogućim stručnim znanjem, kako bi se blagovremeno sprečili problemi oko prihvatanja. Poštovanje navedenih odredaba GGO podržano je **Listom za proveru** za bolje zakonodavstvo (Dodatak 3).
- 45 Veoma korisnu pomoć kod obrade predloga zakona i uredaba pruža Savezna akademija za javnu upravu pri Saveznom ministarstvu unutrašnjih poslova na internetu svojim (lozinkom zaštićenim) „**Pomoćnim sredstvom u zakonodavstvu**”¹⁶. Predstavljani su svi koraci u proceduri koje jedan zakon mora da prođe od prvih razmišljanja do objavljivanja u Saveznom službenom listu. Ovo pomoćno sredstvo dopunjeno je tekstovima propisa, merodavnim za zakonodavstvo, kao i osnovnim materijalima i daljim napomenama o literaturi.
- 46 Softver **eNorm** pomaže u poštovanju formalno-pravnih i redakcijskih odredaba

¹⁵ Prerađeno drugo izdanje od 16. jula 1999. objavljeno je kao Prilog br. 17a uz Savezni oglasni bilten od 22. septembra 1999.

¹⁶ <http://gesetzgebung.bakoev.ivbb.bund.de/gesetzgebung>

u toku izrade predloga zakona. Zasnovan je na programu za obradu teksta „Microsoft Word”. eNorm omogućava neprekidnu primenu dokumenata u celokupnom zakonodavnom postupku sve do objavljivanja i dokumentovanja normi. Program radi sa jedinstvenim šablonima dokumenata za različite tipove pravnih propisa i nudi različite funkcije pomoći i provere. Tako se dobijaju obaveštenja o greškama ili upozorenja ako se krše određena formalno-pravna pravila. Citati pravnih propisa se uz pomoć Jurisove baze podataka saveznog prava mogu direktno proveriti i ažurirati. Pored toga, podaci se mogu eksportovati u strukturisanoj formi (SML), što rasterećuje kasniju optimalizaciju tekstova, a rasterećuje i dokumentovanje normi¹⁷.

- 47 Od 1. avgusta 2006. godine za jezik normi važe nova **pravila pravopisa**. Savezno ministarstvo unutrašnjih poslova i Savezno ministarstvo pravde zajedničkim cirkularnim dopisima obaveštavaju savezne organe o najnovijem stanju. Kompletna dela, kao i spisak reči objavljeni su u Prilogu uz Savezni oglasni bilten¹⁸.
- 48 **Redakcijski štab Društva za nemački jezik pri Nemačkom Bundestagu**¹⁹ specijalizovan je za jezičke konsultacije kod predloga zakona. Pruža obaveštenja i savete o svim pitanjima u vezi sa izborom reči i značenjem reči, strukturom tekstova, načinom pisanja i interpunkcijom, kao i novim pravopisnim pravilima. Prema § **42 stav 5 rečenica 3 GGO** njemu se u načelu dostavljaju svi predlozi zakona radi provere pravilnosti jezika i razumljivosti. To bi trebalo učiniti što je moguće ranije, a najkasnije pre nego što se oni, radi donošenja odluke, dostave Kabinetu. Redakcijski štab ukazuje na jezičke greške i nudi alternative u formulisanju.
- 49 **„Fingerzeige für die Gesetzes- und Amtssprache”** (Vodič za jezik zakona i službeni jezik), 11. izdanje 1998, izdalo je Društvo za nemački jezik zajedno sa Saveznim ministarstvom unutrašnjih poslova i Saveznim ministarstvom pravde. Kao savetnik u svakodnevnoj praksi formulisanja pruža pomoć u poboljšanju razumljivosti tekstova zakona i zvaničnih tekstova. Sadrži mnoštvo primera i predloga za formulisanje.
- 50 Još jedno pomoćno sredstvo su obrasci sa uputstvima, koje izdaje **služba savezne uprave** – savezna služba za organizaciju kancelarije i kancelarijsku tehniku (BBB)²⁰ – kao što je priručnik „Jezik uprave blizak građanima” i Obrazac sa uputstvima M 19 „Ravnopravno jezičko postupanje prema ženama i muškarcima – napomene, mogućnosti primene i primeri”.

7 Provera ustavnosti

¹⁷ Ostale informacije pod www.enorm.bund.de

¹⁸ Sav. oglasni bilten br. 206a od 3. novembra 2006. Spisak reči i ostale informacije pod www.rechtschreibrat.com

¹⁹ Platz der Republik 1, Marie-Elisabeth-Lüders-Haus, 11011 Berlin, tel. 030-22 73 30 66, e-mail: redaktionsstab@gfds.de

²⁰ www.bva.bund.de

51 Provera ustavnosti je centralna tačka pravne provere. Sledeća kontrolna pitanja trebalo bi da doprinesu da se problemi ustavnosti blagovremeno otkriju, precizno formulišu i da se činjenična stanja adekvatno prikažu. U slučaju nesigurnosti ili sumnji važno je obratiti se blagovremeno i ciljano **Saveznom ministarstvu unutrašnjih poslova**, koje je nadležno za pravo državne organizacije, **Saveznom ministarstvu finansija**, koje je nadležno za ustavno finansijsko pravo i **Saveznom ministarstvu pravde**, koje je nadležno za osnovna prava i pravnu proveru uopšte, kako bi se razjasnila ustavnost u konkretnom slučaju (§ 45 stav 1 rečenica 3 GGO).

52 Kontrolna pitanja

- 1 Da li je Savezna država nadležna za regulativu?
 - 1.1 Iz kojih odredaba Osnovnog zakona ili iz kojih drugih nadležnosti (tzv. nepisane odgovornosti) za konkretnu zakonodavnu nameru proizlazi **zakonodavna nadležnost** Savezne države? U pogledu konkretne zakonodavne nadležnosti u slučajevima navedenim u članu 72 stav 2 Osnovnog zakona: Da li je regulativa neophodna kroz savezne zakone radi uspostavljanja jednakih životnih uslova na teritoriji Savezne države ili radi očuvanja pravnog i ekonomskog jedinstva u opštem državnom interesu?
 - 1.2 Ako Savezna država namerava da zakon sprovodi preko sopstvenih organa: Iz kojih odredaba Osnovnog zakona proizlazi **upravna nadležnost** savezne države?
 - 1.3 Ako neki zakon koji uvode pokrajine treba da sadrži određeno odstupanje: Da li Savezna država ima **nadležnost za regulativu o upravnom postupku** prema članu 84 stav 1 rečenica 5 Osnovnog zakona?
 - 1.4 Ako nekim zakonom koji izvršavaju pokrajine, odstupajući od člana 104a stav 1 Osnovnog zakona, treba predvideti da će Savezna država preuzeti troškove: Iz koje odredbe Osnovnog zakona proizlazi da Savezna država, u celini ili delimično, sme da preuzme finansiranje (**nadležnost za finansiranje**)?
 - 1.5 Ako neki zakon treba da sadrži odredbe o finansiranju troškova od strane trećih lica (npr. o taksama, doprinosima ili posebnim naknadama): Iz koje odredbe Osnovnog zakona proizlazi da Savezna država sme da uređuje ovaj oblik finansiranja zadatka (**nadležnost za uređivanje finansiranja**)?
- 2 Da li je potrebna **saglasnost Bundesrata**? Iz kojih odredaba Osnovnog zakona proizlazi potreba za dobijanjem saglasnosti? Česti slučajevi: član 84 stav 1 rečenica 5 i 6, član 104a stav 4, član 105 stav 3 Osnovnog zakona. Ovde se radi o kompleksnoj materiji, koja

nalaže **blagovremeno** uključivanje Saveznog ministarstva unutrašnjih poslova kod regulative o upravnom postupku (član 84 stav 1 rečenica 5 i 6 Osnovnog zakona) ili Saveznog ministarstva finansija kod zakona o uslugama (član 104a stav 4 Osnovnog zakona) ili Saveznog ministarstva pravde. Koji pojedinačni propis sa konkretnom zakonodavnom namerom i iz kojeg razloga stvara potrebu za dobijanjem saglasnosti?

- 3 Ako u zakonu treba utvrditi **ovlašćenje za donošenje pravne uredbe** (prenošenje zakonodavne nadležnosti na izvršnu vlast): Da li je ovlašćenje za donošenje uredbe u skladu sa članom 80 stav 1 rečenica 1 i 2 Osnovnog zakona? Da li su dovoljno određeni sadržaj, svrha i obim datog ovlašćenja? Da li pravna uredba zahteva saglasnost Bundesrata u skladu sa članom 80 stav 2 Osnovnog zakona? Da li potreba za dobijanjem saglasnosti za donošenje pravne uredbe treba da bude isključena zakonom kojim se daje ovlašćenje?
- 4 Ako treba **doneti pravnu uredbu**: Na osnovu kojeg konkretnog ovlašćenja saveznog zakona se donosi uredba? Na koji način su sadržaj, svrha i obim ovlašćenja za donošenje uredbe određeni u zakonu? Da li se uredba pridržava tog okvira? Koje se norme kojima se daju ovlašćenja moraju navesti u uvodnoj formuli uredbe (zahtevi za citiranje iz člana 80 stav 1 rečenica 3 Osnovnog zakona)? Da li je potrebna saglasnost Bundesrata?
- 5 Da li na **osnovna prava** ili **prava izjednačena sa osnovnim**, koja su navedena u članu 93 stav 1 tačka 4a Osnovnog zakona, utiču planirani pravni propisi? Da li na garancije ustanova (garancije institucija ili institucionalne garancije) utiču planirani pravni propisi?
- 5.1 Da li su ugrožena **građanska prava i slobode**?
- ◆ Da li se utiče na **posebna građanska prava i slobode**? Da li se – kao što je to uvek kod obavezujućih regulativa – utiče na pravo na **slobodan razvoj ličnosti** iz člana 2 stav 1 Osnovnog zakona? Koje je zaštićeno područje građanskih prava i sloboda i da li se zadire u zaštićeno područje?
 - ◆ Da li je to **zadiranje dozvoljeno**? Da li je zadiranje u zaštićeno područje građanskih prava i sloboda dozvoljeno prema odredbama Osnovnog zakona ili na osnovu zakona (proste zakonske rezerve)? Da li je zadiranje dozvoljeno samo pod određenim uslovima ili u određene svrhe (kvalifikovane zakonske rezerve)? Da li regulativa kod osnovnih prava bezrezervno poštuje granice koje su postavljene osnovnim pravima drugih imalaca osnovnih prava ili drugim ustavnim dobrima (ustavna ograničenja osnovnih prava)?
 - ◆ Da li se poštuje **zabrana zakonskog ograničenja u jednom pojedinačnom slučaju** (član 19 stav 1 rečenica 1 Osnovnog zakona)?
 - ◆ Da li je očuvano **načelo srazmernosti postupanja**? Kojom

svrsi služi regulativa? Da li tu svrhu dozvoljava Ustav uopšteno ili u određenom slučaju? Da li se regulativom može postići ta svrha? Da li je ona za to neophodna ili je dovoljno neko blaže, ali jednako pogodno sredstvo? Da li je regulativa primerena željenoj svrsi i da li se može očekivati odgovarajuće postupanje lica na koje bi se odnosila?

- ◆ Da li se poštuje pravilo da se ne sme zadirati u **suštinski sadržaj** osnovnog prava (član 19 stav 2 Osnovnog zakona)?
- ◆ Da li se poštuje **zahtev za citiranje** u smislu člana 19 stav 1 rečenica 2 Osnovnog zakona (st. 427 i dalje)?

5.2 Da li se zadire u **prava na jednakost i ravnopravnost**?

- ◆ Da li se poštuju posebna prava na jednakost i ravnopravnost (apsolutna zabrana diskriminacije)?
- ◆ Da li se poštuje opšte načelo prava na jednakost i ravnopravnost? Koji uporedni parovi postoje? Da li se jednako tretira jednako, a nejednako nejednako u skladu sa svojom nejednakošću? Da li za razlikovanje postoje razumni razlozi, koji proizlaze iz same prirode stvari ili drugi stvarno prihvatljivi razlozi? Da li važi zabrana samovolje ili postoji razlog (npr. kod neravnopravnog tretmana grupe lica) za postavljanje strožih zahteva u pogledu neravnopravnog tretmana? Da li su postojeće razlike (kod neravnopravnog tretmana) ili zajedništvo (kod ravnopravnog tretmana) dovoljne da opravdaju neravnopravni tretman ili ravnopravni tretman?

5.3 Koje se garancije institucija (npr. braka i porodice, svojine, naslednog prava) ili institucionalne garancije (npr. lokalna samouprava, državna služba) dotiču? Da li tradicionalna suština garancija ustanova ostaje nedirnuta?

6 Da li se objektivne odluke o vrednostima koje dolaze do izražaja u osnovnim pravima poštuju u regulativama koje odnose između države i građana ne uređuju neposredno (npr. u privatnom pravu i međunarodnim ugovorima)? Da li država ispunjava svoju obavezu zaštite građana?

7 Da li su planirani pravni propisi spojivi sa principima navedenim u članu 20 Osnovnog zakona (demokratija, socijalna država, pravna država, podela vlasti, federalizam) i sa ostalim opštim ustavnim načelima?

Naročito:

7.1 Da li se poštuje načelo **pravne jasnoće i pravne sigurnosti**? Da li građani mogu da predvide i proračunaju koje terete mogu očekivati? (O jezičkoj razumljivosti pravnih propisa vidi st. 53 i dalje.)

7.2 Da li se poštuje načelo zaštite građana od posledica izmenjene pravne legislative?

- ◆ Da li je reč o – **načelno nedozvoljenom** – pravom retroaktivnom dejstvu, odnosno retroaktivnom prouzrokovanju pravnih posledica, odnosno o zadiranju u činjenična stanja koja su okončana i pripadaju prošlosti?
- ◆ Da li je reč o nepravom retroaktivnom dejstvu, odnosno retroaktivnom povezivanju sa činjeničnim stanjem, tj. o zadiranju u činjenična stanja koja još uvek nisu okončana? Da li je ono dozvoljeno ako bi cilj regulative mogao da ima veći značaj od načela zaštite građana od posledica izmenjene pravne legislative?
- ◆ Da li se kod krivičnih zakona i propisa o sudskim merama za održavanje reda tokom postupka, novčanim kaznama, kaznama sudova časti i disciplinskim kaznama poštuje **apsolutna zabrana retroaktivnosti** iz člana 103 stav 2 Osnovnog zakona u pogledu odredaba koje se odnose na utvrđivanje visine kazne i na ublažavanje kazne?

7.3 Da li je uzeto u obzir da zakonodavac sâm mora da donese sve važne odluke i da ih ne sme prepustiti izvršnoj vlasti (**teorija suštine**)?

Najzad: Da li su u **obrazloženju** predloga zakona i uredaba uverljivo predstavljeni aspekti i procene koji su bitni za regulativu?

Deo B

Opšte preporuke za formulisanje pravnih propisa

Deo B

Opšte preporuke za formulisanje pravnih propisa

1 Jezička struktura zakona i pravnih uredaba

1.1 Jezik pravne struke

- ◆ Samo ko tačno zna šta želi da prenese može kratko i razumljivo da se izrazi!
- ◆ Jasan sadržaj i dobar jezik idu ruku pod ruku!

- 53 Nauka o jeziku ocenjuje razumljivost tekstova prema jednostavnosti, sažetosti i izražajnosti, kao i prema strukturi i poretku. Ove karakteristike važe i za jezik zakona i uredaba. Da bi se tekstovi sačinili razumljivo ili jezički poboljšali, treba voditi računa o tri nivoa: izboru reči, sintaksi i strukturi teksta.
- 54 Tekstovi propisa moraju da budu **jezički tačno i po mogućnosti za svakog razumljivo sačinjeni** (§ 42 stav 5 rečenica 1 GGO). Ko formuliše pravne propise mora da se bori za to da se oni jezički tačno sačine što više prema stvarnim prilikama koje treba uzeti u obzir imajući u vidu svrhu norme. Lica na koja se odnosi zakonska regulativa treba da budu u stanju da na osnovu nje prepoznaju pravni okvir bez potrebe za pravnim savetima i da svoje ponašanje na odgovarajući način prilagode. Sudovi bi trebalo da mogu da odlučuju na osnovu regulative. Granice upravnog postupanja treba da budu prepoznatljive prema sadržaju, svrsi i obimu. Stoga postoji uska povezanost (u pogledu sadržaja) sa ustavnim načelom jasnoće i preciznosti (st. 52 tačka 7.1 kontrolnih pitanja ustavnosti); samo jasan jezik zakona stvara jasnoću norme. Zakoni koji se shvataju samo „uz suptilno poznavanje stvari, vanredne metodičke sposobnosti i određeno raspoloženje za rešavanje zagonetki”²¹ ne ispunjavaju ove zahteve.
- 55 Na koga se misli pod rečju „**svako**” zavisi od toga koji krug lica zakonom treba da se obaveže ili povlasti. Zakone koji su usmereni na **neograničen krug adresata**, a time zaista na „svakoga”, kao što je npr. Krivični zakonik, trebalo bi da razume prosečno informisana osoba.

Međutim, kod zakona koji su usmereni na **ograničeni krug adresata**, pod rečju „svako” podrazumevaju se pre svega lica iz posebne pravne oblasti (npr. zanatlije prema Zakonu o zanatima, vinari prema Zakonu o vinu, sudije prema Zakonu o sudijama Nemačke). Zakonodavac može da pođe od toga da adresati takvih pravnih propisa raspolažu neophodnim stručnim znanjem.

²¹ Tako je Vrhovni finansijski sud Nemačke citirao Ustavni sud Austrije u Odluci o podnošenju od 6. septembra 2006. posl. br.: XI R 26/04.

Laici bi bar trebalo da uoče koju svrhu zakon sledi i kojim sredstvima.

- 56 Jezik zakona je **deo jezika pravne struke**. Obeležje svakog jezika struke jeste formalizovani i jedinstveni način izražavanja. Jezik struke predstavlja izraz stručnog razmišljanja i stoga jezik stručnjaka za stručnjake. Kada ga koriste nestručne osobe, jezik propisa gubi svoju neposrednu vezu sa stručnim pravnim razmišljanjem i svoju vezu sa stručnom sistematikom. Pojmove i tvrdnje laik neće moći tek tako da shvati.
- 57 Posebnost jezika pravne struke jeste u upotrebi izraza koji su u skladu sa formom izraza iz opšteg jezika, tj. jezika iz opšte upotrebe, ali njihovo značenje može da odstupa od opšteg jezika. Reči kao što su „svojina” i „posed”, „pozajmica” i „zajam”, „teško ubistvo” i „ubistvo”, „krivica”, „posvećenost” itd. u pravnoj upotrebi jezika znatno se razlikuju od opšteg jezika – to su **stručni pravni izrazi**.
- 58 Kod uređivanja činjeničnog stanja određene stručne oblasti ponekad se moraju poštovati i njeni **specifični stručni pojmovi**. Međutim, oni se mogu koristiti samo ako ne postoji opšterazumljiv opis ili kada bi takav opis nesrazmerno uvećao obim regulative. Tako se npr. regulative o sastojcima životnih namirnica ili o postupcima proizvodnje mogu nadovezati na stručni jezik proizvođača životnih namirnica, koji treba da prate ove regulative.
- 59 Kako za laika ne bi nastao teško razumljiv ili čak nerazumljiv tekst propisa, moraju se imati u vidu osobenosti jezika struke prilikom izrade zakona i pravnih uređaba. Za reči koje se koriste u značenju koje odstupa od značenja iz opšteg jezika ili ih zakonodavac uvodi kao nove, mogu se **predvideti objašnjenja izraza**. Ako se, nasuprot tome, preuzima već (kroz druge pravne propise) uveden izraz, može se odustati od ponovnog objašnjenja izraza. Time se izbegavaju suvišna i zbunjujuća ponavljanja.

Primer:

§ 1 stav 1 Zakona o prekršajima:

Prekršaj je protivpravna i skrivljena radnja kojom se ostvaruje činjenično stanje zakona, koje opravdava izricanje novčane kazne.

Ova definicija važi za ceo pravni sistem, osim ako to zakonodavac nije izričito drugačije uredio u nekom drugom zakonu.

- 60 Događa se i da reči imaju različita značenja, a u zavisnosti od konteksta regulative u kojem su navedene („opoziv” prema § 355 Građanskog zakonika ili § 49 Zakona o upravnom postupku; „odobrenje” prema § 184 Građanskog zakonika ili § 4 Saveznog zakona o kontroli zagađenja). Izraze treba dobro proveriti u pogledu **razlike u značenju** i njihove **pravilne upotrebe**. Razumljivost se umanjuje ako se izrazi različito koriste, čak i kada je određena reč sama po sebi lako razumljiva.

Primeri:

§ 76 stav 1 Zakona o akcijama:

Upravni odbor rukovodi društvom na sopstvenu odgovornost.

Pojam „sopstvena odgovornost” se u ovom kontekstu odnosi na to da upravni odbor za svoje delovanje mora da odgovara i da po potrebi snosi posledice.

§ 2 stav 1 rečenica 1 Pete knjige Socijalnog zakonika:

Zdravstveni fondovi osiguraniku stavljaju na raspolaganje ... usluge uz poštovanje zahteva ekonomičnosti (§ 12), ako te usluge nisu uračunate u sopstvenu odgovornost osiguranika.

U ovom slučaju „sopstvena odgovornost” znači da osiguranici od zdravstvenih fondova ne dobijaju usluge osiguranja.

Nekom izrazu koji se u pravu već primenjuje ne bi trebalo davati nikakvo drugačije značenje, ako za to ne postoji razlog. Bolje je pronaći novi izraz.

Uz pomoć baze podataka saveznog prava kod Jurisa (st. 29 i dalje) može se utvrditi u kojim se pojedinačnim propisima koriste isti izrazi. Ova kontrola reči olakšava jedinstveno stvaranje i upotrebu izraza.

- 61 **Upotreba stručnih izraza mora pažljivo da se planira:** Prvo treba razjasniti koji se stručni izrazi moraju preuzeti iz tekstova drugih propisa ili se stvoriti novi, a potom i šta oni treba da označe. Treba utvrditi unutrašnju povezanost tih izraza – eventualno uz pomoć jednostavne skice, koja bi predstavila međusobni odnos izraza. Na toj osnovi se utvrđuju nazivi. Oni moraju da budu jasni i moraju se jedinstveno upotrebljavati.

1.2 Jezička razumljivost

- 62 Kod tekstova propisa posebnu težinu imaju tačnost i jasnoća teksta. Izraziti tačan i jasan pravni iskaz na opšterazumljiv način znači težak rad na tekstu, povezan i sa vremenom i sa naporom.

Radi se o

- ◆ pravim rečima
 - ◆ pravim rečenicama
 - ◆ ravnoteži između preciznosti i razumljivosti.
- 63 Ovde pomažu neka opštevažeća pravila za razumljive tekstove:
- ◆ Šta želite da kažete?
 - ◆ Zabeležite ključnim rečima i skicama koje sadržaje regulative treba

pojasniti, odnosno koji uslovi u pogledu činjeničnog stanja treba da se ispune da bi nastupile određene pravne posledice. Zatim sastavite prvi nacrt formulacije i kritički ga preispitajte.

- ◆ Kako možete bolje da se izrazite?

Proverite izbor reči i sintaksu!

- ◆ Upotrebljavajte kratke rečenice! Jedna misao – jedna rečenica!
- ◆ Ključne tvrdnje idu na početak!
- ◆ Po mogućnosti samo jedna glavna rečenica i ne više od jedne sporedne rečenice!
- ◆ Glavna misao u glavnu rečenicu!
- ◆ Dajte prednost glagolima! Izbegavajte imenice!
- ◆ Izbegavajte niz priloga, pre svega zbog glomazne konstrukcije participa! Umesto toga koristite odnosne rečenice!
- ◆ Izbegavajte pasiv, koristite aktiv!

Recite to kraće!

- ◆ Brišite poštapalice!
- ◆ Koristite kratke reči!

- 64 Posebnu pažnju zahtevaju pre svega novi pravni propisi. Potrebno je hitno izmeniti postojeće propise ako su nejasni i dovode do problema u primeni.

Postoje i komplikovane pravne oblasti, u okviru kojih su se propisi u prošlosti izraživali isključivo za pravnike na najvišem apstraktnom nivou.

Primer:

§ 164 stav 2 Građanskog zakonika:

Ako volja da se postupa u tuđe ime nije jasno uočljiva, onda se nedostatak volje da se postupa u svoje ime ne uzima u obzir.

Pokušaj da se sadržaj ove norme izrazi na opšterazumljiv način ne bi samo znatno povećao obim propisa, već bi mogao i da naruši jezičko i sistematičko jedinstvo zakona.

- 65 Uz svu težnju ka opštoj razumljivosti i preciznosti, ipak važi: U pravnim propisima opšta razumljivost ne sme da ide na teret sadržajne i pravne preciznosti. Nedostatak opšte razumljivosti teksta propisa delimično može da se anulira „**pratećim tekstovima**”. Pored obrazloženja zakona, to su npr. napomene na internet stranicama saveznih ministarstava ili brošure sa objašnjenjima i primerima primene, koje pružaju objašnjenja. Kod ovih tekstova bi opšta razumljivost trebalo da ima prednost u odnosu na preciznost. Ako zakone izvršavaju organi uprave, njihov je zadatak da posreduju između zakona i lica na koja se zakoni odnose. Pružanje saveta i podrške građanima od strane organa može da kompenzuje moguće teškoće u razumevanju.

1.3 Zakonodavna tehnička sredstva i razumljivost

- 66 Propisi su često teško razumljivi i zato što se koriste posebna zakonodavna tehnička sredstva (npr. fikcija, odnos pravila i izuzetka, upućivanje). Ako posmatramo samo jednu jedinu odredbu, na jedno konkretno stvarno pitanje se po pravilu ne može dati konačan odgovor. Ostale odredbe istog ili drugog zakona moraju se uzeti u obzir. Međutim, ta zakonodavna tehnička sredstva po pravilu su neizostavna. Ona pravo čine **preglednim**, a u svojoj primeni **omogućavaju primenu** na različita činjenična stanja. Ona obezbeđuju efektivnu i pre svega ravnomernu primenu.
- 67 Kod preplitanja pojedinih regulativa postoje **pravila iskazivanja**, a po potrebi izričita **preciziranja**. Tako na primer već iz izbora reči nekog citiranja postaje jasno da li se želelo direktno upućivanje ili uopšteno upućivanje (st. 225 i dalje). Ustavne odredbe i pravna sistematika (npr. hijerarhija normi, fizička i pravna lica) pretpostavljaju se, pa se u tekstu propisa ne moraju ponavljati ili objašnjavati. Kod formulisanja predloga zakona i uredaba može se poći od toga da organi i – u spornom slučaju – sudovi poštuju priznata pravila iskazivanja.

1.4 Opšte napomene o izboru reči

- 68 Pravni jezik je **nemački**, isto tako i službeni jezik (§ 23 stav 1 Saveznog zakona o upravnom postupku) i jezik suda (§ 184 rečenica 1 Zakona o Ustavnom sudu). To treba da ima u vidu pre svega onaj ko u tekstu norme koristi strane reči ili želi da ukaže na tekstove na stranom jeziku (st. 78). Naravno, važe pravila nemačkog pravopisa (st. 47). Jezik normi ipak poseduje jednu osobenost: Ako je posle reforme pravopisa dosadašnji način pisanja pored novog načina pisanja i dalje dozvoljen, onda ga treba i dalje koristiti. Cilj je da se jedinstvenost jezika norme uglavnom održi (primeri: „auf Grund” umesto „aufgrund”; „selbständig” umesto „selbstständig”).

(Primeri nisu prevedeni, jer je značenje reči isto. Samo je pravopis drugačiji, a ovde se ukazuje upravo na razliku između starog i novog pravopisa, prim. prev.)

- 69 Reči moraju da budu odgovarajuće i da se **logički pravilno** koriste.
- 70 To prvo znači da izabrana reč treba što tačnije da izrazi ono **na šta se misli**.

Primer:

§ 17 stav 2 Zakona o bezbednosti podataka o satelitima:

Pitanje je senzitivno, ako...

„Senzitivan” između ostalog znači „veoma osetljiv”, „lako razdražljiv”, „finih nerava” pa se zbog toga pre svega dovodi u vezu sa sposobnošću osećanja. Uz to: Nije pitanje senzitivno, već odgovor, dakle prenos zatraženih podataka. Kod „senzitivno” se radi još i o stranoj i pomodarskoj reči koja se može izbeći. Bolja formulacija bi bila:

Pitanje je osetljivo u pogledu bezbednosti, ako...

Ili: Pitanje se odnosi na prenos podataka osetljivih u pogledu bezbednosti, ako...

- 71 Isto tako se mora voditi računa o **povezanosti među rečima** i o kontekstu. Nelogične veze zbunjuju, zamagljuju iskaz propisa i odvlače pažnju od stvarnog konteksta regulative.

Primer:

Umesto: ... u to se ubrajaju i podsticaji za lični rad uključujući pomoć iz susedstva.

Bolje: ... u to se ubrajaju i podsticaji za lični rad uključujući korišćenje pomoći iz susedstva.

- 72 **Jezik propisa mora verno da odrazi** činjenična stanja, tj. ne sme ni da ih zamagli niti da ih ulepša.

Ako bi se npr. u propisu o držanju kokošaka za *gustu žicu* koristio izraz „mala volijera za ptice”, to bi bilo ulepšavanje. Pod „volijerom” se prema opštoj upotrebi jezika podrazumeva najmanje sa tri strane zatvoreni, ograđeni, natkriveni prostor u kojem ptice mogu da lete. Tesni prostor za životinje se bolje naziva „kavezom”.

Ulepšavanjem se mogu smatrati i pozajmljenice (strane reči) u jeziku politike ili jeziku reklama. Ako se, na primer, promena usluge označi kao „dinamiziranje”, onda preovlađuje utisak da se radi o povećanju obima usluge. Po istom principu se ova reč, kao ni reč „usaglašavanje”, ne sme koristiti da bi se na primer zamaskiralo smanjenje obima usluge.

- 73 **Izbor mora da bude savremeni jezik.** Treba izbegavati zastarele izraze ili izraze koji se ne koriste. Tako savremena reč „procenat” treba da se koristi umesto zastarele reči „odsto”.

Drugi primeri:

Umesto „Sektor za nadzor i obezbeđenje”, bolje „sektor nadzora”.

Umesto „odumiranje”, bolje „smrt”.

Umesto „naći primenu”, bolje „treba primeniti”.

- 74 Jezička raznolikost i raznovrsnost u pravnim propisima često ostaje u drugom planu, jer su pravne norme razumljivije kada se reči i fraze za iste sadržaje uvek **jedinstveno** koriste. To važi za izbor reči unutar jednog zakona, ali i kada se zakoni prepliću. Ako želimo npr. da povodom planirane izmene koristimo savremene izraze iako zakon na mnogim drugim mestima sadrži zastarele izraze, onda bi zastarele izraze trebalo izmeniti i u drugim

propisima, naročito ako preovlađuju novelirani propisi.

- 75 Ipak bi i u tekstovima propisa, koliko je to moguće, trebalo voditi računa o raznolikosti u izboru reči. Ako se ne radi o karakterističnim pravnim pojmovima i načinu izražavanja, moguće je raznoliko formulisanje. Tako na primer reči ne bi trebalo da se nagomilavaju niti da se srodni izrazi preklapaju.

Primer:

Umesto: Članovi Bundestaga su, nezavisno od već postojeće obaveze osiguranja, dužni...

Bolje: Članovi Bundestaga ... moraju nezavisno od već postojeće obaveze osiguranja...

Umesto: Poslodavac ima pravo da odustane od prava...

Bolje: Poslodavac može da odustane od prava.

- 76 Uprkos zahtevu da se koristi moderan jezik propisa, **ne treba upotrebljavati pomodarske reči**. Reči kao što su npr. „optimalizacija”, „aktiviranje”, „modaliteti”, „multifunkcionalno”, „vremenski horizont”, „celovito” i „realizacija” povremeno se koriste u opštem jeziku, ali se kasnije opet gube, čim se pojave druge reči i fraze.

Primer:

Umesto „ako je to tehnički izvodljivo”, bolje „ako je to tehnički moguće”.

Umesto „globalno”, bolje „širok svet”.

- 77 U nemačkom jeziku se imenice mogu povezivati unedogled. **Složenice** bi ipak trebalo koristiti. Treba izbegavati veoma dugačke reči, kao što su „Schönheitsreparaturkostenpauschale” (paušalni troškovi za ulepšavanje) ili „Großkreditobergrenzenüberschreitungen” (prekoračenje gornjeg limita kod velikih kredita). Isto važi i za stvaranje skraćenih naziva za zakone ili uredbe (st. 334).

Složenice se često veoma lako mogu rastaviti.

Primer:

Umesto „Einkommenserzielungsabsicht” (namera postizanja prihoda), bolje „Absicht, Einkommen zu erzielen” (namera da se postignu prihodi).

Ako se smisleno koriste, složenice mogu da služe i definiciji pojma i ekonomičnoj upotrebi jezika. Sledeća pitanja postavljaju se prilikom izbora reči:

- ◆ Da li je složenica uobičajena?

- ◆ Da li je pregledna i jasna?
- ◆ Koju funkciju složenica ima u tekstu; da li se ona često javlja kao ključni pojam, pa stoga olakšava razumevanje teksta?

Primer:

Umesto „Bilans utvrđen na kraju jedne poslovne godine”, bolje „Završni račun”.

- 78 **Strane reči ne bi trebalo koristiti**, a pogotovo ne da bi se pratila moda, da bi se nešto ulepšalo ili zamaglilo (st. 72, 76). Dakle, ne treba: „Job-Center”, „Management Programme”. Samo kada ne postoji odgovarajuća nemačka reč, onda treba izabrati uobičajenu stranu reč. To prvenstveno važi za reči koje potiču iz engleskog jezika i koje su ušle u nemački jezik, npr. termini iz jezika struke informacionih tehnologija, koje su u međuvremenu počele da se koriste u svim oblastima društva (npr. „internet”, „homepage”, „server”) ili za standardizovane nazive profesija (npr. kontrolor).

Ako su strane reči neophodne, ali nisu opštepoznate, mogu pomoći objašnjenja izraza ili „prateći tekstovi” (st. 59, 65).

- 79 U pravnim propisima nije dozvoljeno pozivanje na **tekstove na stranom jeziku**, ni kada lica na koja se ti propisi odnose (npr. u oblasti vazdušnog saobraćaja) obično koriste tekst na stranom jeziku. Za upućivanje (st. 221 i dalje) mogu se koristiti samo objavljeni nemački prevodi; navođenje opštedostupnog Registra propisa obavezujuće je.

1.5 Posebne napomene o izboru reči

- 80 Iz teksta zakona ili uredbe nesumnjivo moraju da proizlaze **adresati regulative, činjenično stanje i pravne posledice**. Naročito mora jasno da dođe do izražaja u kojoj meri se određeno ponašanje zahteva ili zabranjuje. Mora npr. da bude jasno da li su odredbe regulative imperativnog karaktera (obavezujuće) ili dispozitivnog karaktera (odnosi se ugovorom mogu drugačije urediti). Isto tako mora jasno da proizlazi da li je uprava u svom delovanju vezana ili joj je ostavljena diskreciona ocena.
- 81 Prilikom formulisanja naredaba i zabrana za koje se izriče kazna ili novčana kazna treba voditi računa da one zadovoljavaju **načelo jasnoće i preciznosti** (član 103 stav 2 Osnovnog zakona). Oblast primene i biće krivičnog dela moraju da proizlaze iz teksta zakona. Za regulative van okvira Krivičnog zakonika i Zakona o prekršajima predviđene su „Smernice za izradu propisa o novčanim kaznama u posebnom krivičnom pravu” (st. 43).
- 82 Kod upotrebe reči „**moći**” treba biti pažljiv, jer ova reč može da ima različita značenja. Značenje u opštem jeziku i jeziku struke može da bude različito. Reč „moći” iz opšteg jezika, kojoj u jeziku struke odgovara izraz „slobodna ocena”, upućuje lica na koja se norma odnosi na **mogućnost delovanja**. U upravnopravnim propisima reč „moći” izražava dakle da je upravi ostavljena

diskreciona ocena. Reč „moći” se u opštem jeziku koristi i u značenju „biti u stanju” ili „ovladati nečim”.

Primeri:

§437 Građanskog zakonika:

Ako roba ima mane, kupac može...

1. ... da zahteva naknadno ispunjenje,
2. ... da odustane od ugovora ili ... da umanji kupoprodajnu cenu i
3. ... da zahteva naknadu štete ili ... naknadu nepotrebni troškova.

Ovde se rečju „može” kupac upućuje na različite mogućnosti delovanja.

§ 121 stav 2 rečenica 1 Zakona o nadzoru nad radom osiguravajućih društava

Dozvola može biti uskraćena ako činjenice opravdaju pretpostavku da se umanjuje efikasan nadzor nad radom društava za reosiguranje.

Ovde reč „može” znači „diskreciona ocena”.

§ 17 stav 1 Zakona o postupku davanja azila:

Ako stranac nedovoljno zna nemački jezik, onda se prilikom saslušanja službenim putem mora angažovati tumač, prevodilac ili drugi jezički posrednik, koji će prevoditi na maternji jezik stranca ili na neki drugi jezik, čije se znanje može pretpostaviti i na kojem se stranac može sporazumevati.

U tom kontekstu reč „može” znači „ovladati nečim”, „biti u stanju”.

- 83 Ako organ u svojoj odluci treba da bude vezan ili ako se radi o zabranama i naredbama, onda se reč „moći” ne sme koristiti. Umesto toga treba odabrati **zapovedni oblik** kao što je „morati”, „treba da... ” ili „ne smeju”. Obaveza organa može da se izrazi i na imperativan način u prezentu („Nadležni organ izdaje ... dostavlja ...”).

Primeri:

§ 53 tačka 1 Zakona o boravku:

Stranac će biti proteran ako je

1. zbog jednog ili više krivičnih dela sa umišljajem pravosnažno osuđen na kaznu lišenja slobode ili kaznu za maloletnike od najmanje tri godine...

§ 17 stav 4 rečenica 1 Zakona o genskoj tehnici:

Ako više podnosilaca prijave ili podnosilaca zahteva nadležnom organu istovremeno moraju da podnesu dokumenta istog sadržaja ... nadležni organ će podnosiocima prijave ili podnosiocima zahteva obavestiti ... koja dokumenta oni zajedno moraju da dostave...

- 84 Reč „**trebati**” takođe treba obazrivo koristiti. **Propisi sa „trebati”** razlikuju se od propisa sa „može” i „mora”. Mogu da označavaju različite stvari: Kada npr. neki organ „treba” da deluje, onda je on po pravilu obavezan da to učini. Ali, on izuzetno može da to ne učini, i to u netipičnoj situaciji. Reč „trebati” takođe može da izrazi da je posledica nekog prekršaja manje teška. Ostavilac npr. „treba” da navede u koje je vreme i na kojem mestu sastavio testament. Ako ovi podaci nedostaju, testament je i dalje važeći, ako se podaci mogu dobiti na drugi način (§ 2247 stav 2 i 5 Građanskog zakonika).
- 85 Reč „**važiti**” se u pravnim propisima takođe koristi sa različitim značenjem. Može da se radi o **zakonskoj fikciji**, o **neoborivoj ili oborivoj pretpostavci** ili o **upućivanju**. Zbog toga treba voditi računa da izbor reči i regulativa budu jasni. Alternativna formulacija je često jasnija.

Kod upućivanja:

Prilikom izbora predsednice ili predsednika važi § 35.

Alternativno: Prilikom izbora predsednice ili predsednika treba primeniti § 35.

Kod fikcije:

Članstvo u Bundestagu duže od pola godine smatra se punom godinom prilikom obračuna prema rečenici 2.

Alternativa: Prilikom obračuna prema rečenici 2 članstvo u Bundestagu duže od pola godine jednako je jednogodišnjem članstvu u Bundestagu.

Kod neoborive pretpostavke:

Saglasnost se smatra datom ako lice na koje se norma odnosi ne uloži prigovor u roku.

Alternativa: Neoborivo se pretpostavlja da je lice na koje se norma odnosi dalo saglasnost ako on ili ona ne uloži prigovor u roku.

- 86 Sama jezička konstrukcija treba da ukaže na to ko mora da snosi **teret dokazivanja**. Kondicionalna rečenica koja počinje sa „**ako ne**”, „**kako nije**”, „**pod uslovom da ne**” i „**sve dok ne**” ukazuje na **izuzetke**.

Primer:

§ 473 rečenica 1 Građanskog zakonika:

Pravo preče kupovine nije prenosivo i ne prelazi na naslednike ako nije drugačije dogovoreno.

U tome je istovremeno sadržana regulativa o teretu dokazivanja. Teret dokazivanja može i izričito da se utvrdi.

Primer:

§ 363 rečenica 1 Građanskog zakonika:

Ako je poverilac kao ispunjenje prihvatio uslugu koja mu je ponuđena, onda je na njemu teret dokazivanja da je prihvaćena usluga drugačija od dugovane ili da je nepotpuna.

- 87 **Međusobni odnos više odredaba** takođe može jezički jasno da se odredi. Ako treba da dođe do izražaja da se odredba npr. o određivanju troškova supsidijarno primenjuje, onda se to može formulisati na sledeći način: „...ako odredbe o troškovima nisu sadržane u drugim zakonima” ili jasnije: „Odredbe drugih zakona o troškovima imaju prednost”. Formulisanje se može i više prilagoditi konkretnom slučaju: „...ako se troškovi ne određuju prema drugim zakonima”. Takav odnos mora da bude dovoljno jasno određen.

Ako pored određenog propisa treba da se primene i druge pravne norme, onda se to može formulisati na sledeći način: „**bez povrede prava trećih lica**” ili „**bez povrede propisa o**”.

Primer:

Dozvola se izdaje bez povrede privatnih prava trećih lica.

To znači da se izdavanjem dozvole od strane organa javne uprave ne isključuju građanskopravni zahtevi trećih lica za zaštitu svojinskih prava.

Formulacija kao što je „Odredbe drugih zakona **ostaju nedirnute**” može da znači razno: Moguće je da se radi o pojašnjavajućoj napomeni o drugim pravnim normama, pri čemu se oblast važenja obe regulative ne prepliće. Formulacijom se zatim može zahtevati da se obe regulative primenjuju uporedo. Ponekad se formulacijom izražava odnos prvenstva.

Primeri:

Pojašnjenje:

§ 16 stav 1 Krivičnog zakonika:

Ne postupa sa umišljajem onaj kome pri izvršenju krivičnog dela nije bila poznata neka okolnost koja pripada zakonskom biću krivičnog dela. Pravilo o kažnjavanju za izvršenje dela iz nehata ostaje nedirnutu.

To znači:

Ko se nalazio u stvarnoj zabludi, usled nedostatka umišljaja ne može da se kazni za delikt sa umišljajem. Nasuprot tome, kažnjivost zbog delovanja iz

nehata nije isključena.

Uporedna primenljivost:

§ 13 Zakona o opštoj ravnopravnosti:

(1) Zaposleni su ovlašćeni da izjave žalbu nadležnim službama fabrike, preduzeća ili nadležnoj službi za određeno radno mesto...

(2) Prava zastupnika zaposlenih ostaju nedirnuti.

Pored prava na prigovor prema §13 stav 1 Zakona o opštoj ravnopravnosti zaposleni mogu da ostvaruju svoja prava prema §§ 84 i 85 Zakona o organizaciji i radu preduzeća.

Odnos prioriteta:

§ 18 stav 2 rečenica 1 Saveznog zakona o malim vrtovima:

Pravo malog baštovana da svoju vrtu kućicu koristi u stambene svrhe ostaje nedirnuto...

Prema § 3 stav 2 rečenica 2 Saveznog zakona o malim vrtovima, vrtne kućice se načelno ne mogu koristiti u stambene svrhe. Ko je pre 1. aprila 1983. mogao da stanuje u vrtnoj kućici zadržava to pravo; a načelna zabrana se na njega ne primenjuje.

- 88 Da bi se pojedinačni elementi nekog propisa objasnili ili konkretizovali, mogu se uneti i dodaci, koji počinju sa „**naročito**”, „**na primer**”, „**primera radi**” ili „**po pravilu**”. Ove uvodne reči se koriste kada formulacijom treba da se obuhvate i drugi srodni slučajevi, koji u dodatku nisu izričito navedeni.

Primeri:

§ 1 stav 3 Zakona o imovini:

Ovaj zakon se odnosi i na prava na imovinu, kao i na prava korišćenja, koja su stečena po osnovu nedozvoljenih aktivnosti, npr. zloupotrebom moći, korupcijom, prinudom ili obmanom od strane kupca, državnih službi ili trećih lica.

§ 3 stav 1 Uredbe o malim i srednjim postrojenjima za sagorevanje:

U postrojenjima za sagorevanje smeju se koristiti samo sledeća goriva:

...

5. Prirodno drvo koje nije u komadu, na primer u obliku piljevine, strugotine, prašine ili kore,...

- 89 Veznici „kada”, „ako”, „pod uslovom” uvode **uslovne rečenice**, ali uz sledeću razliku: „**Kada**” i „**ako**” izražavaju neograničen ili apsolutan uslov;

oni pravnu posledicu isključuju u celini ili je dopuštaju u celini.

Primer:

§ 56f stav 1 rečenica 1 tačka 1 Krivičnog zakonika:

Sud će opozvati uslovnu osudu ako osuđeni:

1. u vreme proveravanja učini krivično delo i time pokaže da nije ispunio očekivanja na kojima se zasnivala odluka o izricanju uslovne osude.

To znači, kada osuđeni u vreme proveravanja učini krivično delo, opozvaće se odluka o izricanju uslovne osude.

Ako se, suprotno ovome, upotrebljavaju ograničavajući veznici „**pod uslovom**” i „**sve dok**”, uslov otvara **manevarski prostor**. Pravna posledica važi samo u obimu koji je utvrđen regulativom. Reči „pod uslovom” trebalo bi uvek da budu zamenljive rečima „u meri u kojoj”.

Primer:

§ 6 rečenica 1 Zakona o slobodi informisanja:

Pravo na pristup informacijama ne postoji pod uslovom da je u suprotnosti sa zaštitom intelektualne svojine.

To znači, u meri u kojoj je intelektualna svojina zaštićena, ne postoji pravo na pristup.

- 90 Reč „i” treba koristiti uvek kada u pravnom propisu treba
- ◆ kumulativno utvrditi različite uslove za obeležja krivičnog dela ili
 - ◆ na obeležje krivičnog dela kumulativno nadovezati različite pravne posledice.

Pojedinačni elementi nabiranja mogu da se razdvoje i zapetama. U tom slučaju ispred poslednjeg elementa nabiranja stoji „i” ili „kao i”, kako bi se kumulativni karakter nabiranja učinio jasnim. Ako se reč „i” pojavljuje već unutar više elemenata nabiranja, poslednji element nabiranja nadovezuje se rečima „kao i”.

Primer:

§ 1 stav 2 Uredbe o zanimanju i zahtevima ispita u praktičnom i stručnom teorijskom delu majstorskog ispita za poslastičare:

Poslastičari moraju da imaju sledeća znanja i sposobnosti:

...

48. Održavanje pogona, mašina i uređaja, kao i održavanje alata.

- 91 Reč „ili” treba uvek koristiti kada u nekom pravnom propisu treba

- ◆ alternativno utvrditi više uslova za obeležja krivičnog dela ili
- ◆ na obeležje krivičnog dela kumulativno nadovezati pravne posledice tako da uvek samo jedna od njih treba da nastupi.

Primer:

§ 439 stav 1 Građanskog zakonika:

Kao naknadno ispunjenje kupac može da zahteva uklanjanje nedostatka ili isporuku ispravne stvari.

Ako se pojedinačni uslovi ili pravne posledice odvajaju zapetama, onda se reč „ili” mora staviti ispred poslednjeg uslova ili pravne posledice.

- 92 Da bi **nabranjanja** bila pregledna, često se preporučuje da se pojedinačni elementi nabranjanja prikažu u obliku spiska i da se numerišu (st. 107). Kod takvih nabranjanja se veznik „i” može izostaviti ispred poslednjeg elementa nabranjanja ako kumulativni karakter nabranjanja već jasno proizlazi iz uvodne rečenice. Međutim, ako nabranjanje ima alternativni karakter, onda se reč „ili” mora staviti ispred poslednjeg uslova ili pravne posledice.

Primeri:

Kod kumulativnog karaktera:

§ 10 stav 3 Uredbe o spisku dužnika:

Imalac odobrenja mora da se stara da se kopije koje su mu uručene ili dostavljene

1. čuvaju posebno,
2. da se do njihovog uništenja mogu pronaći u svako vreme i
3. da su osigurane od neovlašćenog pristupa.

Kod alternativnog karaktera:

§ 8 stav 2 Uredbe o zaštiti od bolesti plavog jezika:

Prekršaj u smislu § 76 stav 2 tačka 2 Zakona o životinjskim epidemijama čini onaj ko sa umišljajem ili iz nehata

1. suprotno § 2 stav 1 vakciniše životinje,
2. suprotno § 3 stav 3 ne obezbedi da je oplođena životinja smeštena u štalu ili ako
3. suprotno § 6 stav 1 rečenica 1 ne skloni oplođenu životinju ili
4. suprotno § 6 stav 2 ne podnese prijavu, ne podnese tačnu prijavu ili ne podnese prijavu blagovremeno.

- 93 Veznici „i/ili” i „odnosno” suviše su neodređeni i zbog toga ih ne treba koristiti. Ako nije važno da li
- ◆ uslovi za obeležja krivičnog dela postoje zajedno ili pojedinačno ili
 - ◆ pravne posledice treba da nastupe pojedinačno ili zajedno,

onda to treba dosledno i izraziti.

Primer:

§ 3 stav 1 Priloga 2 uz § 21 Uredbe o vazdušnom saobraćaju:

Sledeći, ili zajedno ili pojedinačno dati, signali znače da se avion nalazi u teškom položaju, koji ga primorava da se prizemlji, ali ne zahteva trenutnu pomoć:

1. ponovljeno uključivanje i isključivanje zemaljskih reflektora;
2. ponovljeno uključivanje i isključivanje pozicionih svetala...

- 94 Kod negativnog iskazivanja **činjeničnog stanja sa više elemenata** treba razjasniti da li se misli na alternativno ili kumulativno povezivanje elemenata.

Primer:

Umesto: Stopa povećanja umanjuje se ... kod stambenog prostora koji nije opremljen centralnim grejanjem i kupatilom.

Bolje: Stopa povećanja umanjuje se ... kod stambenog prostora kojem nedostaje centralno grejanje ili kupatilo ili obe te karakteristike opreme.

Drugoj formulaciji treba dati prednost jer se kod prve postavljaju sledeća pitanja:

Da li pravna posledica nastupa kod stambenog prostora bez centralnog grejanja ili kod stambenog prostora bez kupatila? Ili kod stambenog prostora koji nije opremljen ni centralnim grejanjem niti kupatilom?

1.6 Napomene o dužini i konstrukciji rečenice

- 95 Kraće rečenice se lakše razumeju nego duže rečenice. Prosečna kratkoročna memorija nije u stanju da primi rečenice sa više od sedam pojedinosti ili 22 reči. Ako se moraju praviti duže rečenice, trebalo bi da budu posebno jasno konstruisane. Sledeće napomene o konstrukciji rečenice pružaju neka rešenja.
- 96 **Važne delove** bi trebalo pomeriti na gramatički odlučujuća mesta u rečenici (npr. subjekat ili objekat). To se često može postići tako što će glagol stajati što više napred. Sporedne rečenice bi, po mogućnosti, trebalo da stoje iza glagola glavne rečenice.

Primer:

Umesto: Nadležni organ, radi obezbeđenja poštovanja ovog zakona i pravne uredbe, prema sertifikacionim telima može da primeni mere.

Bolje: Nadležni organ prema sertifikacionim telima **može da primeni** mere,

kako bi se obezbedilo da se ovaj zakon i pravne uredbe poštuju.

- 97 **Jedna rečenica** bi, ako je to moguće, trebalo da sadrži samo **jednu tvrdnju**. Umetnute rečenice, koje se sastoje iz jedne glavne rečenice i više sporednih rečenica, trebalo bi rastaviti u više glavnih rečenica ili kraćih rečeničnih sklopova.

Primer:

Umesto: Prelazni dodatak se odobrava za period koji nastaje za službenika koji je otpušten iz službe najmanje za period od šest meseci, a najduže za period od tri godine.

Bolje: Prelazni dodatak se nakon otpuštanja službenika odobrava za period koji je on proveo u poslednjoj službi. Taj period iznosi najmanje šest meseci, a najduže tri godine.

- 98 Rečenice ne smeju da budu pretrpane sa suviše rečeničnih elemenata. Takve rečenice se često proširuju **nizom genitiva ili imenica**. Njih bi trebalo preformulisati.

Primer:

Umesto: ..., da je mogućnost nastupanja osiguranog slučaja već isključena.

Bolje: ..., da mogućnost osiguranog slučaja više ne može da nastupi.

Umesto: Službe za tuđu negu moraju da uz saglasnost lica sa potrebom za tuđom negom obaveste nadležni fond za tuđu negu o saznanjima o kvalitetu nege i neophodnosti za poboljšanjem, a koja su stekle prilikom angažovanja.

Bolje: Službe za tuđu negu moraju nadležni fond za tuđu negu nakon angažovanja da obaveste o kvalitetu kućne nege i o neophodnim poboljšanjima. Lica sa potrebom za tuđom negom moraju sa tim da budu saglasna.

- 99 Razumevanje je takođe otežano ako previše toga stoji između povezanih elemenata u rečenici. Ako predikat ima više delova, onda između pojedinačnih delova nastaje okvir (**rečenični okvir / verbalni okvir**).

Primeri:

mora ... dokazati

može ... zahtevati

će ... odobriti

je ... isključeno kod ...

uključuje (za razliku od našeg, ovaj nemački glagol ima razdvojeni prefiks, prim. prev.)

U okvir koji stvaraju ovi elementi može da se unese bezbroj delova rečenice.

Ipak postoji opasnost – naročito kod jezika struke – da se taj okvir suviše raširi. Tu pomažu dva sredstva: izostavljanje iz okvira i dopuna.

Primer:

Umesto: Medicinska služba može mere za rehabilitaciju, vrstu i obim usluge nege, kao i individualni plan nege da preporuči

Bolje: Medicinska služba preporučuje mere za rehabilitaciju...

- 100 Veoma čest je i **imenički okvir**. Ako između člana i imenice ima previše delova, onda to dovodi do poteškoća u razumevanju. One se mogu izbeći dodavanjem odnosne rečenice.

Primer:

Umesto: ... i da li se iz priznanja ili naloga proizašle obaveze ispunjavaju.

Bolje: ... i da li se ispunjavaju obaveze koje proizlaze iz priznanja ili naloga.

(Navedena preporuka nije adekvatna za srpski jezik, s obzirom na to da u srpskom jeziku ne postoje članovi, prim. red.)

- 101 **Ponavljanje imenica** može biti **izbegnuto** tako što će se koristiti npr. reči: „to”, „on/ona/ono”, „takvi”, „koje” ili „pri tome”, „time”. Ipak, pripadnost mora da bude jasna.

Primeri:

§ 267 stav 1 Trgovinskog zakonika:

Mala društva kapitala su ona koja ne premašuju bar dve od tri navedene karakteristike: ...

§ 10 stav 1 rečenica 1 i 2 Zakona o sudovima za mlade:

Uputstva su naredbe i zabrane koji uređuju način života mladih i koji time treba da podstaknu i obezbede njihovo vaspitanje. Pri tome se načinu života mladih ne smeju postaviti nerazumni zahtevi.

- 102 **Objašnjavajuće dodatke**, kao što su „primera radi”, „naročito”, „pre svega” i „na primer” (st. 88), trebalo bi staviti u odvojenu rečenicu ako premašuju određenu dužinu.

Primer:

Umesto: Fondovi za tuđu negu moraju da obaveste i posavetuju osiguranike i članove njihovih porodica o pitanjima koja su povezana sa potrebom za tuđom negom, naročito o uslugama fondova za tuđu negu, kao i o uslugama

i pomoći drugih nosilaca.

Bolje: Fondovi za tuđu negu moraju da obaveste i posavetuju osiguranike i članove njihovih porodica o pitanjima koja su u vezi sa tuđom negom. To su pre svega pitanja o uslugama fondova za tuđu negu, kao i o uslugama i pomoćima drugih nosilaca.

(Ovde se u prevodu ne vidi razlika umetanja priloga ispred imenica i funkcija verbalnog okvira, jer u prevodu glagol ne može da stoji na kraju rečenice, kako je to u originalu, prim. prev.)

- 103 Ako se koriste **konstrukcije sa infinitivom**, treba obratiti pažnju da odnos bude pravilan. U suprotnom tekst norme može biti pogrešan.

Primer:

Umesto: Pružaoci usluga moraju prevazilaziti potrebu za tuđom negom.

Bolje: ... Pružaoci usluga moraju da deluju tako da se prevaziđe potreba za tuđom negom.

- 104 U zavisnosti od toga da li je **glagol u aktivu ili pasivu**, ističu se lica koja vrše radnju ili „predmet vršenja radnje”.

Stoga bi trebalo da formulacija bude u **aktivu**, ako iz razloga pravne sigurnosti treba razjasniti ko je delovao ili ko treba da deluje. Isto tako bi formulacija trebalo da bude u aktivu ako bi inače lice koje vrši radnju bilo dodato rečima „od”, „kroz” ili „od strane” i ako bi u suprotnom rečenica bila nejasna.

Primer:

Umesto: Struktura Saveznog ureda uređena je od strane Saveznog ministarstva

Bolje: Savezno ministarstvo ... uređuje strukturu Saveznog ureda.

Formulacije u **pasivu** su, nasuprot tome, mnogo kraće, a vršilac radnje može da bude izostavljen; radnja je u prvom planu, a vršilac radnje je nebitan.

Primer:

§ 7a stav 1 rečenica 2 Opšteg zakona o železnicama:

Dozvola se izdaje kada su zahtevi od strane železnica ispunjeni u skladu sa ovim zakonom i na njemu zasnovanim pravnim uredbama.

1.7 Napomene o strukturi teksta

105 **Jasna struktura teksta sa pravilnim redosledom** može znatno da doprinese boljem razumevanju. Stoga bi od samog početka trebalo voditi računa da sadržajno povezani delovi stoje zajedno i da formulacije idu od glavnog ka sporednom, od načelnog ka posebnom. Da bi se sadržaj i formalno strukturisao, trebalo bi koristiti postojeće mogućnosti strukture. To važi kako za ceo tekst (npr. odeljak, poglavlje, deo, vidi st. 377 i dalje), tako i za pojedinačne odredbe (st. 368 i dalje). Tako je preporučljivo da se za nov sadržajni iskaz predvidi novi paragraf ili novi stav. Ako je to moguće, jedan paragraf bi trebalo da se sastoji od najviše pet stavova, a jedan stav od najviše tri rečenice.

106 **Suvišno** treba **izostaviti**.

Primer:

Umesto: Odredbe §§10 i 11 treba adekvatno primeniti.

Bolje: §§10 i 11 moraju se adekvatno primeniti.

Umesto: ... postupci koji se u toku svakodnevnog života redovno ponavljaju...

Bolje: ... redovni postupci u svakodnevnom životu...

107 **Nabrajanja**, npr. prava i obaveza, uslova i pravnih posledica, lica na koja se norme odnose i niza stvari, neizostavni su u tekstovima zakona. Izrada može da bude olakšana tako što će elementi nabiranja biti **u obliku spiska** i numerisani (st. 92). Ova pomoć u razumevanju preporučuje se naročito kada jedno za drugim stoji više dužih elemenata koji se nabiraju. Ovde je posebno značajno da rečenica ili delovi rečenice pre nabiranja budu potpuni.

Primer:

Zahtev mora da sadrži:

1. naziv učesnika, njihovih zakonskih zastupnika i punomoćnika u postupku;
2. naziv suda kojem je zahtev podnet;
3. podatak o datumu rođenja deteta;
4. ...
- ...
13. izjavu da utvrđivanje u pojednostavljenom postupku prema § ... nije isključeno.

108 **Nabrajanja u samom tekstu** do kraja ostaju jasna i pregledna ako se član i predlog ponavljaju ispred svakog elementa nabiranja.

Primer:

Umesto: Savezno ministarstvo izveštava ... o razvoju osiguranja za tuđu negu, stanju zbrinjavanja u Saveznoj Republici Nemačkoj i realizaciji preporuka i predloga odbora za pitanja osiguranja za tuđu negu.

Bolje: Savezno ministarstvo izveštava ... o razvoju osiguranja za tuđu negu, o stanju zbrinjavanja u Saveznoj Republici Nemačkoj i o realizaciji preporuka i predloga odbora za pitanja osiguranja za tuđu negu.

- 109 **U nabranju** se određena **gradacija** može prikazati odgovarajućim rastućim ili padajućim nizom elemenata nabranja (klimaks i antiklimaks). Smislaone celine delova rečenice ili rečenica naročito se ističu gramatičkim konstrukcijama (tzv. paralelna struktura).

Primeri:

Ko sa umišljajem ili iz nehata protivpravno povredi život, telo, zdravlje, slobodu, imovinu ili neko drugo pravo drugog...

Paralelna struktura:

Kaznom zatvora ... kažnjava se ko:

1. počinio krađu gde je on ili neki drugi učesnik
 - a) posedovao vatreno oružje ili drugo opasno oruđe,
 - b) posedovao oruđe ili sredstvo kojim bi savladao otpor drugog...

1.8 Ravnopravno jezičko postupanje prema ženama i muškarcima

- 110 Predlozi zakona treba i jezički da istaknu izjednačenost žena i muškaraca (§ 42 stav 5 rečenica 2 GGO, § 1 stav 2 Saveznog zakona o izjednačavanju). Ako se u propisima označavaju lica, gramatički rod izabranog naziva lica nije uvek identičan sa prirodnim rodom. Ranije se gramatički muški oblik uopšteno koristio (generički muški rod). U slučajevima u kojima rod nije bio poznat ili je to za kontekst nebitno, to može da bude opravdano. Tako se naziv „vlasnik”, „prodavac”, „zakupac” može odnositi na muška i ženska lica, ali i na pravna lica.

Primer:

§ 535 Građanskog zakonika:

(1) Ugovorom o zakupu zakupodavac se obavezuje da će zakupcu odobriti upotrebu predmeta zakupa za vreme perioda zakupa. Zakupodavac mora predmet zakupa da ustupi zakupcu u pogodnom stanju da ga ovaj koristi u skladu sa ugovorom. On mora da snosi terete koji su na predmetu zakupa.

(2) Zakupac se obavezuje da će zakupodavcu plaćati ugovorenu zakupninu.

Nazivi lica koji su samo u ženskom rodu su retki (npr. siročice, talac, lice).

(Ove imenice su u nemačkom jeziku ženskog roda, prim. prev.)

- 111 Iz načela ravnopravnosti muškaraca i žena (član 3 stav 2 Osnovnog zakona) proizlazi da se propisi po pravilu na isti način odnose i na muškarce i na žene. Nagomilavanje muških naziva lica može, ipak, da izazove utisak da su žene zanemarene ili samo „da se misli i na njih”. Ravnopravno jezičko postupanje u pravnim propisima ima za cilj da **ukazivanje na žene bude direktno** i da one budu vidljive kao lica na koja se norma u istoj meri odnosi.
- 112 U tekstovima propisa **ravnopravno jezičko postupanje** prema ženama i muškarcima ne sme da ide na račun **razumljivosti** ili jasnoće. Stoga za pravne tekstove važe sledeća načela:
- ◆ Naziv lica mora da bude jasan (ne: „prodavac i/ili prodavačica”). (U nemačkom jeziku uzet je primer „kupac”, prim. prev.)
 - ◆ Tekst mora da bude tako formulisan da bude jasan kada se čita.
 - ◆ Tekst mora da ostane pregledan.
 - ◆ Formulacija ne bi trebalo da previše odstupa od uobičajene jezičke upotrebe.
- 113 Preporuke o ravnopravnom jezičkom postupanju prema ženama i muškarcima važe samo ograničeno za nazive lica koja su (i) **pravna lica**, njihove organe ili druga udruživanja lica bez svojstva pravnog lica. Jer, za razliku od fizičkih lica oni imaju samo jedan gramatički rod. Ako se obraćanje istovremeno vrši i fizičkim licima, onda se u interesu razumljivosti teksta ne mora naglasiti njihov prirodni rod.

Primeri:

isključivo za fizička lica:

građani i građanke, muškarci i žene vojnici

između ostalog za pravna lica:

zakupodavac, zakupac, poslodavac

- 114 Postoje **različite mogućnosti** da se ravnopravno jezički postupa prema ženama i muškarcima, pre svega:
- ◆ nazivi lica neutralni u rodu („radna snaga”, „lice od poverenja”, „član”, „izbeglica”),
 - ◆ opisni nazivi, koji omogućavaju da se lice ne imenuje konkretno („ko je predsedavajući...”, „postavljen kao zamena...”),
 - ◆ oblici u paru („službenik i službenica”).
- 115 **Skraćeno pisanje** oblika u paru u tekstovima propisa **nije dozvoljeno**. Pisanje sa velikim „I” usred reči, sa kosom crtom ili zagradom se usmeno ne može interpretirati. Udvojeni član („taj/ta prodavac/-čica”) u jedini čini tekst nepreglednim. Ovaj problem se povećava u deklinaciji („tog/te prodavca/-čice”, „tom/toj prodavcu/-čici”).

- 116 **Nazivi lica neutralni u rodu**, koji ništa ne govore o prirodnom rodu navedenog lica ili navedenih lica, **najbolje** poštuju zahtev za ravnopravnim jezičkim postupanjem prema ženama i muškarcima. Njih prevashodno treba koristiti da bi se zamenio generički muški rod.

Ovde su ponuđeni sledeći nazivi:

- ◆ sintagme i formulacije sa **rečima neutralnog roda** kao što su „lice”, „član”, „pomoć”, „snaga”, „strana”, „deo”, „ljudi” („neko drugo lice” umesto „neko drugi”, „lice od poverenja” umesto „čovek od poverenja”, „član saveta” umesto „čovek iz saveta”, „pomoć u domaćinstvu” umesto „spremačica”, „radna snaga sa pola radnog vremena” umesto „zaposleni sa pola radnog vremena”),
- ◆ **imenice neutralnog roda**, od kojih se ne može izvesti ženski oblik, kao što su „čovek”, „žrtva”, „staratelj” i složenice na „-ling” („Prüfling” (ispitanik), „Flüchtling” (izbeglica)),
- ◆ **oblici zamenica neutralnog roda** („sve”, „oni”, „niko”),
- ◆ **nazivi grupa, stvari i postupaka**, npr. složenice koje se završavaju na „-schaft” (sufiks), „-personal” ili izrazi kao što su „dekanat”, „poslovodstvo”, „predsedništvo”, „predsedavajući”, „zastupništvo”,
- ◆ **oblici množine** poimeničenih prideva („pripadnici”, „veštaci”, „Nemci”, „maloletnici”) i participi („stariji maloletnici”, „zaposleni”, „saradnici”, „osiguranici”), kada neka grupa lica treba da bude oslovljena. Kod poimeničenih prideva i participa je muški i ženski oblik isti i u jednini, tako da se samo član mora paralelno koristiti („der oder die Sachverständige” (veštak), „der oder die Angestellte” (službenik)). (U ova dva slučaja su muški i ženski rod imenica u nemačkom jeziku isti, prim. prev.)

(Navedeni primeri nisu u potpunosti adekvatni za srpski jezik s obzirom na različitu upotrebu poimeničenih prideva i participa u nemačkom jeziku u odnosu na srpski jezik, prim. red.)

- 117 **Kod opisnih naziva** izrazi specifični za rod opisuju se neutralno. Ovde postoje različite mogućnosti:

- ◆ **priloške odredbe** (umesto „postupati kao zastupnik”, bolje „postupati u tuđe ime”),
- ◆ **formulacije sa kongruentnim atributima** (umesto „savet lekara”, bolje „lekarski savet”),
- ◆ **konstrukcije sa glagolima**, kojima u odnosu na stil korišćenja imenica svakako u načelu treba dati prednost (umesto „pravni sledbenik”, bolje „pravni položaj je zauzeo”),
- ◆ **formulacije u pasivu**, kada je jasno ko treba da postupa ili je postupio (umesto „Podnosilac zahteva mora da priloži sledeća

dokumenta: ...”, bolje „Uz zahtev treba da budu priložena sledeća dokumenta: ...”; st. 104),

- ◆ odnosne rečenice sa zamenicom „**ko**”. Mada je upućivanje na reč „ko” muškog oblika („ko... je ostvario njegovo pravo”). Učestala upotreba se ipak može izbeći ako se proveriti da li se upućivanja u jasnom kontekstu mogu izostaviti ili zameniti rečju „svoje”.

Primeri:

Umesto: Ko pristupa terenu mora da pokaže službenu legitimaciju koju ima.
Bolje: Ko pristupa terenu mora da pokaže službenu legitimaciju.

Umesto: Ko ne zaključa kuću koju poseduje...
Bolje: Ko svoju kuću ne zaključa...

(Navedeni primeri nisu adekvatni za srpski jezik, prim. red.)

- 118 Neprekidna upotreba ispisanih **oblika u paru** može tekstove zakona da učini nepreglednim i da skrene pažnju sa sadržaja regulative. Ove mane se mogu izbeći ako se oblici u paru koriste samo **povremeno**, uz **istovremenu** upotrebu mogućnosti formulisanja u neutralnom rodu (st. 116). Oblici u paru trebalo bi prvenstveno da stoje na centralnim mestima teksta propisa. To su na primer mesta u tekstu gde je reč o funkcijama, pravima i dužnostima pojedinih lica, pa je zbog toga važno pokazati da se odnose kako na muškarce, tako i na žene. Oblici u paru mogu se koristiti i da bi se žene na odgovarajućim mestima istakle ili da bi se pronašlo rešenje tamo gde nije moguć oblik u neutralnom rodu, npr. kod naziva pojedinih lica („predsednica ili predsednik”, „savezna ministarka ili savezni ministar”).
- 119 Ako se neki **pravni propis izmeni**, tom prilikom bi generički muški rod, koji se u okviru istog pravnog teksta koristio uz oblike u paru, u načelu trebalo zameniti nazivima lica neutralnim u rodu ili opisnim nazivima.
- 120 Ako se izuzetno misli **samo na muškarce**, onda to treba učiniti jasnim, npr. dodatkom „muški”, „samo” ili „isključivo”. Ovi dodaci se mogu izostaviti u propisima koji se odnose samo na muškarce, a što je zakonodavac odredio na drugom mestu (npr. u kontekstu obaveze služenja vojnog roka ili civilnog služenja vojnog roka).

Primeri:

§ 80 Zakona o vojnicima:

Ako lica navedena u § 59 podležu obavezi služenja vojnog roka (§§ 1 i 3 Zakona o vojnoj obavezi), onda se prvenstveno primenjuju odredbe važeće

u tu svrhu.

§ 1 stav 1 Zakona o vojnoj obavezi:

Obavezu služenja vojnog roka imaju svi muškarci sa navršenih 18 godina života, koji su Nemci u smislu Osnovnog zakona...

- 121 Kada se radi o **nazivima profesije, službe i funkcije**, u zakonima i pravnim uredbama izričito treba da se utvrde nazivi koji uvek važe za žene i muškarce. Stariji propisi, u kojima ovaj zahtev nije ispunjen ili je samo delimično ispunjen, moraju se usaglasiti prilikom planirane izmene.

Primeri:

Vršenje lekarske profesije jeste obavljanje medicinske delatnosti pod profesionalnim nazivom „lekar” ili „lekarka”.

„Medicinske sestre”, „negovateljice”, „medicinske sestre za decu”, „negovateljice za decu”, koje imaju dozvolu ili priznanje koje je na nivou države izjednačeno sa takvom dozvolom, mogu da koriste taj naziv profesije.

Ko želi da ima naziv profesije „ginekolog” ili „babica” mora da dobije dozvolu.

Obrazovni profil „stručno lice za pogrebe” priznat je od strane države.

Nazivi profesije, službe i funkcije, koji se završavaju na „-mann”, npr. „Vertrauensmann” (čovek od poverenja) ili „Amtsman” (čovek u službi) u konkretnoj upotrebi se ne mogu odnositi na žene. Zato bi oni u zakonskim izmenama trebalo što pre da se zamene izrazima neutralnim u rodu („lice od poverenja”) ili da se dopune odgovarajućim nazivima na „-frau” („Amtsfrau” („žena u službi”).

- 122 Ako su struktura i **izbor reči za obrasce** (npr. zahteve) i **lična dokumenta** (npr. lične karte, pasoše, isprave) utvrđeni pravnim propisima, mora se voditi računa da se upotrebljene reči odnose i na žene. To se može obezbediti formulacijama neutralnim u rodu („potpis” umesto „potpis vlasnika”) ili – ako to nije moguće – oblikom u paru sa ispisanim nazivima za muškarce i žene („potpis vlasnika ili vlasnice”). Ako u pojedinačnom slučaju nisu mogući niti poželjni (npr. u ispravama) oblici u paru kojima treba zameniti neželjeni oblik, ta dokumenta treba izdati posebno za muškarce i posebno za žene.
- 123 Kojoj formulaciji prema stručnim i jezičkim aspektima treba dati prednost, može se oceniti samo za pojedinačnu odredbu u konkretnom kontekstu regulative. Najlakše se stručna i jezički besprekorna, a istovremeno, sa stanovišta rodne ravnopravnosti, ispravna formulacija može izvesti kada su mogućnosti neutralnog roda iscrpljene, pa se koriste oblici u paru.

1.9 Načini pisanja

- 124 Sledeće preporuke treba pažljivo poštovati u interesu jedinstvenog izgleda svih pravnih propisa. Odstupanja mogu da budu opravdana samo da bi se očuvao **jedinstveni izgled** pojedinačnog zakona ili pojedinačne pravne uredbe. To npr. može da bude neophodno ako treba formulisati izmene koje se unose u „stare” tekstove propisa.
- 125 Kod načina pisanja brojeva treba voditi računa o sledećem: Jedna **cifra** je znak za jedan **broj**. Postoji deset arapskih cifara (0 do 9) i sedam rimskih cifara (I, V, X, L, C, D, M). Broj 15 se stoga sastoji iz arapskih cifara 1 i 5, a broj IX iz rimskih cifara I i X.
- 126 Brojevi zaključno sa dvanaest, kada se koriste kao osnovni i redni brojevi, pišu se u načelu **rečima**, a brojevi od 13 naviše – **ciframa**.

Primer:

U svim službama u kojima je po pravilu zaposleno najmanje pet birača od kojih tri mogu da budu izabrani, obrazuju se saveti radnika u preduzećima. Ne mogu da budu izabrani zaposleni koji nedeljno redovno rade manje od 18 sati.

Broj 1 može da se piše kao cifra da bi se razlikovao od neodređenog člana „jedan”. (Ovo pravilo nije moguće primeniti u srpskom jeziku, prim. red.)

- 127 **Ciframa se uvek** pišu vremena, procenti, tehnički podaci kao što su mere, težine i ostale normirane jedinice, kao i šematsko nabranje. Nula se ne piše ispred jednocifrenog broja.

Primer:

§ 1 stav 3 Zakona o vremenu:

Koordinirano svetsko vreme određeno je vremenskom skalom koja ima sledeće karakteristike:

1. Ono je 1. januara 1972, 0 sati, odgovaralo trenutku 31. decembar 1971, 23 sata 59 minuta 59,96 sekundi srednjeg solarnog vremena nultog meridijana.
2. ...

- 128 Nazivi za mere, težine i ostale normirane **jedinice** ispisuju se u tekstu propisa. U tabelama, naslovima itd. mogu se navesti sa uobičajenim skraćenicama (st. 139 i dalje).
- 129 **Razlomci** se ispisuju rečima ako se koriste u tekstu.

Primeri:

Jedan takav zakon zahteva saglasnost dve trećine članova Bundestaga.

Ako odluka skupštine zahteva kvalifikovanu većinu (dvotrećinsku ili tročetvrtinsku većinu), ...

Kod obračuna vrednosti za kraće vremenske periode od jednog meseca za jedan dan uzima se trideseti deo vrednosti...

130 **Međusobni odnos dve veličine** može se prikazati na sledeći način: „Odnos vitamina B 12 prema manitu (E421) ne sme da bude manji od 1:1000.”

131 Reči koje su stvorene od **broja ispisanog slovima i sufiksa** pišu se zajedno. Isto važi i kada se broj piše ciframa. (Odgovarajući primeri u srpskom jeziku bili bi „petica”, 60-ih godina itd., prim. red.)

Primeri:

§ 56 stav 2 rečenica 3 Zakona o podsticanju filmskog stvaralaštva:

Kod bioskopa koji ispunjavaju oba uslova iz rečenice 2, broj posetilaca se množi sa četiri.

§ 8 Zakona o parničnom postupku:

Ako je postojanje ili trajanje odnosa zakupa ili najma sporno i ako je 25-struki iznos jednogodišnje naknade manji, onda je iznos koji se odnosi na celokupan sporni period zakupa ili najma odlučujući za obračun vrednosti.

132 Brojevi sa **više cifara** se praznim mestom razdvajaju na grupe cifara. Ovde postoje izuzeci (npr. brojevi strana). Tačke se **ne** koriste za podelu na grupe.

Primer:

§ 23 stav 3 rečenica 2 Zakona o sudskim naknadama i obeštećenjima:

Obeštećenje iznosi:

1. kod iznosa investicije od preko 10 000 do 25 000 evra za svaki sat korišćenja 5 evra; ...

133 **Kod datuma** dani se pišu jednocifrenim brojevima ispred kojih se ne piše nula. Nazivi meseci se uvek pišu rečima. Broj koji označava godinu uvek se piše sa četiri cifre.

Primer:

Ovaj zakon stupa na snagu 1. januara 2009.

U pregledima, tabelama, formularima itd. dozvoljena su odstupanja od ovog načina pisanja, ako je to neophodno zbog forme. Unutar svake celine treba postupati jedinstveno.

- 134 **Novčani iznosi** se izražavaju ciframa. Ako se u tekstu propisa navode iznosi, onda se reči „milioni” i „milijarde” moraju ispisati. Broj tih miliona ili milijardi se izražava ciframa.

Primer:

§ 22 stav 2 rečenica 1 Zakona o naknadama advokata:

Vrednost u istoj stvari iznosi najviše 30 miliona evra, ...

Od toga postoje izuzeci (vidi i st. 135 i dalje). Tako se kod pravnih izmena mora voditi računa o jedinstvenom izgledu, a imajući u vidu postojeći tekst. Ako se, izuzetno, novčani iznosi izražavaju rečima, onda se reč „jedan” mora deklinirati kao neodređeni član. (Ovo pravilo ne važi u srpskom jeziku, prim. red.)

Primer:

Minimalna nominalna vrednost jedne akcije mora da iznosi **jedan** evro.

- 135 U zakonima o budžetu i u tabelama iznosi u milionima ili milijardama pišu se ciframa.

Primer:

§ 1 Zakona o budžetu za 2007:

Kod plana budžeta za 2007, koji je priložen uz ovaj zakon, prihodi i izdaci utvrđuju se na 270 500 000 000 evra.

- 136 **U krivičnopravnim propisima** visina novčane kazne se uvek izražava rečima (vidi st. 68 „Preporuke za izradu propisa o novčanim kaznama u posebnom krivičnom pravu”, st. 43). Nasuprot tome, kod novčanih kazni za prekršaje i prinudno izvršenje primenjuje se osnovno pravilo (st. 134).

- 137 Kod navođenja novčanih iznosa **naziv valute** se stavlja iza iznosa. Nazivi valute se načelno ispisuju, ali se u pregledima, tabelama, formularima i sl. mogu pisati skraćeno (primer: „EUR”, „SRF”) ili opštepoznatim simbolom valute (primer: „€”, „\$”). U okviru navoda iznosa oznake valute ostaju neizmenjene u obliku jednine, čak i kada označavaju iznose veće od 1 („10 centi”, „50 evra”). Kod novčanih iznosa koji glase na ceo evro prazna decimalna mesta se ne navode („teški invalidi dobijaju ... dodatak od 68 evra mesečno”); u pregledima, tabelama, formularima i sl. dozvoljena su odstupanja od ovog načina pisanja.

- 138 Ako brojeve treba **zaokružiti**, treba navesti na koju jedinicu i po kojim pravilima treba izvršiti zaokruživanja.

Primer:

§ 30b Zakona o registraciji za drumski saobraćaj:

Radna zapremina se obračunava na sledeći način:

1. ...
3. Radna zapremina se zaokružuje na veći ili na manji broj punog kubnog centrimetra.
4. Ako iza broja koji se zaokružuje sledi cifra od 0 do 4, onda se zaokružuje na manji broj, a ako sledi cifra od 5 do 9, onda se zaokružuje na veći broj.

1.10 Skraćenice

- 139 **U tekstu pravnih propisa skraćenice se u načelu ne koriste.** Stoga se ispisuju puni oblici „na primer”, „u vezi sa”, „u izdanju od” i „naročito”.
- 140 Postoji samo mali broj izuzetaka gde su skraćenice dozvoljene. Tako se skraćenice utvrđene u Registru propisa koriste za službena glasila (st. 178 i dalje). I lična imena i drugi zvanični nazivi gde skraćenice čine njihov sastavni deo mogu da budu sadržani u nekom propisu. Skraćenice u **tabelama, pregledima ili formulama** često su pogodnije za bolji prikaz.
- 141 Kada se koriste skraćenice, trebalo bi, ako je to moguće, upotrebiti zvanične ili **opšte uobičajene** skraćenice ili oznake.

Tako se na primer jedinice i jedinične oznake za mere, težine i ostale normirane jedinice (st. 178) uzimaju iz **Uredbe o jedinicama**²². Ova uredba pruža i obaveštenja o upotrebi prefiksa i znakova prefiksa kod označavanja višestrukih decimalnih jedinica ili delova jedinica (npr. kilo, deci, mili, mikro).

Skraćenice za ustavne organe, savezne vrhovne vlasti i Savezni sud, savezne službe i ostale ustanove navedene su u **Spisku skraćenica** Službe savezne uprave²³.

- 142 Skraćenice koje **nisu opštepoznate** moraju se **objasniti**, na primer legendama, napomenama u zgradama ili fusnotama. Ovo nije neophodno samo ako se, u pogledu kruga adresata, može pretpostaviti da je propis poznat.
- 143 Ako se stvaraju nove skraćenice isključivo radi upotrebe u pravnom propisu (prilog, tabela, formula), onda bi izabrana skraćenica trebalo da obuhvati sve sastavne delove pune forme. Ako se takve skraćenice završavaju velikim slovom (npr. „PKH” za Prozesskostenhilfe (pomoć u snošenju parničnih troškova)), onda se pišu bez tačke.

²² Uredba o jedinicama od 13. decembra 1985. (Savezni službeni list I str. 2272), koja je poslednji put izmenjena članom 5 Zakona od 3. jula 2008. (Savezni službeni list I str. 1185), u važećem tekstu

²³ Objava Službe savezne uprave od 15. avgusta 2005. (Službeni list ministarstva, str. 1061)

1.11 Merodavni dani i rokovi

- 144 Odredbe o merodavnim danima i rokovima od velikog su značaja. Njima se određuje da li su prava ustanovljena ili prestala, da li je postupanje nekog lica pravno relevantno ili ne, da li su regulative važeće ili više ne važe. Odredbe o merodavnim danima i rokovima moraju da obezbede pravnu jasnoću i pravnu sigurnost. Zbog toga je naročito važno da one, npr. kod **prelaznih odredaba**, kao i kod **odredaba o stupanju na snagu i o stavljanju van snage**, budu jezički precizne i jasno sačinjene.
- 145 **Merodavni dan** najčešće treba da označi rez, npr. prelazak sa starog na novo pravo, a time da obeleži početak ili završetak jednog perioda ili roka (st. 149 i dalje). Formulacija merodavnih dana **mora jasno da izrazi da li se navedeni dan uključuje**.
- 146 Kod formulacija merodavnih dana treba biti oprezan. Zabunu može da prouzrokuje formulacija kao što je „Zahtev može da se podnese **do** 12. decembra 2008.” Jer, iz takve formulacije ne proizlazi nesumnjivo da li se 12. decembar 2008. mora uračunati prilikom obračuna perioda ili ne. Ovde bi drugačije formulacije bile jasnije:

Primeri:

Kada 12. decembar 2008. ne treba da se uračuna, dakle **kraj** tog perioda je 11. decembar 2008, 24 sata:

- ◆ Zahtev može da se podnese do isteka 11. decembra 2008.
- ◆ Zahtev može da se podnese zaključno sa 11. decembrom 2008.
- ◆ Zahtev može da se podnese samo pre 12. decembra 2008.

U zavisnosti od svrhe regulative od pomoći mogu da budu i negativna razgraničenja:

Primeri:

- ◆ Posle 11. decembra 2008. zahtev se više ne može podneti.
- ◆ Zahtevi koji se podnesu posle 11. decembra 2008. isključeni su.
- ◆ Zahtevi podneti od 12. decembra 2008. isključeni su.

Ako merodavni dan treba da obeleži početak nekog vremenskog perioda, onda su moguće sledeće formulacije:

Primeri:

Kada **početak** perioda treba da bude 12. decembar 2008, 0 sati:

- ◆ Zahtev može da se podnese od 12. decembra 2008.
- ◆ Zahtev može da se podnese najranije 12. decembra 2008.
- ◆ Zahtev može da se podnese sa početkom 12. decembra 2008.

- ◆ Zahtev može da se podnese posle 11. decembra 2008.
- ◆ Zahtev može da se podnese sa istekom 11. decembra 2008.

147 Kod upotrebe reči „**dana**” treba razlikovati da li se označava početak perioda koji je u budućnosti ili kraj perioda koji je započeo u prošlosti. Navedeni dan je uvek u celini uključen u rok koji započinje ili se završava. Tako „... stupa na snagu dana 13. aprila 2008.” znači da je regulativa sa početkom navedenog dana, 0 sati, ubuduće važeća.

148 Ako se u pravnim propisima kao merodavni dan navodi **prvi** ili **poslednji dan nekog meseca ili godine**, po pravilu se misli na trenutak promene godine ili meseca, dakle završetak poslednjeg dana u mesecu ili godini u ponoć (24 sata) ili početak prvog dana meseca ili godine u ponoć (0 sati). To je u zakonodavnoj praksi dovelo do različitih formulacija. Tako se period koji se završava dana 31. decembra 2008. u 24 sata u praksi iskazuje formulacijom „do 31. decembra 2008.”, kao i formulacijom „do 1. januara 2009.”.

Imajući u vidu opštu upotrebu jezika i u interesu pravne jasnoće i u ovim slučajevima bi vreme trebalo formulirati **nedvosmisleno** u skladu sa st. 145 i dalje.

149 **Rok** je ograničen, dakle određen ili odrediv vremenski period. Rokovi se u načelu računaju u danima. **Početak roka** je jedan kalendarski dan u ponoć (0 sati), **kraj roka** je završetak kalendarskog dana u ponoć (24 sata).

150 Kod rokova koji se računaju u **nedeljama, mesecima ili godinama** često nije sigurno kako se utvrđuje datum isteka roka. Zbog toga bi uvek trebalo pojasniti na šta se misli. Jasne su veze sa **kalendarskim** nedeljama, mesecima, godinama. Tako npr. jedna nedelja uvek ima sedam dana; ali ako je kalendarska nedelja određena kao rok, rok počinje tek sledećeg ponedeljka, u 0 sati, i završava se sledeće nedelje, u 24 sata.

Formulacija je jasna kada je, prema gorenavedenim preporukama, na početku roka i na kraju roka naveden određeni datum.

Primeri:

Posle 1. januara 1995. do isteka 10. juna 1995. utvrđuje se zakupnina prema Prvoj i Drugoj osnovnoj uredbi o zakupninama...

Počevši od 11. juna 1995. do 31. avgusta 2001. zakupodavac može da zahteva povećanje te zakupnine...

151 Radi formulisanja odredaba o periodu važenja uz pomoć rokova koji su vezani za utvrđivanje datuma stupanja na snagu vidi st. 447 i dalje.

2 Nazivi

2.1 Naziv Savezna Republika Nemačka, nazivi saveznih pokrajina, drugih država i nazivi odgovarajućih državnih teritorija u pravnim propisima

- 152 Za nemačku državu je u članu 20 stav 1 Osnovnog zakona utvrđen naziv „**Savezna Republika Nemačka**”. Ovaj naziv se mora koristiti i u pravnim propisima i uvek se tako ispisuje.
- 153 Kada u pravnim propisima treba navesti svih 16 **saveznih pokrajina**, dovoljan je izraz „pokrajine”. Ako treba navesti samo pojedine savezne pokrajine ili pokrajinske vlade, onda se one mogu poimenice nabrajati (npr. „vlade pokrajina Berlin, Brandenburg, ... ovlašćuju se...”).
- 154 Citati sa nazivom „**Demokratska Republika Nemačka**” u pravnim propisima postoje samo još u kontekstu činjeničnog stanja iz prošlosti (npr. „Ugovori Demokratske Republike Nemačke”). Dodatak „bivša” je suvišan.
- 155 Ako u pravnim propisima treba označiti **državnu teritoriju Savezne Republike Nemačke**, možemo da biramo između više formulacija. Pored formulacija „teritorija Savezne Republike Nemačke” ili „savezna teritorija” mogu da se koriste i formulacije „u zemlji” ili „Nemačka”. Međutim, u okviru jednog pravnog propisa ili u okviru jedne pravne oblasti trebalo bi koristiti iste izraze za ista činjenična stanja.
- 156 Formulacija „**područje važenja ovog zakona**” veoma je pogodna kada propis ne važi na celoj saveznoj teritoriji ili van nje.
- 157 **Teritorija izvan Savezne Republike Nemačke** uopšteno se može označiti kao „inostranstvo”. Za označavanje prava, ustanova i stvari drugih država može se koristiti pridev „inostrani”. Za tačno **označavanje drugih država** merodavan je „Spisak naziva država za službenu upotrebu u Saveznoj Republici Nemačkoj”²⁴.

2.2 Nazivi međunarodnih organizacija i međunarodnih ugovora

- 158 Za **međunarodne organizacije** se u saveznim zakonima i uredbama moraju koristiti nazivi na nemačkom jeziku, koje su utvrdile države članice u svojim ugovorima o osnivanju. Nemački naziv se može videti u nemačkom tekstu ugovora ili zvaničnom nemačkom prevodu teksta ugovora. Ako je konvenciju ratifikovala Savezna Republika Nemačka, onda se nemački tekst redovno nalazi zajedno sa zakonom o ratifikaciji te konvencije u Saveznom službenom listu Deo II. Odgovarajuće važi i za nazive **organa** međunarodnih organizacija. Ako u ugovorima o osnivanju za organe nisu utvrđeni posebni

²⁴ www.auswaertiges-amt.de/diplo/de/Infoservice/Terminologie/Staatennamen.pdf

nazivi, onda treba koristiti nazive koje je utvrdila sama međunarodna organizacija. Ove nazive u nemačkim zakonima i pravnim uredbama takođe treba koristiti samo na nemačkom jeziku.

- 159 Kod označavanja **međunarodnih ugovora** u zakonima o ratifikaciji ugovora i pravnim uredbama u vezi sa međunarodnim ugovorima treba voditi računa o **Smernicama za izradu zakona o ratifikaciji i uredba u vezi sa međunarodnim ugovorima** (Dodatak 1), a koje je izdalo Savezno ministarstvo pravde.
- 160 Na tekst međunarodnih ugovora moguće je pozivanje u drugim saveznim pravnim propisima samo ako je on objavljen na **nemačkom jeziku** (jezik ugovora ili zvaničan nemački prevod) i **dostupan u Registru propisa**. Tekst u Registru propisa ili ustanova gde se može dobiti na uvid tekst konvencije se u pravnom propisu moraju tačno označiti (st. 79, 221 i dalje).
- 161 Ako se međunarodni ugovori koje je ratifikovala Savezna Republika Nemačka **citiraju** u drugim saveznim pravnim propisima, onda se u Saveznom službenom listu Deo II redovno moraju navesti sa **datumom**, punim i neskrćenim **nazivom** i **referencom** ugovora.

Primer:

Konvencijom od o/za/uz ... (Savezni službeni list (godina) II str. ..., ...)

Ako su strane ugovornice utvrdile **skraćeni naziv**, njega treba koristiti kao naziv u citatima.

- 162 Kod navođenja **reference međunarodnog ugovora** koji je odštampan u Saveznom službenom listu Deo II ili Službenom listu Rajha, treba voditi računa o sledećem: kao referencu međunarodnog ugovora treba navesti referencu zakona o ratifikaciji ugovora ili uredbe koja se odnosi na ugovor, kojom sporazum postaje nemačko pravo. Dakle, u referenci se mora navesti strana na kojoj počinje štampani tekst zakona o ratifikaciji ugovora ili uredbe koja se odnosi na ugovor. Dodatno se mora navesti strana na kojoj počinje štampani tekst sporazuma. Mora se navesti i godina Službenog lista. Taj broj godine se uvek stavlja pre podatka „II”, kojim se označava Deo II Službenog lista.

Primeri:

Sporazumom od 23. maja 1997. o prečim pravima i imunitetu Međunarodnog pomorskog suda (Savezni službeni list 2007 II str. 143, 145)

Konvencija od 14. decembra 2004. između Savezne Republike Nemačke i Međunarodnog pomorskog suda o sedištu Vrhovnog suda (Savezni službeni list 2007 II str. 143, 159)

Isto važi za međunarodne ugovore koji su štampani u Službenom listu Rajha. Pri tome treba voditi računa da Službeni list Rajha tek od 1922.

godine izlazi u dva dela.

Primeri:

(Službeni list Rajha 1911 str. ...)

(Službeni list Rajha 1922 II str. ...)

- 163 Ako je izvršena ispravka poslednjeg objavljenog zvaničnog teksta međunarodnog ugovora, dodatno se mora navesti referenca **ispravke**. Tada se broju strane na kojoj je objavljen tekst ugovora ili uredbe koja se odnosi na ugovor dodaje broj strane na kojoj počinje štampani tekst ispravke. Ako je ispravka štampana u Saveznom službenom listu koji je objavljen neke kasnije godine, onda se mora navesti i ta godina objavljivanja Službenog lista.
- 164 Ako je izmenjen međunarodni ugovor, onda se mora izvršiti upućivanje i na tu **izmenu**. Izmenjeni sporazum se ne mora navoditi svojim nazivom. Navod glasi:
- Ugovor/Sporazum od o ... (Savezni službeni list (godina) II str. ..., ...) (poslednja) izmena usled ugovora/zapisnika (ili slično) od ... (Savezni službeni list (godina) II str. ..., ...)
- 165 **Opštepoznati** međunarodni ugovori navode se samo nazivom za citiranje. Ovo dolazi u obzir samo kod osnovnih međunarodnih ugovora i sporazuma, kao što su Ugovor o Evropskoj uniji, ugovori o osnivanju Evropskih zajednica, Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i Ugovor o ujedinjenju Nemačke.
- 166 Ako se u nekom zakonu ili uredbi vrši **ponovljeno** pozivanje na međunarodni ugovor, on se posle prvog navođenja punog naziva kod daljih pozivanja može navoditi **samo nazivom za citiranje**.
- 167 Na **tekstove ugovora** ili uredaba koje se odnose na ugovore pozivanje se vrši sa tzv. punim citatom (vidi st. 168 i dalje).

3 Način citiranja pravnih propisa

- 168 Precizni podaci su neophodni da bi se merodavni tekst pravnih propisa utvrdio i pronašao na osnovu reference. **Pravila citiranja** su naročito važna,
- ◆ kada se u tekstu propisa vrši pozivanje na drugi tekst (st. 218 i dalje),
 - ◆ kada se u uvodnoj rečenici zakona o izmenama ili uredbe o izmenama navodi pravni propis koji se menja (st. 544 i dalje, 829) ili
 - ◆ kada se u uvodnoj formuli pravne uredbe navodi merodavna norma

kojom se daje ovlašćenje (st. 780).

3.1 Pun citat

- 169 Zakoni i pravne uredbe **načelno se citiraju kompletno**. Pun citat se sastoji iz:
- ◆ naziva za citiranje (naziv ili po potrebi skraćeni naziv, vidi st. 173),
 - ◆ datuma proglašenja odnosno otpravka ili (poslednjeg) objavljivanja kompletnog teksta (st. 174 i dalje),
 - ◆ po potrebi napomene o poslednjoj izmeni (st. 189 i dalje).

Primer:

Zakon o smanjenju nedostataka u subvencionisanju stambene gradnje, sa izmenom objavljenom 13. septembra 2001. (SSI. I str. 2414), koji je poslednji put izmenjen članom 8 Zakona od 5. septembra 2006. (SSI. I str. 2098)

- 170 **U uvodnoj rečenici** (st. 544 i dalje, 829) zakona o izmenama i uredbe o izmenama **uvek** se mora koristiti pun citat.
- 171 **Izuzeci od punog citata** su mogući, na primer, kada se zakoni i uredbe u tekstu matičnog zakona ili matične uredbe **ponovo citiraju**. Tada je pun citat neophodan samo kod prvog navođenja, a kod ponavljanja je dovoljan naziv za citiranje (st. 173). I u uvodnoj formuli pravnih uredaba se zakon koji sadrži ovlašćenje za donošenje uredbe uglavnom ne citira kompletno (st. 787 i dalje).
- 172 Kod **opštepoznatih** tekstova i uredaba mora se navesti samo jedan naziv za citiranje (st. 173). Primeri za opštepoznate zakone su Osnovni zakon, Građanski zakonik i Krivični zakonik. Kod zakona ili pravnih uredaba koji se odnose na posebne kategorije fizičkih lica dozvoljeno je da se – npr. kod upućivanja unutar iste pravne oblasti – umesto punog citata koristi naziv za citiranje. Mada, ako se koristi samo naziv za citiranje, onda je automatski reč o uopštenom upućivanju (st. 243); ako se to ne želi, onda je potrebna drugačija formulacija.

3.1.1 Naziv za citiranje

- 173 **Naziv za citiranje** nekog zakona ili pravne uredbe je naziv (st. 324 i dalje), odnosno naslov ili skraćenica. Ako je određen skraćeni naziv (st. 331 i dalje), onda se on koristi kao naziv za citiranje (tačka 1 Priloga 6 uz § 42 stav 2 GGO). Skraćenica se (st. 341 i dalje) u punom citatu i u tekstu propisa **nikada** ne navodi (nije „član 3 GG”, već „član 3 Osnovnog zakona”).

Ako je naziv ili skraćeni naziv **izmenjen**, onda se zakon ili pravna uredba

uvek moraju citirati sa novim nazivom ili skraćenim nazivom. Za navođenje reference ili datuma proglašenja odnosno otpravka ili objavljivanja – izmena naziva za citiranje nema značaja. Ovi podaci ostaju neizmenjeni.

Ako je prva regulativa koja se citira **deo okvirnog zakona** ili okvirne uredbe (st. 720, 813 i dalje), onda se navodi naziv za citiranje matičnog zakona ili matične uredbe, ali ne i „okvira”.

Naziv za citiranje **zakona o ratifikaciji ugovora** ili uredbe koja se odnosi na ugovor proizlazi iz utvrđenih modela (vidi „Smernice za izradu zakona o ratifikaciji i uredaba u vezi sa međunarodnim ugovorima”, Dodatak 1). Pri tome se uvek navodi naziv međunarodnog ugovora, a posle reči „ugovor” sledi datum zaključenja.

3.1.2 Datum proglašenja odnosno otpravka ili poslednjeg objavljivanja kompletnog teksta

- 174 Neposredno posle naziva za citiranje u punom citatu sledi podatak o datumu. Po pravilu se radi o datumu **proglašenja** zakona ili datumu otpravka pravne uredbe. Može se navesti i datum objavljivanja, koji se nalazi ispod naslova. Kod matičnih zakona ili matičnih uredaba koji su doneti kao deo okvirnog zakona ili okvirne uredbe (st. 720), važeći je datum „okvira”. U punom citatu se koristi datum proglašenja odnosno otpravka sa utvrđenim načinom pisanja.

Primer:

Zakon o ugovorima o osiguranju od 23. novembra 2007. ...

(Nemački izraz „Ausfertigung” preveden je u ovom priručniku kao „proglašenje (proglasiti)” kad su u pitanju zakoni, u skladu sa ustavnopravnom terminologijom u srpskom jeziku, a označava stavljanje potpisa predsednika Republike na tekst zakona koji je usvojen u Parlamentu. Isti nemački izraz, kad su u pitanju uredbe, preveden je kao „otpravak (otpraviti)”, a označava potpisivanje usvojene uredbe od strane ovlašćenog lica i njeno slanje radi objavljivanja u službenom glasilu, prim. red.)

- 175 Ako su zakon ili uredba posle više izmena ponovo objavljeni, onda umesto datuma proglašenja odnosno otpravka mora da se navede datum **objavljivanja** deklarativno revidiranog teksta (st. 867). Nalazi se ispod naslova. Da bi bilo jasno da se radi o datumu novog objavljivanja a ne o datumu proglašenja odnosno otpravka, koristi se utvrđena formulacija.

Primeri:

Zakon o rezervama za zbrinjavanje, objavljen 27. marta 2007. (SSI I str. 482)

Uredba o đubrivima, objavljena 27. februara 2007. (SSI I str. 221)

- 176 Kod zakona i uredba koji su doneti do 31. decembra 1963. i uneti u Zbirku saveznog prava u **Savezni službeni list Deo III** datum se ne navodi.

3.1.3 Navodi u Registru propisa

- 177 U punom citatu se pored neophodnih podataka uvek navodi referenca koja se odnosi na **poslednje zvanično objavljivanje** kompletnog teksta zakona ili teksta uredbe. Ovde postoje **tri mogućnosti**:

- ◆ da se navede referenca koja se odnosi na datum proglašenja odnosno opravka;
- ◆ da se navede referenca koja se odnosi na datum objavljivanja;
- ◆ da se navede referenca koja se odnosi na Savezni službeni list Deo III, bez datuma.

- 178 **Službena glasila** navode se sa punim citatom, na sledeći način:

- ◆ kod objavljivanja u **Saveznom službenom listu**:
u Delu I: (BGBl. I str. ...),
u Delu II: (BGBl. ... (godina) II str. ...);
- ◆ kod objavljivanja u **Saveznom oglasnom biltenu**: (BAnz.²⁵ str. ...) prilozi uz Savezni oglasni bilten: (BAnz. br. ... od ...);
- ◆ kod objavljivanja u **elektronskom Saveznom oglasnom biltenu**: (eBAnz AT ... (broj službenih objavljivanja u godini arapskim brojevima) ... (godina) V ... (broj objavljenih pravnih uredba arapskim brojevima), npr. (eBAnz. AT46 2006 V1));
- ◆ kod objavljivanja u **Službenom listu Ministarstva za saobraćaj, izgradnju i urbanizam**: (VkBli. str. ...);
- ◆ kod objavljivanja u **Službenom listu Evropske unije**:
u **redu L**: (Abl. L ... (broj Službenog lista reda L) od ... (datum izdavanja Službenog lista u obliku D.M.GGGG), str. ...),
u **redu C**: (Abl. C ... (broj Službenog lista reda C) od ... (datum izdavanja Službenog lista u obliku D.M.GGGG), str. ...).

Podaci o službenim glasilima su se tokom vremena delom izmenili. Tako se Savezni oglasni bilten zaključno sa 1982. godinom navodio u obliku: (BAnz. br. ... od ...), a naziv **Službeni list Ministarstva za saobraćaj, izgradnju i urbanizam** u Registru propisa nije skraćen. Službeni list Evropskih

²⁵ Skraćenice koje se završavaju malim slovom pišu se bez tačke ako obuhvataju više pojedinačnih reči.

zajednica se pre 1. jula 1967. godine navodio u obliku: (Abl. EG str. ...), a posle tog datuma u obliku: (Abl. EG br. ... str. ...), a od februara 2003. godine kao Službeni list Evropske unije u obliku: (Abl. EU br. ... str. ...). U važećim propisima ovi podaci mogu da ostanu neizmenjeni; u pojedinačnom slučaju može biti svrsishodno da se, zarad jedinstvenog izgleda propisa, usaglase sa gorenavedenim pravilima.

179 Ako se, **izuzetno**, mora navesti referenca koja se odnosi na propise donete do 31. decembra 1963. godine koji nisu štampani u Zbirci saveznog prava u Saveznom službenom listu Deo III (st. 182), onda se referenca koja se odnosi na ranija službena glasila iskazuje na sledeći način:

- ◆ kod objavljivanja u Saveznom službenom listu zaključno sa 1950: (BGBl. str. ...), od 1951: kao u st. 178;
- ◆ kod objavljivanja u Službenom listu Rajha zaključno sa 1921: (RGI. str. ...), od 1922. u Službenom listu Rajha Deo I: (RGI. I str. ...), u Službenom listu Rajha Deo II: (RGI. ... (godina) II str. ...).

180 Kod upućivanja na objavljivanja u **Službenom listu NDR**, referenca se iskazuje sa „(GBl. I br. ... str. ...)”, kod vanredne štampe sa „(GBl. vanredna štampa br. ...)”; reč „Sonderdruck” (vanredna štampa) može da se skрати sa „SDr.”. Referenca koja se odnosi na objavljivanje u **Zajedničkom Službenom listu ministarstava** iskazuje se sa „(GMBI ... str. ...)”. **Ostali službeni listovi**, kao što su službeni listovi pokrajina, ostali službeni listovi Nemačkog Rajha i službeni listovi saveznih i pokrajinskih organa, navode se sa punim nazivom.

181 **Godina** službenog lista navodi se samo ako ona odstupa od godine kod datuma proglašenja odnosno otpravka ili objavljivanja.

Primer:

Uredba o obrazovanju i ispitima za podologe (medicinsko osoblje za negu stopala sa položenim državnim ispitom) od 18. decembra 2001. (BGBl. 2002 I str. 12)

Kod **zakona o ratifikaciji ugovora** iz člana 59 stav 2 rečenica 1 Osnovnog zakona uvek treba navesti godinu.

Primer:

Zakon o zapisniku od 21. maja 2003. o registru o oslobađanju od štetnih materija i njihovom uklanjanju od 13. aprila 2007. (BGBl. 2007 I str. 546)

182 **Neke osobenosti** važe za pravne propise koji su svrstani u **Zbirku**

saveznog prava u Saveznom službenom listu Deo III (st. 25), a koji od merodavnog dana 31. decembra 1963. nije ponovo objavljivan. Referenca se u ovom slučaju iskazuje na sledeći način:

... u prečišćenom tekstu u Saveznom službenom listu Deo III, stav broj ...

Primer:

§ 3 Zakona o objavljivanju pravnih uređaba u prečišćenom tekstu objavljenom u Saveznom službenom listu Deo III, stav broj 114-1, koji je poslednji put izmenjen članom ... Zakona od ... (BGBl. ...) ...

Broj podele (FAN broj; st. 26) naveden je u Registru propisa A, koji izlazi jednom godišnje. Navođenje datuma ovde nije neophodno, jer je vezom sa Saveznim službenim listom Deo III utvrđeno da se radi o tekstu koji je merodavan na dan 31. decembra 1963.

Ako su zakoni ili pravne uređbe uneti u Zbirku Deo III samo sa naslovom, datumom i referencom, ali ne i sa celim tekstom, onda oni ipak ostaju važeće savezno pravo, ali Zbirka saveznog prava u tim slučajevima nije dovoljno pravno relevantna. Zbog toga se prvo navodi referenca koja se odnosi na prvobitan tekst sa datumom, a zatim referenca koja se odnosi na broj stava u Saveznom službenom listu Deo III. Tako je nastao sledeći način formulisanja:

Primer:

Uredba o pravu plenidbe na moru od 28. avgusta 1939. (RGI. I str. 1585; BGBl. III 56-1)

- 183 U referenci koja se odnosi na objavljivanje navodi se broj strane na kojoj je naveden naziv citata zakona ili pravne uređbe.
- 184 **Dodatni podaci o stranama** mogu da postanu neophodni
- ◆ kada prva regulativa ili zamena predstavlja **deo okvirnog zakona** ili okvirne uređbe (st. 185);
 - ◆ kada stupanje na snagu nekog zakona ili uređbe zavisi od nekog **uslova**, pa je zbog toga stupanje na snagu posebno objavljeno (st. 186);
 - ◆ kada je **izvršena ispravka** zakona ili uređbe (st. 187).
- 185 Ako prva regulativa ili zamena predstavlja **deo okvirnog zakona** ili okvirne uređbe (st. 720, 813), onda treba navesti stranu na kojoj počinje proglašavanje okvirnog zakona ili otpravljanje okvirne uređbe, a dodatno – ako odstupa – i stranu na kojoj počinje tekst zakona ili pravne uređbe koji se citiraju.

Primer:

Članom 6 Zakona o poreskim pratećim merama za uvođenje Evropskog društva i za izmenu daljih poreskopavnih propisa od 7. decembra 2006. (BGBl. I str. 2782) ustanovljen je Zakon o oporezivanju transformacije privrednih subjekata. Član 6 je štampan od strane 2791. Novi zakon se zbog toga citira na sledeći način:

Zakon o oporezivanju transformacije privrednih subjekata od 7. decembra 2006. (BGBl. I str. 2782, 2791)

- 186 Ako stupanje na snagu nekog zakona ili uredbe zavisi od nekog **uslova**, pa je zbog toga stupanje na snagu posebno objavljeno (st. 452 i dalje), onda se i referenca koja se odnosi na objavljivanje navodi sa brojem strane. Po pravilu se stupanje na snagu objavljuje u istom službenom glasilu kao i odnosni zakon ili odnosna uredba, zbog toga je uglavnom moguće ograničenje na jedan dodatni podatak o strani.

Primer:

Zakon o dodacima za investicije 2007. od 15. jula 2006. (BGBl. I str. 1614, 3404)

Ako zakon ili uredba i objavljivanje stupanja na snagu nisu iste godine štampani u Službenom listu, onda se navodi i godina Službenog lista u kojoj je objavljivanje štampano.

Primer:

Treći zakon o izmeni Zakona o akcizama od 9. decembra 2006. (BGBl. I str. 2830; 2007 I str. 498)

- 187 I **ispravke** se objavljuju uz dodatno navođenje broja strane. Kod navođenja ispravke se posle broja strane objavljenog kompletnog teksta navodi broj strane na kojoj se može naći ispravka. Ako je ispravka štampana u kasnijem godištu Saveznog službenog lista, onda se ta godina dodatno mora navesti. Posebna napomena o tome da je reč o ispravci nije potrebna.

Primeri:

Zakon o izmeni postupka prigovora na patente i Zakon o patentnim troškovima od 21. juna 2006. (BGBl. I str. 1318, 2737)

Zakon o učešću javnosti od 9. decembra 2006. (BGBl. I str. 2819; 2007 I str. 195)

Kod zakona ili uredaba koji su ustanovljeni okvirnim zakonima i okvirnim uredbama (st. 720, 813) u obzir treba uzeti samo **ispravke okvirnog zakona ili okvirne uredbe** koje se odnose na navedeni zakon ili uredbu.

- 188 Kada referenca sadrži više napomena koje se odnose na određeni propis, npr. napomenu o ispravci i napomenu o objavljivanju kod uslovnog stupanja na snagu, njih u referenci treba navesti po vremenskom sledu.

Primer:

Zakon o zaštićenim oznakama od 25. oktobra 1994. (BGBl. I str. 3082; 1995 I str. 156; 1996 I str. 682)

3.1.4 Napomena o izmeni – podatak o (poslednjoj) izmeni

189 Ako su neki zakon ili pravna uredba izmenjeni nakon objavljivanja zvaničnog kompletnog teksta, onda se u punom citatu na to mora ukazati. Sve **objavljene** izmene, kao i izmene eventualnih priloga ili dodataka, moraju biti redom i u potpunosti navedene; stupanje na snagu nije bitno. Navode se samo izmene kojima je donosilac norme izmenio tekst zakona ili pravne uredbe. Odluke Saveznog ustavnog suda kojima su pojedinačne odredbe nekog zakona proglašene nespojivim sa Osnovnim zakonom ili ostalim saveznim pravom ili ništavim **ne** navode se u napomeni o izmenama.

190 Napomena o izmeni u punom citatu nekog zakona ili pravne uredbe treba da glasi: „... **da je izmenjen(a) ...**”. Ako su zakon ili pravna uredba više puta menjani od poslednjeg objavljivanja kompletnog teksta, onda se navodi samo poslednja izmena. Napomena o izmeni ovde treba da glasi: „... **da je poslednji put izmenjen(a) ...**”.

U dosadašnjem zakonodavstvu često se može sresti formulacija „poslednja izmena...”. **Navedena formulacija** se koristi samo kada treba razjasniti da li se napomena o izmeni odnosi samo na pojedinačne odredbe ili na zakon u celini ili uredbu u celini. Pošto je navedena formulacija svakako jasna, ta razlika kasnije nije bitna.

191 Ako su u Saveznom službenom listu istog dana objavljene **dve napomene o izmenama**, a one se ne odnose jedna na drugu, navode se obe izmene, jer referenca koja se odnosi na izmene mora da bude kompletna. Isto tako se dodatno mora uputiti na **pretposlednju izmenu**, ako je ona zaboravljena u napomeni o izmenama uz poslednju izmenu.

Primer:

..., koji je poslednji put izmenjen članom ... Zakona od ... (BGBl. ...) i članom ... Zakona od (BGBl. ...), ...

192 Ako su zakon koji se menja ili pravna uredba koja se menja još jednom izmenjeni pre nego što su stupili na snagu, u napomenu o izmenama uz odnosni matični zakon ili matičnu uredbu unose se obe izmene. Zakoni ili uredbe kojima se menjaju zakoni o izmenama ili uredbe o izmenama ne mogu se navoditi kao neposredna izmena matičnog zakona ili matične uredbe. U tim slučajevima pojavljuje se **dvostepena dvodelna napomena o izmenama** (npr. „...Zakon ..., koji je poslednji put izmenjen Zakonom ..., ponovo je izmenjen...”). Međutim, ovako komplikovane napomene o izmenama mogu se izbeći ako se neophodne izmene uvek dovode u vezu

sa matičnim zakonom ili matičnom uredbom (st. 670 i dalje).

- 193 Zakon koji se menja ili pravna uredba koja se menja **ne navodi se nazivom za citiranje** (dakle nije: „..., koji je izmenjen Zakonom o jačanju konkurencije u zakonskom zdravstvenom osiguranju od ...”, već: „..., koji je izmenjen Zakonom od”).
- 194 Ako je izmena sadržana u zakonu kojim je izmenjeno više zakona, onda se navode **izmenjeni član i po potrebi uže klasifikacione jedinice**.

Primer:

Uredba o troškovima u inostranstvu od 20. decembra 2001. (BGBl. I str. 4161; 2002 I str. 750), koja je izmenjena članom 3 stav 1 Zakona od 21. decembra 2007. (BGBl. I str. 3189), ...

3.2 Citiranje sastavnih delova pravnih propisa

- 195 U pravnim propisima se često vrši pozivanje na pojedinačne sastavne delove zakona ili pravnih uredaba, a naročito da bi se
- ◆ njihov sadržaj u celini ili delimično preuzeo putem upućivanja (vidi st. 218),
 - ◆ prilikom izmene tačno označilo mesto koje se menja (vidi st. 554, 564 i dalje) ili
 - ◆ da bi se naveo pravni osnov (zakonsko ovlašćenje) u uvodnoj formuli pravne uredbe (vidi st. 780 i dalje).
- 196 Nazivi klasifikacionih jedinica i njihovih užih jedinica podele se, izuzimajući oznaku paragrafa – u citatima **uvek ispisuju** (deo, poglavlje, odeljak, pododeljak, član, stav, rečenica, polurečenica, deo rečenice, broj, slovo, udvojeno slovo).

Primeri:

Prema § 1 stav 2 tačka 1 slovo a ...
 U skladu sa § 1 stav 2 tačka 1 slovo a ...
 U tački 1 slovo a ...
 § 2 stav 3 rečenica 1 prvi deo rečenice

U ranijoj praksi su klasifikacione jedinice „stav” i „tačka” ispisivane samo na početku citata, a u okviru citata su skraćivane sa „st.” i „tč.”. Na ovom razlikovanju se, zarad ujednačenosti, više ne insistira. Pošto novi način pisanja nije od značaja za sadržaj, donosilac norme ne mora izmeniti skraćenice u postojećim pravnim propisima. Usaglašavanje može da se izvrši prilikom novog objavljivanja (st. 879).

- 197 Prilikom citiranja pojedinačnih klasifikacionih jedinica reč „**do**” uvek se

ispisuje.

Primer:

§§ 8 do 12 se primenjuju.

- 198 Šire klasifikacione jedinice citiraju se u jednini, ako sadrže uže klasifikacione jedinice. Glagol sledi u jednini.

Primeri:

§ 14 stav 5 do 7 važi adekvatno.

Stav 2 rečenica 1 do 3 i 6 primenjuje se adekvatno.

Rečenica 1 tačka 8 i 9 važi adekvatno.

- 199 **Na početku citata se više** istih klasifikacionih jedinica označava istim članom. Kod paragrafa se oznaka paragraf duplira. Glagol sledi u množini.

Primeri:

§§ 3 i 5 rečenica 1, kao i § 6 stav 1, primenjuju se adekvatno.

Uslovi navedeni u stavu 1 i 2 važe i za...

..., ako je izričito ukazano na pravne posledice, koje su navedene pod 3 i 4.

- 200 Ako prilikom nabiranja istih klasifikacionih jedinica postoji i dalja potpodela, onda se nabiranje nastavlja **ponavljanjem** klasifikacione jedinice. Ovo pravilo je posebno važno ako se u više odredaba propisa vrši izmena istih reči (st. 624 i dalje).

Primer:

U § 1 stav 1 tačka 4, § 2 stav 5 rečenica 2 i stav 6, §3 tačka 13 slovo b i tačka 15 i § 15 reči „područje važenja ovog zakona” uvek se zamenjuju rečima „u zemlji” ...

- 201 Ako se u nekom citatu klasifikacione jedinice povezuju veznikom „**ili**”, često je jasnije ako se nakon veznika ponovi naziv klasifikacione jedinice.

Primeri:

Ako se prodaja vrši prema § 929a ili § 930 ili ako prodata stvar nije bila u neposrednom posedu prodavca...

Ako je brak prestao pre smrti supruga ili ako postoje uslovi iz § 2077 stav 1 rečenica 2 ili rečenica 3...

Ako u citatu pojedinačne klasifikacione jedinice koje su povezane veznikom „**ili**” čine subjekat u rečenici, onda glagol stoji u jednini.

Primer:

§ 3 ili § 6 važi adekvatno.

3.3 Način citiranja pojedinačnih knjiga Socijalnog zakonika

- 202 Socijalni zakonik je nastajao u toku dugog vremenskog perioda, a izvršava se u etapama. Pojedinačne knjige Socijalnog zakonika stvorene su kroz okvirne zakone i još ne čine jedinstvenu kodifikaciju. Zbog toga citiranje i izmene pojedinačnih knjiga Socijalnog zakonika odstupaju od opštih pravila. U međuvremenu se sa pojedinačnim knjigama Socijalnog zakonika postupa kao sa samostalnim matičnim zakonima, što se vidi i po tome što su pojedine knjige već i samostalno postale poznate.
- 203 Pojedinačne knjige Socijalnog zakonika se u **punom citatu** moraju navesti na sledeći način:
- SGB I:** Prva knjiga Socijalnog zakonika – Opšti deo – (član 1 Zakona od 11. decembra 1975, BGBl. I str. 3015), koja je poslednji put izmenjena...
- SGB II:** Druga knjiga Socijalnog zakonika – Osnovna sigurnost za nezaposlene – (član 1 Zakona od 24. decembra 2003, BGBl. I str. 2954, 2955), koja je poslednji put izmenjena...
- SGB III:** Treća knjiga Socijalnog zakonika – Podsticaj radu – (član 1 Zakona od 24. marta 1997, BGBl. I str. 594, 595), koja je poslednji put izmenjena...
- SGB IV:** Četvrta knjiga Socijalnog zakonika – Zajednički propisi o socijalnom osiguranju – objavljena 23. januara 2006. (BGBl. I str. 86, 466), koja je poslednji put izmenjena...
- SGB V:** Peta knjiga Socijalnog zakonika – Zakonsko zdravstveno osiguranje – (član 1 Zakona od 20. decembra 1988, BGBl. I str. 2477, 2482), koja je poslednji put izmenjena...
- SGB VI:** Šesta knjiga Socijalnog zakonika – Zakonsko penzijsko osiguranje – objavljena 19. februara 2002. (BGBl. I str. 754, 1404, 3384), koja je poslednji put izmenjena...
- SGB VII:** Sedma knjiga Socijalnog zakonika – Zakonsko osiguranje od nezgode – (član 1 Zakona od 7. avgusta 1996, BGBl. I str. 1254), koja je poslednji put izmenjena...
- SGB VIII:** Osma knjiga Socijalnog zakonika – Deca i mladi – objavljena 14. decembra 2006. (BGBl. I str. 3134), koja je poslednji put izmenjena...
- SGB IX:** Deveta knjiga Socijalnog zakonika – Rehabilitacija i udeo invalida – (član 1 Zakona od 19. juna 2001, BGBl. I str. 1046, 1047), koja je poslednji put izmenjena...

SGB X: Deseta knjiga Socijalnog zakonika – Upravni postupak iz oblasti socijalnog osiguranja i zaštita podataka socijalnih osiguranika – objavljena 14. decembra 2006. (BGBl. I str. 3134), koja je poslednji put izmenjena...

SGB XI: Jedanaesta knjiga Socijalnog zakonika – Socijalno osiguranje u svrhu nege – (član 1 Zakona od 26. maja 1994, BGBl. I str. 1014, 1015), koja je poslednji put izmenjena...

SGB XII: Dvanaesta knjiga Socijalnog zakonika – Socijalna pomoć – (član 1 Zakona od 27. decembra 2003, BGBl. I str. 3022, 3023), koja je poslednji put izmenjena...

- 204 U starijim okvirnim zakonima, pomoću kojih su stvorene pojedinačne knjige Socijalnog zakonika, još su prisutne **materijalne prelazne odredbe** (st. 747). Pravo zakonskog osiguranja u svrhu nege proizlazi npr. iz SGB XI, a dodatno iz člana 40 i dalje okvirnog zakona, dakle Zakona o osiguranju u svrhu nege od 26. maja 1994. (BGBl. I str. 1014). Ovi okvirni zakoni su, zbog materijalnih odredaba koje su u njima sadržane, postali samostalni posebni matični zakoni. Način citiranja ovde sledi opšta pravila.

Primer:

Član 40 Zakona o osiguranju u svrhu nege

- 205 **U propisima** se pojedinačne knjige Socijalnog zakonika označavaju kao i opštepoznati zakoni samo nazivom za citiranje.

Primer:

§ ... Osme knjige Socijalnog zakonika primenjuje se adekvatno.

Brojevi iskazani slovima, kojima se numerišu pojedinačne knjige, sastavni su deo naziva i stoga se uvek pišu velikim slovom.

- 206 Kod **upućivanja sa jedne knjige Socijalnog zakonika na drugu knjigu** koristi se sledeća formulacija:

§ ... knjige primenjuje se adekvatno.

- 207 **Upućivanja u okviru iste knjige** Socijalnog zakonika formulišu se kao interna upućivanja bez navođenja naziva knjige.

- 208 Kod definicija ili objašnjenja koji važe **samo za jednu knjigu**, trebalo bi koristiti sledeću formulaciju: „...u smislu ove knjige...”.

Primer:

§ 13 Treće knjige Socijalnog zakonika:

Zaposleni u smislu ove knjige su i radnici u kućnoj radinosti...

Kod definicija koje bi trebalo da važe za Socijalni zakonik u celini, trebalo bi koristiti sledeću formulaciju: „... u smislu Socijalnog zakonika...”.

3.4 Posebno citiranje odredaba Ugovora o ujedinjenju Nemačke

- 209 Ugovor od 31. avgusta 1990. između Savezne Republike Nemačke i Demokratske Republike Nemačke o uspostavljanju jedinstvene Nemačke – opštepoznat pod nazivom **Ugovor o ujedinjenju Nemačke** – formalno je međunarodni ugovor, kao i **Sporazum** od 18. septembra 1990. između Savezne Republike Nemačke i Demokratske Republike Nemačke o sprovođenju i tumačenju Ugovora o ujedinjenju Nemačke, potpisanog dana 31. avgusta 1990. u Berlinu.
- 210 Zakon o Ugovoru od 23. septembra 1990. (BGBl. 1990 II str. 885) uz Ugovor o ujedinjenju i Sporazum nije poseban samo po svom sadržaju, već i u pogledu pravnih formalnosti. On se odnosi na više obimnih **sastavnih delova ugovora**, od kojih je svaki za sebe na određeni način uticao na važeće savezno pravo, pa se stoga mora **što tačnije citirati**, samostalno ili u kontekstu saveznih pravnih propisa. Zbog toga se u referenci uz broj strane Zakona o Ugovoru navodi i strana na kojoj određeni sastavni deo počinje; po potrebi je svrsishodno da se umesto toga navede strana na kojoj je štampano mesto na koje se vrši konkretno pozivanje.
- 211 Sam Zakon o Ugovoru pored uobičajene klauzule o saglasnosti sadrži različita ovlašćenja za donošenje uredbe – dakle novo osnovno pravo – i menja savezne pravne propise. Ovlašćenja danas više nisu važna, jer su donete sve neophodne uredbe. Izmene koje su svojevremeno predviđene stupile su na snagu. Zbog toga u načelu više ne postoji potreba da se u novim pravnim propisima vrši pozivanje na Zakon o Ugovoru. Današnji citati se odnose samo na pojedinačne sastavne delove Ugovora.
- 212 **Ugovor o ujedinjenju Nemačke** (BGBl. 1990 II str. 885, 889) sadrži bitne odredbe o uspostavljanju nemačkog jedinstva. Pošto je Ugovor o ujedinjenju Nemačke opštepoznat, može se odustati od punog citata.

Primer:

... područje navedeno u članu 3 Ugovora o ujedinjenju Nemačke ...

- 213 **Zapisnik** (BGBl. 1990 II str. 885, 889) sadrži pojašnjenja doneta povodom potpisivanja, a u vezi sa pojedinačnim odredbama Ugovora ili njegovih priloga II ili III. One se svakako citiraju sa njima u vezi. Citat u tom slučaju glasi:

Primer:

Član 35 Ugovora o ujedinjenju od 31. avgusta 1990. (BGBl. 1990 II str. 885, 889) u vezi sa tačkom 14 broj 1 Zapisnika (BGBl. 1990 II str. 885, 889).

- 214 **Prilog I** Ugovora o ujedinjenju Nemačke (BGBl. 1990 II str. 885, 907) sadrži posebne odredbe o prenošenju saveznog prava u skladu sa članom 8 i 11 Ugovora. Podeljen je na poglavlja koja odgovaraju današnjim oblastima rada ministarstava. Unutar poglavlja se delom vrši dalja podela prema stručnim oblastima, kao što su npr. pravosuđe, građansko pravo itd.

U okviru poglavlja ili stručnih oblasti postoje odeljci I, II i III, sa sopstvenim pravnim značenjem:

- ◆ **U svakom odeljku I** navedeni su zakoni i pravne uredbe koji su **izuzeti** od stupanja na snagu na području NDR. Ovi izuzeci na području važenja po pravilu nemaju nikakvu ulogu kod citiranja.
- ◆ **U svakom odeljku II** navedeni su zakoni i pravne uredbe koji su povodom pristupanja – sa dejstvom na celo savezno područje – ukinuti, izmenjeni ili dopunjeni. Ovde je reč o **izmenama teksta** tih zakona i pravnih uredaba. Za citiranje su od značaja samo ako se moraju navesti kao poslednja izmena zakona ili uredbe.

Primer:

Zakon o osnivanju savezne antimonopolističke uprave za konjake, u prečišćenom tekstu objavljenom u Saveznom službenom listu III, stav broj 602-1, koji je izmenjen Prilogom I Poglavlje IV Stručna oblast B Odeljak II tačka 12 Ugovora o ujedinjenju od 31. avgusta 1990. u vezi sa članom 1 Zakona od 23. septembra 1990. (BGBl. 1990 II str. 885, 972), menja se kako sledi: ...

Ovde su stvoreni i novi zakoni (vidi BGBl. 1990 II str. 885, 991, 992, 993, 1159, 1169), koji se – zadržavajući pravo na novo objavljivanje – citiraju po sledećem modelu:

Primer:

Zakon o osnivanju fonda „Fond za realizaciju kredita” od 23. septembra 1990. (BGBl. 1990 II str. 885, 993), koji je izmenjen § 14 stav 2 Zakona od 11. decembra 2001. (BGBl. I str. 3519)...

Pored toga postoje različite druge odredbe koje su podeljene po paragrafima (vidi BGBl. 1990 II str. 885, 951, 961, 1042, 1059, 1138, 1144). Ovde nije reč o novim matičnim zakonima; to se vidi i po nedostatku naslova. Isto tako su ovde pored postojećih zakona i uredaba Savezne države stvorene zakonske regulative koje treba poštovati (**posebno matično pravo**). Referenca ovih regulativa navodi se što je moguće preciznije:

Primer:

...u skladu sa Prilogom I Poglavlje III Stručna oblast EO II tačka 1 § 8 Ugovora o ujedinjenju od 31. avgusta 1990. (BGBl. 1990 II str. 885, 961)...

U svakom **odeljku III** navedeni su zakoni i pravne uredbe Savezne države koji su po pristupanju stupili na snagu prema posebnim merilima na području NDR. **Merila** nisu izmene teksta propisa, već **regulative o primeni i prelazne regulative** (st. 412 i dalje, 684 i dalje), koje se odnose na matične zakone ili matične uredbe u vezi sa kojima su donete (posebno matično pravo). Ako se u tekstu nekog propisa uputi na ovakvu regulativu, onda se referenca navodi što je moguće preciznije.

Primer:

Merilo navedeno u Prilogu I Poglavlje XI Stručna oblast E Odeljak III tačka 2 Ugovora o ujedinjenju od 31. avgusta 1990. (BGBl. 1990 II str. 885, 1110) ostaje neizmenjeno.

- 215 **Prilog II** Ugovora o ujedinjenju (BGBl. 1990 II str. 885, 1148) sadrži posebne odredbe za **dalje važenje prava NDR**. Podeljen je na isti način kao i Prilog I. I ovde se pravi razlika između odeljaka I, II i III. Citiranja treba da budu što preciznija. Pri tome, po pravilu ne treba izričito napomenuti da se radi o zakonu ili pravnoj uredbi NDR. To proizlazi već iz reference „GBL. I br. ... str. ...” ili „GBL. SDr. br. ...”.
- 216 U **Prilogu III** (BGBl. 1990 II str. 885, 1273) sadržana je Zajednička izjava vlada Savezne Republike Nemačke i Demokratske Republike Nemačke o uređivanju otvorenih imovinskih pitanja. Ne sadrži pojedinačne odredbe, već okvirne vrednosti, koje se u pravnim propisima ne citiraju.
- 217 U **Sporazumu** od 18. septembra 1990. (BGBl. 1990 II str. 885, 1239) u članu 3 navedeno je dodatno važeće pravo NDR. Ukoliko su prilozi Ugovora o ujedinjenju izmenjeni i korigovani u članovima 4 i 5, te podatke treba dodatno navesti:

Primer:

Merilo navedeno u Prilogu I Poglavlje XI Stručna oblast B Odeljak III tačka 8 Ugovora o ujedinjenju od 31. avgusta 1990. (BGBl. 1990 II str. 885, 1110), koje je izmenjeno članom 4 tačka 7 Sporazuma od 18. septembra 1990. (BGBl. 1990 II str. 885, 1243)...

4 Pozivanje na druge tekstove

4.1 Opšte o tehnici upućivanja

218 U zakonima i uredbama se činjenična stanja i pravne posledice ne moraju uvek opisati u punom obimu. Zakonodavac i donosilac uredbe smeju da koriste postojeće tekstove i da upute na njih. Upućivanja mogu da se odnose na druge propise ili njihove delove.

Upućivanjem tekstovi na koje se vrši pozivanje (**norme na koje se poziva** i drugi tekstovi na koje se poziva) postaju sastavni deo regulative kojom se vrši upućivanje (**izvorna norma**).

219 Razlikujemo

- ◆ deklarativna upućivanja, koja upućuju samo na to da treba poštovati tekstove drugih propisa (st. 230),
- ◆ konstitutivna upućivanja, kojima tekst na koji se poziva postaje sastavni deo izvorne norme (st. 231),
- ◆ analogna upućivanja, koja tekst na koji se poziva ne preuzimaju doslovno, već samo po smislu (st. 232),
- ◆ interna upućivanja, koja upućuju na odredbe u okviru istog zakona ili iste pravne uredbe (st. 233 i dalje),
- ◆ eksterna upućivanja, koja uključuju druge tekstove, uglavnom druge pravne propise (st. 235 i dalje),
- ◆ konkretna upućivanja, koja se odnose na tačno određene norme (st. 237),
- ◆ upućivanja koja se odnose na norme koje su obuhvaćene opisom sadržaja (st. 238),
- ◆ direktna upućivanja, koja se odnose na tačno određeni tekst na koji se poziva (st. 239 i dalje) i
- ◆ uopštena upućivanja, koja se odnose na tekst na koji se poziva uz uključenje eventualnih kasnijih izmena (st. 243 i dalje).

220 Da bi bila jasna priroda upućivanja, u okviru jednog zakona ili jedne pravne uredbe za upućivanja iste vrste uvek bi trebalo koristiti iste standardne formulacije.

221 Kod upućivanja je bitno da je tekst na koji se upućuje pogodan za dopunu sadržaja regulative iz izvorne norme, tj. da je **upotrebljiv za upućivanje**. Ko neki propis formuliše i pri tome preuzima druge tekstove putem upućivanja odgovoran je za kontekst koji se na taj način stvara i za sadržaj regulative koji tako nastaje.

222 Upućivanja moraju da budu jasna i razumljiva – ne sme da bude sumnje na koje se propise i u kom obimu upućuje (**načelo jasnoće i preciznosti**). Zbog toga pozivanje s jedne strane treba da bude što konkretnije.

Primer:

Ako § 5 stav 2 nekog zakona (norma na koju se poziva) u rečenici 1 sadrži odredbe o upravnom postupku, a u rečenici 2 odredbe o nadležnosti, a u izvornoj normi treba ukazati na odredbu o nadležnosti, onda nije dovoljno da se upućuje na § 5 stav 2, već se mora navesti § 5 stav 2 rečenica 2.

S druge strane, načelo jasnoće i preciznosti takođe zahteva da tekst na koji se poziva bude tačno određen u toj meri da bude pogodan za svrstavanje u izvornu normu.

Bilo bi, na primer, nedozvoljeno da se upućuje na skup normi koji je u velikoj meri nepregledan.

- 223 Još jedan osnovni uslov za pravilno upućivanje jeste da tekst na koji se upućuje bude **objavljen i trajno opštedostupan**. Pošto je tekst na koji se upućuje sastavni deo izvorne norme i pošto se pravni propisi mogu doneti samo na nemačkom jeziku, dozvoljeno je upućivanje samo na tekstove na nemačkom jeziku. Tekstovi na stranom jeziku moraju biti prevedeni na nemački jezik, objavljeni i trajno opštedostupni da bi se na njih moglo uputiti.
- 224 Bitan korak u radu prilikom donošenja novih normi i izmena postojećih pravnih normi jeste pojašnjavanje odnosa prema drugim pravnim propisima. Stoga svaka izmena nekog pravnog propisa mora da bude povezana sa kontrolom, da li i u kojoj meri on utiče na druge propise koji na njega upućuju (**kontrola upućivanja**). Ako neki pravni propis sadrži uopštena upućivanja (st. 243 i dalje), onda je određena izvorna norma izložena pravnom razvoju norme na koju se upućuje. Onaj ko je odgovoran za izvornu normu, ne bi trebalo da se osloni samo na kontrolu upućivanja od strane onih koji su odgovorni za izmene norme na koju se upućuje, već bi trebalo da posmatra i sam pravni razvoj norme na koju se upućuje, odnosno da li su potrebne izmene izvorne norme.

4.2 Prednosti i mane tehnike upućivanja

- 225 Tehnika upućivanja ima **prednosti**. Upućivanjem se postiže da tekstovi budu kratki i jasni, jer se izbegava ponavljanje celih tekstova. Moguće je izbeći nepotrebna odstupanja u pravnim propisima. Pored toga, obezbeđuje se da za uporediva činjenična stanja važe isti uslovi ili da nastupaju iste pravne posledice. Ovakva upućivanja mogu da doprinesu izgradnji sistema tako što će pokazati veze koje postoje između različitih materija regulative.
- 226 U nekim slučajevima upućivanja su čak neizbežna. Određeni sadržaji se praktično u propis mogu uključiti samo preko upućivanja. Ovde se pre svega ubrajaju geografske karte, tabele i obrasci, koji se ne mogu izraziti u formi normativnog teksta.
- 227 Ovim prednostima su suprotstavljene **mane**. Upućivanja prekidaju kontekst teksta i utiču na tečno čitanje. Ukupan sadržaj regulative ne postaje jasan

samo iz izvorne norme, već proizlazi tek zajedno sa normom na koju se upućuje. Ove mane se mogu ublažiti ako izvorna norma ukazuje na sadržaj norme na koju se upućuje.

Primer:

§ 55 Zakona o upravnim sudovima:

§§ 169, 171a do 198 Zakona o sudovima – o javnosti, sudskoj policiji, jeziku suda, savetovanju i usaglašavanju – primenjuju se adekvatno.

Kod internih upućivanja (st. 233 i dalje) mane tehnike upućivanja nemaju neku težinu, jer se informacije koje nedostaju u izvornoj normi srazmerno lako mogu uočiti u normi na koju se upućuje u istom zakonu ili u istoj pravnoj uredbi. Međutim, kod eksternih upućivanja (st. 235 i dalje) može znatno da se smanji razumljivost regulative, jer se iz izvorne norme i njenog konteksta ne vidi celokupan sadržaj regulative.

- 228 Prednosti i mane upućivanja uvek treba pažljivo odmeriti.
- 229 Ako norma na koju se upućuje i sama sa svoje strane sadrži upućivanja, pored izvorne norme i norme na koju se upućuje moraju se konsultovati i drugi propisi da bi se utvrdilo šta se zapravo želi urediti. Stoga treba izbegavati upućivanja na one norme koje i same upućuju na druge norme (**bez nizova upućivanja**).

Loš primer:

§ 98 stav 1 rečenica 1 Pete knjige Socijalnog zakonika – Zakonsko zdravstveno osiguranje - :

Uredbe o dozvolama uređuju bliže uslove za učešće u lekarskom zbrinjavanju po ugovoru ... i ograničenje dozvola.

§ 33 stav 2 rečenica 4 Uredbe o dozvolama za lekare pri zdravstvenim fondovima:

Dozvola se ne izdaje samo u slučaju kada su ... u suprotnosti sa **pravnim propisima pokrajine** o vršenju lekarske profesije.

§ 31 stav 1 rečenica 1 i stav 2 Zakona o profesiji lečenja u pokrajini Severnoj Vestfaliji:

Bliže ... uređuje **Pravilnik struke**. Pravilnik struke donosi nadležna komora...

4.3 Vrste upućivanja i način citiranja

- 230 **Deklarativna upućivanja** su samo napomene o drugim propisima koji se

prema važećem pravnom položaju ionako moraju poštovati. One važećem pravu ništa ne dodaju, već samo informišu o već postojećim propisima i doprinose njihovom lakom pronalaženju.

Deklarativna upućivanja se po pravilu **mog**u izostaviti. Pravni propisi bi po svojoj funkciji trebalo da se ograniče na istinsko normiranje. Dodatne informacije treba navesti u uvodnim napomenama, brošurama i komentarima.

Ako je deklarativno upućivanje u pojedinačnom slučaju opravdano, onda bi prilikom formulisanja trebalo da postane jasno da se radi o dodatnoj informaciji, a ne o normi o važenju; formulacije sa „važe” treba izbegavati (vidi st. 85).

231 **Konstitutivna upućivanja** se – za razliku od deklarativnih upućivanja – odlikuju time što je izvorna norma bez sadržaja teksta na koji se upućuje nepotpuna. Sadržaj izvorne norme može se shvatiti samo onda kada se čita i norma na koju se upućuje, odnosno tekst na koji se upućuje jeste deo izvorne norme. Konstitutivna upućivanja mogu da vrše potpuno **različite funkcije**, koje se izražavaju različitim formulacijama.

- ◆ Ako se upućuje na uslove činjeničnog stanja, onda se može koristiti sledeća formulacija:

Primer:

§ 2 stav 2 Zakona o ugovorima na određeno vreme za zaposlene na visokim školama:

...**Pod uslovima iz rečenice 1** dozvoljeno je i oročavanje ugovora o radu za nenaučno i neumetničko osoblje.

- ◆ Ako se upućuje na pravne posledice drugih pravnih normi, onda se može koristiti sledeća formulacija:

§ 1301 rečenica 1 Građanskog zakonika:

Ako ne dođe do zaključenja braka, onda svaki verenik od onog drugog može da zahteva povraćaj onoga što mu je poklonio u znak veridbe, a **prema propisima o neosnovanom obogaćenju**.

- ◆ Kako se jednom utvrđeni pojmovi ne bi ponavljali, na njih se može uputiti korišćenjem sledeće formulacije:

„...prema §...”, „...u skladu sa §...”, „...u smislu §...”, „...u §... navedeni...”

Ova tehnika je, doduše, suvišna ako pravni propis započinje objašnjenjem pojmova.

- ◆ Tehnika upućivanja može se koristiti i za opis međusobnog odnosa različitih pravnih normi:

Primer:

§ 34 stav 3 Zakona o društvima sa ograničenom odgovornošću:

Odredba § 30 stav 1 ostaje nedirnut.

- 232 Takozvano **analogno upućivanje** koristi se kada se tekst na koji se upućuje ne preuzima doslovno. Ako se norma sa kojom se dovodi u vezu ne može doslovno pratiti u izvornoj normi, onda se može urediti samo „adekvatno” ili „svrsishodno” važenje ili primena („važi adekvatno”, „primenjuje se svrsishodno”). To u izvornoj normi mora da dođe do izražaja, da ne bi nastale nejasnoće.

Da bi se sadržaj izvorne norme učinio razumljivim može biti neophodno da se takva promena izričito navede.

Primer:

§ 2249 stav 1 rečenica 4 Građanskog zakonika (izuzetni testament pred gradonačelnikom).

Za sastavljanje važe odredbe §§2,4 ... Zakona o sastavljanju i overavanju javnih isprava; **gradonačelnik zauzima mesto notara.**

- 233 **Interno upućivanje** je usmereno na delove istog zakona ili iste pravne uredbe. Pojedinačne odredbe na koje se upućuje treba navesti samo sa mestom u tekstu, odnosno bez naziva za citiranje zakona ili pravne uredbe.

Primer:

§ 163 stav 1 Krivičnog zakonika:

Ko radnje navedene u §§ 154 do 156 učini iz nehata, kazniće se lišenjem slobode do jedne godine ili novčanom kaznom.

- 234 **Upućivanja u okviru pojedinačnog paragrafa** navode se bez označavanja paragrafa. Isto važi i za uže klasifikacione jedinice kao što su stavovi i rečenice.

Primeri:

Upućivanje u paragrafu:

§ 34 stav 5 rečenica 1 Zakona o zaštiti od infekcija:

Ako neko činjenično stanje navedeno u stavu 1, 2 ili 3 nastupi kod lica

navedenih u stavu 1, onda ta lica, ili u slučajevima iz stava 4 staratelj iz zajedničke ustanove, ovo moraju da prijave bez odlaganja.

Upućivanje u stavu:

§ 35 stav 2 rečenica 5 Saveznog zakona o zbrinjavanju:

Rečenica 2 i 3 ne važi kada supružnik, životni partner ili jedan od roditelja ne vrše usluge nege ne samo privremeno...

Upućivanje u rečenici:

§ 127 stav 2 tačka 4 Zakonika o gradnji:

...ako su sastavni deo saobraćajnica navedenih u tački 1 do 3 ili su prema urbanističkim načelima ... neophodni;

- 235 O **eksternom upućivanju** je reč kada se upućuje na tekstove izvan pravnog propisa. Ovde može biti reči npr. o upućivanjima na norme u drugim zakonima ili pravnim uredbama istog donosioca. Moguća su i upućivanja na norme drugih donosilaca (npr. upućivanje u saveznom pravu na pravo Evropske unije). Najzad je moguće i upućivanje na tekstove koji nisu pravni propisi (st. 241).

Ako se upućuje na drugi pravni propis, on se u načelu mora navesti u punom citatu (vidi st. 168 i dalje).

Primer:

§ 2 stav 1 Uredbe o obalskoj plovidbi:

Obalska plovidba je dozvoljena samo

1. brodovima koji prema Zakonu o pravu na zastavu, objavljenom 26. oktobra 1994. (BGBl. I str. 3140), koji je poslednji put izmenjen članom 25 Zakona od 15. decembra 2001. (BGBl. I str. 3762), imaju istaknutu zastavu savezne države;

...

3. brodovima koji su registrovani u državi članici Evropske zajednice i koji plove pod zastavom te države, prema merilima Uredbe (EEZ) br. 3577/92 Saveta od 7. decembra 1992. za primenu načela slobodnog prometa usluga na pomorsku plovidbu u državama članicama – pomorska kabotaža – (Abl. L 364 od 12.12.1992, str. 7).

- 236 Kada se donese pravna uredba radi sprovođenja zakona koji je naveden u naslovu pravne uredbe, onda u tekstu uredbe kod upućivanja na odredbe zakona umesto punog citata može da se koristi naziv za citiranje ili reč „Zakon”.

U pogledu daljih mogućih izuzetaka od punog citata vidi st. 171 i dalje.

- 237 Propise na koje se upućuje po pravilu treba što tačnije navesti, čak i kada se

citira više propisa (**konkretno upućivanje**). Takva upućivanja se prilikom kontrole upućivanja (st. 224) uz pomoć elektronske pretrage brzo mogu pronaći u bazi podataka saveznog prava (st. 33). Kod formulisanja takvog dovođenja u vezu moraju se poštovati pravila citiranja preporučena u st. 168 i dalje.

- 238 Pozivanja na druge propise takođe mogu da imaju oblik **upućivanja koja se odnose na norme koje su obuhvaćene opisom sadržaja**. Ako se npr. predvidi primena „građanskopravnih odredaba o nalazu”, onda se upućuje na tekst §§ 965 do 984 Građanskog zakonika, a da se izričito ne pominju naziv za citiranje „Građanski zakonik” ni odredbe na koje se misli. Takva upućivanja ređe se moraju ažurirati od tačnog citata. Međutim, ona se kod neophodne kontrole upućivanja u vezi sa pravnim izmenama (st. 224) ne mogu tako lako pronaći u važećem pravu kao konkretna upućivanja na normu. Upućivanja koja se odnose na norme koje su obuhvaćene opisom sadržaja bi u interesu jasnoće i određenosti izvorne norme trebalo koristiti samo onda kada se norma na koju se poziva u opštepoznatom zakonu lako može pronaći ili kada bi navođenje više pojedinačnih normi na koje se poziva bilo nepregledno, ali se one mogu utvrditi uz uobičajenu pažnju.
- 239 **Direktno ili statičko upućivanje** se odnosi na tekst norme u određenom trenutku ili u određenom vremenskom periodu. Po pravilu će to biti tekst norme koji važi prilikom stupanja na snagu izvorne norme.
- 240 Direktno eksterno upućivanje na pravne propise po pravilu se označava punim citatom (st. 169 i dalje), a da nije potreban poseban dodatak. I kod upućivanja na opštepoznate zakone ili uredbe direktno upućivanje može da se vrši upotrebom punog citata. Ako se zakon sme navesti samo sa nazivom za citiranje (st. 173), onda se direktno upućivanje označava odgovarajućom napomenom, npr. „u izdanju važećem dana ...”. Isto važi kada se kod ponovljenog navođenja zakona ili uredbe koristi samo naziv za citiranje. Kod pravnih akata Evropske unije i skraćeni citat sadrži direktno upućivanje ako se pre toga pun citat koristi bez dodatka (st. 281).
- 241 Direktnim upućivanjem moguće je pozivanje na **svaki tekst koji je pogodan za upućivanje** (st. 221 i dalje) – i na norme drugih donosilaca normi. Nenavođenje donosioca norme nema značaja. Donosilac norme poznaje sadržaj norme na koju se poziva i stoga može odlučiti da li želi da ga preuzme. Tekst na koji se upućuje mora se navesti na sledeći način, uz poštovanje važećih pravila citiranja:
- ◆ sa punim nazivom,
 - ◆ datumom objavljivanja i
 - ◆ referencom koja se odnosi na objavljivanje.
- 242 Dozvoljena su i direktna upućivanja na privatne regulative. Ona bi ipak trebalo da budu ograničena na one slučajeve u kojima se ne očekuju stalna usaglašavanja. Direktno upućivanje na privatne regulative, npr. norme i standarde međunarodno priznatih udruženja, iskazuje se tačnim nazivom

izdanja ili datumom regulative.

Primer:

§ 1 stav 2 Uredbe o jedinicama:

Za jedinice u Prilogu 1 važe definicije i nazivi koji su navedeni u standardu DIN 1301 deo 1.

Ako se upućuje na privatne regulative, na geografske karte ili druge materijale koji kao prilog nisu dodati pravnom propisu, mora se dodatno navesti kada su objavljeni ili izdati, gde se čuvaju i gde se mogu kupiti ili pogledati. To se može izvršiti u posebnoj odredbi zakona ili pravne uredbe, u zvaničnoj fusnoti ili u Dodatku.

Primeri:

§ 5 rečenica 2 Uredbe o elektromagnetnim poljima:

Ako su primenljivi, treba koristiti postupke merenja i obračuna iz nacrta norme DIN VDE 0848 Deo 1, izdanje maj 1995, koji se može kupiti kod VDE-Verlag GmbH ili Beuth Verlag GmbH, oba izdavača iz Berlina, i koji je arhivski obezbeđen kod Nemačkog patentnog zavoda.

Oblast koja je prema § ... zaštićena od buke je na topografskoj karti prikazana u razmeri 1:50 000, a na kartama u razmeri 1:5000. Topografska karta priložena je uz ovu uredbu kao Prilog 2. Karte u razmeri 1:5000 su kod ... (ime i po potrebi adresa službe čuvanja) ... arhivski obezbeđene.

- 243 O **uopštenom ili dinamičkom** upućivanju je reč kada je zakonodavac u svojoj izvornoj normi imao u vidu i budući razvoj norme na koju se poziva pa se zbog toga uvek pozivao na važeće izdanje teksta.

Upućivanje uz dodavanje formulacije „**u važećem tekstu**” redovno postaje uopšteno ili dinamičko upućivanje. To naročito važi kada se prema pravilima citiranja mora upotrebiti pun citat, kao što je to kod prvog navođenja zakona, pravnih uredba ili pravnih akata koji nisu opštepoznati. U zavisnosti od teksta na koji se odnosi citat se može dopuniti i drugim odgovarajućim izrazom, kao što je „je merodavan u ... svom poslednjem ... objavljenom tekstu”. Kada se jednom izričito razjasni da se uopšteno upućuje, kod ponavljanja je dovoljno da se zakon ili pravna uredba na koju se poziva navede samo sa **nazivom za citiranje** (st. 173), bez ikakvog drugog dodatka; kod pravnih akata Evropske unije dovoljan je skraćeni citat (st. 281). Iz toga se vidi da uvek treba uzeti važeći tekst norme na koju se poziva.

- 244 **Pažnja!** Uopštena upućivanja nisu moguća u istom obimu kao i direktna upućivanja! Norme na koje se upućuje moraju da ispune određene **uslove**

da bi na njih moglo da se primeni uopšteno upućivanje.

- ◆ Izvorna norma i norma na koju se upućuje moraju da budu dovoljno srodne.
- ◆ Treba obratiti pažnju da budući razvoj norme na koju se upućuje ne dovede do bitne promene izvorne norme.

245 Nesporna su **uopštena interna upućivanja** (st. 233 i dalje), jer donosilac norme sâm odlučuje o kasnijoj izmeni norme na koju se upućuje.

246 Preporučuje se posebna pažnja kada treba uputiti na **norme drugih donosilaca**.

- ◆ Kod upućivanja takve vrste donosilac izvorne norme ne može da odredi budući razvoj norme na koju se poziva. Eksterni donosilac norme na koju se poziva ne mora da uzme u obzir dejstva svoje zakonodavne delatnosti na izvornu normu, uopšteno upućivanje time može da dovede do skrivenog prenošenja zakonodavnih ovlašćenja.
- ◆ Ni pod kojim okolnostima nije dozvoljeno upućivanje na regulative drugih donosilaca normi, ako **ustavna ili pravnoteorijska ograničenja** zahtevaju isključivo (ekskluzivno) odlučivanje zakonodavca.

247 U ovom kontekstu uopštena upućivanja na **privatne regulative** (npr. utvrđivanja Nemačkog instituta za standardizaciju – DIN) **nisu dozvoljena** iz ustavnih razloga. Donosilac norme svoje zakonodavne aktivnosti ne sme ni posredno da prenese na privatne ustanove. Izmene norme na koju se upućuje za donosioca izvorne norme ne bi bile predvidljive niti bi mogao da ih kontroliše.

248 **Pravo Evropske unije**, a naročito direktive Evropskih zajednica, pogodni su za upućivanja samo ako su u dovoljnoj meri određeni. Na pravo Evropske unije bi se po pravilu trebalo pozivati direktnim upućivanjem, naročito na direktive, koje državama članicama ostavljaju manevarski prostor (st. 240). Izuzetno je moguće uopšteno upućivanje na direktive i njihove priloge kada one sadrže tehničke norme, koje se neizmenjene moraju preuzeti (st. 243). Ako se često menjaju, uopštenim upućivanjem izbegavaju se česta usaglašavanja.

Primer:

§ 3b stav 1 tačka 1 slovo a Zakona o hemikalijama:

U smislu ovog zakona biocidni proizvodi su: biocidne aktivne materije i smese koje sadrže jednu ili više biocidnih materija ... i pripadaju vrsti proizvoda koji su navedeni u Dodatku V Direktive 98/8/EG Evropskog parlamenta i Saveta od 16. februara 1998. o stavljanju u promet biocidnih proizvoda (Abl. L 123 od 24.4.1998, str. 1) u važećem tekstu...

4.4 Osobnosti kod upućivanja na norme koje su stavljene van snage ili su ništave

- 249 Upućivanje se može odnositi i na pravne propise koji su **stavljeni van snage** ili će uskoro biti stavljeni van snage. Opravdanje za to je činjenica da bi donosilac norme tekst norme na koju upućuje isto tako mogao da ugradi u izvornu normu. Za upućivanje je dovoljno da je tekst na koji se upućuje objavljen i da svako ima mogućnost uvida u njega. Ovakvo upućivanje je po svojoj prirodi uvek direktno upućivanje, jer se tekst na koji se upućuje više ne može izmeniti.
- 250 Pod određenim uslovima upućivanje na ništavu normu čak nije ni štetno. Celokupnim pregledom treba utvrditi da li je sadržaj norme na koju se upućuje i izvorne norme suprotan Ustavu.

Primer:

Norma na koju se upućuje je u nedostatku zakonodavne nadležnosti ništava; međutim, izvorna norma je doneta u skladu sa nadležnostima. Nedostatak norme na koju se upućuje nije bitan za izvornu normu.

- 251 Dodatno je moguće upućivanje na normu **koja još nije stupila na snagu**. Uslov je da je norma na koju se upućuje već objavljena, tako da svako ima mogućnost da se upozna s njom. Nasuprot tome, upućivanje na pravne propise koji još uvek nisu objavljeni nije dozvoljeno.

4.5 Dovođenje u vezu sa tehničkim pravilima

4.5.1 Opšta klauzula

- 252 Dovođenje u vezu sa tehničkim pravilima privatnih donosilaca pravila u načelu bi trebalo da se vrši uz pomoć **opštih klauzula**. Jer upućivanja na tehnička pravila privatnih donosilaca pravila delom nisu dozvoljena iz ustavnih razloga, a delom su problematična zbog autorskih prava. Tehnička pravila u sâmom tekstu bi opteretila pravni propis mnoštvom detaljnih pravila na jeziku struke. Dodatno bi nastala znatna potreba za noveliranjem da bi se pratio naučni i tehnički razvoj.
- 253 U interesu razumljivosti propisa i jedinstvene pravne primene trebalo bi koristiti samo sledeće opšte klauzule za tehnička pravila:

- ◆ opštepriznata pravila tehnike,
- ◆ stanje tehnike i
- ◆ stanje nauke i tehnike.

Koju od ove tri osnovne forme treba izabrati zavisi od potencijala štetnosti materije koju treba urediti i od tehničke savladivosti potencijala štetnosti.

254 Ograničavajuće formulacije kao što su „**opštepriznata pravila sigurnosne tehnike**” imaju smisla samo kada se zahteva jasnoća.

255 Opšta klauzula „**opštepriznata pravila tehnike**” koristi se za slučajeve sa nižim potencijalom štetnosti ili za slučajeve kojima se na osnovu iskustva tehnički može ovladati. Opštepriznata pravila tehnike su pismeno utvrđena ili usmeno data tehnička uputstva za procese, ustanove i načine rada koji su prema mišljenju krugova koji učestvuju (stručnjaci, korisnici, potrošači i javne službe) pogodni za postizanje zakonom predviđenog cilja, a koji su se u praksi dokazali ili njihovo dokazivanje po vladajućem stavu predstoji u dogledno vreme.

256 Zahtevani nivo kod opšte klauzule „**stanje tehnike**” je između zahtevanog nivoa opšte klauzule „opštepriznata pravila tehnike” i zahtevanog nivoa opšte klauzule „stanje nauke i tehnike”. Stanje tehnike je stanje razvoja naučnih procesa, ustanova i načina rada koje prema vladajućem mišljenju vodećih stručnjaka sigurno obezbeđuje zakonom zadati cilj. Procesi, ustanove i načini rada ili uporedivi procesi, ustanove i načini rada moraju biti dokazani u praksi ili – ako to još nije slučaj – bar bi u radu trebalo da su uspešni.

U pravu Evropske unije koristi se i formulacija „najbolje raspoložive tehnike”. To uglavnom odgovara opštoj klauzuli „stanje tehnike”.

257 Opšta klauzula „stanje nauke i tehnike” opisuje najviši zahtevani nivo i stoga se koristi u slučajevima sa veoma visokim potencijalom štetnosti. Stanje nauke i tehnike je stanje razvoja najnaprednijih procedura, ustanova i načina rada koji su prema mišljenju vodećih stručnjaka iz oblasti nauke i tehnike na osnovu najnovijih naučno zastupljenih saznanja potrebni za postizanje zakonom zadatog cilja i čine da se taj cilj sigurno može dostići.

4.5.2 Pravila pretpostavke kod poštovanja opštih klauzula

258 Mana opštih klauzula jeste da korisnici, lica na koja se norma odnosi i uprava iz brojnih pravila različitih službi moraju tek da utvrde pravila koja dolaze u obzir. Ova nesigurnost se može sprečiti ako se već u zakonu ili pravnoj uredbi predvide mere predostrožnosti – na primer putem **pravila pretpostavke**, da bi se bliže odredio skup pravila koja se u svakom slučaju moraju primeniti.

259 Pravni propis može da naznači čak i ona tehnička pravila gde se oborivo

pretpostavlja da bi se njihovim poštovanjem ispunili zahtevi opštih klauzula (**tzv. jednostepena pretpostavka**).

Primer:

§ 35 stav 1 Uredbe o pristupu gasnim mrežama:

Klijent transporta mora da obezbedi da gas koji treba da se skladišti odgovara opštepriznatim pravilima tehnike... Poštovanje opštepriznatih pravila tehnike pretpostavlja se ako su poštovana tehnička pravila Nemačkog udruženja za gas i vode.

Jednostepena pretpostavka ipak ima manu što subjektu koji ustanovljava pravilo ustupa veliku moć. U pogledu pravila privatnih donosilaca pravila stoga se jednostepene pretpostavke preporučuju samo ako su se oni obavezali da će poštovati javnu proceduru u skladu sa DIN 820 – načela rada normiranja –²⁶ i da je uticaj države u dovoljnoj meri osiguran putem ugovora.

- 260 Prednost treba dati tome da se u pravnom propisu naznači samo jedna institucija koja je ovlašćena da tehnička pravila u određenoj proceduri utvrdi i naznači (**tzv. dvostepena pretpostavka**).

Primer:

Prema § 21 stav 3 Uredbe o opasnim materijama u zadatke odbora za opasne materije spada da utvrdi pravila i saznanja navedena u § 8 stav 1 Uredbe. Njegove su odluke u toj meri obavezujuće u kojoj su u njima utvrđena pravila i saznanja koja § 8 smatra merodavnim. **Objavljivanjem utvrđenih pravila i saznanja od strane Saveznog ministarstva za rad i socijalna pitanja prema § 21 stav 4 Uredbe o opasnim materijama za njih nastaje oboriva pretpostavka da je reč o opštepriznatim pravilima ili osiguranim naučnim saznanjima u smislu § 8 stav 1.** Adekvatno važi za objavljivanje pravila i saznanja koja utvrdi pomenuti odbor po pitanju stanja tehnike.

Dvostepena pretpostavka ima manu da tehnička pravila za građane i upravu postaju uočljiva tek zajedničkim dejstvom pravila pretpostavki i objavljivanja. U odnosu na jednostepenu pretpostavku, dvostepena ima prednost da tehnička pravila i saznanja postaju obavezujuća tek nakon zvanične odluke i objavljivanja.

4.5.3 Granice kod pozivanja na tehnička pravila

- 261 Ako se putem opšte klauzule propisuje poštovanje tehničkih pravila i postavlja pretpostavka u korist određenih pravila, onda ta pretpostavka ne isključuje **primenu drugih pravila**. Izuzetak u regulativi koji dozvoljava

²⁶ Može se kupiti kod Beuth Verlag GmbH, Berlin

primenu drugih tehničkih pravila stoga nije neophodan. Ko primenjuje drugačija pravila mora u spornom slučaju da dokaže da ona isto tako pripadaju pravilima obuhvaćenim opštom klauzulom.

- 262 Drugi izuzeci mogu izričito biti dozvoljeni ako je ista sigurnost obezbeđena na drugačiji način. Po potrebi se izuzetak u regulativi unapred može vezati za unapred utvrđene pretpostavke (npr. veštačenje od strane veštaka, zvanične odluke).

Primeri:

Izuzetak od regulative bez ograničenja:

§ 3 stav 3 Uredbe o gasovodima pod visokim pritiskom:

Nadležna služba može da predvidi izuzetke od propisa u Dodatku uz ovu uredbu. U ostalim slučajevima se od stanja tehnike može odstupiti ako je na drugačiji način obezbeđena ista sigurnost.

Izuzetak od regulative sa ograničenjem:

§ 3 stav 2 Uredbe o gradnji i radu visećih magnetnih železnica:

Od opštepriznatih pravila tehnike se sme odstupiti ako je dokazana bar ista sigurnost kao i kod poštovanja tih pravila. Preduzimač mora Saveznom birou za železnice da dostavi dokaz o najmanje istoj sigurnosti.

- 263 **Otvorenost za nova dostignuća** je neophodna kada se nametanjem tehničkih pravila uspostavlja određeni nivo zahteva. Za nova dostignuća po prirodi stvari još uvek ne mogu da postoje opštepriznata pravila tehnike. Trajalo bi suviše dugo kada bi se za novo dostignuće, pre registracije, morala tek razviti pravila tehnike. Osim toga, mogli bi da nastupe problemi sa konkurencijom. Stoga klauzula o izuzetku, „skrojena po meri”, mora da predvidi da se nova dostignuća registruju kada se dostigne nivo bezbednosti propisan u opštoj klauzuli.

Primer:

Nadležna služba po zahtevu ... može da dozvoli izuzetke ... ako to odgovara tehničkom napretku i ako je sigurnost obezbeđena na drugi način.

- 264 Ako, s druge strane, opštepriznata pravila tehnike nisu dovoljna da bi se posebne opasnosti otklonile od pravnih dobara koja se štite, može se predvideti da služba u pojedinačnom slučaju može da postavi određene **dodatne zahteve**.

Primer:

Prilozi moraju da ispunjavaju zahteve koji premašuju one iz § ..., a koje nadležna služba u pojedinačnom slučaju postavlja radi sprečavanja posebnih opasnosti za zaposlene ili treća lica.

5 Posebne napomene o pravu Evropske unije

5.1 Nazivi za Evropsku uniju, Evropske zajednice, njihove osnivačke ugovore, države članice, organe i pravne propise, kao i Evropski ekonomski prostor

265 Evropska unija ujedinjuje 27 evropskih država kroz obiman **ugovor** koji se kroz istoriju razvijao i rastao. Na osnovu njega su stvorene strukture, organi i procedure koji uređuju i oblikuju odnose među državama članicama. Tokom vremena je nastalo mnoštvo pojmova i naziva koji se često koriste nejedinstveno. U pravnim propisima Savezne države oni bi ipak trebalo da se koriste jedinstveno, a prema sledećim preporukama.

Lisabonskim ugovorom od 13. decembra 2007. odlučeno je o značajnim restrukturisanjima, koja treba poštovati kada stupe na snagu, što je predviđeno za 1. januar 2009. Najvažnije izmene su kurzivom naznačene na kraju odgovarajućeg stava na margini stranice ili na mestu u napomenama u fusnotama. Ako stav na margini stranice ne sadrži posebnu napomenu u Lisabonskom ugovoru, treba poći od toga da preporuka ostaje neizmenjena.

266 Evropske integracije su zasnovane na sledećim osnivačkim ugovorima:

- ◆ „Ugovor EU” ili „Ugovor o Evropskoj uniji”;
- ◆ „Ugovor EZ” ili „Ugovor o osnivanju Evropske zajednice”;
- ◆ „Ugovor EZAE” ili „Ugovor o osnivanju Evropske zajednice za atomsku energiju”..

Pun citat pojedinačnih ugovora nije neophodan.

Zajednice, koje se temelje na Ugovoru o osnivanju Evropske zajednice i na Ugovoru o osnivanju Evropske zajednice za atomsku energiju u pravnim propisima se označavaju kao

- ◆ „Evropska zajednica”,
- ◆ „Evropska zajednica za atomsku energiju”

Skraćenice naziva zajednica, koje su uobičajene, u pravnim propisima su samo izuzetno (st. 139 i dalje) dozvoljene: EZ i EZAE ili Evroatom. Ove dve zajednice čine prvi stub Evropske unije.

Lisabonski ugovor:

*Osnov Unije je Ugovor o Evropskoj uniji (Ugovor EU) i Ugovor o funkcionisanju Evropske unije (UFEU). Ugovor o osnivanju Evropske zajednice za atomsku energiju (Ugovor EZAE) i dalje postoji u neizmenjenom obliku. Dosadašnji Ugovor EZ zamenjen je UFEU. Novim članom 6 Ugovora EU **Povelja Evropske unije o osnovnim pravima** za*

države članice postaje obavezujuća prilikom sprovođenja prava Unije, pa se mora poštovati kod pravne provere. **Pun citat pojedinačnih ugovora nije neophodan. Skraćenica EU koja je u opštoj upotrebi u pravnim propisima se sme koristiti samo u izuzetnim slučajevima (st. 139 i dalje).**

- 267 Naziv „Evropska unija” obuhvata Evropske zajednice i Zajedničku spoljnu i bezbednosnu politiku i policijsku i pravosudnu saradnju u krivičnim stvarima. Ovaj naziv se takođe koristi kada je reč o aktivnostima u pojedinačnim oblastima zajedničke spoljne i bezbednosne politike ili policijske i pravosudne saradnje u krivičnim stvarima. Ove oblasti se označavaju i kao drugi i treći stub Evropske unije.

Lisabonski ugovor:

Struktura tri stuba je uklonjena. (Evropska) Unija stupa na mesto Evropske zajednice. Ona je njen pravni sledbenik i ima pravni subjektivitet. Pojam „Evropska zajednica” zamenjuje se pojmom „Evropska unija”, odnosno „Unija”.

- 268 Ako se u pravnim propisima vrši pozivanje na države članice Evropskih zajednica ili Evropske unije, treba koristiti isključivo naziv „**države članice Evropske unije**”.
- 269 Za državljanina države članice Evropske unije utvrđen je naziv „**građanin Unije**”.
- 270 Organi Evropskih zajednica označavaju se na sledeći način:

◆ **Evropski parlament**

- ◆ „**Savet**” ili „Savet Evropske unije”; za Savet koji je sastavljen od predstavnika država članica na ministarskom nivou se u pravnim aktima i uvodnoj rečenici uredaba, direktiva i odluka koristi naziv „Savet Evropske unije”, a u naslovu pravnog akta kao i u samom Ugovoru samo naziv „Savet”;

- ◆ „**Komisija**” ili „**Komisija Evropskih zajednica**”; u pravnim tekstovima bi trebalo koristiti ove nazive, a sama Komisija sebe zvanično naziva „Evropska komisija”;

- ◆ „**Sud pravde Evropskih zajednica**”; pored Suda pravde postoje i Prvostepeni sud i Sud za javnu upravu Evropske unije;

- ◆ „**Finansijski sud**” ili „Finansijski sud Evropskih zajednica”.

Evropski savet je za razliku od Saveta organ Evropske unije koji je prema članu 4 Ugovora EU zadužen za redovno okupljanje šefova država i vlada država članica i predsednika Komisije, gde se utvrđuju opšte političke smernice Evropske unije.

Lisabonski ugovor:

Organi Unije označavaju se na sledeći način:

- ◆ „**Evropski parlament**”
- ◆ „**Evropski savet**”, sastavljen od šefova država i vlada država članica, kao i predsednika Komisije i predsednika sâmog Evropskog saveta; on utvrđuje opšte političke smernice i prioritete;
- ◆ „**Savet**” je sastavljen od po jednog predstavnika svake države članice na ministarskom nivou;
- ◆ „**Komisija**” ili „**Evropska komisija**”;
- ◆ „**Sud pravde Evropske unije**” obuhvata „**Sud pravde**”, „**Opšti sud**” (dosadašnji naziv „**Prvostepeni**” se menja) i „**specijalizovane sudove**”;
- ◆ „**Revizorski sud**”.

271 Ako se u pravnim propisima vrši pozivanje na **pravne akte organa Evropskih zajednica** ili na osnivačke ugovore (st. 266) u opštoj formi, onda se, u zavisnosti od svrhe i namene buduće regulative, mogu koristiti sledeće formulacije:

- ◆ „pravo Evropske zajednice” ili „pravo Evropske zajednice za atomsku energiju”,
- ◆ „pravni propisi koje je donela Evropska zajednica” ili „pravni propisi koje je donela Evropska zajednica za atomsku energiju” ili
- ◆ „pravni akti Evropske zajednice” ili „pravni akti Evropske zajednice za atomsku energiju”.

Ako treba uopšteno da se pomenu pravni akti obe zajednice, može se koristiti izraz „Evropske zajednice”.

Ako se pozivanje vrši samo na **pravne akte u oblasti drugog i trećeg stuba**, onda to može da se izrazi formulacijom „pravni akti Evropske unije u oblasti zajedničke spoljne i bezbednosne politike” ili „pravni akti Evropske unije u oblasti policijske i pravosudne saradnje”. Izraz „**pravo Evropske unije**” ili „**pravni akti Evropske unije**” treba koristiti kako za Zajedničku spoljnu i bezbednosnu politiku, tako i za sudsku i pravosudnu saradnju u krivičnim stvarima. On može zbirno da se koristi za pravo Evropske zajednice i pravo u oblasti drugog i trećeg stuba Evropske unije.

Lisabonski ugovor:

Od stupanja na snagu Lisabonskog ugovora koriste se izrazi „**pravo Evropske unije**”, odnosno „**pravni akti Evropske unije**”. Više se ne pravi dosadašnja razlika na osnovu strukture tri stuba.

- 272 Sporazumom od 2. maja 1992. (BGBl. 1993 II str. 266) pored toga stvoren je jedinstveni Evropski ekonomski prostor, u opštoj jezičkoj upotrebi „EEP Sporazum”. U pravnim tekstovima se naziva „**Sporazum o Evropskom ekonomskom prostoru**”. Ako pored država članica Evropske unije treba obuhvatiti i druge države ugovornice EEP Sporazuma, onda se vrši pozivanje na „**države članice Evropske unije i druge države ugovornice Sporazuma o Evropskom ekonomskom prostoru**”.

5.2 Način citiranja prava Evropske unije

- 273 Način citiranja prava Evropske unije načelno je usmeren na običaje na evropskom nivou. To važi za ugovore, za pravne akte Evropskih zajednica, kao i za pravne akte u oblasti trećeg stuba Evropske unije. U tom kontekstu treba poštovati **Zajedničke direktive za redakcijski kvalitet pravnih propisa Zajednice**²⁷, o kojima su se dogovorili Evropski parlament, Savet Evropske unije i Komisija Evropskih zajednica. Treba poštovati i iz toga nastali Zajednički uvodni stav Evropskog parlamenta, Saveta i Komisije za lica koja u zajedničkim organima učestvuju u izradi pravnih tekstova²⁸ (izvod u Dodatku 4).
- 274 U pravnoj praksi se pored evropskih ugovora najčešće citiraju **uredbe i direktive** Evropskih zajednica i u oblasti trećeg stuba donete **okvirne odluke i odluke** Evropske unije. Za označavanje tih pravnih akata utvrđena su stroga pravila.

Lisabonski ugovor:

*Sistem instrumenata regulative Unije je iznova uređen (član 288 stav 1 UFEU). **Pravni akti Unije** označavaju se na sledeći način:*

- ◆ *Uredba;*
- ◆ *Direktiva;*
- ◆ *Odluka;*
- ◆ *Preporuka;*
- ◆ *Mišljenje.*

Ako način njihovog citiranja Evropska unija još nije tačno utvrdila, on će pratiti dotadašnje modele.

²⁷ Međuinstitucionalni Sporazum Evropskog parlamenta, Saveta i Komisije od 22. decembra 1998. (Abl. C 73 od 17.3.1999, str. 1)

²⁸ <http://www.eur-lex.europa.eu/de/techleg/index.htm>

275 Ako se u nekom zakonu ili nekoj uredbi vrši pozivanje na pravni akt Evropskih zajednica ili Evropske unije, on se navodi svojim punim nazivom (**pun citat**).

276 **Naziv uredbe** Evropskih zajednica²⁹ sadrži prema sledećem redosledu:

- ◆ reč „uredba”,
- ◆ skraćeni naziv zajednice koja donosi uredbu: EZ, EZAE³⁰,
- ◆ broj akta, koji se sastoji iz skraćenice „br.”, rednog broja i godine donošenja,
- ◆ nazive organa koji su je doneli,
- ◆ datum usvajanja,
- ◆ predmet uredbe i
- ◆ referencu koja se odnosi na Službeni list (st. 177).

Primer³¹:

Uredba (EZ) br. 490/2007 Komisije od 3. maja 2007. o utvrđivanju paušalnih vrednosti uvoza za određivanje cena koje važe u oblasti voća i povrća (Abl. L 116 od 4.5.2007, str. 1)

277 **Naziv direktive** Evropskih zajednica³² sadrži prema sledećem redosledu:

- ◆ reč „direktiva”,
- ◆ broj akta, koji se sastoji iz godine donošenja, rednog broja i skraćenice za zajednicu koja je donosi: EZ, EZAE³³,
- ◆ nazive organa koji su je doneli,
- ◆ datum usvajanja,
- ◆ predmet direktive i
- ◆ referencu koja se odnosi na Službeni list (st. 177).

Primer³⁴:

Direktiva 2004/81/EZ Saveta od 29. aprila 2004. o izdavanju boravišnih dozvola za državljane trećih država koji su žrtve trgovine ljudima ili im je pružena pomoć kod ilegalnog ulaska i koji sarađuju sa nadležnim vlastima (Abl. L 261 od 6.8.2004, str. 19)

278 **Naziv okvirne odluke ili odluke** Evropske unije³⁵ sadrži prema sledećem redosledu:

²⁹ Lisabonski ugovor: Uredba Evropske unije

³⁰ Lisabonski ugovor: EU

³¹ Lisabonski ugovor: Primeri citiranja za uredbe Evropske unije još nisu raspoloživi.

³² Lisabonski ugovor: Direktiva Evropske unije

³³ Lisabonski ugovor: EU

³⁴ Lisabonski ugovor: Primeri citiranja za uredbe Evropske unije još nisu raspoloživi.

³⁵ Lisabonski ugovor: Odluka Evropske unije u smislu člana 288 stav 1 UFEU

- ◆ reč „okvirna odluka” ili „odluka”,
- ◆ broj akta, koji se sastoji iz godine donošenja, rednog broja i skraćenice za organ koji donosi okvirnu odluku ili odluku,
- ◆ naziv organa koji je doneo okvirnu odluku ili odluku,
- ◆ datum usvajanja,
- ◆ predmet okvirne odluke ili odluke i
- ◆ referencu koja se odnosi na Službeni list (st. 177).

Primer³⁶:

Okvirna odluka 2006/960/JI Saveta od 18. decembra 2006. o pojednostavljenju razmene informacija i saznanja između organa krivičnog gonjenja država članica Evropske unije (Abl. L 386 od 29.12.2006, str. 89)

- 279 Dodatni podaci u referenci su neophodni u skladu sa pravilima citiranja saveznog prava kada je izvršena ispravka poslednjeg zvaničnog teksta neke uredbe, direktive, okvirne odluke ili odluke (st. 187). Tada se napomena o ispravci navodi samo sa brojem Službenog lista Evropske unije i brojem strane.

Primer³⁷:

Direktiva 2006/88/EZ Saveta od 24. oktobra 2006. o zdravstvenim i higijenskim propisima za životinje u vodenoj sredini i proizvode vodene sredine i za sprečavanje i borbu protiv određenih bolesti vodenih životinja (Abl. L 328 od 24.11.2006, str. 14, L 140 od 1.6.2007, str. 59)

- 280 Pun citat pravnih akata Evropske unije, kao i kod saveznog prava, obuhvata i **podatak o izmenama**. Ako je jedan pravni akt više puta menjan, navodi se samo poslednja izmena. Napomena o izmeni označava samo pravni akt koji se menja, njegov broj i njegovu referencu.

Primer³⁸:

Uredba (EEP) br. 2913/92 Saveta od 12. oktobra 1992. o utvrđivanju Carinskog kodeksa Zajednica (Abl. L 302 od 19.10.1992, str. 1), koja je poslednji put izmenjena Uredbom (EZ) 1791/2006 (Abl. L 363 od 20.12.2006, str. 1).

Direktiva 2005/36/EZ Evropskog parlamenta i Saveta od 7. septembra 2005. o priznavanju strukovnih kvalifikacija (Abl. L 255 od 30.9.2005, str. 22, L 271 od 16.10.2007, str. 18), koja je poslednji put izmenjena Uredbom (EZ) 1431/2007 (Abl. L 320 od 6.12.2007, str. 3).

³⁶ Lisabonski ugovor: Primeri citiranja odluka u smislu člana 288 stav 1 UFEU još nisu raspoloživi.

³⁷ Lisabonski ugovor: Primeri za napomene o ispravkama budućih pravnih akata Evropske unije još nisu raspoloživi.

³⁸ Lisabonski ugovor: Primeri za napomene o izmenama budućih pravnih akata Evropske unije još nisu raspoloživi.

- 281 Pun citat nekog pravnog akta Evropske unije dovoljan je prilikom njegovog prvog navođenja u tekstu pravnih propisa. Posle toga umesto punog citata može da se koristi skraćeni citat, koji će se ograničiti na podatak o vrsti pravnog akta i njegovom broju (st. 240, 243, 248).

Primeri³⁹:

iz st. 276: Uredba (EZ) br. 490/2007

iz st. 277: Direktiva 2004/81/EZ

iz st. 278: Okvirna odluka 2006/960/JI

- 282 Kod navođenja **pojedinih propisa** prava Evropske unije postoje neke osobenosti na osnovu podele propisa, koja odstupa od nemačkog prava. Te podele moraju se preuzeti u neizmenjenom obliku.
- 283 Pored podele na stavove, tačke i slova, u pravu Evropske unije se nalaze i pododeljci, brojevi i alineje (Dodatak 4).

Primeri⁴⁰:

Član 23 stav 2 slovo c broj i Uredbe (EZ) br. 1774/2002

...

Član 23 stav 2 slovo c broj ii Uredbe (EZ) br. 1774/2002

...

Član 4 stav 1 alineja prva Uredbe (EZ) br. 2580/2001

5.3 Usklađivanje saveznog prava sa pravom Evropske unije

- 284 Pravni akti Evropske unije u sve većoj meri nalažu zakonodavne aktivnosti Savezne države. Svaki zakonodavni akt donet u skladu sa pravom Evropske unije mora biti usklađen sa odredbama određenog pravnog akta, ali i sa pravom Evropske unije u celini. Zbog toga se domaće pravo mora preispitati u pogledu pravnih praznina i suprotnosti u odnosu na evropske propise, a ako je potrebno i uskladiti. Odredbe § 43 stav 1 tačka 8 GGO zahtevaju da se u obrazloženju uz predlog zakona navede da li postoje pozivanja na pravo Evropske unije i ako postoje koja su to pozivanja i da je predlog, ako sadrži takva pozivanja, u skladu sa pravom Evropske unije.

Lisabonski ugovor:

Predlog zakona mora da bude u skladu sa Poveljom Evropske unije o osnovnim pravima. U obrazloženju se to mora navesti, ako postoji odgovarajuća povezanost.

³⁹ Lisabonski ugovor: Primeri za skraćene citate budućih pravnih akata Evropske unije još nisu raspoloživi.

⁴⁰ Lisabonski ugovor: Primeri za citiranje potpodela iz budućih pravnih akata Evropske unije još nisu raspoloživi.

5.3.1 Regulative o sprovođenju, koje su u skladu sa evropskim pravom, a u vezi sa uredbama Evropskih zajednica⁴¹

- 285 Uredbe **se primenjuju neposredno**, tj. nije potreban domaći akt o njihovom unošenju, niti posebno objavljivanje u okviru domaćeg prava.
- 286 Međutim, radi sprovođenja uredbe mogu biti neophodne **dopunske regulative domaćeg zakonodavstva**. Države članice su obavezne da preduzimaju odgovarajuće mere u okviru nacionalnog zakonodavstva kako bi se obezbedila neograničena primena uredbe. U nekim uredbama države članice su izričito ovlašćene da donose propise radi njihovog sprovođenja.
- 287 Ako se regulativa predlaže samo radi sprovođenja uredbe, onda se to već u **naslovu** pravnog propisa može izraziti tako što se zbog često veoma dugog naziva uredbe koja se navodi koristi skraćeni naziv koji se odnosi na sadržaj.

Primer:

Naziv: Uredba o sprovođenju Uredbe (EEP) br. 1349/72 Saveta Evropskih zajednica o proizvodnji i prometu izleglih jaja i pilića domaćih pernatih životinja

Skraćeni naziv: Uredba o obeležavanju izleglih jaja

- 288 Propisi o sprovođenju ne smeju da ograničavaju neposredno dejstvo neke uredbe. Zbog toga uredbe o sprovođenju moraju da budu tako uobličene da **ne menjaju svrhu niti dejstvo uredbe**.
- 289 U domaćim pravnim propisima **nije dozvoljeno ponavljanje odredaba uredbe koja se neposredno primenjuje**. Inače bi mogle da nastanu nejasnoće o donosiocu akta i prioritetu u pogledu značenja.
- 290 U propisima o sprovođenju često se susreću **odredbe o novčanim kaznama**. Bliže napomene i primeri za kažnjavanje povreda obaveze prema uredbama sadržane su u Preporukama za izradu propisa o novčanim kaznama (st. 43).

5.3.2 Unošenje direktiva Evropskih zajednica⁴² i okvirnih odluka Evropske unije u skladu sa evropskim pravom⁴³

- 291 Nasuprot uredbama, koje se neposredno primenjuju u svim državama članicama Evropske unije, direktive zahtevaju da ih države članice pravilno unose. One su za države članice kojima su upućene obavezujuće u pogledu cilja koji se želi postići, ali organima nacionalnog zakonodavstva ostavljaju

⁴¹ Lisabonski ugovor: Uredbe Evropske unije

⁴² Lisabonski ugovor: Direktiva Evropske unije

⁴³ Lisabonski ugovor: Okvirna odluka kao pravni akt više nije predviđena.

slobodu izbora forme i sredstva.

- 292 Ministarstvo koje je u određenoj oblasti nadležno odgovorno je za **unošenje** pravnih akata i ostalih odluka Evropske unije koje su obavezujuće za države članice, **u utvrđenom roku** (§ 75 stav 1 GGO). Za unošenje važe opšta pravila za pripremu zakona i uredaba (§ 75 stav 2 GGO).
- 293 Kod saveznih pravnih propisa prilikom unošenja treba voditi računa
- ◆ da se u obzir uzme podela nadležnosti između savezne države i pokrajina;
 - ◆ da u obzir dolaze samo zakoni i pravne uredbe, jer se pravo iz direktiva mora sprovesti preko obavezujućih pravnih normi (opšti upravni propisi mogu svakako da dopune sprovođenje);
 - ◆ da se donosilac norme ograniči na stvarno **neophodne** regulative.
- 294 Prilikom **preispitivanja potrebe za unošenjem** u pogledu sadržaja mora se imati u vidu da direktive često koriste terminologiju i tehniku uređivanja koje su saveznom pravu strane. Zbog toga prilikom unošenja direktiva nije dovoljno da se njihove odredbe jednostavno doslovno preuzmu. Najvažniji zadatak se sastoji u tome da se stvori regulativa koja je u skladu sa direktivama, a koja se na **najbolji način uklapa** u nemački pravni sistem.
- 295 Da bi se utvrdila potreba za unošenjem potrebno je **uporediti** savezne pravne propise sa odredbama direktive. Potreba za regulativom može da postoji tamo gde nasuprot direktivom obuhvaćene oblasti nema regulative u saveznom pravu niti je odredba direktive u celini obuhvaćena pravnom normom saveznog prava.
- 296 Potreba za unošenjem jedne direktive utvrđuje se prema sledećem **osnovnom modelu**:
- ◆ Koje su stvarne oblasti primene direktive? Koristiti obrazloženje!
 - ◆ Koji propisi zahtevaju preformulisanje, koji propisi ne ostavljaju slobodan prostor za unošenje?
 - ◆ Na koje se pravne oblasti domaćeg zakonodavstva direktiva odnosi?
 - ◆ Da li u ovim pravnim oblastima već postoje savezni pravni propisi o predmetu direktive?
 - Koja regulativa odgovara direktivi u celini?
 - Koje su regulative šire od odredaba direktive?
 - Koje su regulative uže od odredaba direktive?
 - ◆ Da li se nužno nalaže izmena u skladu sa odredbama direktive?
 - Da li se regulative moraju ukinuti?
 - Da li je dovoljna izmena postojeće regulative?
 - Da li se moraju sačiniti nove regulative?
 - ◆ Ako su nove regulative neophodne:

- Da li se sprovođenje može realizovati u novom matičnom zakonu ili u novoj matičnoj uredbi?
- Da li se postojeći pravni propisi moraju dopuniti?
- ◆ Da li izmene utiču na druge regulative?

297 Ako se u vezi sa preispitivanjem potrebe za unošenjem pojave sumnje u tumačenju pojedinih formulacija direktive, preporučuje se da se u obzir uzmu verzije drugih jezika objavljene u Službenom listu, kako bi se utvrdila volja donosioca norme. Isto važi kada nemački prevod direktive sadrži pravno relevantne formulacije koje se u nemačkom pravnom sistemu obično drugačije sačinjavaju.

298 Ako su neophodne posebne regulative da bi se sprovela direktiva, u načelu su na raspolaganju sledeće **pravnotehničke forme**:

- ◆ samostalne savezne pravne regulative (st. 299) ili
- ◆ doslovno preuzimanje odredaba direktive (st. 300) ili
- ◆ upućivanje na odredbe direktive (st. 301).

Koja je forma svrsishodna moguće je proceniti samo posmatranjem konkretne direktive. Izabrana forma mora da bude pogodna za postizanje cilja koji je propisan direktivom i da zadovolji zahteve u pogledu preciznosti i jasnoće norme.

299 Prilikom unošenja direktive putem **samostalne regulative** treba voditi računa da je direktiva u celini uneta i da su stvorene samo neophodne, po mogućnosti opšterazumljive regulative, koje se nesporno mogu uneti u postojeći pravni sistem.

300 Unošenje direktive putem **doslovnog preuzimanja** dolazi u obzir samo kada su relevantne odredbe direktive dovoljno određene i razumljive. Pre preuzimanja iz direktiva odredaba i pravnih pojmova u neizmenjenom obliku treba pažljivo proveriti da li se one i kako mogu uneti u važeće nemačko pravo. Pri tome treba voditi računa:

- ◆ Ako se u direktivi koriste izrazi koji su uobičajeni u nemačkom pravu, njeno preuzimanje je moguće bez problema samo ako se značenja izraza poklapaju.
- ◆ Izraz koji u evropskom pravu ima šire značenje ne treba koristiti u tom značenju ako on u nemačkom pravu ima uže značenje.

301 Za unošenje direktiva putem **upućivanja** pogodne su samo dovoljno određene i razumljive direktive, čiji predmet još nije uređen nemačkim pravom. Uglavnom se vrši samo upućivanje na pojedine odredbe direktive. Prednosti i mane tehnike upućivanja (st. 225 i dalje) treba kod upućivanja na odredbe direktive naročito pažljivo razmotriti: da li su odredbe direktive na koje se vrši upućivanje za adresata dovoljno razumljive same po sebi ili tek zajedno sa pravnim normama nemačkog prava.

- 302 Gorenavedeno adekvatno važi i kod unošenja okvirnih odluka Evropske unije, koje se donose u oblasti trećeg stuba. One nemaju neposredno dejstvo, a za države članice su obavezujuće samo u pogledu cilja. Njemu treba što je moguće efikasnije prilagoditi domaće pravne i upravne propise, pri čemu se izbor forme i sredstava prepušta državama članicama.

Lisabonski ugovor:

*Pravna forma „okvirna odluka” više ne postoji. Na osnovu nestanka strukture tri stuba pravni akti Unije koji treba da budu obavezujući samo u pogledu svog cilja jedinstveno se donose u obliku **direktive**. Od toga treba razlikovati „**odluke**” Evropske unije u smislu člana 288 stav 4 UFEU, koje su obavezujuće u svim svojim delovima, ali se moraju uneti (st. 303 i dalje).*

5.3.3 Unošenje odluka Evropske unije (član 34 stav 2 slovo c Ugovora EU) u skladu sa evropskim pravom⁴⁴

- 303 Odluke Evropske unije su obavezujuće u svim svojim delovima. Ako su upućene državama članicama, potrebno je da pravilno budu unete u domaće pravo. Pri tome je merodavan konkretan sadržaj određene odluke. Odluke – za razliku od direktiva – ne sadrže samo zadate ciljeve. Prilikom unošenja one načelno ne ostavljaju slobodnog prostora.
- 304 Ministarstvo koje je u određenoj oblasti nadležno odgovorno je za **unošenje** obavezujućih odluka Evropske unije koje su obavezujuće za države članice, **u utvrđenom roku** (§ 75 stav 1 GGO). Za unošenje važe opšta pravila za pripremu zakona i uredaba (§ 75 stav 2 GGO). Kod saveznih pravnih propisa prilikom unošenja treba voditi računa o podeli nadležnosti između saveznog i pokrajinskog zakonodavstva.
- 305 Potreba za regulativom postoji kada odredbe odluke još uvek nisu u celini obuhvaćene saveznim pravnim normama.
- 306 Ako se u vezi sa preispitivanjem potrebe za unošenjem pojave **sumnje u tumačenju** pojedinih formulacija odluke, preporučuje se da se u obzir uzmu verzije drugih jezika objavljene u Službenom listu, kako bi se utvrdila volja donosioca norme. Isto važi kada nemački prevod odluke sadrži pravno relevantne formulacije koje se u nemačkom pravnom sistemu obično drugačije sačinjavaju.
- 307 Propisi nacionalnog zakonodavstva koje treba sačiniti moraju u celini da unesu sadržaj odluke Evropske unije i da pored toga ispune zahteve o preciznosti i jasnoći norme. Ako konkretna odluka ne sadrži određene odredbe, na raspolaganju su sledeće pravnotehničke forme da bi se sprovela odluka Evropske unije:
- ◆ samostalne savezne pravne regulative (st. 299) ili

⁴⁴ Lisabonski ugovor: Odluke u smislu člana 288 stav 4 UFEU

- ◆ doslovno preuzimanje odredaba odluke (st. 300) ili
- ◆ upućivanje na odredbe odluke (st. 301).

Pre preuzimanja iz odluka odredaba i pravnih pojmova u neizmenjenom obliku treba pažljivo proveriti da li se one i kako mogu uneti u važeće nemačko pravo. Pri tome treba voditi računa:

- ◆ Ako se u odluci koriste izrazi koji su uobičajeni u nemačkom pravu, njeno preuzimanje je moguće bez problema samo ako se značenja izraza poklapaju.
- ◆ Izraz koji u evropskom pravu ima šire značenje ne treba koristiti u tom značenju ako on u nemačkom pravu ima uže značenje.

5.4 Pravila citiranja evropskog prava

5.4.1 Zahtevi za citiranje prilikom unošenja direktiva Evropskih zajednica⁴⁵

- 308 Prema opštem dogovoru Saveta i Komisije, države članice prilikom unošenja direktive u regulativama treba da se pozovu na direktivu. Zahtev za citiranje od tada se nalazi u završnim odredbama svake direktive. Ova napomena o direktivi koja se unosi ima veliki informativni značaj. S jedne strane saznajemo neposredno koji izvor u Zajednici treba konsultovati, a s druge strane napomena označava propise nacionalnog zakonodavstva, tako da se može utvrditi u kojoj meri direktive Evropskih zajednica utiču na savezno pravo. Da bi napomena mogla da ispuni obe svrhe, treba poštovati nekoliko pravila.
- 309 Na regulativu koja se unosi uvek se upućuje sa **punim citatom**, tj. navođenjem reference i poslednje izmene. Zahtev za citiranje kod unošenja direktiva u nacionalno zakonodavstvo može se ispuniti na različite načine i na različitim mestima.
- 310 Najrasprostranjenija forma je napomena u **fusnoti** uz naslov zakona ili uredbe uz korišćenje sledeće formulacije:

Ovaj zakon/Ova uredba služi u svrhu unošenja Direktive .../.../... Saveta od ... u svrhu ... (Abl. L ... od ..., str. ...)⁴⁶

Ako se pojedini delovi zakona ili uredbe koji se mogu razgraničiti odnose na direktivu, npr. paragraf neke uredbe ili član nekog okvirnog zakona, fusnotu bi trebalo uneti precizno i uz odgovarajući naziv paragrafa ili člana:

⁴⁵ Lisabonski ugovor: Direktive Evropske unije

⁴⁶ Lisabonski ugovor: Primeri za citiranje budućih pravnih akata Evropske unije u fusnotama uz naslov pravnog propisa kojim se vrši unošenje još nisu raspoloživi.

§/Član ... ove uredbe / ovog zakona služi u svrhu unošenja Direktive .../.../... Saveta od ... u svrhu ... (Abl. L ... od ..., str. ...) ⁴⁷

Ako se unosi više direktiva, treba ih navesti što preciznije u fusnoti, na sledeći način:

...⁴⁸ Ovaj zakon u § X služi unošenju Direktive ..., a u § Y unošenju Direktive ...

- 311 Napomena u fusnoti **nema snagu zakona**, već samo predstavlja napomenu prilikom objavljivanja. Ipak bi trebalo da bude već uneta u predlog zakona kako bi se već kod konsultacija naglasile veze sa merodavnim direktivama. U toku pripreme objavljivanja nadležne službe ne mogu da izmene niti da dopune napomene.

Ako je napomena o direktivi objavljena sa greškama ili nedostacima, onda treba izvršiti njenu ispravku ili dopunu prema § 61 stav 3 rečenica 2 GGO; tako se može dodati i propuštena napomena.

- 312 Druga mogućnost da se ispune zahtevi za citiranje jeste imenovanje direktive u **naslovu** zakona ili uredbe. Ona se koristi kada je unošenje direktive jedini sadržaj nekog matičnog zakona ili matične uredbe. Pošto bi pun citat, koji po pravilu sadrži referencu, ograničio razumljivost naslova, u dopunskoj fusnoti treba ukazati na referencu direktive (referenca se odnosi na Službeni list Evropske unije), osim ako se naziv direktive u tekstu zakona ili uredbe još jednom u celini citira.

Primer:

Uredba o unošenju Direktive 80/68/EEC Saveta od 17. decembra 1979. o zaštiti podzemnih voda od zagađenja određenim opasnim materijama (Uredba o podzemnim vodama)*

*(Abl. L 20 od 26.1.1980, str. 43)

Imenovanje direktiva u naslovu **ne** dolazi u obzir kada jednim zakonom ili uredbom treba uneti **više direktiva**. Naslov bi kod navođenja više direktiva sa njihovim punim citatom bio suviše dug i nepregledan. Tu ne pomaže ni rezimirajući opis više direktiva u naslovu, jer se time ne ispunjava zahtev za citiranje.

- 313 Još jedna mogućnost jeste da se ukaže na unošenje direktive u **tekstu odredaba** pojedinih propisa. Kod ovog pozivanja treba koristiti bar prvobitno navođenje punog citata direktive u skladu sa st. 277.

⁴⁷ Lisabonski ugovor: Primeri za citiranje budućih pravnih akata Evropske unije u fusnotama uz pojedine propise kojima se vrši unošenje još nisu raspoloživi.

⁴⁸ Lisabonski ugovor: Primeri za citiranje budućih pravnih akata Evropske unije u fusnotama pravnog propisa kojim se vrši unošenje još nisu raspoloživi.

- 314 Zahtev za citiranje treba poštovati i kod **objavljivanja revidiranog teksta** nekog zakona ili uredbe (st. 882). Ako je zahtev za citiranje ispunjen putem napomene u fusnoti prilikom objavljivanja nekog zakona ili neke uredbe, onda i kod objavljivanja revidiranog teksta treba staviti napomenu u fusnoti o unošenju direktive. Pošto će se zakon ili uredba ubuduće citirati samo sa referencom koja se odnosi na objavljivanje, trebalo bi da je moguće pronaći napomenu o svim unetim direktivama.

Isto važi kada su domaći pravni propisi već u skladu sa direktivom koja je kasnije usvojena. Pošto u tim slučajevima unošenje direktive putem zakonodavnog akta nije neophodno, zahtev za citiranje može se ispuniti tek kod ponovljenog objavljivanja tog zakona ili te uredbe. Formulacija napomene odgovara formulaciji prilikom objavljivanja (st. 309 i dalje).

5.4.2 Napomena o unošenju okvirnih odluka i odluka Evropske unije

- 315 I okvirne odluke i odluke Evropske unije po pravilu moraju biti unete u nacionalno zakonodavstvo. Međutim, kod njih nema zahteva za citiranje. Ipak postoji potreba za informacijama i označavanjem, slično kao kod direktiva. Da bi se videla veza sa pravom Evropske unije, kod pravnih propisa koji služe unošenju okvirnih odluka ili odluka trebalo bi staviti odgovarajuće napomene u skladu sa st. 310 i dalje.

Napomena u fusnoti je i ovde varijanta kojoj treba dati prednost, jer su nazivi pravnih akata Evropskih zajednica i pravnih akata u oblasti trećeg stuba Evropske unije često veoma dugi i teško mogu biti pogodni za naslov. Stoga bi za zakon ili uredbu trebalo odabrati naziv koji se odnosi na predmet uređivanja i na toj osnovi se može utvrditi i skraćeni naziv. Pri tome se može oceniti da skraćeni naziv po pravilu nepotpuno odražava vezu sa pravom Evropske unije, ako fusnota upućuje na odluku koju treba uneti sa punim citatom.

Lisabonski ugovor:

Naziv „okvirna odluka” više ne postoji. Na osnovu nestanka strukture tri stuba pravni akti Unije koji treba da budu obavezujući samo u pogledu svog cilja jedinstveno se donose u formi direktive. Od toga treba razlikovati odluke Evropske unije u smislu člana 288 stav 4 UFEU, koje su obavezujuće u svim svojim delovima; preporuke o napomenama za unošenje za njih važe adekvatno.

5.4.3 Napomena o poštovanju procedure prema Direktivi o notifikaciji

- 316 Ako neki predlog zakona ili uredbe sadrži **tehničke odredbe i odredbe za usluge informacionog društva**, onda treba poštovati odredbe Direktive 98/34/EZ Evropskog parlamenta i Saveta od 22. juna 1998. o informacionim procedurama u oblasti normi i tehničkih propisa i propisa za usluge

informativnog društva (Abl. L 204 od 21.7.1998, str. 37), koja je poslednji put izmenjena Direktivom 2006/96/EZ od 20. novembra 2006. (Abl. L 363 od 20.12.2006, str. 81) – koja se naziva i Direktiva o notifikaciji.

Države članice Evropske unije su prema članu 8 Direktive 98/34/EZ obavezne da Komisiji dostave predloge tehničkih propisa i propisa za usluge informativnog društva⁴⁹. Države članice u načelu propis mogu da donesu tek po isteku rokova iz člana 9 Direktive 98/34/EZ. Povreda obaveze obaveštavanja utvrđene u članu 8 i 9 Direktive 98/34/EZ dovodi do **neprimenljivosti navedenih propisa**.

- 317 Na poštovanje Direktive 98/34/EZ mora se uputiti prilikom donošenja tehničkih propisa. Ta **napomena** se daje kroz sledeću **fusnotu** kod zvaničnog usvajanja:

Obaveze iz Direktive 98/34/EZ Evropskog parlamenta i Saveta od 22. juna 1998. o informativnim procedurama u oblasti normi i tehničkih propisa i propisa za usluge informativnog društva (Abl. L 204 od 21.7.1998, str. 37), koja je poslednji put izmenjena Direktivom 2006/96/EZ od 20. novembra 2006. (Abl. L 363 od 20.12.2006, str. 81), poštovane su.

Za razliku od napomene u fusnoti kod unošenja direktiva, formulacija u toj fusnoti ostaje neizmenjena do eventualne izmene Direktive o notifikaciji.

- 318 Za **lokaciju** fusnote i proceduru za njeno utvrđivanje adekvatno važe preporuke za fusnote prilikom unošenja opšteg zahteva za citiranje (vidi st. 308 i dalje). Napomena o Direktivi 98/34/EZ trebalo bi da bude uneta već u predlog zakona ili uredbe. Tako se prilikom konsultacija o predlogu već skreće pažnja na obaveze iz Direktive. Naročito se podseća na to da se Komisiji pre donošenja tehničkih propisa moraju obezbediti predviđene mogućnosti provere. Na navedene rokove treba misliti i prilikom formulisanja odredaba o stupanju na snagu.

Na Direktivu o notifikaciji ne upućuje se u naslovu zakona i pravne uredbe niti u okviru pojedine odredbe, jer napomena ne pomaže razumevanju zakona ili uredbe. Ona treba samo da istakne da su propisi oblikovani uz poštovanje procedure predviđene u Direktivi o notifikaciji i označava propis nacionalnog zakonodavstva kao propis sa posebnom vezom sa pravom Evropske unije.

- 319 Napomene o notifikaciji koje su jednom stavljene kod pravnog propisa **ne moraju se uskladiti** sa kasnijim izmenama Direktive o notifikaciji. Tako već objavljene napomene o aktu koji prethodi Direktivi 98/34/EZ, tj. Direktivi 83/189/EEU, ostaju neizmenjene. Ovo važi i kada se ovaj propis ponovo objavljuje. Tek kada se propisi izmene nakon stupanja na snagu Direktive 98/34/EZ, kod izmena se treba pozvati na važeći tekst Direktive o notifikaciji.

⁴⁹ U vezi sa procedurom vidi EU-Priručnik saveznog ministarstva finansija.

Deo C

Matični zakoni

1386 Savezni službeni list godina 2007. Deo I br. 31, izdat u Bonu dana 19. jula 2007. Datum objavljivanja

**Zakon
o obrazovanju Etičkog saveta
(Zakon o Etičkom savetu – EthRG)
Od 16. jula 2007.**

Naslov = naziv
(skraćeni naziv –
skraćenica)
Datum proglašenja

Bundestag je usvojio sledeći zakon:

Uvodna formula

**§ 1
Obrazovanje Etičkog saveta Nemačke**

Obrazuje se nezavisan Savet veštaka, pod nazivom Etički savet Nemačke.

Pojedinačna odredba

**§ 2
Zadaci**

(1) Etički savet Nemačke prati etička, društvena, prirodnonaučna, medicinska i pravna pitanja, kao i predvidive posledice za pojedince i društvo koje proizlaze u vezi sa istraživanjem i razvojem, naročito u oblasti društvenih nauka i njihove primene na čoveka. U njegove zadatke se pre svega ubraja:

Naziv paragrafa

1. Obaveštavanje javnosti i podsticanje diskusije u društvu uz uključivanje različitih društvenih grupa;

...

**§ 11
Stupanje na snagu**

Ovaj zakon stupa na snagu 1. avgusta 2007.

Pravilo o periodu
važenja
(ovde: stupanje na
snagu)

Ustavna prava Bundesrata očuvana su.

Gornji zakon je ovim proglašen. Nalaže se njegovo objavljivanje u Saveznom službenom listu.

Završna formula

Berlin, 16. jula 2007.

Datum proglašenja

Predsednik Savezne države
Horst Köhler

Savezna kancelarka
Dr Angela Merkel

Savezna ministarka za obrazovanje i istraživanje
Annette Schavan

Savezna ministarka pravde
Brigitte Zypries

Savezna ministarka zdravlja
Ulla Schmidt

Potpisnici

(Gorenavedeni originalni primer prilagođen je pravilima iz Priručnika.)

Deo C

Matični zakoni

- 320 Naš složeni sistem pravnih propisa se uvek iznova mora prilagoditi novim tokovima tako što će se postojeće regulative izmeniti, ponovo urediti ili će se u celini doneti nove regulative. Na pitanje kada materiju treba urediti jednim propisom često nije lako odgovoriti. Osnovno pravilo je: Uređivanje činjeničnog stanja putem novog matičnog zakona je pogodno kada su pitanja koja se nameravaju urediti povezana, kada se smisljeno mogu razgraničiti od već uređene materije ili ako su od posebnog javnog značaja. Kada regulative, već donete na drugoj strani, ne mogu da budu preuzete u novi matični zakon, treba proveriti da li se moraju usaglasiti ili ukinuti.

1 Naslov matičnog zakona

1.1 Značaj i sastavni delovi naslova

- 321 Svaki matični zakon mora da ima naslov. On spada u zvanični tekst zakona. Utvrđivanje naslova je po pravilu poslednji korak u izradi predloga, jer naslov zavisi od **sadržaja**. Do tada se radi o radnom naslovu. Izmene u sadržaju zahtevaju ponovnu proveru radnog naslova. I u Nemačkom Bundestagu se naslov (i uvodna formula) razmatraju u drugom čitanju predloga zakona, na kraju, i o njima se odlučuje tek kada je utvrđen tekst zakona (§ 81 stav 2 rečenica 1 Poslovnika Bundestaga – GOBT⁵⁰).
- 322 Naslov se sastoji od **naziva, skraćenog naziva i skraćenice**. Utvrđivanje naziva je nužno, skraćeni naziv i skraćenice bi trebalo dodati u skladu sa dolenađenim preporukama.
- 323 Od naslova treba razlikovati **naziv za citiranje** nekog zakona. On treba predmet zakona da učini prepoznatljivim. Treba da bude tako kratak da ne ograničava razumljivost neke norme u kojoj se zakon citira. Ako se uspe u utvrđivanju takvog naziva, onda nema potrebe za utvrđivanjem skraćenog naziva, a naziv je naziv za citiranje.

1.2 Naziv

- 324 Naziv sadrži informacije o rangu propisa (rang propisa označava da li je reč o zakonu, uredbi ili drugom propisu, prim. red.) i sadržaju zakona. On pre svega služi tome da se zakon pronađe, da se razgraniči od drugih zakona i da se citira (st. 173).

⁵⁰ Poslovnik Nemačkog Bundestaga, objavljen 2. jula 1980. (BGBl. I str. 1237), čija je poslednja izmena objavljena 26. septembra 2006. (BGBl. I str. 2210). Važeći tekst Poslovnika može se videti na veb-sajtu Bundestaga (www.bundestag.de).

- 325 Po nazivu se mora prepoznati da je reč o zakonu. To se postiže preko **navođenja ranga propisa**, koji će zakon izričito označiti kao zakon. Ovaj podatak o rangu propisa neophodan je da bi se zakon razgraničio od propisa nižeg ranga, npr. od pravnih uredaba.
- 326 Podatak o rangu propisa može se proširiti podatkom o sadržaju. To je uobičajeno kod zakona o izvršenju, sprovođenju i uvođenju. Zakoni o izvršenju i sprovođenju mogu da se donose uz međunarodne ugovore i pravne akte Evropske unije.

Primer:

Zakon o izvršenju UNESCO-Sporazuma od 14. novembra 1970. o merama zabrane i sprečavanju protivpravnog uvoza, izvoza i prenošenja kulturnih dobara...

Uvodni zakoni (st. 756 i dalje) u prvom redu se donose kod velikih kodifikacija (npr. Građanski zakonik, Krivični zakonik, Zakon o ustavnom sudu) i sadrže prelazne odredbe (st. 412 i dalje).

- 327 Podatak o rangu propisa „zakon” ili prošireni podatak po pravilu se nalazi na početku naziva. Podatak o rangu propisa može da se nalazi na kraju naziva ako se pronađe naziv koji je dovoljno upečatljiv da sâm može da opiše sadržaj zakona.

Primeri:

Zakon o zaštiti od avionske buke
Službenički zakon

- 328 Podatku o rangu propisa sledi **podatak o sadržaju**, koji sadrži kratak opis sadržaja zakona. Pri tome treba izbegavati reči „u vezi”. U zavisnosti od predmeta regulative mogu se koristiti reči kao što su npr. „uz”, „o”, „protiv”.

Kao podatak o sadržaju treba koristiti izražajne pojmove, koji dopuštaju prepoznavanje predmeta regulative i omogućavaju pronalaženje matičnog zakona. Dovoljno je da se predmet navede preko ključnih reči.

Primeri:

Zakon o proceni uticaja sredstava za pranje i čišćenje na životnu sredinu
Uvodni zakon uz Zakon o ustavnom sudu
Zakon o sprovođenju jedinstvene premije preduzeća

Ako se uređuju nova činjenična stanja može biti svrsishodno da se predvidi malo opširniji naziv, a naročito ako se utvrđuje i skraćeni naziv (st. 331 i dalje).

Primer:

Zakon o sprovođenju odluke Nemačkog Bundestaga od 21. juna 1991. o završetku ujedinjenja Nemačke

Ipak bi trebalo pokušati da se u nazivu izrazi bitan sadržaj zakonske regulative, jer bi se inače zakon veoma teško mogao citirati.

Loš primer:

Zakon o izvršenju Sporazuma na osnovu člana K.3 Ugovora o Evropskoj uniji od 26. jula 1995. o primeni informacionih tehnologija u oblasti carine, uz Zapisnik u skladu sa članom 34 Ugovora o Evropskoj uniji od 8. maja 2003. o izmeni Sporazuma o primeni informacionih tehnologija u oblasti carine u pogledu uspostavljanja sistema o dokazivanju akata u carinske svrhe, kao i Uredbe (EZ) br. 515/97 Saveta od 13. marta 1997. o međusobnoj službenoj pomoći između organa uprave država članica i saradnji ovih organa sa Komisijom u pogledu uredne primene carinske i agrarne regulative

- 329 U nazivu teksta treba odustati od dodataka u zagradama koji sadrže objašnjenja ili kao ključna reč označavaju pravnu oblast. I takvi **dodaci** utiču na mogućnost citiranja. Dodaci u zagradama u naslovu treba da budu namenjeni skraćenim nazivima i skraćenicama.

Loš primer:

Zakon o sprovođenju presude Saveznog ustavnog suda od 3. marta 2004. (akustički nadzor stambenog prostora)

- 330 Ako se matični zakon dovodi u vezu sa pravom Evropske unije, onda se to u naslovu može naznačiti (st. 312).

1.3 Skraćeni naziv

- 331 Naziv je često tako dug da nije pogodan kao naziv za citiranje. Tada treba odrediti skraćeni naziv, koji olakšava citiranje. Skraćeni naziv se nazivu dodaje kao **dodatak u zagradi**.

Primer:

Zakon o rehabilitaciji i obeštećenju žrtava protivpravnih državnih mera krivičnog gonjenja (Zakon o krivičnopravnoj rehabilitaciji - ...)

- 332 Ako je utvrđen skraćeni naziv, onda kod citiranja treba koristiti samo taj naziv (tačka 1 rečenica 3 Priloga 6 uz § 42 stav 2 GGO).
- 333 Skraćeni naziv je složena konstrukcija koja se sastoji iz jednog ili ponekad više ključnih pojmova i iz podatka o rangu propisa.
- 334 **Složenica** (st. 77), kao skraćeni naziv, uz adekvatan izbor reči nije

problematična. Jer i duga složenica, ako nije baš predugačka, neznatno će uticati na tok čitanja: Kada se koristi kao naziv za citiranje (st. 332) uzima se kao oznaka za zakon i stoga se brzo prihvata.

Primer:

Zakon o korišćenju upravnih podataka o privredi u statističke svrhe (Zakon o primeni upravnih podataka – ...)

(U srpskom jeziku nije moguće napraviti složenicu u ovom slučaju pa samim tim ni navedeni primer nije adekvatan, prim. red.)

- 335 **Ključne reči** koje se koriste u skraćenom nazivu trebalo bi da se uzmu iz naziva. Ključne reči treba pažljivo da se izaberu. Ako se iz naziva izostave npr. reči ili završeci, mogu da nastanu nejasnoće i skraćivanja. Međutim, ovde je to, za razliku od nekih složenica, prihvatljivo (st. 77).

Primer:

Zakon o ukrštanjima železnica i ulica (Zakon o ukrštanjima železnica)

- 336 Izuzetno se može utvrditi skraćeni naziv u kojem se ne ponavljaju ključne reči naziva, već se sadržaj zakona sažima preko druge reči, naročito kada se kod uređivanja novih činjeničnih stanja izabere predugačak naziv. Ovaj način postupanja ipak ima jednu manu, što veza naziva i skraćenog naziva više nije lako prepoznatljiva.

Primer:

Zakon o zaštiti od ugrožavanja bezbednosti Savezne Republike Nemačke distribucijom kvalitetnih podataka o ispitivanju Zemlje na daljinu (Zakon o bezbednosti podataka o satelitima – SatDSiG)

Loš primer:

Zakon o nemačkim akcionarskim društvima za nekretnine sa udelima koji se kotiraju na berzi (REIT-zakon)

- 337 **Podatak o rangu propisa** se u skraćenom nazivu nalazi **uvek na kraju**.

Primeri:

Zakon o daljoj primeni informacija
Zakon o izboru sudija

(Navedeni primeri nisu adekvatni u prevodu na srpski jezik, prim. red.)

Kao podatak o rangu propisa koristi se reč „zakon”. Podatak o rang

propisa „zakonik” trebalo bi da se koristi kod većih kodifikacija, kao što su Trgovinski zakonik, Zakonik o gradnji ili Zakonik o životnoj sredini.

- 338 Reč „**Ordnung**” (sinonim za reč zakon, prim. prev.) kod navođenja ranga propisa ne treba više koristiti u novim zakonima, osim ako se ne može jasno prepoznati da li se misli na zakon ili na pravnu uredbu.
- 339 Označavanje kao „**Savezni zakon**” dozvoljeno je kada je to potrebno da bi se razlikovao od pokrajinskih zakona. To pretpostavlja da bar u jednoj saveznoj pokrajini postoji jedan matični zakon sa istim nazivom za citiranje. Međutim, pokrajine su svoje zakone uglavnom označile kao zakone pokrajina.

Primer:

Savezni zakon o štetnim imisijama

Dodatak „savezni” dozvoljen je i tamo gde se uređuju zadaci, struktura, procedure itd. savezne ustanove koja bi mogla da se zameni sa pokrajinskom ustanovom. Međutim, u mnogim slučajevima dodatak „savezni” već predstavlja deo naziva ustanove (npr. Savezni centralni registar, Savezni arhiv).

- 340 **Godina** u načelu ne spada u naziv matičnog zakona. Tu postoje samo dva izuzetka:
- ◆ Godine su s jedne strane moguće u nazivima onih zakona kojima se uređuje **vremenski ograničena mera koja se ponavlja**. Ovo važi na primer za statistička ispitivanja (npr. Zakon o mikrocenzusu 2005). Osobenost ovih zakona je u tome što je njihov sadržaj uređivanja izvršen čim je u celini sproveden, ali su istovrsne regulative uvek iznova neophodne (vidi st. 481).
 - ◆ S druge strane, u tzv. **godišnjem matičnom zakonu** godina je sastavni deo naziva ako se uređuju posebna činjenična stanja i pravne posledice za određenu kalendarsku godinu, npr. u zakonima o budžetu.

Od toga treba razlikovati matične zakone čije se odredbe – kao što su poreski zakoni – odnose na **poslovnu godinu**. Ovde je reč o zakonima koji su trajni, a menjaju se samo po potrebi. Samo tako se – bez godine – na prvi pogled može uočiti da se radi o regulativama koje su trajne.

1.4 Skraćenica

- 341 Za zakon treba utvrditi skraćenicu. Skraćenica u načelu predstavlja niz slova. Kao i naziv, tako i skraćenica pre svega služi pronalaženju zakona i stoga mora da bude karakteristična. Ona se, dakle, mora razlikovati od skraćenica za sve ostale, istovremeno važeće matične zakone. Skraćenicu ne treba menjati sve dok postoji matični zakon.

342 Skraćenica se utvrđuje u naslovu. Ali, ona se ne koristi ni u punom citatu niti u tekstu propisa, a svakako ne u tabelama ili pregledima. Od značaja je pre svega kod pretrage u bazi podataka, u stručnoj literaturi i za razumevanje u stručnim krugovima ili među licima na koja se propis odnosi.

343 Skraćenica se nazivu dodaje u zagradama.

Primeri:

Zakon o prekršajima (OwiG)

Zakon o oporezivanju transformacije privrednih subjekata (UmwStG)

(Skraćenice u primerima date su na nemačkom jeziku, prim. red.)

344 Ako je pored naziva utvrđen skraćeni naziv, onda iza naziva slede skraćeni naziv i skraćenica, stavljaju se u zagrade i odvajaju crtom.

Primeri:

Zakon o zaštiti od opasnih materija (Zakon o hemikalijama – ChemG)

Zakon o jemstvu i obeštećenju za štete od zagađenja uljem od strane pomorskih brodova (Zakon o štetama od ulja – ÖISG)

345 Važan aspekt kod stvaranja skraćenica jeste njihova primenljivost u bazi podataka saveznog prava kod Jurisa (st. 29). Nove zvanične skraćenice, dakle, treba usaglasiti sa **Saveznom službom pravde**, koja je nadležna za automatizovanu dokumentaciju saveznog prava (st. 31, 645).

346 Skraćenica bi trebalo da ima dovoljno sličnosti sa nazivom za citiranje. Ako su određene reči u drugim pravnim propisima već označene skraćenicama, onda treba koristiti te skraćenice (npr. „Bew” za Bewertung – „ocen” za ocenjivanje). Kada se stvaraju skraćenice za nove matične zakone, treba proveriti da li su za reči koje treba skratiti već uobičajene određene skraćenice. Ako je to slučaj, onda ih treba preuzeti.

347 Skraćenice bi trebalo sastaviti od slova ili delova reči koji imaju najviše dužinu sloga. Skraćenice ne moraju da se izgovaraju kao jedna reč. Prazna mesta (razmak) i posebni znakovi (npr. crtice) ne smeju se koristiti.

348 U skraćenici se skraćenica za rang propisa stavlja na kraj. Ona glasi:

„G” za „Gesetz” (zakon)

„GB” za „Gesetzbuch” (Građanski zakonik)

„EG” za „Einführungsgesetz” (uvodni zakon)

„AG” za „Ausführungsgesetz” (zakon o izvršenju)

„DG” za „Durchführungsgesetz” (zakon o sprovođenju)

(U prevodu na srpski jezik navedeno pravilo ne može se adekvatno iskazati,

prim. red.)

Ovim pravilom o mestu se rang propisa može skratiti sa najviše dva slova tako da bude opšterazumljiv. Slovo „G”, koje se koristi za podatak o rang propisa, može se koristiti i na drugom mestu skraćenice, ali sa drugačijim značenjem (npr. Gerichtsverfassungsgesetz – GVG (Zakon o Ustavnom sudu), Urlaubsgeldgesetz – UrlGG (Zakon o regresu za godišnji odmor)).

2 Datum proglašenja

- 349 Datumom proglašenja smatra se datum potpisa predsednika Savezne države ili predsednice Savezne države. Datum proglašenja se u Saveznom službenom listu nalazi ispod naslova zakona. Već se u predlogu predviđa – odvojeno od naslova – red sa podatkom „Od ...” (tačka 2 rečenica 3 Priloga 6 uz § 42 GGO).

3 Uvodna formula matičnog zakona

3.1 Značaj i mesto uvodne formule

- 350 Svaki zakon mora da ima uvodnu formulu (tačka 2 rečenica 1 Priloga 6 uz § 42 GGO). Iz uvodne formule treba da se vidi ko donosi zakon. Ona zatim svedoči da je zakon usvojen u skladu sa odredbama Osnovnog zakona. Zbog toga uvodna formula sadrži podatak da je Bundestag usvojio zakon, eventualno, kvalifikovanom većinom i, ako je potrebna i data saglasnost Bundesrata, da je Bundesrat dao svoju saglasnost.
- 351 Uvodna formula se nalazi u redu ispod datuma proglašenja (tačka 2 rečenica 3 Priloga 6 uz § 42 GGO). Ona nije deo teksta zakona.
- 352 Uvodna formula se nalazi iznad **predloga zakona**. Time uvodna formula daje povod da se u toku zakonodavnog postupka utvrdi da li zakon zahteva posebnu većinu ili saglasnost Bundesrata.
- 353 Uvodna formula se u toku zakonodavnog postupka mora **proveriti** kod svake izmene predloga, jer kod svake izmene sadržaja može da nastane ili da izostane potreba da zakon zahteva saglasnost ili posebnu većinu. Tačna uvodna formula se zbog toga može utvrditi tek nakon završnih odluka Bundestaga i Bundesrata.

3.2 Pojedinačne uvodne formule

- 354 Uvodne formule glase:

- ◆ kod zakona koji ne zahtevaju kvalifikovanu većinu niti saglasnost Bundesrata:
„Bundestag je usvojio sledeći zakon:”
- ◆ kod zakona koji ne zahtevaju kvalifikovanu većinu, ali zahtevaju saglasnost Bundesrata:
„Bundestag je uz saglasnost Bundesrata usvojio sledeći zakon:”
- ◆ kod zakona koji zahtevaju većinu glasova članova Bundestaga i saglasnost Bundesrata (član 29 stav 7 rečenica 2, član 87 stav 3 rečenica 2 u vezi sa članom 121 Osnovnog zakona):
„Bundestag je većinom glasova svojih članova i uz saglasnost Bundesrata usvojio sledeći zakon:”
- ◆ kod zakona kojima se menja Osnovni zakon (član 79 stav 1 Osnovnog zakona):
„Bundestag je uz saglasnost Bundesrata usvojio sledeći zakon; član 79 stav 2 Osnovnog zakona poštovan je:”

Kod zakona koji stvaraju novu podelu savezne teritorije (član 29 Osnovnog zakona) u obzir dolaze i druge formule. Kod zakona koji se donose u slučaju odbrane, u navedenim uvodnim formulama ne uzimaju se u obzir predviđene osobenosti zakonodavnog postupka i stoga mogu biti neodgovarajuće.

3.3 Posebna pitanja o saglasnosti Bundesrata

- 355 Ako se smatra da je za neki zakon potrebna saglasnost Bundesrata, onda na to treba ukazati prilikom dostavljanja predloga zakona radi učešća drugih službi (§ 49 stav 2 GGO). U dopisu prilikom dostavljanja treba navesti i kod koje se **pojedinačne odredbe** i iz kojeg razloga smatra da je osnovana **potreba za saglasnošću** i iz kojeg stvarnog razloga se smatra potrebnim da se odredba koja zahteva saglasnost uopšte unese u zakon. Doduše, potreba za saglasnošću za donošenje zakona u načelu se ne navodi u obrazloženju zakona; odgovarajući tekst se unosi samo u slučaju člana 87 stav 3 rečenica 2 Osnovnog zakona i u obrazloženjima zakona o ratifikaciji (§ 43 stav 4 GGO). Ako postoje sumnje u potrebu za dobijanjem saglasnosti, onda treba da učestvuju i Savezno ministarstvo unutrašnjih poslova i Savezno ministarstvo pravde (st. 51).
- 356 Ako je Bundesrat suprotno mišljenju Savezne vlade prihvatio da neki zakon zahteva dobijanje saglasnosti i izričito je dao svoju saglasnost, onda se potreba za dobijanjem saglasnosti mora **ponovo proveriti** od strane nadležnog ministarstva, zajedno sa Saveznim ministarstvom unutrašnjih poslova i Saveznim ministarstvom pravde. Koju uvodnu formulu treba staviti ispred teksta zakona prilikom potpisivanja od strane saveznog kancelara ili savezne kancelarke zavisi od rezultata te provere. Uprkos izričito datoj

saglasnosti od strane Bundesrata utvrđuje se da zakon ne zahteva saglasnost (dakle, ne stavlja se napomena o saglasnosti Bundesrata u uvodnoj formuli) ako je proverom utvrđeno da ne sadrži odredbu koja zahteva dobijanje saglasnosti.

- 357 Ako Bundestag prilikom donošenja odluke pođe od toga da zakon ne zahteva saglasnost, a zaista je reč o zakonu koji zahteva saglasnost i Bundesrat je dao saglasnost, onda se mora utvrditi da zakon zahteva saglasnost, tj. u uvodnoj formuli se navodi saglasnost Bundesrata.

4 Pregled sadržaja

- 358 Svaki obiman matični zakon trebalo bi da ima sadržaj. On olakšava pregled i orijentaciju kod primene zakona. Ovo naročito važi za zakone koji osim podele na paragrafe imaju podelu na odeljke, poglavlja ili delove. Pregled sadržaja pretpostavlja da svaka klasifikaciona jedinica zakona ima naziv. Sadržaj mora da sadrži celokupnu podelu zakona sve do paragrafa kao klasifikacione jedinice, kao i eventualne priloge. On pokazuje po kojem sistemu je zakon sačinjen. Nacrt pregleda sadržaja može da pruži indicije za nedostatke u sistematici zakona i da tako dovede do odgovarajućih ispravki. Nasuprot tome, sadržaj nije neophodan kod kratkih i jednostavno strukturisanih zakona (do otprilike 20 paragrafa).
- 359 Sadržaj se nalazi **iza uvodne formule**.
- 360 I sadržaj, kao i naslov i uvodna formula, zavisi od sadržaja zakona. Ako se sadržaj zakona menja u fazi predloga zakona ili zakonodavnog postupka, onda se mora proveriti i pregled sadržaja.

5 Podela matičnog zakona

5.1 Struktura zakona

- 361 Spoljašnju strukturu zakona određuje njegov sadržaj. Zbog toga se ne može dati šema koja bi odgovarala svim slučajevima. Međutim, postoje **osnovna pravila**, koja treba poštovati kod svakog predloga zakona. Tako ono važnije mora da stoji pre onog manje važnog, materijalne odredbe pre odredaba o proceduri, pravilo pre izuzetka i obaveza pre sankcije.

Po pravilu se nudi struktura po sledećem redosledu:

- ◆ oblast primene ili važenja (uključujući neophodne definicije pojmova)

- ◆ glavni deo
- ◆ postupak i nadležnost
- ◆ krivičnopravne norme, odredbe o novčanoj kazni
- ◆ prelazne odredbe
- ◆ stupanje na snagu.

- 362 Opšte **odredbe o svrsi ne** stavljaju se ispred matičnog zakona. Svrha zakona bi trebalo da bude lako prepoznatljiva iz sâmih odredaba, a često proizlazi već iz samog naziva. Od opštih odredaba o svrsi treba razlikovati odredbe o **oblasti primene ili oblasti važenja zakona**. Takve odredbe se po pravilu nalaze na početku zakona.

Primer:

§1 Saveznog disciplinskog zakona

§ 1

Lica na koja se Zakon primenjuje

Ovaj zakon primenjuje se na službenike i službenike u penziji u smislu Saveznog zakona o službenicima. Nekadašnji službenici koji primaju doprinose za izdržavanje prema odredbama Zakona o zbrinjavanju službenika ili u skladu sa ranijim regulativama do kraja tog primanja smatraju se službenicima u penziji, a njihova primanja penzijom.

- 363 Definicije pojmova bi uvek trebalo sažeto staviti na početak zakona kada se pojmovi istog sadržaja više puta koriste u celokupnom zakonu; definicije pojmova mogu da budu od značaja i za prateće pravne uredbe.
- 364 **Ovlašćenje** za donošenje pravnih propisa (st. 381 i dalje) trebalo bi navesti neposredno u vezi sa odredbama čijoj razradi služe. Više ovlašćenja za donošenje uredaba u jednom zakonu mogu se grupisati na odgovarajućem mestu.
- 365 **Tabele, spiskove i slike** bi, radi rasterećenja teksta propisa, po mogućnosti trebalo iskazati kao **priloge**. Prilozi predstavljaju sastavni deo zakona. Ako postoji više priloga, treba ih numerisati.

Primer:

§ 3 stav 2 Zakona o sudskim troškovima:

Troškovi će se utvrditi prema Troškovniku u Prilogu 1 ovog zakona.

Naziv priloga treba da bude u skladu sa tekstom zakona, po mogućnosti upravo sa onom normom koja je sa prilogom u vezi.

Primer:

Prilog 1

(uz § 3 stav 2)**Troškovnik**

Naziv za citiranje zakona ovde ne treba još jednom da se navede, jer je prilog sastavni deo zakona. Ako se u različitim odredbama zakona poziva na isti prilog, dovoljno je da se prilog nazove samo „Prilog” ili, ako ima više priloga, da se oni označe brojevima (npr. „Prilog 3”).

- 366 Posebno obimni prilozi se izuzetno mogu štampati odvojeno od zakona u tomovima priloga uz Savezni službeni list. Na **tom priloga** i mogućnost pozivanja se u tom slučaju mora posebno uputiti u fusnoti na sledeći način:

Prilog se objavljuje kao tom priloga uz ovo izdanje Saveznog službenog lista. Pretplatnicima na Savezni službeni list Deo I tom priloga se dostavlja na zahtev, a u skladu sa uslovima izdavača o isporukama. Van kruga pretplatnika isporuka se vrši uz naknadu troškova.

- 367 Kod nacрта matičnih zakona uvek takođe treba proveriti i da li se drugi pravni propisi mogu ukinuti ili usaglasiti. Ako su u drugim pravnim propisima neophodne **posledične izmene**, trebalo bi odabrati formu okvirnog zakona (st. 717 i dalje) čiji je član 1 novi matični zakon, član 2 posledične izmene i član 3 stupanje na snagu. Ako samo treba ukinuti druge pravne propise, to se može navesti u poslednjem paragrafu matičnog zakona pod nazivom „stupanje na snagu, stavljanje van snage”.

5.2 Pojedinačne odredbe i njihovi nazivi

- 368 Svaki matični zakon je podeljen na pojedinačne odredbe (paragrafe ili članove).
- 369 Pojedinačna odredba matičnog zakona je najmanja klasifikaciona jedinica u kojoj su pod jednim nazivom obuhvaćene norme. Naziv jedne pojedinačne odredbe sastoji se iz naziva vrste i brojčane oznake. **Naziv vrste** je po pravilu „§”. Naziv vrste „član” treba predvideti u zakonima o ratifikaciji prema članu 59 stav 2 rečenica 1 Osnovnog zakona, kao i u uvodnim zakonima (tačka 3 Priloga 6 uz § 42 stav 2 GGO9). Za brojčane oznake posle naziva vrste moraju se koristiti arapski brojevi (npr. § 3; član 7).
- 370 Sve pojedinačne odredbe u jednom matičnom zakonu moraju da imaju isti naziv vrste i moraju biti numerisane u kontinuitetu, čak i kada se stvaraju šire klasifikacione jedinice (Odeljak 1 §§ 1 do 3, Odeljak 2 §§ 4 i 5 itd.). Inače bi pojedinačna odredba mogla jasno da se identifikuje samo u vezi sa širom klasifikacionom jedinicom. To bi dovelo do nepotrebnog širenja citata.
- 371 **Dodavanje slova** radi nabiranja nije dozvoljeno prilikom prvog usvajanja regulative. Dodavanje slova radi nabiranja može se izuzetno koristiti kod kasnijih izmena i dopuna zakona da bi se izbegla obimna prenumerisanja klasifikacionih jedinica (st. 593).

- 372 Pojedinačne odredbe treba da imaju **nazive**. To olakšava snalaženje u zakonu. Za korisnike oni mogu da budu od pomoći. Nazivi stoga treba da budu formulisani po ključnim rečima. Ako sažimanje u nazivu predstavlja poteškoću, onda je to znak da je preobimna količina materije uređena u jednom paragrafu sa mnogim stavovima. Stoga će rad na nazivu blagovremeno omogućiti uočavanje nedostataka u podeli materije regulative, a time će doprineti i jasnom sistematizovanju materije regulative.
- 373 Kod pojedinih odredaba su se ustalili **određeni** nazivi. Prelazne norme po pravilu dobijaju naziv „prelazne odredbe” i mogu se po potrebi dopuniti bližim određivanjem predmeta. Takve su „Odredbe o novčanim kaznama”. Ovlašćenja za donošenje uredaba moraju se naznačiti u nazivu (npr. „Ovlašćenje za donošenje uredbe”). Poslednja pojedinačna odredba matičnog zakona uvek sadrži normu o stupanju na snagu. Naziv koji je za nju utvrđen glasi „Stupanje na snagu”. Ako odredba istovremeno sadrži i norme o stavljanju van snage, onda naziv glasi „Stupanje na snagu, stavljanje van snage”.
- 374 Paragrafi ili članovi koji sadrže ne jednu misao, nego više njih, moraju se podeliti na više **stavova**. U okviru paragrafa, članova i stavova mogu se obrazovati **tačke**. **Slova** treba koristiti samo za potpodelu tačaka. Kao potpodela slova dozvoljena su udvojena slova; ostale potpodele treba izbegavati. Ako bi potpodela ipak bila potrebna, onda je bolje da se materija regulative drugačije rasporedi. Struktura sa preciznim rasporedom i jasnom podelom doprinosi preglednosti i boljem razumevanju (st. 105).
- 375 **Stavove** paragrafa ili člana treba uvući da bi bili pregledniji, a ispred njih staviti arapske brojeve u zagradi.
- 376 Kod **nabrajanja** pojedinačne elemente nabrajanja ne treba označiti crticama, već brojevima ili slovima. Rečenice ili delovi rečenica koji uvode nabrajanje treba da budu završeni pre početka nabrajanja (st. 107). Pojedinačni elementi nabrajanja trebalo bi da budu sastavni deo samo jedne rečenice.

Kod brojeva i slova tekst se uvlači (grafičko uvlačenje teksta u odnosu na vertikalnu). Treba voditi računa da tekst koji sledi, a više ne pripada pojedinačnim tačkama ili slovima, opet bude grafički izražen (sledeći stav).

Primer:

§ 13 stav 2 Zakona o lekovima:

(2) Dozvola u skladu sa stavom 1 nije potrebna

...

3. veterinaru u okviru rada veterinarske kućne apoteke za
- a) punjenje, pakovanje ili označavanje lekova u neizmenjenoj formi,
 - ...
 - e) mešanje gotovih lekova za imobilizaciju životinja u zoološkom vrtu,

divljači i životinja u ograđenom prostoru,

ako ove poslove vrši za životinje koje on leči,

4. veletrgovcu ...

6. proizvođaču aktivnih materija koje su namenjene za proizvodnju lekova koji se proizvode prema tehnologiji opisanoj u homeopatskom delu knjige o lekovima.

Izuzeci prema rečenici 1 ne važe za proizvodnju smesa krvi, seruma, vakcina, alergena, seruma za testiranje, antigena za testiranje i radioaktivnih lekova.

5.3 Šire klasifikacione jedinice i njihovi nazivi

377 Podelom na šire celine predočava se sistematična struktura zakona. Šira klasifikaciona jedinica obuhvata više pojedinačnih odredaba pod jednim nazivom, gde se sadržaj izražava ključnim rečima. Ti nazivi pomažu da se zakon dobro strukturira (st. 372 i dalje), doprinose njegovoj preglednosti i predstavljaju pomoć za korisnike u tumačenju.

378 Podelu na šire celine treba predvideti samo u onoj meri u kojoj je zbog obima zakona to neophodno. **Broj** nivoa podele matičnog zakona zavisi od obima regulative. Kod zakona koji sadrže manje od 20 paragrafa po pravilu nije neophodna podela na šire celine.

379 I ove šire celine podele (šire klasifikacione jedinice) pored podatka o sadržaju treba da sadrže naziv vrste i brojčanu oznaku.

Kao **naziv vrste** pretežno se koristi „deo”, „poglavlje”, „odeljak”, „pododeljak” (tačka 3 Priloga 6 uz § 42 stav 2 GGO). Numerisanje koje pored toga treba predvideti ne čini naziv vrste suvišnim. Na širu celinu podele koja je samo numerisana, ali nije npr. označena kao „Odeljak 3” ne bi jasno moglo da se pozove.

380 U okviru naziva vrste vrši se nabranje, u kontinuitetu, arapskim brojevima. **Brojčana oznaka** uvek stoji nakon naziva vrste (npr. „Deo 2”, ali ne „2. deo” ili „Drugi deo”; „Poglavlje 1”, a ne „Poglavlje I”).

6 Ovlašćenje za donošenje pravnih uredaba

6.1 Ovlašćenje izvršne vlasti

- 381 Zakonodavac može da ovlasti izvršne vlasti da donesu **pravne uredbe** radi dopune i izvršenja matičnog zakona (član 80 Osnovnog zakona). Ovo je npr. svrsishodno da bi se zakoni rasteretili detaljnih normi ili da bi propisi brže mogli da se usaglase sa već predvidivim izmenama. Ustavni zahtevi prema normi kojom se daje ovlašćenje i za uredbe proizlaze iz člana 80 Osnovnog zakona. Isključiva nadležnost Parlamenta koja proizlazi iz načela pravne države i zahteva demokratije nalaže zakonodavcu da u osnovnim oblastima, a naročito u oblasti ostvarivanja osnovnih prava, sâm donosi sve bitne odluke.
- 382 Kada se utvrdi ovlašćenje za donošenje uredbe, zakonodavac i dalje može da uređuje materiju, ali zakonom. Ne treba dozvoliti da zakonodavac sâm donosi uredbe. Označavanje takve regulative kao „uredbe” stvorilo bi zabludu, jer ne bi odgovaralo njenom pravnom karakteru. Kod tako donetih „uredaba” bi dodatno postojala opasnost da pojedine odredbe prevazilaze okvire ovlašćenja. Zbog toga takve **zakone u obliku uredaba** u predlozima zakona Savezne vlade **ne** treba predvideti⁵¹. Kao **izuzetak** kod **izmena pravnih uredaba od strane zakonodavca** vidi st. 690 i dalje.
- 383 **Nosioci** ovlašćenja za donošenje uredbe prema članu 80 stav 1 rečenica 1 Osnovnog zakona isključivo mogu da budu Savezna vlada, savezni ministar ili pokrajinske vlade. Pod nazivom „savezni ministar” ovde se podrazumeva vrhovni savezni organ, a ne lice koje njim rukovodi⁵². Zbog toga se u normi kojom se daje ovlašćenje kao nosilac ovlašćenja uvek navodi nadležno savezno ministarstvo.
- 384 Nosioci ovlašćenja za donošenje uredbe mogu da budu i nekoliko saveznih ministarstava, kada ih treba ovlastiti za donošenje **zajedničkih uredaba**. Zajedničke uredbe više pokrajinskih vlada, pokrajinskih vlada i Savezne vlade ili pokrajinskih vlada i saveznih ministarstava nisu dozvoljene.
- 385 U normi kojom se daje ovlašćenje savezna ministarstva treba navesti **njihovim punim zvaničnim nazivom**. Ne preporučuje se da se u normi kojom se daje ovlašćenje ili drugoj odredbi zakona nadležno savezno ministarstvo samo jednom navede punim nazivom i da se u drugim normama kojima se daju ovlašćenja koristi samo naziv „Savezno ministarstvo”. Ovo dovodi do nepotpunih normi kojima se daju ovlašćenja, koje se onda uvek moraju citirati zajedno sa onom normom koja sadrži pun naziv nosioca ovlašćenja.

6.2 Zahtevi za sačinjavanje norme kojom se daje ovlašćenje

- 386 Prilikom formulisanja normi kojima se daju ovlašćenja treba poštovati zahtev u pogledu određenosti iz člana 80 stav 1 rečenica 2 Osnovnog zakona.

⁵¹ Uporedi Zajednički cirkularni dopis Saveznog ministarstva unutrašnjih poslova i Saveznog ministarstva pravde od 21. marta 2006. povodom Odluka Saveznog ustavnog suda od 13. i 27. septembra 2005. (2 BvF 2/03 i 2 BvL 11/02).

⁵² Odluka Saveznog kabineta od 20. januara 1993. (GMB1 str. 46)

Prema tome u zakonu treba odrediti **sadržaj, svrhu i obim** datog ovlašćenja za donošenje pravne uredbe.

- 387 Zahtevi u pogledu određenosti normi kojima se daju ovlašćenja pojedinačno zavise od predmeta uređivanja i **intenziteta uređivanja**. Naročito visoki zahtevi se postavljaju regulativama koje se odnose na građanke i građane i oblast osnovnih prava. To važi pre svega za poresko pravo i u slučajevima kada se daju ovlašćenja za donošenje propisa o novčanim kaznama.
- 388 Norma kojom se daje ovlašćenje treba da bude tako sačinjena da se može predvideti u kojim slučajevima i sa kojim ciljem će se upotrebiti i koji bi sadržaj mogle da imaju pravne uredbe koje se donose. Što se norma kojom se daje ovlašćenje **pažljivije** formuliše, to će kasnije biti manje teškoća prilikom izrade predloga uredbe.
- 389 Normu kojom se daje ovlašćenje treba tako **formulisati** da sva pitanja u pogledu sadržaja, svrhe i obima **budu jasna i očigledna**. Ona ne treba da upućuje na već postojeća ovlašćenja, inače će se kasnije pojaviti poteškoće prilikom formulisanja uvodne formule uredbe. Pre nego što se formulišu norme kojima se daju ovlašćenja treba proveriti kakav je odnos planiranog ovlašćenja za donošenje uredbe prema već postojećim ovlašćenjima za donošenje uredbe.
- 390 Norma kojom se daje ovlašćenje u svakom slučaju mora da sadrži **reč „pravna uredba”**. Pored toga, već iz naziva paragrafa treba da je vidljivo da propis sadrži ovlašćenje za donošenje pravne uredbe (npr. „ovlašćenje za donošenje uredbe”). Po pitanju mesta vidi st. 364.

6.3 Obaveza ili diskreciona ocena za usvajanje pravnih uredbi

- 391 Formulacija norme kojom se daje ovlašćenje treba jasno da ukaže na to da li je nosilac ovlašćenja obavezan ili mu je data mogućnost diskrecione (slobodne) ocene da donese uredbu.
- 392 Ako nosilac ovlašćenja treba da ima mogućnost diskrecione ocene da donese uredbu, to se može formulisati na sledeći način: „Savezno ministarstvo ... ovlašćuje se da pravnom uredbom...” ili: „Pokrajinske vlade mogu pravnom uredbom...”.
- 393 **Manevarski prostor ne postoji** kod formulacija kao što su „...mora pravnom uredbom da utvrdi odredbe o...”. I onda kada je reč o „neophodnim” odredbama o sprovođenju i izvršenju, iz toga nastaje obaveza nosioca ovlašćenja da donese odgovarajuću pravnu uredbu. Međutim, i formulacije kao što su „donosi” ili „određuje pravnom uredbom” izražavaju obavezu da se ovlašćenje koristi, jer „donosi” ili „određuje” treba shvatiti kao zapovedni oblik (st. 83).

6.4 Subdelegacija

- 394 U normi kojom se daje ovlašćenje prema članu 80 stav 1 rečenica 4 Osnovnog zakona može se predvideti da nosioci ovlašćenja ovlašćenje mogu dalje da prenesu **putem pravne uredbe** (tzv. **subdelegacija**). Subdelegacijom se ovlašćenje za donošenje uredaba može preneti i na druge državne službe, osim onih koje su navedene u članu 80 stav 1 rečenica 1 Osnovnog zakona, kao što su npr. pojedina pokrajinska ministarstva, ostali savezni organi ili savezne ustanove. Ove „subdelegat“ treba konkretno odrediti u normi kojom se daje ovlašćenje. Kao „subdelegat“ se u zakonu uvek mora navesti služba ili ustanova, a ne lice koje njom rukovodi.
- 395 Subdelegacije su **svrsishodne** kada treba urediti činjenična stanja koja su regionalno različita ili zahtevaju posebna stručna znanja. Takva činjenična stanja upravni organi koji su na licu mesta ili se stalno bave materijom regulative često mogu da uređuju jednostavnije, brže i tačnije, jer su bolje upoznati sa regionalnim ili stručnim osobenostima.

Primer:

§ 144 stav 4 Zakona o telekomunikacijama:

Savezno ministarstvo ekonomije i tehnologije ovlašćuje se da pravnom uredbom koja ne zahteva saglasnost Bundesrata u saglasnosti sa Saveznim ministarstvom finansija bliže uredi pojedinosti o određivanju iznosa... Savezno ministarstvo ekonomije i tehnologije može da prenese ovlašćenje prema stavu 1 pravnom uredbom uz obezbeđenje regulative o davanju saglasnosti na Saveznu agenciju za mreže...

- 396 Kada norma kojom se daje ovlašćenje omogućava subdelegaciju, ovlašćena služba nije obavezna da to ovlašćenje delegira. Čak i ako je ovlašćena služba ovlašćenje za donošenje uredbe dalje prenela na subdelegata, ona ostaje, na osnovu svog prvobitnog ovlašćenja, ovlašćena da **sâma** donese uredbu.
- 397 Ovlašćena služba subdelegacijom može da odluči samo o nosiocu ovlašćenja. Pravo na učestvovanje i zahtevi za dobijanje saglasnosti koji su sadržani u ovlašćenju za donošenje uredbe ostaju neizmenjeni.
- 398 Ako u zakonskoj normi kojom se daje ovlašćenje nije drugačije određeno, ovlašćena služba može subdelegatima da ustupi ovlašćenje da oni ovlašćenje za donošenje uredbe, koje je njima preneto pravnom uredbom, dalje prenesu („Oni mogu dalje da prenesu ovo ovlašćenje pravnom uredbom”), tako da može biti **više subdelegacija**.

6.5 Pravo na učešće u donošenju uredbe

- 399 U ovlašćenju za donošenje uredbe mogu se, dopunski, uz već postojeće ustavne zahteve, utvrditi dodatne norme o postupku donošenja uredbe, a

posebno se drugim službama može dati pravo na učešće. Oblici mogućeg učešća idu od konsultovanja do davanja saglasnosti. Pravo na učešće, koje ne daje pravo na zajedničko odlučivanje, kao što je npr. pravo na konsultovanje, osim državnim službama može se dati i privatnim ustanovama. Kršenje zakonom ustanovljenog prava na učešće može da dovede do ništavosti uredbe.

- 400 Zajedničko učešće trećih lica u donošenju uredbe može da bude svrsishodno da bi se naročito iskoristili blizina mesta, posebna stručnost ili posebno iskustvo u zakonodavstvu. Zbog prava trećih lica na učešće postupak donošenja uredbe može da bude dug i sa greškama.

Zbog toga bi, pre davanja prava na učešće u donošenju uredbe, uvek trebalo pažljivo proveriti da li je to učešće iz posebnih razloga potrebno za uredbu koja se donosi. Da bi se koristilo stručno znanje i iskustvo stručnih resora, stručnih krugova i udruženja, pokrajina i opština, načelno je dovoljno redovno učešće u skladu sa GGO (§§ 45, 47 u vezi sa § 62 stav 2 rečenica 1 GGO).

- 401 Ako za treća lica treba predvideti pravo na učešće, onda u normi kojom se daje ovlašćenje **tačno treba navesti svaku službu** koja treba da učestvuje u donošenju pravne uredbe, kao i **vrstu njenog ovlašćenja**. Prilikom uređivanja učešća zakonodavac ne sme da se ograniči na odredbe koje donosiocu uredbe daju pravo da odluči o tome koje službe i u kojem obimu će angažovati u donošenju uredbe. Neodređeni zbirni nazivi kao što su „udruženja i stručnjaci u oblasti privrede”, „krugovi koji učestvuju” ili „nadležni stručni organi” po pravilu nisu dovoljni.

Primer:

§ 41 stav 3 Zakona o investicijama:

Savezno ministarstvo finansija ovlašćuje se da, nakon konsultovanja sa *Deutsche Bundesbank*, pravnom uredbom utvrdi bliže odredbe o metodama i osnovama za obračun kvote ukupnih troškova...

Loš primer:

§ 8 stav 2 Zakona o baždarenju:

Pre donošenja uredaba prema stavu 1 treba se uvek konsultovati sa stručnjacima iz reda potrošača u navedenoj oblasti privrede.

6.6 Učešće Bundestaga

- 402 U nekim zakonima predviđeno je učešće Bundestaga pre donošenja pravne uredbe, da bi mu se ustupile posebne mogućnosti kontrole. Norme kojima se daju ovlašćenja kojima se propisuje učešće Bundestaga ipak **ne** bi trebalo da budu sadržane **u predlozima zakona**.

One dovode ne samo do neželjenog mešanja zadataka Parlamenta i Vlade, već i do nepotrebnog komplikovanja postupka za donošenje uredbe. Razgraničenje nadležnosti i odgovornosti Parlamenta i Vlade bilo bi dovedeno u pitanje kada bi donosilac uredbe prilikom donošenja uredbe bio vezan za odluku Parlamenta. Parlament bi u tom slučaju učestvovao u definisanju teksta i sadržaja uredbe, koja se u suštini pripisuje Vladi kao donosiocu uredbe. Osim toga, u slučajevima u kojima donošenje pravne uredbe zahteva saglasnost Bundesrata moglo bi doći do neslaganja između Bundestaga i Bundesrata, što bi otežalo ili čak onemogućilo donošenje uredbe.

- 403 Međutim, ako Bundestag odluči da pre donošenja pravne uredbe učestvuje u tome, treba praviti razliku da li se uredba donosi uz saglasnost Bundesrata ili bez nje. Ako **saglasnost Bundesrata nije neophodna**, to bi se npr. moglo formulisati na sledeći način:

Primer:

§ 292 stav 4 Trgovinskog zakonika:

Pravna uredba se pre donošenja mora dostaviti Bundestagu. Odlukom Bundestaga ona se može izmeniti ili odbiti. Odluka Bundestaga se dostavlja Saveznom ministarstvu pravde. Savezno ministarstvo pravde je prilikom objavljivanja pravne uredbe vezano za odluku. Ako se Bundestag po isteku tri nedelje zasedanja od prijema pravne uredbe nije njome bavio, onda se neizmenjena pravna uredba dostavlja Saveznom ministarstvu pravde radi objavljivanja. Bundestag se bavi pravnom uredbom na zahtev onoliko članova Bundestaga koliko je potrebno za formiranje poslaničke grupe.

- 404 Ako uredba zahteva **saglasnost Bundestaga**, trebalo bi voditi računa da pravo Bundestaga na učešće ne ograničava ni pravo Bundesrata niti predviđeni postupak. Zbog toga bi trebalo utvrditi da se pravna uredba prvo dostavi Bundestagu, koji je odlukom može izmeniti ili odbiti u roku koji će se odrediti u normi kojom se daje ovlašćenje. Dalje treba utvrditi da pravni propis treba dostaviti Bundesratu nakon učešća Bundestaga.

Primer:

§ 9 stav 4 Zakona o đubrivima:

Pravne uredbe se prema stavu 3 moraju dostaviti Bundestagu. Dostavljanje se vrši pre dostavljanja Bundesratu. Pravne uredbe odlukom Bundestaga mogu da budu izmenjene ili odbijene. Odluka Bundestaga dostavlja se Saveznoj vladi. Ako se Bundestag po isteku tri nedelje zasedanja od prijema pravne uredbe njome nije bavio, onda se neizmenjena pravna uredba dostavlja Bundesratu.

6.7 Saglasnost Bundesrata

- 405 Ako se Savezna vlada ili savezna ministarstva ovlašćuju za donošenje pravne uredbe, u normi kojom se daje ovlašćenje **uvek se mora navesti** da li uredba zahteva saglasnost Bundesrata ili ne, kako bi se u svakom slučaju videlo kako se mora postupati prilikom donošenja uredbe. Ovaj zadatak može da ima različit značaj.
- 406 To da norma u matičnom zakonu kojom se daje ovlašćenje treba da zahteva saglasnost Bundesrata za uredbu kod matičnog zakona koji se i sam donosi uz saglasnost Bundesrata ili koji izvršavaju pokrajine proizlazi iz potrebe za dobijanjem saglasnosti neposredno iz člana 80 stav 2 Osnovnog zakona. Norma da se uredba donosi uz saglasnost ovde ima samo **deklarativni značaj**.
- 407 Uredba zahteva saglasnost prema članu 80 stav 2 Osnovnog zakona uvek „osim kod drugačijih saveznih zakonskih regulativa”. Potreba za saglasnošću može se **isključiti saveznim zakonom**. Izričita napomena da saglasnost Bundesrata nije potrebna sadržana je neposredno u normi kojom se daje ovlašćenje.

Primer:

§ 8 stav 1 Zakona o radio-stanicama i opremi za telekomunikacije:

Savezno ministarstvo ekonomije i tehnologije ovlašćuje se da...pravnom uredbom bez saglasnosti Bundesrata uredi postupak za priznavanje imenovanih službi...kao i da...utvrdi obavezu plaćanja takse za uređena činjenična stanja pojedinačno, visinu takse i refundiranje izdataka.

- 408 Ako se potreba za dobijanjem saglasnosti za pravnu uredbu **konstitutivno isključi**, onda je to značajno za zakonodavni postupak, jer ta odredba prema pravnom tumačenju Saveznog ustavnog suda zahteva dobijanje saglasnosti za zakon u kojem se utvrđuje norma kojom se daje ovlašćenje.
- 409 Mogućnost da se isključi saglasnost Bundesrata trebalo bi koristiti **samo uz rezervu**. Isključenje saglasnosti može da bude svrsishodno kod uredbama od manjeg značaja, da bi se rasteretio Bundesrat ili da bi se u kritičnim situacijama obezbedilo brzo donošenje uredbe.

Primer:

§ 70 stav 1 Zakonika o životnim i stočnim namirnicama:

Prema tom zakonu se pravne uredbe koje zahtevaju saglasnost Bundesrata, ako postoji opasnost od kašnjenja ili ako je potrebno da neodložno stupe na snagu radi sprovođenja pravnih akata Evropske zajednice, mogu doneti bez saglasnosti Bundesrata.

- 410 I kada uredba Savezne vlade ili saveznih ministarstava **ne zahteva**

saglasnost, u ovlašćenju treba, **pojašnjenja radi**, navesti da se uredba donosi bez saglasnosti Bundesrata.

Primer:

§ 10 Zakona o kovanicama:

Savezno ministarstvo finansija ovlašćuje se da pravnom uredbom bez saglasnosti Bundesrata zabrani ili pod određenim uslovima dozvoli da se medalje i kovanice, ako postoji opasnost zamene sa kovanim novcem, proizvode, prodaju, uvode ili distribuiraju radi prodaje ili u druge komercijalne svrhe.

- 411 Ako neko ovlašćenje Savezne vlade ili saveznih ministarstava treba dalje da se prenese (**subdelegacija** st. 394 i dalje), onda za pitanje da li uredba kojom se vrši prenošenje zahteva saglasnost po pravilu važi ono što je utvrđeno u prvobitnom ovlašćenju. Pošto ovlašćenje za subdelegaciju uvek stoji neposredno u prvobitnom ovlašćenju, tekst norme se po pravilu može rasteretiti tako što se u ovlašćenje za subdelegaciju neće ponovo unositi potreba za dobijanjem saglasnosti.

Primer:

§ 16 stav 2 Zakona o nadzoru nad finansijskim uslugama:

Bliže o ... određuje Savezno ministarstvo ... pravnom uredbom bez saglasnosti Bundesrata ... Savezno ministarstvo pravnom uredbom može da prenese ovlašćenje na saveznu ustanovu.

7 Prelazne odredbe

- 412 Svoje dejstvo zakoni proizvode **kada stupe na snagu**. Oni oblikuju budući pravni režim i stoga po pravilu obuhvataju pravne odnose koji će tek nastati. Međutim, novi zakon može da se odnosi i na **postojeće pravne odnose**. Tada nastaju razlike, u zavisnosti od toga da li se radi o okončanim činjeničnim stanjima ili onima koja su još u toku. Prelaznim odredbama se pojašnjavaju dejstva zakona ili pojedinačnih odredaba, menjaju se ili se posebno oblikuju imajući u vidu budući režim kojem se teži.
- 413 U procesnom pravu i u materijalnom pravu za pravne odnose koji su nastali na osnovu ranijih regulativa koje su prestale da važe, ali ti pravni odnosi još nisu okončani niti **trajno definisani** (npr. tekući procesi, bračni odnosi ili odnosi sa decom, odnosi trajnog duga kao što je zakupnina), važi načelo da se u spornim slučajevima primenjuje **ново право**. Ako umesto novog prava treba da važi nešto drugo, to se izričito mora odrediti. U pravnoj struci

primenjuju se posebna načela razvijena u sudskoj praksi o tome kako treba postupati u pogledu postojećih pravnih odnosa nakon izmena pravnih propisa (npr. sudska praksa uz član 170 Uvodnog zakona uz Građanski zakonik).

- 414 Nasuprot tome, nove regulative ne obuhvataju pravne odnose koji su u vreme stupanja na snagu novog zakona već **okončani**. Ovde se ne ubrajaju samo oni pravni odnosi kod kojih su zakonom uređene posledice već nastupile. I oni koji su činjenične uslove do tada važeće pravne norme ispunjavali u prošlosti u načelu mogu i dalje da ostanu u zatečenom pravnom režimu. Kod ovih pravnih odnosa merodavan je dakle pravni položaj koji je važio prilikom njihovog nastanka. Zadirati u takva okončana činjenična stanja u načelu nije dozvoljeno zbog zaštite pravne sigurnosti.
- 415 Zato se kod novih matičnih zakona mora proveriti da li u **odredbama o usaglašavanju** treba utvrditi kako će se postupati sa već započetim postupcima i postojećim pravnim odnosima. Često nije moguć prost prelazak sa jednog pravnog stanja na neko drugo, jer se postojeći pravni odnosi iz ustavnih ili drugih razloga moraju uzeti u obzir. Ovde po pravilu nastaju slučajevi tzv. „nepravog retroaktivnog dejstva” (st. 52 tačka 7.2).

Isto tako treba proveriti da li je za nove pravne odnose nakon stupanja novog prava na snagu predviđeno **određeno početno vreme**. (Misli se na odloženu primenu pravne norme, prim. red.) Tako može da se zahteva da se budući pravni odnosi postepeno približavaju željenoj pravnoj situaciji.

Primer:

§ 118 stav 2 Zakona o energetske privredi od 7. jula 2005:

§ 24 stav 4 primenjuje se tek od 1. oktobra 2007.

- 416 Prilikom provere da li je neophodna prelazna odredba treba poštovati sledeća osnovna pravila:
- ◆ Prelazna odredba je neophodna kada se **željeno pravno stanje** novim zakonom ne može odmah u potpunosti postići.
 - ◆ Ako postoje **sumnje** da li su činjenična stanja okončana ili su još uvek u toku, trebalo bi utvrditi prelaznu odredbu kako sa tim činjeničnim stanjima treba ubuduće postupati.
 - ◆ Uvek treba **odmeriti** između potrebe da se očuva određena pravna situacija i interesa države da se nova regulativa odmah sprovede. Što je zahtev zakonodavca sadržan u novoj regulativi hitniji i što je nužnije da izvršenje bude sprovedeno bez odlaganja, to više govori u prilog neodložnom usaglašavanju pravnih odnosa sa novim propisima.
 - ◆ Neophodnost prelazne odredbe može da proizađe neposredno iz **osnovnih prava**. Na primer, iz člana 12 stav 1 Osnovnog zakona

proizlazi neophodnost prelaznih odredaba kada se ponovo uređuje pristup određenoj profesiji ili ostanak u njoj.

- 417 Kod formulisanja prelaznih odredaba postoji popriličan **manevarski prostor**. U mnogim slučajevima nije dovoljno da se primena novog zakona ili pojedinih odredaba isključi kod postojećih pravnih odnosa ili ograniči na pravne odnose koji nastanu tek nakon stupanja na snagu zakona. Ne treba koristiti formulaciju kao što je „Ovaj zakon važi samo za one pravne odnose koji nastaju nakon stupanja na snagu zakona.“. Osim toga što se podrazumeva da zakon važi za buduća činjenična stanja, navedena formulacija ne daje odgovor na pitanje kako postupiti sa zatečenim pravnim stanjem. Preporuka je da se uspostavi prelazni režim u odnosu na postojeće pravne odnose.

Primer:

§ 102 stav 1 Zakona o boravku:

Ostale mere o pravu stranaca, donete pre 1. januara 2005, a naročito vremenska i prostorna ograničenja ... ostaju na snazi. Isto tako ostaju na snazi mere i sporazumi u vezi sa garancijama i onda kada se odnose u celini ili delimično na periode nakon stupanja na snagu ovog zakona. Isto važi za zakonska dejstva podnošenja zahteva u skladu sa § 69 Zakona o strancima.

- 418 Primena novog zakona na postojeće pravne odnose može da se veže za **posebne uslove** ili za ograničenja.

To mogu biti merodavni dani i događaji pre stupanja na snagu zakona, ali i ispunjenje određenih zahteva nakon što je zakon stupio na snagu. U tim slučajevima dovoljno je da novi zakon sadrži sledeće formulacije npr. „Ovaj zakon se ne primenjuje na...” ili „Ovaj zakon ne važi za...”.

Primer:

§ 13 stav 1 Zakona o spasiocima:

Podnosioci zahteva koji su pre stupanja na snagu zakona uspešno završili obuku za spasioca prema 520-satovnom programu ili su takvu obuku započeli i uspešno je završili nakon stupanja na snagu zakona dobijaju dozvolu u skladu sa § 1, ako su u službi spasavanja radili najmanje 2000 sati i ako postoje uslovi u skladu sa § 2 stav 1 tačka 2 i 3. Kod obračuna broja sati treba uzeti u obzir celokupno vreme kada je podnosilac zahteva bio praktično angažovan od strane organizacije koja je zadužena za spasavanje ili od strane službe spasavanja pri vatrogasnoj službi.

- 419 Ako se u prelaznoj odredbi pominje **datum stupanja na snagu zakona** i ako je to u odredbi o stupanju na snagu određeno preko naredbe o datiranju (st. 448 i dalje), onda se u prelaznoj odredbi može koristiti naredba o

datiranju.

Primeri:

Naredba o datiranju u odredbi o stupanju na snagu glasi:
...stupa na snagu dana (uneti: datum prvog dana trećeg kalendarskog meseca od dana objavljivanja)...

Prelazna odredba bi kod prelaznog perioda od šest meseci mogla da se formuliše na sledeći način:

Prilozi koji se sačinjavaju posle... (uneti: datum prvog dana devetog kalendarskog meseca od dana objavljivanja)...

Prelazna odredba bi kod prelaznog perioda od tri godine mogla da se formuliše na sledeći način:

Prilozi koji se sačinjavaju posle... (uneti: dan i mesec stupanja na snagu zakona, kao i broj treće godine od dana stupanja na snagu)...

- 420 Kada je u odredbi o stupanju na snagu predviđeno **odvojeno stupanje na snagu** (st. 455 i dalje), onda mora jasno da se izrazi na koji datum stupanja na snagu se prelazna odredba odnosi. Za korisnike je veoma pogodno da se datum odredi konkretno ili naredbom o datiranju. Datum stupanja na snagu koji se ima u vidu može se odrediti i upućivanjem na odredbu o stupanju na snagu u delu koji se odnosi na datum koji se ima u vidu („stupanje na snagu ovog zakona prema § ... stav...”).
- 421 Kada je stupanje na snagu novog zakona povezano sa ukidanjem dotadašnje regulative, ali ukinute regulative u prelaznom režimu treba i dalje primenjivati, preporučuje se da se kao mesto preseka ne označi samo datum stupanja na snagu. Kod **dalje primene** dotadašnjeg prava je za one koji pravo primenjuju važno da mogu da utvrde poslednji tekst zakona čije odredbe i dalje treba da se primenjuju na zatečene odnose. U tu svrhu se dodatno mogu navesti datum i referenca zakona koji prestaje da važi, jer oni sadrže podatke o poslednjem tekstu zakona koji treba i dalje da se primenjuje.

Primer:

§ X

Prelazna odredba u vezi sa Zakonom

Kod ... (pravnih odnosa/zahteva i sl.) koji su do stupanja na snagu Zakona o ... (uneti: datum i referencu tog zakona) dana ... (uneti: datum i stupanje na snagu tog zakona) ... (nastali/postavljeni) se prema §§ Y do Z Zakona o ... (naziv za citiranje i referenca tog zakona) i dalje primenjuju u svom do tada važećem tekstu.

Merodavni tekst zakona može se izraziti i konkretnim navođenjem.

Primer:

§ X

Prelazna odredba u vezi sa Zakonom

Kod ... (pravnih odnosa/zahteva i sl.) koji su do dana ... (uneti: datum stupanja na snagu zakona) ... (nastali/postavljeni) se prema §§ Y do Z u tekstu Zakona od dana ... (uneti: datum i referencu poslednjeg objavljenog kompletnog teksta matičnog zakona (donošenje ili ponovno objavljivanje)), koji je poslednji put izmenjen ... Zakonom ... (datum i referenca koja se odnosi na poslednju izmenu pre ukidanja regulative!) i dalje primenjuju.

- 422 Prelazne odredbe su po pravilu sažete u jednom ili u više paragrafa na kraju matičnog zakona pre **odredbe o stupanju na snagu**. Prelazne odredbe se striktno moraju odvojiti od odredaba o stupanju na snagu. Naziv glasi „prelazna regulativa”, „prelazne regulative”, „prelazna odredba” ili „prelazne odredbe”, ako se ne obrazuju nazivi koji još preciznije izražavaju predmet. Obimna prelazna regulativa u vezi sa velikim kodifikacijama može se sažeti u jednom posebnom uvodnom zakonu (st. 756 i dalje).
- 423 Ako se može predvideti da će se zakon često menjati i da će svakog puta biti neophodne prelazne regulative, trebalo bi proveriti da li se može sačiniti „stalna” prelazna regulativa (**blanketna norma**).

Primer:

§ 71 stav 1 Zakona o sudskim troškovima:

U pravnim sporovima koji su pokrenuti pre nego što je izmena zakona stupila na snagu troškovi se određuju prema dotadašnjem pravu. To ne važi u postupku o pravnom sredstvu koje je uloženo nakon što je izmena zakona stupila na snagu...

Blanketna norma može proceduru starih slučajeva po starom pravu i da veže za događaj koji obeležava presek između starog i novog prava.

Primer:

Troškovi će se obračunati isključivo prema onom pravu koje je u trenutku izdavanja naloga važeće.

I u blanketnoj normi je moguće da se dalje važenje starog prava – kao i u svakoj drugoj prelaznoj regulativi – poveže sa posebno utvrđenim uslovima.

8 Prateće izmene

- 424 Novi matični zakoni ne moraju samo biti koherentni, već se moraju uklopiti i u celinu pravnog sistema. Stoga nije dovoljno da odredbe novog matičnog

zakona budu međusobno usaglašene. Naime, mora se precizirati i odnos novih odredaba sa **postojećim pravom**. Ako su zatečene regulative suprotne novom matičnom zakonu ili zahtevaju izmenu ili dopunu, treba ih usaglasiti. To se čini putem pratećih izmena.

- 425 Ako prateće izmene postanu neophodne, predlog treba izraditi u obliku **okvirnog zakona** (st. 717 i dalje). Član 1 će sadržati novi matični zakon. Za prateće izmene treba predvideti jedan ili više članova po redosledu podele na brojeve u Registru propisa A. Za razliku od matičnog zakona, te članove treba formulisati na način na koji se vrše izmene zakona. Stoga se preporuke koje su date kod izmena zakona moraju i ovde poštovati (st. 552 i dalje).
- 426 Ako na snagu stupi okvirni zakon, onda se u važeće pravo samostalno uvodi samo novi matični zakon. Prateće izmene se vrše u postojećim matičnim zakonima (st. 710).

9 Zahtev za citiranje prema članu 19 Osnovnog zakona kod ograničavanja osnovnih prava

- 427 Prema članu 19 stav 1 rečenica 2 Osnovnog zakona, kod zakona kojim se ograničava neko osnovno pravo, to osnovno pravo mora da se navede **na kraju teksta ograničavajuće norme**. Ovaj zahtev za citiranje treba da obezbedi da se ne vrše zadiranja u osnovna prava koja nisu nameravana. Zakonodavcu treba da budu jasna dejstva njegovih regulativa u odnosu na osnovna prava i da ograničenje osnovnih prava bude vidljivo (funkcija upozorenja i predočavanja).
- 428 Zahtev za citiranje ne mora da se poštuje kod svih osnovnih prava. **Važeća** sudska praksa Saveznog ustavnog suda poštovanje zahteva samo u pogledu onih osnovnih prava koja se mogu ograničiti na osnovu izričitog ovlašćenja zakonodavca:
- ◆ Član 2 stav 2 rečenica 3 Osnovnog zakona (pravo na život, telesnu nepovredivost, slobodu lica),
 - ◆ Član 6 stav 3 Osnovnog zakona (odvajanje deteta od porodice),
 - ◆ Član 8 stav 2 Osnovnog zakona (sloboda okupljanja),
 - ◆ Član 10 stav 2 Osnovnog zakona (tajnost pisama, pošte i telekomunikacija),
 - ◆ Član 11 stav 2 Osnovnog zakona (sloboda kretanja),
 - ◆ Član 12 stav 2 Osnovnog zakona (prinudni rad i radna obaveza),
 - ◆ Član 13 stav 2 do 5, stav 7 Osnovnog zakona (nepovredivost stana),
 - ◆ Član 16 stav 1 rečenica 2 Osnovnog zakona (oduzimanje državljanstva, izručenje).

429 **Nasuprot tome**, zahtev za citiranje **ne važi** za one regulative koje se odnose na osnovna prava, a kojima zakonodavac postupa u skladu sa zahtevom za izradu, odnosno donošenje regulative koja je predviđena u Osnovnom zakonu:

- ◆ Član 2 stav 1 Osnovnog zakona (slobodan razvoj ličnosti),
- ◆ Član 5 stav 2 Osnovnog zakona (pravo na slobodu izražavanja),
- ◆ Član 6 stav 1 i 2 Osnovnog zakona (brak i porodica),
- ◆ Član 9 stav 1 i 3 Osnovnog zakona (sloboda mirnog zbora i udruživanja),
- ◆ Član 12 stav 1 Osnovnog zakona (sloboda zanimanja),
- ◆ Član 14 Osnovnog zakona (svojina, nasledno pravo, eksproprijacija),
- ◆ Član 16a Osnovnog zakona (pravo na azil),
- ◆ Član 19 stav 4 Osnovnog zakona (pravna zaštita).

430 Kod krivičnihopravnih normi ne citira se član 2 stav 2 rečenica 2 Osnovnog zakona, jer se podrazumeva da je zakonodavcu poznato da moguća kazna zatvora ograničava slobodu lica. Zahtev za citiranje se **osim toga ne primenjuje** kada je zakonodavac u pogledu bezuslovno garantovanih osnovnih prava ograničen samom ustavnim normom (npr. član 4 stav 1 i 2 Osnovnog zakona). Isto tako nisu obuhvaćena osnovna prava na jednakost (npr. član 3 stav 2 Osnovnog zakona) i prava koja se izjednačavaju sa osnovnim pravima (član 33 stav 5, član 38, 101, 103 i 104 Osnovnog zakona, član 137 stav 3 Ustava Vajmarske Republike u vezi sa članom 140 Osnovnog zakona).

431 Zbog funkcije zahteva za citiranje, a to su upozorenje i predočavanje, upućivanje na ograničavanje osnovnih prava treba da se navede **na kraju teksta ograničavajuće norme**.

Primeri:

§ 24 stav 2 Zakona o saveznim plovnim putevima:

Radi vršenja policijskog nadzora saveznih plovnih puteva ovlašćenim licima uprave za vode i plovidbu dozvoljeno je da pristupe zemljištu, postrojenjima i ustanovama, kao i plovnim sredstvima. Osnovno pravo na nepovredivost stana (član 13 stav 1 Osnovnog zakona) u toj meri se ograničava.

§ 21 Zakona o sprečavanju i borbi protiv infektivnih bolesti kod ljudi:

Kod zaštitne vakcinacije, koja je na osnovu ovog zakona naređena ili javno preporučena od strane vrhovnog pokrajinskog organa za zdravstvo, ili vakcinacije prema § 17 stav 4 Zakona o vojnicima smeju se koristiti vakcine koje sadrže mikroorganizme koje emituju vakcinisana lica, a mogu da ih prime druga lica. U toj meri se ograničava osnovno pravo na telesnu nepovredivost (član 2 stav 2 rečenica 1 Osnovnog zakona).

- 432 Upućivanja na zakonske propise kojima se ograničavaju osnovna prava treba grupisati u **završnim odredbama** matičnog zakona samo ako bi posebna upućivanja učinila nepreglednim tekst zakona ili bi se isto osnovno pravo ograničilo različitim normama. Pri tome treba izbegavati uopštene formulacije kao što su „osnovna prava ... ograničavaju se po kriterijumima ovog zakona” u pogledu funkcije upozorenja i predočavanja. Štaviše, trebalo bi pojedinačne odredbe zakona u kojima se ograničavaju osnovna prava konkretno navesti.
- 433 **Naziv** za ovakvu završnu odredbu glasi „ograničenje osnovnog prava” ili „ograničenje osnovnih prava”.

Primer:

§102 Zakona o nelikvidnosti:

§ 102

Ograničenje osnovnog prava

Odredbama § 21 stav 2 tačka 4 i §§ 99, 101 stav 1 rečenica 1 ograničava se osnovno pravo tajnosti pisma, kao i tajnosti pošte i telekomunikacija (član 10 Osnovnog zakona).

10 Isključenje mogućnosti odstupanja pokrajinskog prava u odnosu na savezne pravne regulative⁵³

- 434 Ako savezni zakonodavac bez saglasnosti Bundesrata uredi kao sopstveno pitanje **položaj organa uprave** ili **upravni postupak** pokrajina kod izvršenja saveznih zakona (**član 83, 84 stav 1 Osnovnog zakona**), onda pokrajine u načelu mogu da donose odstupajuće pokrajinske zakonske regulative. Ovlašćenja za donošenje uredbe u korist savezne države, koja obuhvataju i ovlašćenje za donošenje regulativa o upravnom postupku pokrajina, tom prilikom se posmatraju kao regulative o postupku.

Savezna država može upravni postupak pokrajina da uredi bez mogućnosti odstupanja za pokrajine, ako izuzetno postoji posebna potreba za jedinstvenom saveznom regulativom. Takav zakon zahteva saglasnost Bundesrata. U obrazloženju zakona treba navesti zašto je napravljen izuzetak, odnosno zašto postoji posebna potreba za jedinstvenom saveznom regulativom (§ 43 stav 3 GGO). Kod regulativa o institucijama (među njima pre svega dodela zadataka određenim pokrajinskim organima) ne može se isključiti pravo na odstupanje.

⁵³ Detalje videti u Zajedničkom cirkularnom dopisu Saveznog ministarstva unutrašnjih poslova i Saveznog ministarstva pravde od 30. avgusta 2006. o efektima reformi federalizma na obim predloga zakona Savezne vlade i zakonodavni postupak (vidi izveštaj Savezne vlade, BR-Drs. 651/06).

435 Za isključenje mogućnosti odstupanja pokrajina postoje **formalno-pravne mogućnosti** (tačka 4 Priloga 4 uz § 42 stav 2 GGO):

- ◆ Odredbe o upravnom postupku pokrajina za koje ne postoji mogućnost odstupanja treba navesti u **završnoj odredbi** matičnog zakona pod nazivom „isključenje odstupajućeg pokrajinskog prava”:
 - Od odredaba o upravnom postupku sadržanih u §§ ... pokrajinsko pravo ne sme da odstupa.
 - Ako su ovde sadržana ovlašćenja za donošenje uredaba i ako i od sadržine uredaba koje su posle donete ne treba da postoji mogućnost odstupanja, onda to treba formulisati na sledeći način:
 - Od odredaba o upravnom postupku, koje su sadržane u §§ ... ili su usvojene na osnovu ... u pokrajinskom pravu ne može se odstupiti.
- ◆ Ako se to odnosi **samo na jednu normu**, onda se to isključenje u samoj toj normi može urediti. Pri tome se može ukazati na ono mesto u tekstu koje sadrži pravila procedure ili je moguće da se ta pravila procedure opisno iskažu:

Od stava/rečenice/tačke ... u pokrajinskom pravu ne može se odstupiti.

Od pravne uredbe prema stavu/rečenici/tački ... u pokrajinskom pravu ne može se odstupiti.

Od postupka izdavanja odobrenja preko ... u pokrajinskom pravu ne može se odstupiti.

- ◆ Od pojedinačnog nabiranja može se odustati u izuzetnim slučajevima u kojima isključenje treba da obuhvati sve odredbe o upravnom postupku pokrajina koje su sadržane u matičnom zakonu. Tada se u završnoj odredbi matičnog zakona pod nazivom „isključenje odstupajućeg pokrajinskog prava” to može formulisati na sledeći način:

Od odredaba u upravnom postupku koje su sadržane u ovom zakonu u pokrajinskom pravu ne može se odstupiti.

Ako su ovde sadržana ovlašćenja za donošenje uredbe, a sadržina uredbe koja je u skladu sa tim doneta treba da onemogući odstupanje, onda bi to trebalo formulisati na sledeći način:

Od odredaba o upravnom postupku koje su sadržane u ovom zakonu ili su usvojene na osnovu ovog zakona u pokrajinskom pravu ne može se odstupiti.

Pošto bi **kasnije** zakonske izmene o procesnom pravu uvek zahtevale saglasnost, zadržavanje uopštene norme o isključivanju zahteva njenu restriktivnu primenu. Moglo bi da bude od koristi da se i ovde pojedinačno navedu norme za koje je isključeno pravo na odstupanje, kako bi se olakšale kasnije izmene propisa.

436 Pravo na odstupanje savezni zakonodavac ne mora da isključi kada su

norme o postupku već na obavezujući način utvrđene **pravom Evropske unije** ili **međunarodnim pravom** i ako ne postoji slobodan prostor kod unošenja. To zakonodavcu omogućava da supranacionalno ili međunarodno obavezujuću normu o postupku unese bez saglasnosti Bundesrata. Samo zakon o ratifikaciji zahteva saglasnost Bundesrata prema članu 59 stav 2 Osnovnog zakona kada međunarodni ugovor sadrži obavezujuće norme o postupku.

437 Ako je neka pokrajina donela odstupajuću regulativu prema članu 84 stav 1 rečenica 2 Osnovnog zakona, onda kasnije savezne zakonske regulative o uređivanju položaja organa i o uređivanju upravnog postupka koje se na nju odnose u toj pokrajini mogu da stupe na snagu najranije šest meseci nakon objavljivanja ako – na primer zbog unošenja evropskog prava koje je vezano za rok – uz saglasnost Bundesrata nije drugačije određeno (član 84 stav 1 rečenica 3 Osnovnog zakona). Na taj način savezni zakonodavac ima na raspolaganju tri mogućnosti da bi odredio stupanje na snagu takvih regulativa:

- ◆ Regulativa stupa na snagu **u jedinstvenom trenutku** koji nastupa **najmanje šest meseci nakon objavljivanja**; ovde po potrebi imamo odvojeno stupanje na snagu (st. 455 i dalje, 713, 752). To je najjednostavnija mogućnost, jer se ne mora praviti razlika prema pojedinim pokrajinama niti je neophodna saglasnost Bundesrata.
- ◆ Regulative stupaju **jedinstveno** na snagu, u trenutku **pre isteka roka od šest meseci**; ovo, međutim, pretpostavlja određenu potrebu za hitnošću i zahteva saglasnost Bundesrata.
- ◆ Regulative stupaju na snagu **u pokrajinama** u kojima je doneta odstupajuća regulativa, uz poštovanje najkraćeg roka od šest meseci, a **za sve druge pokrajine** određuje se raniji trenutak stupanja na snagu. Pri tome zahtev pravne jasnoće nalaže da se u odredbi o stupanju na snagu tačno odredi koje će regulative u kojim pokrajinama u kom trenutku stupiti na snagu. Ako na ovaj način treba da se razdvoji stupanje na snagu, onda blagovremeno treba angažovati Savezno ministarstvo unutrašnjih poslova i Savezno ministarstvo pravde.

11 Pravila o periodu važenja

11.1 Odredba o stupanju na snagu

438 Trenutkom stupanja na snagu u načelu počinje i **spoljašnje dejstvo**, tj. važenje pravnih propisa. Od toga treba razlikovati postojanje i primenljivost zakona. Zakon **postoji** kada se proglašuje. Trenutak koji se utvrđuje za **primenljivost** zakona, na primer u pogledu pojedinačnih činjeničnih stanja,

određenih perioda oporezivanja ili određenih poslovnih godina može da odstupa od trenutka stupanja na snagu. Odredbe o primeni pre imaju funkciju kao prelazne odredbe (st. 412 i dalje). Za njih se, kao i za svaku zakonsku odredbu, mora utvrditi stupanje na snagu. One se zbog toga ni u kom slučaju ne smeju pomešati sa odredbama o stupanju na snagu.

- 439 U svakom zakonu treba da se utvrdi **dan stupanja na snagu**. Ako se stupanje na snagu ne utvrdi izričito, onda zakon stupa na snagu 14. dana od dana objavljivanja u Saveznom službenom listu (član 82 stav 2 rečenica 1 i 2 Osnovnog zakona).
- 440 Utvrđivanje stupanja na snagu jeste **deo norme**. Zbog toga je ono isključivi zadatak donosioca norme. Nije dozvoljeno da se u zakonu ovlasti Savezna vlada ili neko savezno ministarstvo da utvrde trenutak stupanja na snagu ili da odlože početak važenja koji je utvrđen u zakonu.
- 441 Odredba o stupanju na snagu treba da se predvidi već **u prvom predlogu**. Nju treba uvek iznova proveriti u toku zakonodavnog postupka.
- 442 Rok za stupanje na snagu zakonodavac može slobodno da utvrdi. On mora da uzme u obzir da mnoge regulative, da bi se sprovele, zahtevaju određeno vreme pripreme (npr. za donošenje pratećih pravnih uredaba ili za organizacione pripremne poslove uprave). Zatim bi između objavljivanja i stupanja na snagu trebalo da prođe primereno **vreme uvođenja**. U slučajevima iz člana 72 stav 3 rečenica 2 i člana 84 stav 1 rečenica 3 Osnovnog zakona za stupanje na snagu može se izabrati samo onaj trenutak koji dolazi najmanje šest meseci nakon objavljivanja (st. 437).
- 443 Odredba o stupanju na snagu sadržana je u **poslednjem paragrafu** matičnog zakona. Samo tako se garantuje da će se odredba o stupanju na snagu odnositi na ceo zakon. Drugačije pravilo važi kada je matični zakon deo okvirnog zakona (st. 750).

11.2 Tačno utvrđivanje datuma stupanja na snagu

- 444 Trenutak stupanja na snagu se za sve delove zakonodavnog akta mora utvrditi **što preciznije**. To proizlazi iz zahteva za pravnom preciznošću.
- 445 Kod zakona kojima ne treba vreme uvođenja niti se mogu primeniti retroaktivno, odredba o stupanju na snagu po pravilu se formuliše na sledeći način:

Ovaj zakon stupa na snagu nakon objavljivanja.

Dan objavljivanja je dan izdanja Saveznog službenog lista.

Treba izbegavati formulaciju po kojoj zakon treba da stupi na snagu „...na dan objavljivanja”. Ova formulacija znači da regulativa važi od početka dana kada je izdat Savezni službeni list, dakle od 0 sati. U tome je uvek sadržano

retroaktivno dejstvo, koje može da bude nedopušteno.

- 446 Jasno, a istovremeno pogodno za korisnike, jeste kada se stupanje na snagu odredi navođenjem konkretnog datuma stupanja na snagu. Na taj način se vreme stupanja na snagu utvrđuje kao 0 sati navedenog dana (st. 147).

Primer:

Ovaj zakon stupa na snagu dana 1. januara 2008.

Konkretno buduće vreme stupanja na snagu se u toku zakonodavnog postupka mora stalno proveravati po pitanju da li treba eventualno da se stavi kasniji datum stupanja na snagu.

- 447 Zakon može da stupi na snagu i nakon isteka vremenskog perioda nakon objavljivanja koji je izričito utvrđen u zakonu. To tada pokazuje da je potrebno vreme uvođenja da bi regulativa bila važeća. Vremenski okvir se u zakonu može npr. formulisati na sledeći način:

Primer:

§ 4 Zakona o označavanju težine kod teških tovara koji se transportuju brodovima:

Ovaj zakon stupa na snagu nakon mesec dana od dana objavljivanja.

Mana ovakvih formulacija je da se ne može jasno videti da li je sâm dan objavljivanja već prvi dan roka ili se on, kao što je to u slučaju člana 82 stav 2 rečenica 2 Osnovnog zakona utvrđeno, ne računa u određivanje roka. U takvim slučajevima od pomoći može biti naredba o datiranju.

- 448 Ako se vreme uvođenja može predvideti, ali se u predlogu zakona još uvek ne može navesti konkretan datum stupanja na snagu, onda bi datum stupanja na snagu trebalo utvrditi **naredbom o datiranju**. Za to se formuliše objašnjenje, u kojem se navodi vremenski razmak između dana objavljivanja i početka prvog dana važenja. Naredbu o datiranju izvršava zapisničar izdavača službenog glasila čim se utvrdi dan izdanja službenog glasila u kojem se vrši objavljivanje.
- 449 Formulacija u pojedinačnom slučaju zavisi od vremena uvođenja potrebnog da zakon stupi na snagu. **Najjednostavnija varijanta** je kad je vreme uvođenja zasnovano na početku „kalendarske nedelje”, „kalendarskog meseca” ili „kalendarske godine” nakon objavljivanja. Onda se u vreme uvođenja uračunava preostalo vreme od dana kada je zakon objavljen.

Primer:

Vreme uvođenja – ostatak meseca objavljivanja i pet meseci:

Ovaj zakon stupa na snagu dana (uneti: datum prvog dana šestog kalendarskog meseca od dana objavljivanja).

Objašnjenje: Ako je objavljivanje bilo npr. dana 24. juna 2007, onda zakon stupa na snagu dana 1. decembra 2007.

- 450 **Kalendarska podela** izabranog vremenskog perioda je posebno važna, jer se reči „nedelja”, „mesec” i „godina” mogu upotrebiti i shvatiti i u drugom značenju (uporedi § 188 stav 2 do § 191 Građanskog zakonika).

Primeri:

a) Vreme uvođenja – dve pune kalendarske nedelje plus eventualno ostatak nedelje objavljivanja:

... stupa na snagu dana ... (uneti: datum ponedeljka treće kalendarske nedelje od dana objavljivanja).

b) Vreme uvođenja – tri puna kalendarska meseca plus eventualno ostatak meseca objavljivanja:

... stupa na snagu dana ... (uneti: datum prvog dana četvrtog kalendarskog meseca od dana objavljivanja).

c) Vreme uvođenja – godinu i po dana plus eventualno ostatak meseca objavljivanja:

... stupa na snagu dana ... (uneti: datum prvog dana 19. kalendarskog meseca od dana objavljivanja).

d) Vreme uvođenja – punih godinu dana plus eventualno ostatak godine objavljivanja:

... stupa na snagu 1. januara ... (uneti: godinu druge kalendarske godine od dana objavljivanja).

- 451 Ako naredba o datiranju treba da se nadoveže na konkretan **kalendarski dan** i da se vremenski okvir obuhvati u celim **mesecima**, neophodna je složena formulacija, jer su meseci različite dužine.

Primer:

... stupa na snagu dana (uneti: datum onog dana osmog kalendarskog meseca od meseca objavljivanja čiji se broj podudara sa danom objavljivanja ili, ako takav kalendarski dan ne postoji, datum prvog dana kalendarskog meseca koji sledi).

Primeri za računanje:

- objavljeno: 17. jula 2007; stupa na snagu: 17. marta 2008.

- objavljeno: 31. avgusta 2007; stupa na snagu: 1. maja 2008, jer „31. april” ne postoji
- objavljeno: 29. juna 2008; stupa na snagu: 1. marta 2009, jer „29. februar 2009.” ne postoji.

Ako su kao vremenski okvir predviđene cele godine, onda formulacija može da bude i drugačija.

Primer:

Vreme uvođenja od tri godine od dana objavljivanja:

... stupa na snagu dana (uneti: dan i mesec objavljivanja tog zakona, kao i broj treće godine od dana objavljivanja).

11.3 Uslovno stupanje na snagu

- 452 Zakonodavac može da odredi da stupanje na snagu **zavisi** od nastupanja **spoljašnjeg događaja**. To može da bude stvarni događaj (npr. sakupljanje novčanih sredstava za fond koji pruža pomoć), ali i pravni događaj (npr. zaključenje međunarodnog ugovora, stupanje na snagu pravnog akta).
- 453 Spoljašnji događaj za one koji pravo primenjuju mora da bude jasno prepoznatljiv. Spoljašnji događaj je po pravilu jasno prepoznatljiv kada se može uočiti u Saveznom službenom listu. Međutim, može da se dogodi da nastupanje spoljašnjeg događaja za javnost ne bude uočljivo, tako da stvarno stupanje na snagu ostaje nejasno. U tom slučaju se u odredbi o stupanju na snagu dodatno mora predvideti **službeni nadzor i objavljivanje nastupanja uslova**. Treba odrediti ko vrši objavljivanje.

Primeri:

§ 16 Zakona o osnivanju akademije umetnosti:

Ovaj zakon stupa na snagu onog dana kada državni ugovor o raspuštanju Akademije umetnosti, koja je bila u nadležnosti pokrajina Berlin i Brandenburg, stupi na snagu. Lice iz Savezne vlade ovlašćeno za kulturu i medije objavljuje dan stupanja na snagu u Saveznom službenom listu.

Član 5 Zakona o unošenju akta od 29. novembra 2000. o reviziji Konvencije o priznavanju evropskih patenata:

Ovaj zakon stupa na snagu onog dana kada akt od 29. novembra 2000. o reviziji Konvencije o priznavanju evropskih patenata prema svom članu 8 stav 1 stupa na snagu za Saveznu Republiku Nemačku. Savezno ministarstvo pravde objavljuje dan stupanja na snagu u Saveznom službenom listu.

- 454 Nastupanje spoljašnjih događaja samo po sebi dovodi do stupanja na snagu. Objavljivanje stupanja na snagu je stoga u tom slučaju samo – neodložna – konstatacija i objava nastupanja uslova i trenutka. Stoga kod objavljivanja nema manevarskog prostora u pogledu roka za stupanje na snagu. U **formulaciji** objavljivanja bi trebalo navesti uslov koji je izazvao stupanje na snagu zakona.

Primer:

Objavljivanje
stupanja na snagu Zakona
o unošenju akta od 29. novembra 2000. o
reviziji Konvencije o priznavanju evropskih patenata

Od 19. februara 2008.

Prema članu 5 rečenica 2 Zakona o unošenju akta od 29. novembra 2000. o reviziji Konvencije o priznavanju evropskih patenata od 24. avgusta 2007. (BGBl. I str. 2166), ovim se objavljuje da je Zakon prema svom članu 5 rečenica 1 sa stupanjem na snagu akta od 29. novembra 2000. o reviziji Konvencije o priznavanju evropskih patenata prema svom članu 8 stav 1 i za Saveznu Republiku Nemačku stupio na snagu dana 13. decembra 2007.

11.4 Odvojeno stupanje na snagu

- 455 Za različite delove istog matičnog zakona u odredbama o stupanju na snagu po potrebi se mogu odrediti **različiti trenuci** stupanja na snagu (tzv. odvojeno stupanje na snagu). Pri tome treba voditi računa da se delovi propisa koji ranije stupaju na snagu u navedenom trenutku mogu samostalno primeniti.
- 456 Kod odvojenog stupanja na snagu, sve odredbe koje u istom trenutku treba da stupe na snagu treba grupisati u „delove”. U odredbama o stupanju na snagu za svaki „deo” mora se odrediti poseban trenutak. To bi trebalo uvek da bude navedeno u jednoj rečenici. Ako bude neophodno više rečenica, treba ih iskazati u vidu stavova. Uz svaki trenutak stupanja na snagu odredbe se navode u skladu sa redosledom paragrafa.
- 457 Svrishodno je da se u odredbama o stupanju na snagu navede prvo datum kada treba da stupa na snagu **glavni deo** regulative, **izuzimajući** posebne trenutke stupanja na snagu posebnih delova. Može se koristiti sledeća formulacija:

Ovaj zakon stupa na snagu, osim rečenice 2, dana...

U rečenici 2 može se navesti datum koji odstupa od dana kada glavni deo stupa na snagu. Ako ima više datuma čije stupanje na snagu odstupa, preglednije je da se napravi podela po stavovima. To se može formulisati na sledeći način:

Ovaj zakon stupa na snagu, osim odredaba stava 2 do ... , dana...

Zatim se u stavovima koji slede mogu navesti posebni trenuci stupanja na snagu. Njih treba rasporediti po vremenskom redosledu.

- 458 Takođe je moguće da se u odredbama o stupanju na snagu **prvo navedu posebni rokovi za stupanje na snagu** i da se zatim koristi sledeća formulacija: „U ostalim delovima zakon stupa na snagu dana...”. Ostale odredbe se onda ne moraju navesti pojedinačno.

Redosled različitih posebnih rokova stupanja na snagu trebalo bi da odgovara i vremenskom sledu ovih rokova. Dakle, prvo bi trebalo navesti one odredbe koje prve – ili sa najvećim „retroaktivnim dejstvom” – treba da imaju spoljašnje važenje.

Primer:

§ 25 Zakona o elektrici i elektronici:

§ 25
Stupanje na snagu

- (1) § 6 stav 1 rečenica 1, § 14 stav 1, §§15 i 16 stav 1, kao i §§ 17 do 22 stupaju na snagu narednog dana nakon objavljivanja.
 (2) § 5 stupa na snagu dana 1. jula 2006.
 (3) § 12 stupa na snagu dana 31. decembra 2006.
 (4) U ostalim delovima Zakon stupa na snagu dana 13. avgusta 2005.

- 459 Može biti potrebno da se na drugom mestu u matičnom zakonu (npr. u prelaznim odredbama ili u odredbi o merodavnim danima, rokovima za podnošenje zahteva i isključenje) vrši pozivanje na odvojene rokove za stupanje na snagu. Pri tome mora biti jasno prepoznatljivo na koji se rok kod stupanja na snagu misli. Preporučuje se da se određeni datum navede **konkretno ili putem naredbe o datiranju** (st. 448 i dalje), jer se tada isključuju nesporazumi. Ako se to, međutim, ne želi, onda se mora pozvati na odredbe o stupanju na snagu. Pri tome se trenutak stupanja na snagu na koji se mislilo mora tačno opisati. To može da se vrši neposredno („Stupanje na snagu ovog zakona prema § ... stav ...”), ali i posredno, uz pozivanje na odredbu za koju je posebna odredba o stupanju na snagu predviđena („Stupanje na snagu § ... ovog zakona”).

- 460 Mogućnost odvojenog stupanja na snagu od posebnog je značaja kada matični zakon svojim stupanjem na snagu treba da bude praćen **pravnim uredbama**, pri čemu matični zakon sadrži norme kojima se daju ovlašćenja. Pri tome, neophodno je odvojeno stupanje na snagu, jer se pravna uredba može tek onda otpraviti kada je norma kojom se daje ovlašćenje stupila na snagu (§ 66 stav 1 GGO). Pored toga, između otpravljanja i objavljivanja uredbe treba uračunati i određeni vremenski period (štampa, distribucija). Da bi se obezbedilo istovremeno stupanje na snagu pravne uredbe i matičnog zakona, norma kojom se daje ovlašćenje

mora da stupi na snagu pre ostalih odredaba zakona i pre otpravljanja uredbe. Uz odgovarajuću pripremu uredba se može otpraviti i objaviti najranije dan nakon objavljivanja zakona kojim se daje ovlašćenje. Tada se može odrediti da rok za stupanje na snagu uredbe bude isti kao i rok za stupanje na snagu ostalih odredaba zakona.

461 Uslovno i odvojeno stupanje na snagu mogu se međusobno i **kombinovati**.

Primer:

§ 40 Zakona o raspodeli pomorskih prava:

(1) Ovaj zakon, osim stava 3, stupa na snagu onog dana kada Sporazum od 19. novembra 1976. o ograničenju jemstva za pomorska potraživanja stupa na snagu za Nemačku.

(2) Dan kada ovaj zakon stupa na snagu mora se objaviti u Saveznom službenom listu.

(3) § 2 stav 3 stupa na snagu sledećeg dana nakon objavljivanja ovog zakona.

11.5 Povezano stupanje na snagu

462 Može biti neophodno da **više zakonodavnih akata** u celini ili delimično treba da stupe na snagu istog dana. U tim slučajevima treba odabrati usaglašen datum stupanja na snagu i u oba zakona ga konkretno navesti ili navesti putem naredbe o datiranju (st. 448 i dalje). Pregledno je kada su zakoni u istom okvirnom zakonu (st. 717 i dalje).

463 Izuzetno može doći u obzir složeniji i neuobičajeniji postupak, koji jače naglašava povezanost zakona. To je slučaj kada se **matični zakon i njegov uvodni zakon** (st. 756 i dalje) donose, doduše, u odvojenim zakonodavnim postupcima, ali treba da stupe na snagu istog dana. Istovremeno stupanje na snagu može se obezbediti tako što će se u matičnom zakonu kao merodavna navesti odredba o stupanju na snagu uvodnog zakona (tzv. povezano stupanje na snagu). Matični zakon stoga ne može da stupi na snagu bez uvodnog zakona.

464 Posebnost povezanog stupanja na snagu je u tome što se odredbe o stupanju na snagu oba zakona uvek odnose na jedan od zakona sa njegovim **nazivom za citiranje** (st. 173 i dalje). Ovo uzajamno upućivanje pretpostavlja da se već u fazi predloga oba zakona odlučuje o dovođenju u vezu njihovog stupanja na snagu. To se može formulisati na sledeći način:

Poslednja odredba uvodnog zakona:

Ovaj zakon i ... (naziv za citiranje zakona koji se uvodi) stupaju na snagu dana...

Stupanje na snagu zakona koji se uvodi:

Ovaj zakon stupa na snagu onog dana koji je određen u ... (naziv za

citiranje uvodnog zakona).

Primer:

Član 110 stav 1 Uvodnog zakona uz Zakon o likvidnosti:
Zakon o likvidnosti i ovaj zakon stupaju na snagu ... dana 1. januara 1999.

§ 335 Zakona o likvidnosti:
Ovaj zakon stupa na snagu onog dana koji je određen u Uvodnom zakonu uz Zakon o likvidnosti.

11.6 Retroaktivno stupanje na snagu

465 Zakoni po pravilu važe od trenutka nakon njihovog objavljivanja. Izuzetno mogu da budu na snazi od onog trenutka koji je na dan objavljivanja već prošao. Ako se za neki zakon odredi retroaktivno stupanje na snagu, uvek je potrebna **posebna provera dozvoljenosti i svrsishodnosti**.

466 Retroaktivno stupanje na snagu izražava se korišćenjem sledeće formulacije:

Ovaj zakon stupa na snagu sa dejstvom od dana...

467 Retroaktivno stupanje na snagu nije dozvoljeno kod **zakona kojima se određuju ili pooštravaju kazne**: Prema članu 103 stav 2 Osnovnog zakona neko delo je kažnjivo kada je kažnjivost zakonom bila određena pre nego što je delo učinjeno. Ako zakon koji sadrži odredbe o novčanim kaznama treba retroaktivno da stupa na snagu, onda se za odredbe o novčanim kaznama moraju usvojiti posebne norme, a prema preporukama za odvojeno stupanje na snagu (st. 455 i dalje). Kao najraniji dan ovde se može odrediti dan nakon objavljivanja.

468 I inače je u načelu zabranjeno da zakoni stupaju na snagu tako da se neželjene pravne posledice prouzrokuju za vreme koje prethodi objavljivanju (time bi došlo do „**pravog retroaktivnog dejstva**”). Od ove zabrane se može odstupiti samo ako nužni razlozi opšteg dobra ili zaštita pojedinca dozvoljavaju to odstupanje. Da li postoji pravo ili nepravo retroaktivno dejstvo (st. 52 tačka 7.2) mora se u svakom pojedinačnom slučaju tačno proveriti.

11.7 Vremensko ograničenje, stavljanje van snage

469 Za razliku od stupanja na snagu, kraj perioda važenja nekog zakona po pravilu se ne mora unapred utvrditi. U skladu sa tim većina zakona ne sadrži odredbe o stavljanju van snage. Oni važe **na neodređeno vreme**.

470 Moguće je da se period važenja nekog zakona ograniči. Takvi tzv. **vremenski zakoni** su zakoni sa izričito navedenim **datumom prestanka**

važenja.**Primer:**

Ovaj zakon stupa na snagu nakon objavljivanja, a dana 30. juna stavlja se van snage.

I pojedinačne odredbe u okviru nekog zakona mogu da budu vremenski ograničene. Vremensko ograničenje neke pojedinačne odredbe može da se navede u završnoj odredbi o periodu važenja ili u samoj toj odredbi.

Primer:

§ 3 stav 2 Zakona o ograničenju konkurencije:

Preduzeća ili udruženja preduzeća imaju po zahtevu pravo na odlučivanje prema § 32c... Ova odredba dana 30. juna 2009. stavlja se van snage.

- 471 Zakonodavstvo sa vremenskim ograničenjem trebalo bi koristiti veoma obazrivo. Ono je često suprotno očekivanjima korisnika u pogledu postojanosti i pouzdanosti zakonodavstva. Pored toga, skriva dve opasnosti: može se desiti da ne ostane dovoljno vremena da se vremensko ograničenje produži ili ukine kako bi se u određenim okolnostima uspostavilo željeno trajno dejstvo propisa. Tada bi propisi bili stavljeni van snage; a propisi koji su jednom stavljeni van snage moraju se u celini ponovo doneti. To opet za sobom povlači opasnost da se vremensko ograničenje jednostavno produži kada se približi kraj roka, a da ne ostane dovoljno vremena da se pažljivo proveri da li i u kojoj meri zaista postoji potreba za tom regulativom.
- 472 Na primer, vremensko ograničenje može da dođe u obzir kada se može predvideti da će **potreba za uređivanjem postojati samo privremeno**. Tome po pravilu treba dati prednost kod onih zakona koji imaju za cilj hitnu i jednokratnu pomoć.

Primer:

Prema Zakonu o pomoći žrtvama dopinga, žrtve dopinga u NDR mogu da dobiju jednokratnu finansijsku pomoć.

§ 9 Zakona o pomoći žrtvama dopinga:

§ 9

Stupanje na snagu, stavljanje van snage

Ovaj zakon stupa na snagu nakon objavljivanja. Sa istekom 2007. stavlja se van snage.

- 473 Vremenska ograničenja mogu da dođu u obzir i kod **prelaznih odredaba**.

Može se predvideti njihovo stavljanje van snage nakon isteka prelaznog perioda, kako bi se na taj način smanjio broj normi u propisu.

- 474 Vremensko ograničenje se često koristi kada se ne može predvideti da li su regulative primerene željenoj svrsi („**eksperimentalno zakonodavstvo**”). Često se to može postići posmatranjem prava u njegovom razvoju (npr. **evaluacija**).
- 475 Vremensko ograničenje se uređuje u **poslednjoj odredbi** matičnog zakona, zajedno sa stupanjem na snagu. Odredba ima naziv „stupanje na snagu, stavljanje van snage”.
- 476 Stavljanje van snage treba urediti u **matičnom zakonu** i onda kada je on deo okvirnog zakona (st. 746). Inače bi nastao visok rizik da će se odredba o stavljanju van snage prevideti kod kasnijih izmena matičnog zakona. Kada se to pitanje uredi okvirnim zakonom, u članu okvirnog zakona pojavljuje se neželjeni ostatak regulative (st. 747), sve dok period važenja traje. Stoga matični zakon treba da sadrži završnu odredbu pod nazivom „stavlanje van snage”.
- 477 Za stavljanje van snage treba navesti **konkretan datum**. Ako je stavljanje van snage predviđeno za prvi dan, 0 sati ili za poslednji dan, 24 sata nekog meseca ili godine, to se može formulisati na sledeći način: „...stavlja se van snage dana...”. Ako međutim neki propis treba da se stavi van snage dana koji nije prvi ili poslednji dan nekog meseca ili godine, onda to treba formulisati na sledeći način: „...stavlja se van snage sa istekom...” (st. 150).
- 478 Ako se unosi **naredba o datiranju** (st. 448 i dalje), recimo zato što i odredba o stupanju na snagu sadrži naredbu o datiranju, treba voditi računa da se precizno odredi dan kada period važenja treba da se završi.

Primer:

- a) Dve naredbe o datiranju; period važenja: šest meseci

§ ...

Stupanje na snagu, stavljanje van snage

...stupa na snagu dana ... (uneti: datum prvog dana kalendarskog meseca od dana objavljivanja) ... stavlja se van snage dana ... (uneti: datum poslednjeg dana šestog kalendarskog meseca od dana objavljivanja).

- b) Stupanje na snagu nakon objavljivanja; period važenja: šest meseci

§ ...

Stupanje na snagu, stavljanje van snage

...stupa na snagu sledećeg dana nakon objavljivanja...stavlja se van snage dana... (uneti: datum onog dana šestog kalendarskog meseca nakon objavljivanja čiji se broj slaže sa danom objavljivanja ili, ako takav kalendarski dan ne postoji, datum poslednjeg dana tog kalendarskog meseca).

Primeri za računanje uz b):

- objavljen: 27. juna 2007; na snazi: 28. juna 2007; van snage: 27. decembra 2007.
- objavljen: 31. maja 2007; na snazi: 1. juna 2007; van snage: 30. novembra 2007, jer ne postoji „31. novembar”
- objavljen: 30. avgusta 2007; na snazi: 31. avgusta 2007; van snage: 29. februara 2008, jer ne postoji „30. februar 2008.”

- 479 Stavljanje van snage može da se veže i za nastupanje spoljašnjeg događaja (npr. stavljanje van snage drugog pravnog akta) – **tzv. uslovno stavljanje van snage**. Nastupanje uslova treba izričito navesti, jer bi inače stavljanje van snage ostalo nejasno (st. 452 i dalje).

Primer:

§ 3 Zakona o učešću javnosti kod izrade programa o akumulatorima:

Ovaj zakon stavlja se van snage onog dana kada se obaveza o izradi programa u smislu člana 6 Direktive 91/157/EEP stavi van snage. Dan stavljanja van snage mora se objaviti u Saveznom službenom listu.

- 480 Ako se kod zakona sa vremenskim ograničenjem kasnije ispostavi da potreba za regulativom postoji i dalje ili čak na neodređeno vreme, onda se vremensko ograničenje može **produžiti ili u celini ukinuti**.

Primer:

Zakon o osiguranju energije 1975. od 20. decembra 1974. (Savezni službeni list I str. 3681) bi prema § 18 stav 2 trebalo da se stavi van snage dana 31. decembra 1979. § 18 stav 2 ukinut je članom 1 Zakona od 19. decembra 1979. (Savezni službeni list I str. 2305).

- 481 Vremenski zakoni su i oni zakoni koji su vezani za **ispunjenje svrhe regulative**. Kod njih vremensko ograničenje proizlazi iz prirode sâme stvari. Oni su važeće pravo samo dok se ne ispune mere koje su u njima utvrđene. Čim se ispuni svrha, oni se automatski stavljaju van snage.

Primer:

Zakon o popisu stanovništva 1987. od 8. novembra 1985. (Savezni službeni list I str. 2078)

Ali, ne može uvek svako da prepozna kada je ispunjena svrha regulative. Zbog toga bi u tim slučajevima već u zakonu trebalo **izričito odrediti kraj perioda važenja** („...stavlja se van snage dana...” ili „...stavlja se van snage najkasnije dana...”). Ako se to previdi, kada se donosi drugi zakon sa svrhom regulative iste vrste, treba odrediti stavljanje van snage starog zakona.

Primer:

§ 21 Zakona o popisu stanovništva 1987:

Ovaj zakon stupa na snagu dan nakon objavljivanja. Zakon o popisu stanovništva 1983. od 25. marta 1982. (BGBl. I str. 369) istovremeno se stavlja van snage.

- 482 Vremensko ograničenje je neophodno kada proizlazi već iz Osnovnog zakona. Osnovni zakon predviđa ograničeno važenje za određene zakone. Tako **zakoni o budžetu** važe samo za period za koji se izrađuje plan budžeta (član 110 stav 2 Osnovnog zakona). Zakoni koji su za **potrebe odbrane** doneti od strane Zajedničkog odbora i pravne uredbe koje su zasnovane na takvim zakonima vremenski su ograničeni u skladu sa članom 115k stav 2 i 3 Osnovnog zakona.

12 Završna formula

12.1 Značaj završne formule

- 483 Svaki zakon koji je dospelo do faze objavljivanja mora da sadrži završnu formulu. Ona svedoči o tome da je zakon donet u skladu sa Osnovnim zakonom i da ga je predsednik države ili predsednica države proglasio i naredio njegovo objavljivanje.
- 484 Završna formula sadrži podatke o
- ◆ očuvanju prava Bundesrata na ulaganje prigovora (član 77 Osnovnog zakona),
 - ◆ saglasnosti Savezne vlade u slučaju iz člana 113 Osnovnog zakona,
 - ◆ saglasnosti pokrajina u slučaju iz člana 138 Osnovnog zakona,
 - ◆ proglašenju i naredbi o objavljivanju.
- 485 Završna formula se obično dodaje tek **nakon izrade zakona**. Ona mora da odgovara konačnoj uvodnoj formuli. Nju nadležno ministarstvo dodaje tekstu zakona (§ 58 stav 2 rečenica 2 GGO).

12.2 Pojedine završne formule

- 486 Ako zakon ne zahteva saglasnost Bundesrata niti saglasnost Savezne vlade prema članu 113 Osnovnog zakona, onda završna formula glasi:
Ustavna prava Bundesrata očuvana su.
Gornji zakon je ovim proglašen. Nalaže se njegovo objavljivanje u Saveznom službenom listu.
- 487 Kada je zakon, u skladu sa svojom uvodnom formulom, sačinjen uz saglasnost Bundesrata, a prema članu 113 Osnovnog zakona ne zahteva saglasnost Savezne vlade, onda se završna formula sastoji samo iz napomene o proglašenju i naredbe o objavljivanju:
Gornji zakon je ovim proglašen. Nalaže se njegovo objavljivanje u Saveznom službenom listu.
- 488 Ako je potrebna saglasnost i Bundesrata (član 113 Osnovnog zakona, § 54 GGO) i Savezne vlade, onda završna formula glasi:
Savezna vlada je dala saglasnost za gornji zakon, koja je potrebna u skladu sa članom 113 Osnovnog zakona.
Gornji zakon je ovim proglašen. Nalaže se njegovo objavljivanje u Saveznom službenom listu.
- 489 Ako zakon zahteva samo saglasnost Savezne vlade (član 113 Osnovnog zakona, § 54 GGO), onda završna formula glasi:
Ustavna prava Bundesrata očuvana su.
Savezna vlada je dala saglasnost za gornji zakon, koja je potrebna u skladu sa članom 113 Osnovnog zakona.
Gornji zakon je ovim proglašen. Nalaže se njegovo objavljivanje u Saveznom službenom listu.
- 490 Ako, izuzetno, neka odredba u zakonu zahteva saglasnost jedne ili dve pokrajinske vlade (član 138 Osnovnog zakona: Izmene ustanove notarijata u Baden-Virtembergu i Bavarskoj), onda se saglasnost naznačava neposredno putem napomene o proglašenju i naredbe o objavljivanju i to na sledeći način:

U vezi sa ... (citat odredbe zakona koja zahteva saglasnost) ... vlada(e) pokrajine(a) ... je(su) prema članu 138 Osnovnog zakona dala(e) neophodnu saglasnost.
- 491 Završna formula **nema snagu zakona**. Savezni predsednik ili savezna predsednica preuzima odgovornost za završnu formulu (član 82 stav 1 rečenica 1 Osnovnog zakona).

Deo D

Zakoni o izmenama

3343	Savezni službeni list godina 2006. Deo I br. 65, izdat u Bonu dana 28. decembra 2006.	Datum objavljivanja
	Četvrti zakon o izmeni Zakona o osnivanju fondacije „Sećanje, odgovornost i budućnost”	Naslov = naziv
	Od 21. decembra 2006.	Datum proglašenja
	Bundestag je usvojio sledeći zakon:	Uvodna formula
	Član 1 Izmena Zakona o osnivanju fondacije „Sećanje, odgovornost i budućnost”	Naziv člana
	Zakon o osnivanju fondacije „Sećanje, odgovornost i budućnost” od 2. avgusta 2000. (BGBl. I str. 1263), koji je poslednji put izmenjen članom 4 stav 12 Zakona od 22. septembra 2005. (BGBl. I str. 2809), menja se kako sledi:	Naredba o izmeni
	1. U § 5 stav 4 dodaju se sledeće rečenice: „Odluke se mogu doneti i u pismenom postupku ako se najmanje jedna trećina članova kuratorijuma ovakvom postupku ne suprotstavlja. Ovakva odluka zahteva saglasnost većine članova kuratorijuma. Rečenica 4 i 5 ne primenjuje se na izbor članova upravnog odbora Fondacije (§ 6 stav 2).”	Naredba o izmeni Tekst regulative
	2. U § 8 stav 1 reči „od dana 1. januara 2007. pravnog nadzora Ministarstva za inostrane poslove” brišu se.	Naredba o izmeni
	Član 2 Stupanje na snagu	Pravilo o periodu važenja (ovde: stupanje na snagu)
	Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja. -----	
	Ustavna prava Bundesrata očuvana su. Gornji zakon je ovim proglašen. Nalaže se njegovo objavljivanje u Saveznom službenom listu.	Završna formula
	Berlin, dana 21. decembra 2006.	Datum proglašenja
	Predsednik Savezne države Horst Köhler Savezna kancelarka Dr Angela Merkel Savezni ministar finansija Peer Steinbrück	Potpisnici
	(Gorenavedeni originalni primer prilagođen je pravilima iz Priručnika.)	

Deo D

Zakoni o izmenama

1 Opšte napomene o izmenama zakona

- 492 Zakonodavni projekti koji po svojoj tematici ne obuhvataju pravo istog ili nižeg ranga postali su retkost. Pretežni deo zakonodavne aktivnosti danas ne predstavlja donošenje prvih regulativa, već izmena postojećeg prava (st. 4).
- 493 Kod svake planirane izmene moraju se očuvati jedinstvenost i jasnoća pravnog sistema:
- ◆ Željena usaglašavanja moraju se uklopiti u postojeće matično pravo bez problema. Radi toga uvek treba izmeniti **matični zakon** koji je do tada uređivao određeno činjenično stanje.
 - ◆ Donošenje matičnih zakona koji se – u širem smislu – odnose na istu pravnu materiju jednog za drugim dovodi do nejasnoća i problema u primeni. Ako se ista pravna materija nepotrebno uređuje u više različitih matičnih zakona, te zakone treba objediniti (**koncentracija prava**).
 - ◆ Treba imati u vidu da su sve planirane zakonske izmene međusobno povezane i da prevazilaze granice pojedinih oblasti. Ako se u bližoj budućnosti već može predvideti neophodnost nove izmene, onda se sa posebnom pažnjom mora proveriti da li su dva odvojena zakona o izmenama zaista nužna ili se mogu objediniti u okviru jednog zakonodavnog akta (**koncentracija zakonodavstva**).
 - ◆ Izmene treba da dovedu do postojane regulative (**postojanost prava**). Da bi se izbegle izmene koje i same zahtevaju izmene, mogu da se koriste različite zakonske i pravnotehničke mogućnosti, kao što su npr. prednosti upućivanja (st. 218 i dalje) ili ovlašćenje za donošenje pravnih uređaba (st. 381 i dalje).
 - ◆ Da bi se obezbedilo kontinuirano stavljanje van snage zastarelih zakona, a posebni zakoni o stavljanju van snage zastarelih zakona postali suvišni, prilikom planirane izmene treba proveriti da li su odredbe zakona koji se menja postale suvišne ili bespredmetne (npr. stare prelazne odredbe), da li se moraju ažurirati (npr. zastareli nazivi) ili se ostaci regulative (st. 686) iz ranijih zakona o izmenama mogu ukloniti (**stavljanje van snage zastarelih zakona**).
- 494 Za izmenu važećeg prava na raspolaganju su sledeće osnovne forme, koje se po svojoj strukturi znatno međusobno razlikuju:
- ◆ **zakon o zameni zakona**, koji konstitutivno ponovo sačinjava zakon

(st. 504 i dalje);

- ◆ **pojedinačna novela**, koja u glavnoj stvari menja samo jedan matični zakon (st. 516 i dalje);
- ◆ **okvirni zakon**, kojim se u jednom zakonodavnom aktu menja, ponovo sačinjava ili ukida više zakona (st. 717 i dalje).

- 495 Koja je od ovih osnovnih formi u pojedinačnom slučaju najpogodnija zavisi od **razmere izmena** koje se moraju izvršiti. Da bi mogla da se izabere pravilna osnovna forma, mora se prvo stvoriti jasna slika o vrsti i obimu neophodnih izmena.
- 496 U pogledu vrste treba praviti razliku između **glavnih i pratećih izmena**. Razmera zakonodavnog postupka u pogledu izmena proizlazi iz ukupnosti svih izmena.
- 497 **Glavne izmene** služe neposrednom postizanju pravno-političkog cilja. Ako glavne izmene dovedu do neusaglašenosti nove regulative sa postojećom, onda se usaglašenost obezbeđuje pratećim izmenama. Prateće izmene se nikada ne vrše u samostalnom zakonodavnom postupku, već samo zajedno sa glavnim izmenama. Koje su prateće izmene neophodne može se utvrditi uz pomoć baze podataka saveznog prava kod Jurisa (st. 28 i dalje).
- 498 Onaj ko namerava da formuliše zakon o izmeni zakona često blagovremeno, već u fazi predloga, sastavlja **sinopsis** (uporedni pregled) sa tri kolone, u kojem će prikazati budući tekst matičnog zakona, dotadašnji tekst i planirane izmene (st. 35). Odbori Bundestaga za svoje konsultacije takođe mogu da zahtevaju sinopsise (§ 53 stav 2 GGO).
- 499 Ako tekst zakona ne treba konstitutivno ponovo da se sačini putem zakona o zameni zakona, radi izmene važećeg prava mora se koristiti utvrđena **tehnika izmene**, kojom se tekst postojećih, tačno utvrđenih normi ukida u celini ili delimično, dopunjuje ili zamenjuje novim tekstom. U pogledu zakonodavne tehnike izmena se često sastoji iz dva dela koja treba razlikovati:
- ◆ **Deo jezičke izmene** sastoji se iz **uvodne rečenice**, koja konkretno označava matični zakon koji se menja i **naredbe o izmeni**. Naredba o izmeni pokazuje na kom mestu u tekstu matičnog zakona koju izmenu treba izvršiti (npr.: U § ... reč „...” zamenjuje se rečju „...”).
 - ◆ **Deo jezičke regulative** nalazi se u naredbi o izmeni i sadrži sve što treba da postane novi tekst matičnog zakona (npr.: U § ... reč „odobrava” zamenjuje se rečima „**dozvoljava ili trpi**”). Deo jezičke regulative mora, zajedno sa neizmenjenim tekstom, da prati opšte preporuke za formulisanje pravnih propisa sadržane u delu B.

Deo jezičke izmene gubi pravni značaj stupanjem na snagu zakona o izmeni zakona, a deo jezičke regulative, sprovođenjem izmena u tekstu matičnog zakona, od tog trenutka postaje važeći sastavni deo matičnog zakona.

- 500 Tehnika izmene (st. 552 i dalje) ima **mane**. U tako formulisanim zakonima o izmenama zakona značaj izmena u pogledu njihovog sadržaja teško se može uočiti. Naredbe o izmenama uglavnom se odnose samo na pojedine reči, delove rečenice ili rečenice itd. Nisu raspoređene prema svom značaju, već su navedene prema redosledu paragrafa matičnog zakona. Izmene se mogu razumeti **samo uz korišćenje** dotadašnjeg teksta matičnog zakona. Budući važeći tekst zakona dakle tek treba upotpuniti. Zbog toga suštinski pravni značaj izmena javnost može teško da prepozna.
- 501 **Prednosti** tehnike izmene sastoje se u tome što se u zakonodavnom postupku ne diskutuje i ne odlučuje o matičnom zakonu u celini, već samo o izmenama. Oni koji zakon primenjuju shvataju značaj njegovih izmena i lako prate njihov redosled u tekstu zakona. Tehnika izmene osim toga omogućava onima koji redovno koriste tekst matičnog zakona da brzo steknu pregled o novim zakonskim rešenjima sadržanim u izmenama.
- 502 Prednosti i mane tehnike izmene se u svakom konkretnom slučaju moraju međusobno **odmeriti**. Prednosti tehnike izmene po pravilu pretežu nad manama
- ◆ kada zakonodavstvo treba da se koncentriše na određeni konkretan problem koji zahteva izmene,
 - ◆ kada izmene treba da budu istaknute i
 - ◆ kada je obim izmena u tekstu mali u odnosu na obim matičnog zakona koji se menja.

U pogledu zakonodavne tehnike u takvom slučaju u obzir dolaze **pojedinačna novela** (st. 516 i dalje) ili **okvirni zakon** (st. 717 i dalje).

- 503 Ako je težište zakonodavnog postupka na obimnom novom uređivanju odgovarajuće oblasti, onda bi primena tehnike izmene mogla da dovede do pravnih nejasnoća, a da pri tome dovoljno ne istakne pravno-politički značaj namere zakonodavca. Onima na koje se zakon odnosi kompletan tekst matičnog zakona bio bi na raspolaganju tek kada posle zakona o izmenama usledi novo objavljivanje kompletnog teksta zakona (st. 859 i dalje). Zbog toga kod obimnih novih uređivanja treba doneti novi matični zakon i ukinuti ranije važeći. U pogledu zakonodavne tehnike na raspolaganju je **zakon o zameni zakona** (st. 504 i dalje).

2 Zakon o zameni zakona

- 504 Zamena predstavlja mogućnost da se formulišu izmene. Predstavlja alternativu pojedinačnoj noveli (st. 516 i dalje).
- 505 Zakonom o zameni zakona se konstitutivno ponovo sačinjava matični zakon koji stupa na mesto jednog ili više važećih zakona. Obimna razmera izmena se ovde, za razliku od novele, ne savladava time što će se izmeniti pojedine

odredbe u tekstu, već se o celokupnom tekstu budućeg matičnog zakona **ponovo odlučuje**. Ovakvo zakonodavstvo se naziva i **konstitutivnim ponovnim sačinjavanjem zakona**. „Stari” matični zakon se ukida.

Zakon o zameni zakona sačinjen je, kao i prva regulativa, na jeziku regulative. Stoga se iz novog matičnog zakona ne vidi šta je u odnosu na dotadašnji matični zakon ostalo neizmenjeno, a šta je izmenjeno.

- 506 Zakon o zameni zakona u pogledu zakonodavne tehnike odgovara **prvoj regulativi**, npr. u pogledu naslova, uvodne formule, podele i završne formule. Uvek zahteva saglasnost Bundesrata kada sadrži odredbe koje zahtevaju saglasnost; nije bitno da li su te odredbe već bile sadržane u „starom” matičnom zakonu.
- 507 Zakon o zameni zakona ni u kom slučaju ne sme da sadrži uvodnu rečenicu „Zakon ... sačinjava se kako sledi: ...”. Takva **uvodna rečenica bi sprečila zamenu**. Tekst bi se zamenio, ali bi to i dalje bio „stari” zakon, koji bi se morao citirati sa svojom dotadašnjom referencom.
- 508 Zakon o zameni zakona po pravilu ima **isti naziv** kao i zamenjeni zakon. Pravilo da nazivom matični zakon treba razgraničiti od drugih matičnih zakona (st. 324) ovde nema odlučujuću ulogu, jer zakon o zameni zakona stupa na mesto dotadašnjeg matičnog zakona. Uostalom, oba zakona se razlikuju po datumu proglašenja i referenci.
- 509 Trebalo bi zadržati i **zvaničnu skraćenicu** zamenjenog matičnog zakona. U bazi podataka saveznog prava kod Jurisa kod skraćena zakona o zameni zakona određeni tekst označava se tako što se nakon zvanične skraćenice stavlja godina. Korisnik isto tako može uspešno da pretražuje bazu podataka i po zvaničnoj skraćenici.

Primer:

Zakon o telekomunikacijama (TKG):

Zakon od 25. jula 1996. (BGBl. I str. 1120): Juris-skraćenica „TKG”,
Zakon o izmeni Zakona od 22. juna 2004. (BGBl. I str. 1190): Juris-skraćenica „TKG 2004”.

- 510 Pošto se kod zakona o zameni zakona radi o **novom matičnom zakonu**, on će se ubuduće citirati kao i prva regulativa, dakle sa (skraćenim) nazivom, datumom proglašenja i referencom koja se odnosi na objavljivanje (st. 169 i dalje).
- 511 U toku konstitutivnog ponovnog sačinjavanja zakona treba iskoristiti sve mogućnosti za poboljšanje, a naročito u pogledu jezika i pravne sistematičnosti; pri tome treba voditi računa o navodima u delovima B i C.
- 512 Veoma pažljivo treba proveriti **upućivanja** na „stari” matični zakon u drugim pravnim propisima. Uopštena upućivanja na zamenjeni zakon mogu nekad

da ostanu kao upućivanja na zakon o zameni zakona. To pretpostavlja da je naziv zamenjenog zakona zadržan, a mesto norme u tekstu na koju se upućuje nije promenjeno. Pomoću baze podataka saveznog prava kod Jurisa (st. 33) mogu se utvrditi sve odredbe (izvorne norme) u drugim zakonima i uredbama koje su do tada upućivale na odredbe starog matičnog zakona. U izvornim normama mora se **pojedinačno proveriti** da li su upućivanja još uvek tačna u pogledu sadržaja i da li su citati tačni. Po potrebi ih treba usaglasiti u okviru pratećih izmena (st. 515).

- 513 Karakteristika i neophodan sastavni deo zakona o zameni zakona jeste **norma o stavljanju van snage dotadašnjih pravnih propisa**. Matični zakon koji se zamenjuje mora se izričito ukinuti; ako zakon o zameni zakona zamenjuje više matičnih zakona, onda se moraju svi navesti.
- 514 Norma o stavljanju van snage mora se objediniti sa normom o stupanju na snagu. Ova odredba ima naziv „**stupanje na snagu, stavljanje van snage**”. Zakon koji se zamenjuje navodi se sa punim citatom (st. 169), tj. sa nazivom za citiranje, po potrebi sa datumom proglašenja ili objavljivanja, referencom i eventualno sa napomenom o izmeni.

Primer:

Zakon o statistici smeštaja od 14. jula 1980. zamenjuje se Zakonom o statistici smeštaja od 22. maja 2002.

§ 8 Zakona o statistici smeštaja od 22. maja 2002. (BGBl. I str. 1642):
§ 8

Stupanje na snagu, stavljanje van snage

Ovaj zakon stupa na snagu dana 1. januara 2003. Istovremeno se Zakon o statistici smeštaja od 14. jula 1980. (BGBl. I str. 953), koji je poslednji put izmenjen članom 5 tačka 6 Zakona od 19. decembra 2000. (BGBl. I str. 1765), stavlja van snage.

- 515 Ako su neophodne **prateće izmene** u drugim pravnim propisima (npr. usklađivanje izvorne norme u drugim matičnim zakonima ili u matičnim uredbama), onda predlog treba sačiniti kao **okvirni zakon**. Član 1 tada treba da sadrži novi matični zakon. Za prateće izmene treba predvideti jedan ili više članova po redosledu brojeva podele u Registru propisa A (st. 26). Za razliku od matičnog zakona, članove sa pratećim izmenama treba sačiniti u formi izmene. Preporuke date uz okvirni zakon, a naročito o stvaranju naslova, moraju se poštovati (st. 717 i dalje). Ako se u pratećim izmenama zakon o zameni zakona mora navesti sa punim citatom, onda se umesto delova koji još nisu utvrđeni navodi naredba o unošenju.

Primer:

§ ... Zakona ... (naziv za citiranje zakona) od dana ... (uneti: datum proglašenja i referencu) mora se primeniti adekvatno.

3 Pojedinačna novela

3.1 Karakteristike pojedinačne novele

- 516 Pojedinačna novela predstavlja **moгуćnost formulisanja izmena**. Ona je alternativa za zamenu (st. 504 i dalje), ali se razlikuje od okvirnog zakona (st. 717 i dalje).
- 517 Pojedinačna novela u glavnoj stvari menja samo **jedan matični zakon**. Ako to dovede do neusaglašenosti sa odredbama drugih matičnih zakona ili matičnih uredaba, onda i ona sadrži neophodne prateće izmene da bi se očuvala usaglašenost sa ostalim pravom (st. 496 i dalje).
- 518 Ona ne sme da sadrži glavnu izmenu još nekog matičnog zakona. U praksi se suštinski povezane glavne izmene često odnose na više matičnih zakona; u tu svrhu na raspolaganju je **forma okvirnog zakona**.
- 519 Pojedinačna novela koristi pre svega **tehniku izmene**, koja ne zadire značajno u materiju matičnog zakona. Treba voditi računa o ovoj tehnici izmene (st. 552 i dalje) i kod izmena u okvirnim zakonima.

3.2 Naslov pojedinačne novele

- 520 Pojedinačna novela mora da ima naziv. On spada u zvaničan tekst zakona. Za razliku od prve regulative, ovde **u prvom planu nije mogućnost citiranja**, jer se pojedinačna novela obično ne citira u celini. Na pojedinačnu novelu mora se uputiti samo u punom citatu matičnog zakona ako je izmenila (poslednji put) zakon. Napomena o izmeni (st. 189 i dalje) sastoji se samo iz podatka o vrsti „Zakon”, datuma proglašenja i reference.
- 521 Naziv pojedinačne novele stvara se prema **utvrđenoj šemi**. Kroz taj formalizovani naziv pojedinačna novela je kao takva prepoznatljiva. Istovremeno, prestaje potreba za izražajnim opisom predmeta, što olakšava stvaranje naslova upravo kod manjih planiranih izmena.
- 522 Naziv počinje rednim brojem, koji se **piše slovima**.

Primeri:

Sedmi zakon o izmenama Saveznog zakona o prognanim i proteranim licima iz Nemačke
 Petnaesti zakon o izmenama Zakona o vojničkim platama
 Dvadesetšesti zakon o izmenama Zakona o poslanicima Bundestaga

- 523 Broj napisan slovima koristi se da bi se novela **razlikovala od ranijih pojedinačnih novela** istog matičnog zakona. Ne broje se svi zakonodavni

akti kojima je matični zakon menjan, već samo pojedinačne novele. Kod brojanja se ostale izmene, kao one kroz okvirni zakon, ne uzimaju u obzir.

- 524 Deklarativno **objavljivanje** teksta zakona (st. 859 i dalje) ne utiče na numerisanje pojedinačnih novela. Nakon konstitutivnog ponovnog sačinjavanja zakona (st. 505) numeriše se iznova.
- 525 Ako je **izmenjen naziv za citiranje** nekog matičnog zakona, onda numerisanje pojedinačnih novela ne počinje iz početka.
- 526 Ako kod ranijih pojedinačnih novela **još nije bilo numerisanja**, onda pojedinačna novela koja je prvi put označena rednim brojem dobija onaj broj koji bi joj bio dodeljen prilikom numerisanja od prve pojedinačne novele. Ako je **numerisanje prekinuto** između pojedinačne novele koja je poslednja dobila redni broj i planirane nove novele, treba uračunati broj pojedinačnih novela koje u tom periodu nisu numerisane.
- 527 Posle broja napisanog slovima navodi se podatak o vrsti. Kod zakona o izmenama samo je dozvoljen „**Zakon**” kao podatak o vrsti.
- 528 Podatak o predmetu, koji se navodi posle podatka o vrsti, ovde ukazuje samo na formalnu svrhu „**o izmeni**” i – u genitivu – ukazuje na naziv za citiranje matičnog zakona koji se menja. Formulacije kao što su „Zakon o dopuni...” ili „Zakon o dopunama i izmenama ...” ne smeju se koristiti. Ako je razlog za izmenu unošenje pravnog akta EU, onda se po pravilu na to upućuje u fusnoti uz naslov (st. 310, 315). Za dalje informacije, npr. o razlogu za izmenu, u naslovu načelno nema mesta. Izuzetno može imati smisla da se u nazivu pojedinačne novele uputi na predmet izmene ako se neki obiman zakon menja samo u nekoj tački ili iz jednog razloga. Tu se nakon naziva može dodati crta i kratak podatak o predmetu.

Primer:

... Zakon o izmeni Krivičnog zakonika – Povećanje gornje granice kod iznosa novčanih kazni

- 529 Zakon koji se menja se u naslovu pojedinačne novele navodi sa nazivom za citiranje. To može biti naziv ili po potrebi skraćeni naziv. Skraćenica, datum i referenca se ne navode.

Primer:

Ako naslov zakona glasi „Zakon o zaštiti od štetnih uticaja na životnu sredinu putem zagađenja vazduha, zvuka, potresa ili sličnih dešavanja (Savezni zakon o zaštiti od imisija – BimSchG)”, onda naslov sedme pojedinačne novele glasi:

Sedmi zakon o izmeni Saveznog zakona o zaštiti od imisija.

- 530 Ako je izmenjen naziv za citiranje matičnog zakona, onda se kod sledeće

izmene zakona putem pojedinačne novele u naslovu navodi novi **naziv za citiranje**.

- 531 Ako se moraju izvršiti **prateće izmene**, onda se pravni propisi na koje se odnose ne smeju navesti u naslovu pojedinačne novele. Bilo kakvi dodaci kao što su „... i o izmeni drugih pravnih propisa” nisu dozvoljeni.
- 532 Zbog nedostatka potrebe za citiranjem (st. 520) i formalnog navođenja predmeta (st. 528) pojedinačne novele **ne zahtevaju skraćeni naziv**.
- 533 Pojedinačne novele ne zahtevaju **ni zvaničnu skraćenicu**. Ako je predviđena zvanična skraćena za pojedinačnu novelu, mora se voditi računa da se ona završava sa „ÄndG” (IzmZ), kako bi se isključila greška – zamena sa skraćenicom matičnog zakona. Skraćenicu treba usaglasiti sa **Saveznom službom pravde**, koja je nadležna za dokumentovanje saveznog prava (st. 31).

3.3 Datum proglašenja

- 534 Datum proglašenja, koji se navodi posle naslova zakona, označava datum potpisivanja od strane saveznog predsednika ili savezne predsednice. Već u fazi predloga – odvojeno od naslova – predviđa se red sa podatkom „Od dana...” (st. 349).

3.4 Uvodna formula pojedinačne novele

- 535 Pojedinačna novela je samostalan zakon i zbog toga mora da ima uvodnu formulu. Ono što je rečeno o **uvodnoj formuli** kod matičnih zakona važi i ovde (st. 350 do 357).
- 536 Da bi se pravilno sačinila uvodna formula treba pažljivo proveriti da li pojedinačna novela zahteva saglasnost Bundesrata. Pri tome, ne može se uvek podrazumevati da pojedinačna novela zahteva saglasnost ukoliko je matični zakon koji se menja donet uz saglasnost Bundesrata. Odlučujuće je **da li pojedinačna novela po svom sopstvenom sadržaju zahteva saglasnost** (st. 52 tačka 2 Kontrolnih pitanja).

3.5 Struktura pojedinačne novele

- 537 Pojedinačna novela je **podeljena na članove**. Nakon naziva vrste „član” sledi bročana oznaka iskazana arapskim brojem. Nazivi članova po pravilu nisu neophodni. Međutim, mogu se koristiti kada pojedinačna novela sadrži više članova, na primer zbog pratećih izmena.
- 538 U načelu, sve izmene koje se odnose na matični zakon naveden u naslovu treba obuhvatiti u prvom članu.

- 539 Od ovog načela može se odstupiti u slučajevima iz st. 540 i 541.
- 540 Ako pojedinačne izmene treba da postanu važeće sa **većim međusobnim vremenskim razmakom** i odnose se na **različite odredbe** matičnog zakona, preporučuje se da se sve izmene koje treba u istom trenutku da stupe na snagu uvek grupišu u jedan član. Takva struktura pojednostavljuje norme o stupanju na snagu, a istovremeno pojašnjava da se više zakonodavnih intervencija, vremenski različitih po dejstvu, iz razloga koncentracije, grupiše u jednu zakonodavnu celinu. Redosled članova se zasniva na vremenskom redosledu stupanja na snagu. U okviru pojedinačnog člana redosled izmena zasniva se na redosledu paragrafa matičnog zakona koji se menja.
- 541 Ponekad je neophodno da se **više istih odredaba** matičnog zakona **više puta izmeni** u okviru jednog zakonodavnog akta i da te izmene stupe na snagu u različitim trenucima. Radi toga se sve izmene koje stupaju na snagu istog trenutka uvek grupišu u jednom posebnom članu. Redosled članova zasniva se na vremenskom redosledu stupanja na snagu. Kasnija izmena zasniva se na tekstu propisa koji je nastao na osnovu prethodne izmene. Ova struktura ima određene specifičnosti (st. 632 i dalje).
- 542 **Prateće izmene**, koje postaju neophodne u drugim matičnim zakonima ili matičnim uredbama (st. 497, 636 i dalje), grupišu se u jedan član, po pravilu „član 2”. Za svaku izmenu pravnog propisa treba predvideti jedan stav. Po potrebi treba obrazovati i više članova. Redosled izmena zasniva se na strukturi u Registru propisa A (st. 26).
- 543 **Poslednji član** pojedinačne novele je odredba o stupanju na snagu (st. 708 i dalje). Ako se usled glavnih izmena moraju ukinuti kompletni zakoni ili pravne uredbе, u skladu sa tim treba proširiti i odredbe o periodu važenja pod nazivom „stupanje na snagu, stavljanje van snage”.

3.6 Uvodna rečenica – navođenje zakona koji se menja

- 544 Ispred svake izmene matičnog zakona stavlja se **uvodna rečenica**, u kojoj se konkretno navodi zakon koji se menja. Samo tako se naredne naredbe o izmenama mogu precizno izvršiti (po pitanju izuzetka kod izmene samo jedne odredbe, vidi st. 629 i dalje).
- 545 U uvodnoj rečenici uz član 1 pojedinačne novele navodi se matični zakon koji je predmet glavne izmene. Po pravilu se radi o važećem, tj. objavljenom matičnom zakonu koji je stupio na snagu. Međutim, može se izmeniti i matični zakon koji je objavljen, ali još nije stupio na snagu (tzv. „lebdeći zakon”).
- 546 U uvodnoj rečenici se matični zakon – i onda kada je opštepoznat – mora navesti u **punom citatu** (st. 169), tj. sa nazivom za citiranje, po potrebi sa datumom proglašenja ili objavljivanja, referencom i napomenom o izmenama. Posle punog citata navodi se standardna formulacija: „...menja

se kako sledi:".

- 547 Naziv za citiranje zakona je njegov naziv. Ako je utvrđen skraćeni naziv, onda je on naziv za citiranje. Zakon koji se menja ne sme se navesti sa skraćenicom ili naslovom koji se bi se sastojao iz naziva, skraćenog naziva i skraćenice.

Primer:

Ako naslov zakona glasi „Zakon o vozačima motornih vozila i tramvaja („Zakon o vozačima – FPersG)”, onda uvodna rečenica posle „člana 1” glasi:

Zakon o vozačima, objavljen 19. februara 1987. (BGBl. I str. 640), poslednji put izmenjen članom 1 Zakona od 6. jula 2007. (BGBl. I str. 1270), menja se kako sledi: ...

- 548 Ako je zakon dobio **nov naziv za citiranje**, onda ga u uvodnoj rečenici treba navesti sa novim nazivom za citiranje i referencom koja se odnosi na poslednje zvanično objavljivanje kompletnog teksta.

Primer:

„Uredba o naslednom pravu građenja na tuđem zemljištu” u prečišćenom tekstu, objavljenom u Saveznom službenom listu Deo III, broj podele 403-6, Zakonom od 23. novembra 2007. (BGBl. I str. 2614), a u skladu sa njenim rangom, dobila je novi naslov „Zakon o naslednom pravu građenja na tuđem zemljištu (Zakon o naslednom pravu građenja na tuđem zemljištu-Erbbaurecht)”. Uvodna rečenica kasnijih izmena glasi:

Zakon o naslednom pravu građenja na tuđem zemljištu u prečišćenom tekstu, objavljenom u Saveznom službenom listu Deo III, broj podele 403-6, koji je poslednji put izmenjen ... glasiće kako sledi: ...

- 549 Ako je zakon koji treba izmeniti nakon objavljivanja kompletnog teksta jednom ili više puta već izmenjen, onda se na tu (poslednju) izmenu mora ukazati u uvodnoj rečenici. **Napomena o izmeni** glasi: „..., koji je (poslednji put) izmenjen, ...”.

U zakonodavnoj praksi se u napomeni o izmeni navodi uvek poslednji **objavljen** zakon o izmenama, i u slučaju da još nije stupio na snagu (tzv. „lebdeća izmena”, vidi st. 670 i dalje). Tako se obezbeđuje da se izmene mogu pratiti u kontinuitetu sve do poslednjeg objavljivanja kompletnog teksta. O pojedinostima napomene o izmenama vidi st. 189 i dalje.

- 550 Često je teško da se u predlogu zakona o izmenama korektno navede poslednja izmena matičnog zakona, na primer u slučaju istovremenih procedura zakonskih izmena (st. 676). Napomena o izmeni se tada u praksi ne popunjava u celini („koji je poslednji put izmenjen ...”). To može da bude problematično, jer **nepotpuna uvodna rečenica** neće omogućiti da se precizno utvrdi tekst zakona koji zakonom o izmenama treba da se izmeni.

- 551 Ako treba računati sa tim da će stupiti na snagu ili da će se objaviti druge izmene matičnog zakona pre nego što se usvoji pripremljen zakon o izmenama, a pojedinačne naredbe o izmenama se odnose na iste delove teksta, onda uvek iz sâmog predloga zakona treba da bude jasno prepoznatljivo na **koji (budući) tekst** matičnog zakona se odnose naredbe o izmenama. U fazi predloga moguća je npr. sledeća formulacija:
 ..., koji je poslednji put izmenjen (...predlogom...zakona o izmenama ... zakona, BT-Drs. ...), ...

Alternativno se kod pojedinih mesta u tekstu predloga zakona u fusnotama može uputiti na to koji je budući tekst propisa koji se menja uzet kao osnov. Fusnote treba ukloniti kada su druge izmene usvojene i objavljene. Teškoće, da se istovremene izmene tačno navedu i prate u postupku usvajanja predloga zakona, kao i greške u izmenama koje nisu međusobno usaglašene, izbegavaju se ako se poštuje zahtev za koncentracijom zakonodavstva (st. 493), tj. ako se sve planirane izmene matičnog zakona objedine.

3.7 Naredba o izmenama

- 552 Posle uvodne rečenice slede pojedinačne izmene matičnog zakona. **Redosled** izmena se zasniva na podeli matičnog zakona. Pri tome nije od značaja da li su predviđene izmene matičnog zakona važne ili su sporedne, da li predstavljaju glavne izmene ili prateće izmene. Zasnovanost redosleda izmena na podeli matičnog zakona olakšava unošenje pojedinačnih izmena u važeći tekst zakona. U vezi sa izuzetkom koji se odnosi na povezane naredbe o izmenama vidi st. 624 i dalje.
- 553 Svaka pojedinačna izmena mora da bude tako formulisana da je budući tekst zakona jasan. Ovde ne sme da bude manevarskog prostora. Cilj se postiže tako što se za naredbu o izmenama koriste **standardne formulacije**.
- 554 U **naredbi o izmenama** treba precizno navesti **na kojem mestu** treba izmeniti važeći tekst i **kako** izmena treba da glasi.
- 555 Izmena može da se odnosi na jednu celinu u okviru podele (npr. da se ukine jedan stav) ili na delove teksta u okviru te celine (npr. zamena pojedinih reči u rečenici).
- 556 Naredbe o izmenama pojedinačno glase:
- ...**se...ukida/briše**, kada treba da se izostavi važeći tekst, a na njegovo mesto ne dolazi novi tekst (st. 575 i dalje).
 - ...**se...unosil/dodaje ispred/dodaje na kraju**, kada novi tekst treba da se doda uz važeći tekst (st. 589 i dalje).
 - ...**se sačinjava kako sledi/zamenjuje** ..., kada dotadašnji tekst treba zameniti novim tekstom (st. 614 i dalje).

- 557 U naredbama množina reči „Wort” (reč) ne glasi „Worte” (reči), već „**Wörter**” (reči) jer se ovde koristi u značenju najmanje samostalne jezičke jedinice.

(U nemačkom jeziku reč „reč” ima dva oblika množine, prim. prev.)

- 558 Ako se brojevi, znaci, formule unose, dodaju ispred, dodaju na kraju, zamenjuju ili brišu, takvo mesto u tekstu se jedinstveno zove „**podatak**”.

- 559 Ako pojedine **delove nekog podatka**, npr. u nabranjanju paragrafa, treba izmeniti, mora se posebno voditi računa o jasnoći i razumljivosti naredbe o izmeni. Zbog toga prilikom izbora mesta u tekstu treba voditi računa da se očuva neophodan nivo smislenosti.

Primer:

Podatak „§ 133” zamenjuje se podatkom „§§ 133 i 134”.

Umesto: Podatak „§” zamenjuje se podatkom „§§”, a posle podatka „133” unosi se podatak „i 134”.

- 560 **Mešovite konstrukcije u tekstu**, koje se sastoje iz broja i više od jedne reči, pojednostavljeno se nazivaju „reči” (po pitanju sadržaja vidi st. 646). Ako se konstrukcija u tekstu sastoji najmanje iz jedne reči i najmanje jednog broja ili jednog znaka, pojednostavljeno se naziva „**podatak**”; **znaci interpunkcije** ne uzimaju se u obzir. Ovo razlikovanje je formalne prirode i služi jedinstvenom i jednostavnom jeziku u izmenama.

Primeri:

Podatak „§§13 i 14” zamenjuje se rečima „§ 13 stav 2 tačka 1 i 3”.

Podatak „§§15 stav 2” zamenjuje se rečima „§ 15 stav 2 rečenica 1”.

U delu rečenice ispred broja 1 reč „zahtevi” briše se.

- 561 Delovi teksta koji se na drugi način ne mogu tačno označiti, u naredbi o izmeni označavaju se kao „**tekst**” (primeri u st. 608, 611).

- 562 Svi citati važećeg i budućeg teksta se u naredbi o izmeni označavaju **znacima navoda**.

Primeri:

U § 3 ispred reči „zahtevi” reči „oglasili” brišu se.

U § 4 deo rečenice posle reči „savet radnika” briše se.

U § 5 stav 2 rečenica 3 posle reči „predsednik” unose se reči „ili predsednica”.

U § 6 stav 1 podatak „§ 17 stav 3” briše se.

3.7.1 Struktura naredbe o izmeni

- 563 Svaki paragraf matičnog zakona koji se menja zadržava svoj **sopstveni broj**. Dodatni sastavni delovi zakona, npr. **pregled sadržaja, međunaslovi** kod širih klasifikacionih jedinica ili **prilozi** prilikom izmene takođe zadržavaju svoj sopstveni broj.

Primer:

1. U Pregledu sadržaja podatak uz § 3 sačinjava se kako sledi:
„§ 3 (brisan)”.
2. § 3 ukida se .
3. U § 17 se ...
4. Prilog 2 sačinjava se kako sledi:
„...”

- 564 **Deo teksta** koji treba izmeniti treba navesti što tačnije, dakle sa jedinicom podele koja do tog dela teksta doseže (stav, rečenica, polurečenica ili deo rečenice, tačka, slovo). Pri tome niz jedinica podele mora da bude prepoznatljiv sve do paragrafa.

Primeri:

1. U § 3 **stav 4** ukida se.
2. U § 17 stav 2 rečenica 1 **tačka 5** reč „...” zamenjuje se rečju „...”.

- 565 Ako se menja samo jedna uža jedinica podele u okviru nekog paragrafa, onda se ona navodi zajedno sa postojećim širim jedinicama podele u okviru paragrafa.

Primer:

1. § 5 stav 3 rečenica 1 ukida se.

- 566 Kod **više izmena** koje se odnose na **različite uže jedinice podele u okviru** nekog paragrafa, npr. stavove, rečenice ili tačke, naredba o izmenama dalje se deli. To može da dovede do višestepene naredbe o izmenama, čiji se stepeni moraju označiti slovima, eventualno udvojenim slovima i po potrebi utrojenim slovima.

Primer:

1. § 2 menja se kako sledi:
 - a) Stav 1 menja se kako sledi:
 - aa) U rečenici 1 posle reči „...” unosi se reč „...”.
 - bb) Rečenica 2 menja se kako sledi:
 - aaa) U tački 5 reč „...” briše se.

- bbb) Tačka 6 briše se.
 ccc) Tačke 7 i 8 postaju tačke 6 i 7.
 b) Stav 4 ukida se.
 2. § 5 sačinjava se kako sledi:

„§ 5
 ...”

Međutim, **potpodela** naredbe o izmenama **koja ide dalje od udvojenih slova** može da postane nepregledna. Treba razmisliti o tome da li se odgovarajući deo teksta može **ponovo sačiniti** (st. 614).

- 567 Naredbe o izmenama ne treba bez potrebe razdvajati (vidi i primere u st. 598).

Primer:

umesto:

7. Prilog 1 sačinjava se kako sledi:
 „Prilog 1 ...”
 8. Prilog 2 sačinjava se kako sledi:
 „Prilog 2 ...”

bolje:

7. Prilozi 1 i 2 sačinjavaju se kako sledi:
 „Prilog 1...
 Prilog 2 ...”

- 568 **Više izmena u jednoj rečenici** koja nema numeričku podelu **objedinjuju se** u jednoj naredbi; isto tako i više izmena u tački koja nema podelu ili u slovu koje nema podelu.

Primer:

1. § 3 menja se kako sledi:
 a) U rečenici 1 podatak „...” briše se, a posle reči „...” dodaje se reč „...”.
 b) U rečenici 2 tačka 2 reč „...” briše se, a reči „...” zamenjuju se rečima „...”.

- 569 Rečima „u”, „ispred” ili „posle” precizira se deo teksta koji treba izmeniti.

Primeri:

1. § 6 menja se kako sledi:
 a) U stavu 1 rečenica 2 reč „...” briše se.
 b) U stavu 2 posle podatka „...” unosi se podatak „...”.

2. U § 9 stav 3 menja se kako sledi:

- a) U delu rečenice ispred tačke 1 reč „...” zamenjuje se rečju „...”.
- c) U tački 3 ispred reči „...” unose se reči „...”.
- d) U tački 4 posle podatka „...” unosi se podatak „...”.

- 570 U matičnim zakonima rečenice nisu numerisane. Ako izmenu treba izvršiti u jednoj od više rečenica, naredba o izmeni mora sadržati broj (npr. „U rečenici 2 se...”). **Brojanje rečenica** ne predstavlja problem kada je, u skladu sa preporukom o jasnoj i preglednoj podeli nekog propisa, navedeno samo nekoliko, i to kratkih rečenica (vidi st. 63).
- 571 Do teškoća u brojanju rečenica mogu da dovedu oni delovi rečenice koji sadrže nabranjanja (st. 107). Ako ispred elemenata nabranjanja stoji **dvotačka**, ona ne prekida rečenicu. Deo do dvotačke se u naredbama o izmenama može označiti kao „u delu rečenice ispred broja 1”.
- 572 Nabranjanja u obliku spiska, koja se suprotno od preporuke iz st. 376 sastoje iz **više rečenica**, dovode do teškoća kod citiranja. I kod ovih komplikovanih delova rečenice, naredba o izmeni mora se tako formulirati da se jasno vidi koji deo teksta treba da se menja.

Primer:

§ 3 Zakona o porezu na prihode:

Ne oporezuju se

1. ...

...

24. **Isplate, koje se odobravaju na osnovu Saveznog zakona o dečjem dodatku;**

...

29. zarade i primanja,

a) koja primaju diplomatski predstavnici stranih država, službenici koji su im dodeljeni i lica koja su u njihovoj službi. **Ovo ne važi za nemačke državljane ili za lica čije je prebivalište u zemlji;**

b) **konzul po zanimanju, članovi konzulata i njihovo osoblje ako su državljani države upućivanja.** Ovo ne važi za lica sa stalnim boravkom u zemlji ili za lica koja pored svoje funkcije ili službe obavljaju neko zanimanje, samostalno zanimanje ili drugu delatnost koja donosi prihod;

...

36. Prihodi od primanja za osnovnu negu ..., ako to primanje daju članovi porodice lica sa potrebom za negom. **Isto važi ako lice sa potrebom za negom prima novac za negu od privatnih nosilaca osiguranja prema odredbama Jedanaeste knjige Socijalnog zakonika ili paušalnu pomoć prema propisima o pomoći za kućnu negu;**

...

Rečenice koje su u primeru istaknute citiraju se na sledeći način:

§ 3 **tačka 24** Zakona o porezu na prihode
 § 3 tačka 29 slovo a **rečenica 2** Zakona o porezu na prihode
 § 3 tačka 29 slovo b **deo rečenice ispred rečenice 2** Zakona o porezu na prihode
 § 3 tačka 36 **rečenica 2** Zakona o porezu na prihode

Ostali delovi rečenice precizno se mogu odrediti rečima „ispred” ili „posle”.

Primeri:

U delu rečenice **ispred** tačke 1 ...
 U tački 29 se ispred dela rečenice **ispred** slova a ...

- 573 Problem kod takvih rečeničnih konstrukcija je taj što se pojedini delovi nabiranja delom sastoje iz više samostalnih rečenica, a istovremeno su deo jedne rečenice koja obuhvata više rečenica. Samostalne **rečenice u okviru jedne tačke** ili slova uvek se nabrajaju samo u okviru te tačke ili slova. Kod određivanja rečenice u okviru tačke ili slova je zato nevažno koliko se rečenica nalazi izvan odgovarajuće tačke ili odgovarajućeg slova.
- 574 **Ako je rečenica koja obuhvata više rečenica** koje su numerisane samo jedna od više rečenica u okviru paragrafa ili stava, onda se ona u naredbi o izmenama ili u sâmom citatu takođe može numerisati. Ako bi npr. § 3 Zakona o porezu na prihode pored onoga što je navedeno imao još jednu ili više rečenica, onda bi u primerima iz st. 572 trebalo da se citira na sledeći način:

§ 3 rečenica 1 tačka 24 Zakona o porezu na prihode
 § 3 rečenica 1 tačka 29 slovo a rečenica 2 Zakona o porezu na prihode
 § 3 rečenica 1 tačka 29 slovo b deo rečenice ispred rečenice 2 Zakona o porezu na prihode
 § 3 rečenica 1 tačka 36 rečenica 2 Zakona o porezu na prihode

U rečenici 1 se u delu rečenice ispred tačke 1 ...
 U rečenici 1 tačka 29 se u delu rečenice ispred slova a ...

3.7.2 Naredbe o izmenama „ukida se” i „briše se”

- 575 Preko naredaba o izmenama „ukida se” i „briše se” treba da se postigne da naznačeni tekst izostane bez njegove zamene. Razlikovanje je formalne prirode: **Ukidaju se** cele klasifikacione jedinice (npr. delovi, poglavlja, paragrafi, stavovi, rečenice, tačke, slova). **Brišu se** delovi rečenice kao što su pojedine reči ili podaci, kao i naslovi. Ovo razlikovanje važi i kada pravni propisi još nisu stupili na snagu ili su postali bespredmetni.
- 576 Naredbe o izmenama „ukida se” i „briše se” razlikuju se samo po mestu u tekstu; mada se van snage može staviti samo ona regulativa koja je pre

toga stupila na snagu. Ako se naredba o izmenama kojom određena klasifikaciona jedinica treba da izostane nalazi u poslednjem paragrafu ili u poslednjem članu o stupanju na snagu i stavljanju van snage, naredba o izmenama glasi

§ .../ §§ ... stavlja se/stavljaju se dana van snage.

ili:

...na snagu, istovremeno se § .../§§ ... stavlja/stavljaju van snage.

Inače ona glasi:

§ .../§§... ukida se / ukidaju se.

- 577 Ukidanjem **širih klasifikacionih jedinica** one se kompletno ukidaju, tj. zajedno sa svim užim klasifikacionim jedinicama koje su u njima sadržane (npr. paragrafi, međunaslovi).

Primer:

Deo 8 Odeljak 3 ukida se.

- 578 Ako treba izostaviti pojedine šire klasifikacione jedinice, ali ne i uže klasifikacione jedinice koje su u njima sadržane, onda se samo **nazivi** širih klasifikacionih jedinica brišu.

Primer:

Naziv Odeljka 3 briše se.

- 579 Ako zbog ukidanja jednog ili više stavova preostane samo jedan stav, onda postojeća **podela stava postaje suvišna** i briše se. Isto važi i za tačke i slova.

Primeri:

1. § 133 menja se kako sledi:
 - a) Oznaka stava „(1)” briše se.
 - b) Stav 2 ukida se.
2. § 134 menja se kako sledi:
 - a) Stav 1 ukida se.
 - b) Oznaka stava „(2)” briše se.
 - c) Stav 3 ukida se.

- 580 Ukidanjem numerisanih klasifikacionih jedinica u nekom matičnom zakonu nastaju **praznine** u numeraciji. Da bi se uspostavila numeracija bez praznina, potrebne su dodatne naredbe o izmenama.

Primer:

1. § 3 ukida se.
2. §§4 do 20 postaju §§ 3 do 19.

Prenumeracijom se obuhvataju i postojeći nazivi širih klasifikacionih jedinica.

- 581 Ako u klasifikacionim jedinicama koje zahtevaju prenumeraciju treba izvršiti dalje izmene, prenumeracija će se prekinuti.

Primer:

1. § 3 ukida se.
2. §§ 4 do 14 postaju §§ 3 do 13.
3. § 15 postaje § 14, a u rečenici 2 reč „...” briše se.
4. §§ 16 do 20 postaju §§ 15 do 19.

- 582 U svakom slučaju treba proveriti i po potrebi usaglasiti **upućivanja** na ukinute i prenumerisane klasifikacione jedinice (st. 218 i dalje, 497). Razmera izmena može da se utvrdi preko registra upućivanja baze podataka saveznog prava.

- 583 Da bi se taj posao smanjio, u praksi se često **tolerišu praznine** u numeraciji. Kod novog objavljivanja zakona bi se na tim mestima posle određene numeracije navelo: „brisano” (st. 885).

- 584 U matičnim zakonima rečenice nisu numerisane. Međutim, ako se pojedine **rečenice ukinu**, njih u naredbi o izmeni treba precizno numerisati. Rečenice koje slede neće biti numerisane, one se sâme po sebi pomeraju napred. Ako u tim rečenicama treba izvršiti izmene, određivanje tih rečenica vrši se u skladu sa tim pomeranjem.

Primer:

1. § 3 menja se kako sledi:
 - a) Rečenica 2 ukida se.
 - b) U novoj rečenici 3 se ...

- 585 Automatskim pomeranjem rečenica napred konkretna **upućivanja koja se odnose na tačno određenu rečenicu** mogu da postanu netačna u drugim propisima. Zbog toga kod ukidanja rečenica treba strogo voditi računa da se usaglase upućivanja koja se odnose na ukinute i napred pomerene rečenice. Razmera izmena može se utvrditi preko registra upućivanja baze podataka saveznog prava, mada samo tačno po stavu (st. 33).

- 586 Ako se brišu **pojedine reči**, brojevi itd., onda se delovi u tekstu označavaju **znacima navoda**. Ako se neka reč ili broj itd. **više puta** ponavlja u klasifikacionoj jedinici koja zahteva izmenu i ako je treba brisati na svim mestima, to se izražava rečju „uvek”. Međutim, ako je samo **jednom** treba brisati, onda se mesto u tekstu jasno mora odrediti citatom.

Primeri:

U § 3 reč „...” briše se.
U § 5 stav 2 posle reči „...” reči „...” brišu se.

- 587 Kada se tekst ukida ili briše, preostali deo teksta mora da bude **jezički ispravan**. Zbog toga mogu biti potrebne dodatne izmene.

Primer:

Ako u rečenici: „Prijava prema §§ 5 i 6 ili zahtev prema § 7 se dostavlja nadležnim organima pismenim putem sa dokumentacijom koja je navedena u § 12” treba otkloniti mogućnost prijave, onda naredba o izmeni glasi:

U rečenici 1 reči „Prijava prema §§ 5 i 6 ili” brišu se, a reč „zahtev” zamenjuje se rečju „Zahtev”.

(U srpskom jeziku ovde nema člana, prim. prev.)

Ponekad je pogodno da se, umesto niza od više pojedinačnih izmena, jedan deo teksta zameni novim tekstom. U navedenom primeru naredba o izmenama mogla bi da glasi:

U rečenici 1 reči „Prijava prema §§ 5 i 6 ili zahtev prema § 7 se” zamenjuju se rečima „Zahtev prema § 7 se”.

- 588 Takođe se mora voditi računa i o **pravilnim znacima interpunkcije**.

Primeri:

U rečenici 3 tačka sa zapetom i deo rečenice koji sledi zamenjuju se tačkom.

U stavu 3 posle reči „...” reči „u svakom slučaju najkasnije nakon dve godine,” brišu se.

Ako postoji opasnost da se previdi neki znak u rečenici, pre svega zato što se nalazi na početku citata, koji je označen znacima navoda, on se u naredbi o izmenama može posebno pomenuti.

Primer:

U stavu 3 posle reči „...” zapeta i reči „u svakom slučaju najkasnije nakon dve godine,” brišu se.

3.7.3 Naredba o izmenama „uneti”

- 589 Naredba o izmenama „uneti” koristi se kada **između dve klasifikacione jedinice** treba da se unese nova klasifikaciona jedinica. I u okviru klasifikacione jedinice mogu se uneti reči, znaci, brojevi, delovi rečenice ili uže klasifikacione jedinice.

- 590 U naredbi o izmenama mora se prvo navesti mesto u tekstu **posle** kojeg treba uneti novi tekst. Kod unošenja klasifikacionih jedinica to je klasifikaciona jedinica posle koje treba da se izvrši unošenje.

Primer:

1. Posle § 7 unose se sledeći §§ 7a do 7d:

„§ 7a...”

2. Posle § 9 stav 1 tačka 3 unosi se tačka 3a:

„3a...”

- 591 Kod unošenja u okviru klasifikacionih jedinica citira se ono mesto u tekstu **posle** kojeg treba da stoji tekst. U tu svrhu treba citirati samo onoliko reči koliko je neophodno da bi se nesumnjivo odredilo tačno mesto. Ponekad se naredba o izmenama može tačnije formulirati kada se citira ono mesto u tekstu **ispred** kojeg treba da stoji novi tekst. Deo teksta koji se koristi za tačno određivanje mesta u tekstu stavlja se pod **znake navoda**. Tekst regulative koji treba da se unese takođe se stavlja pod znake navoda.

Primer:

U § 19 stav 4 rečenica 2 posle reči „...” unose se reči „...”.

- 592 Unošenjem numerisanih klasifikacionih jedinica nastaje **dalja potreba za izmenama** kada treba uspostaviti **kontinuiranu numeraciju**. U tom slučaju treba prenumerisati klasifikacione jedinice koje su se do tada nalazile na mestu gde se vrši unošenje, kao i one koje slede.

Primeri:

1. § 2 menja se kako sledi:

- a) Posle stava 2 unosi se sledeći stav 3:

„(3) ... ”

- b) Dosadašnji stav 3 postaje stav 4.

2. Posle § 7 unosi se sledeći § 8:

„§ 8 ...”

3. Dosadašnji §§ 8 do 15 postaju §§ 9 do 16.

- 593 Da bi se to izbeglo, u određenim slučajevima klasifikacione jedinice koje treba uneti mogu se označiti **slovom**, koje se numeraciji dodaje bez razmaka.

Primer:

1. Posle § 1 unosi se sledeći § 1a:

„§ 1a

Određivanje pojmova

...“

- 594 Ako treba uneti širu klasifikacionu jedinicu, bez zadiranja u postojeći redosled paragrafa, onda se unosi samo **naziv** šire klasifikacione jedinice.

Primer:

Posle/Ispred § ... unosi se sledeći naziv:

„Odeljak 8
Završne odredbe”.

- 595 **Kada se unose čitave šire klasifikacione jedinice**, onda se u njima sadržane uže klasifikacione jedinice ne moraju posebno navesti u naredbi o izmenama; one se vide u unetom tekstu, koji je sačinjen na jeziku regulative. Međutim, sva prenumerisanja drugih klasifikacionih jedinica se izričito moraju narediti.

Primeri:

1. Posle § 19 unosi se sledeći Odeljak 3:

„Odeljak 3
Krivičnopravne norme i odredbe o novčanim kaznama

§ 20
Krivičnopravne norme

...

§ 21
Odredbe o novčanim kaznama

...”

2. Dosadašnji Odeljak 3 postaje Odeljak 4.

3. Dosadašnji §§ 20 i 21 postaju §§ 22 i 23.

ili:

1. Posle § 19 unosi se sledeći Odeljak 2a:

„Odeljak 2a
Krivičnopravne norme i odredbe o novčanim kaznama

§ 19a
Krivičnopravne norme

...

§ 19b
Odredbe o novčanim kaznama

...”

- 596 **Prenumeracija** može da dovede do toga da **upućivanja** postanu netačna i da se moraju usaglasiti (st. 582).

- 597 Ako neka klasifikaciona jedinica koju treba prenumerisati **istovremeno** treba da bude i **izmenjena**, naredba o prenumeraciji sme da doseže samo do te

klasifikacione jedinice. Pošto je izmena naređena, može se nastaviti prenumeracija za ostale klasifikacione jedinice.

Primer:

1. § 5 menja se kako sledi:

- a) Posle stava 1 unosi se sledeći stav 2:
„(2) ...”
- b) Dosadašnji stav 2 postaje stav 3 i menja se kako sledi:
aa) U rečenici 1 se ...
bb) U rečenici 2 tačka 2 se ...
- c) Dosadašnji stav 3 postaje stav 4, a reči „...” brišu se.
- d) Dosadašnji stavovi 4 i 5 postaju stavovi 5 i 6.

- 598 Ako neku od klasifikacionih jedinica koju treba prenumerisati **istovremeno treba ponovo sačiniti**, onda se pojedini koraci u izmeni mogu objediniti u naredbi o izmeni.

Primer:

1. § 5 menja se kako sledi:

- a) Posle stava 1 unosi se sledeći stav 2:
„(2) ...”
- b) Dosadašnji stav 2 postaje stav 3.
- c) Dosadašnji stav 3 postaje stav 4 i sačinjava se kako sledi:
„(4) ...”

Ako klasifikaciona jedinica koja se ponovo sačinjava sledi unetoj, onda umesto unošenja i novog sačinjavanja treba da se koristi naredba „zamenjuje”.

Primer:

1. § 7 menja se kako sledi:

- a) Stav 2 zamenjuje se sledećim stavovima 2 i 3:
„(2) ...
(3) ...”

- 599 Ako treba **uneti rečenice**, onda se brožčanom oznakom određuje samo ona rečenica koja se koristi da bi se izvršila izmena. Pošto se u matičnim zakonima rečenice ne numerišu, unete rečenice ne dobijaju brožčanu oznaku, a ni one koje slede neće biti prenumerisane. One se automatski pomeraju nazad.

Primer:

Posle rečenice 1 unose se sledeće rečenice:

„...”

- 600 Ako u automatski pomejenoj rečenici treba izvršiti izmene, ona se navodi sa brojčanom oznakom koja je rezultat tog pomeranja rečenica.

Primer:

„U novoj rečenici 4 se ...”

- 601 Zbog automatskog pomeranja rečenica, konkretna **upućivanja na tačno određene rečenice** moraju se proveriti u drugim propisima i po potrebi usaglasiti (st. 585).
- 602 Svaka naredba o unošenju mora da bude tako sačinjena da novonastali tekst zakona odgovara pravilima **pravopisa i gramatike**, kao i **interpunkciji**. U tu svrhu se naredba o unošenju po potrebi mora povezati sa drugim naredbama (st. 587 i dalje).

3.7.4 Naredba o izmenama „dodati ispred”

- 603 Naredba o izmenama „dodati ispred” koristi se kada treba da se obezbedi da novi tekst stoji na početku određene klasifikacione jedinice. Tako se novi paragrafi mogu staviti na početak nekog zakona ili nove uže jedinice podele na početak neke klasifikacione jedinice. I u okviru neke klasifikacione jedinice pojedine reči, brojevi itd. mogu se dodati ispred postojećeg teksta. Kod ove **posebne forme unošenja** adekvatno važe preporuke iz st. 589 i dalje. Međutim, treba voditi računa o sledećim osobenostima.
- 604 Ako se ispred postojeće klasifikacione jedinice dodaju **klasifikacione jedinice iste vrste**, onda se naredba o izmenama nadovezuje na postojeću klasifikacionu jedinicu. Naredba o izmenama počinje rečju „Dem” (kod brojeva ili priloga sa „Der”) i glasi npr.:

Ispred § ... dodaje se sledeći § ...:

„§ ...”

(„Dem” i „der” su članovi, koji se u srpskom jeziku ne stavljaju ispred §, prim. prev.)

- 605 Naredbu o izmenama „dodati ispred” treba koristiti i kada novi paragraf treba da se stavi na početak već postojeće šire klasifikacione jedinice. Razlika je da li na primer novi § 8a još spada u odeljak 1 tako što se dodaje nakon § 8 ili spada u odeljak 2 tako što će se dodati ispred § 9.
- 606 Brojčana oznaka sa klasifikacionim jedinicama koje su dodate ispred mora se tačno utvrditi. Po pravilu se u daljim koracima izmene moraju prenumerisati klasifikacione jedinice koje slede.
- 607 Prenumeracija može da dovede do toga da se moraju usaglasiti i

upućivanja (st. 582, 585). Da se ne bi pravilo previše intervencija, u određenim slučajevima se klasifikacione jedinice mogu označiti **dodavanjem slova**, kao i kod unošenja.

Primer:

1. Ispred Odeljka 1 dodaje se sledeći Odeljak 1:

„Odeljak 1
Oblast primene
§ 1
...
§ 2
...
...”

2. Dosadašnji Odeljci 1 do ... postaju Odeljci 2 do ..., a dosadašnji §§ 1 do ... postaju §§ 3 do ...

ili:

2. Dosadašnji Odeljak 1 postaje Odeljak 1a, a dosadašnji §§ 1 i 2 postaju §§2a i 2b.

608 **Ako se u okviru klasifikacione jedinice** tekst stavlja na početak, onda se mora navesti mesto u tekstu **ispred** kojeg treba da stoji novi tekst.

Primeri:

1. Ispred teksta iz § 2 stav 1 dodaje se sledeća rečenica:

„...”

2. § 3 menja se kako sledi:

a) Ispred teksta dodaje se sledeći stav 1:

„(1)...”

b) Dosadašnji tekst postaje stav 2.

3.7.5 Naredba o izmenama „dodati na kraju”

609 Naredba o izmenama „dodati na kraju” koristi se kada se tekst dodaje na kraju numerisane klasifikacione jedinice. Naredba počinje rečju „dem” (kod brojeva ili priloga sa „der”) kako bi se na kraju dodala uža klasifikaciona jedinica.

(I ovde se stavljaju članovi „dem” ili „der”, a u srpskom ne, prim. prev.)

Primeri:

U §1 sledeći stav 3 dodaje se na kraju:

„(3)...”

U stavu 3 sledeća rečenica dodaje se na kraju:

„...”

- 610 Ako je u jednoj klasifikacionoj jedinici izvršeno više izmena, dodavanje na kraju po potrebi može da **završi** višestepenu naredbu o izmenama **na određenom stepenu**.

Primeri:

§ 5 menja se kako sledi:

- a) Stav 2 menja se kako sledi:
 - aa) Rečenica 1 ukida se.
 - bb) Sledeće rečenice dodaju se na kraju:
„...”
- b) Sledeći stav 3 dodaje se na kraju:
„(3)...”

Reč „posele” se kod dodavanja na kraju ne koristi, jer je jasno da navedena klasifikaciona jedinica treba da stoji na kraju.

- 611 Ako se dodavanjem na kraju **paragraf koji do tada nije imao uže jedinice podele** sada deli na stavove, naredba o izmenama glasi:

- 1. § ... menja se kako sledi:
 - a) Tekst postaje stav 1.
 - b) Sledeći stav 2 dodaje se na kraju:
„(2) ...”

- 612 Ako se **nabrajanju** koje je podeljeno na tačke dodaje još jedna tačka, često treba izmeniti i prethodne tačke.

Primer:

- 1. § 3 rečenica 1 menja se kako sledi:
 - a) U tački 2 reč „ili” zamenjuje se zapeatom.
 - b) U tački 3 tačka na kraju zamenjuje se rečju „ili”.
 - c) Sledeća tačka 4 dodaje se na kraju:
„4. ...”

- 613 Međutim, nova tačka se na kraju nabrajanja „unositi” kada se **rečenica nastavlja** nakon poslednjeg elementa nabrajanja.

3.7.6 Naredba o izmenama „sačiniti kako sledi”

- 614 Kod naredbe o izmenama „sačinjava se kako sledi” u celini se zamenjuje tekst klasifikacione jedinice, a da se ne menja njena bročana oznaka.

Ova naredba o izmenama dolazi u obzir kada se jedna klasifikaciona jedinica želi u celini drugačije formulisati ili kada joj se želi dati potpuno ili uglavnom drugačiji sadržaj. Pre svega kada bi druge naredbe o izmenama na osnovu obima izmena postale nepregledne, preporučuje se da se klasifikaciona jedinica sačini iznova. To je uglavnom slučaj kada treba izmeniti više od polovine postojećeg teksta.

Primeri:

Odeljak 8 sačinjava se kako sledi:

„Odeljak 8 ...”

§§ 3 do 5 sačinjavaju se kako sledi:

„§ 3 ...”

Stav 3 sačinjava se kako sledi:

„(3) ...”

Stav 2 rečenica 3 sačinjava se kako sledi:

„...”

Rečenica 1 tačka 2 sačinjava se kako sledi:

„2 ...”

Dotadašnji tekst ne ukida se posebno, jer ponovo sačinjen tekst stupa na njegovo mesto, tj. dotadašnji tekst se „zamenjuje”.

- 615 Ako na mestu klasifikacione jedinice treba da stoji novi tekst, ali **dotadašnji tekst treba da ostane pod drugačijom brojčanom oznakom**, klasifikaciona jedinica se neće ponovo sačiniti. Štaviše, prvo treba uneti novu klasifikacionu jedinicu sa novim tekstom ili je dodati ispred i onda izmeniti brojčanu oznaku dotadašnje klasifikacione jedinice.

Primeri:

1. Posle § 3 unosi se sledeći § 4:

„§ 4 ...”

2. Dosadašnji § 4 postaje § 4a.

3. § 5 menja se kako sledi:

- a) Posle stava 1 dodaje se sledeći stav 2:

„(2) ...”

- b) Dosadašnji stav 2 postaje stav 3.

- 616 Ako usled ukidanja pojedinih numerisanih klasifikacionih jedinica (npr. paragrafi) nastanu **praznine** u matičnom zakonu, koje u ponovnom objavljivanju treba označiti sa „(brisanu)” (st. 583), onda i jedna takva praznina može **da predstavlja** mesto za unošenje nove klasifikacione

jedinice. Isto tako je moguće da se izvršena odredba o stupanju na snagu zameni tako što će se ponovo sačiniti.

- 617 Novosačinjeni tekst sačinjava se kao budući sastavni deo matičnog zakona na **jeziku regulative** i stavlja se pod znake navoda. Ako se ponovo sačinjava klasifikaciona jedinica, novi tekst počinje njenim nazivom vrste i brojčanom oznakom, kao i eventualnim nazivom, čak i kada oni ostaju neizmenjeni.
- 618 Zbog izmene sadržaja nekog paragrafa može biti neophodno da se ponovo sačini njegov naziv.

Primer:

1. § 3 menja se kako sledi:

a) Naziv se sačinjava kako sledi:

„§ 3 ...

Upravni odbor, zastupanje”

b) Sledeći stav 3 dodaje se na kraju:

„(3) ... ”

- 619 Zbog naredaba o izmenama „sačinjava se kako sledi” takođe treba proveriti veze sa drugim propisima, naročito **upućivanja**, i po potrebi ih usaglasiti (st. 582, 585). S jedne strane, izmena može da dovede do neusaglašenosti sadržaja sa drugim propisima koji upućuju na novosačinjenu normu. S druge strane, novo sačinjavanje klasifikacione jedinice može tako da izmeni njenu strukturu da netačni postanu drugi propisi koji upućuju na njene uže jedinice podele.

3.7.7 Naredba o izmenama „zameniti”

- 620 Naredbom o izmenama „zameniti” vrši se zamena delova teksta. „Zameniti” se na primer koristi kada na mestu određenog broja klasifikacionih jedinica, naročito paragrafa, stavova ili rečenica, treba da stoji **veći ili manji broj** istovrsnih **klasifikacionih jedinica**. Ova naredba o izmenama je preglednija i izaziva manje grešaka nego što bi to bio slučaj kada bi odgovarajući broj klasifikacionih jedinica bio delimično ponovo sačinjen, a u ostalom delu ukinut. Kod eventualnog ponovnog objavljivanja bi se paragrafi koji su na taj način izostavljeni označili sa „(brisano)” (st. 583).

Primeri:

Odeljci 3 i 4 zamenjuju se sledećim Odeljkom 3:

„Odeljak 3 ...”

§§ 3 do 5 zamenjuju se sledećim §§ 3 do 5d:

„§ 3 ...”

Rečenica 3 zamenjuje se sledećim rečenicama:

„...”

Tačke 6 i 7 zamenjuju se sledećim tačkama 6 do 13:

„6. ...”

- 621 Naredba o izmenama „zameniti” služi i za to da se **pojedine reči** ili delovi rečenice zamene. Ovde se navode odgovarajući delovi dotadašnjeg teksta i stavljaju pod znake navoda. Novi tekst se takođe stavlja pod znake navoda.

Primer:

U Odeljku 3 reči „do jedne godine” zamenjuju se rečima „do tri godine”.

Ako se neka reč ili neki broj itd. ponavlja **više puta** u klasifikacionoj jedinici koja se menja i ako je treba zameniti na svim mestima, to se izražava rečju „uvek”.

Primer:

U § 2 stav 2 i 3 reč „...” uvek se zamenjuje rečju „...”.

- 622 Naredba o izmenama „zameniti” takođe se koristi kada neku **rečenicu** na kraju treba proširiti za još neke delove teksta. Ovde se **tačka na kraju zamenjuje** novim delovima teksta. Ova naredba je uvek jasna i u interesu jedinstvenog jezika izmene treba joj dati prednost u odnosu na druge varijante. Novi delovi teksta sačinjeni su na jeziku regulative i stavljeni su pod znake navoda. Pri tome se tačka na novom kraju rečenice ne sme zaboraviti.

Primer:

U § 5 rečenica 1 tačka na kraju zamenjuje se rečima „; § 5 treba primeniti adekvatno.”.

- 623 I kod izmene zamenom treba dobro proveriti posledice po tekst zakona. Tako je moguće da zamena pojedinih delova teksta utiče na **pravopis**, gramatiku i interpunkciju u preostalom delu teksta. Može se postaviti pitanje

da li klasifikacione jedinice koje slede treba **prenumerisati** (st. 580, 592). Isto tako može da postoji razlog da se **upućivanja** provere i po potrebi usaglase (st. 582, 585).

3.7.8 Grupisanje naredaba o izmenama na jednom mestu

- 624 Ponekad je neophodno da se **pojedine reči** koje se u matičnom zakonu više puta koriste **kontinuirano zamene novim rečima**.

Primer:

„informacije” sa „podaci”,
 „savezni ministar” sa „savezno ministarstvo”,
 „čovek od poverenja” sa „osoba od poverenja”.

- 625 Ako se neka reč koju treba zameniti nalazi u klasifikacionoj jedinici koju iz drugih razloga treba izmeniti, zajedno će se formulisati sve izmene koje se odnose na tu klasifikacionu jedinicu. Često se u takvim slučajevima preporučuje da se taj paragraf, stav ili rečenica ponovo sačine, jer bi inače naredba o izmenama postala nepregledna.
- 626 Ako se reči koje treba zameniti nalaze u paragrafima u kojima **neće biti drugih izmena**, po uobičajenoj šemi izmene trebalo bi uvek navesti naredbe o izmenama koje isto glase, a prema redosledu paragrafa. Međutim, time zakon o izmenama može da postane nepregledan. Zbog toga ove izmene u okviru niza naredaba o izmenama mogu da se **grupišu** u jednu naredbu o izmenama. Ako, međutim, između tih izmena dolaze druge izmene, onda je grupisana naredba **poslednja naredba o izmenama**.
- 627 Klasifikacione jedinice koje treba izmeniti u tekstu se nabrajaju po rastućem redosledu i **tačno se navode** do najuže klasifikacione jedinice koju treba izmeniti.

Primer:

25. U § 3 stav 1 i 2, § 4 stav 3 rečenica 1, §§ 6 do 8, 18 stav 1 rečenica 2 i 3, kao i § 32 stav 2 reč „...” uvek se zamenjuje rečju „...”.

- 628 Kod grupisanih naredaba o izmenama treba voditi računa kako o velikom i malom slovu, tako i o deklinaciji reči koje se zamenjuju.

Primer:

25. Zamenjuju se:

- a) u §§ 2, 3 i 17 reči „savezno ministarstvo” uvek rečima „savezna ustanova”,
- b) u § 16 stav 1 i § 18 reči „savezno ministarstvo” uvek rečima „savezna ustanova” i
- c) u §§ 19 do 23 reči „saveznom ministarstvu” uvek rečima „saveznoj ustanovi”.

3.8 Izmena jedne odredbe

- 629 Ako se matični zakon menja samo na jednom mestu (npr. u jednom paragrafu), onda se uvodna rečenica i naredba o izmenama **objedinjuju**. Ovde je posebno važno da se naredba o izmenama u punom citatu tog matičnog zakona formuliše kao **odnosna rečenica**. U suprotnom bi naredba o izmenama mogla pogrešno da se razume kao poslednja izmena paragrafa koji treba izmeniti. Rečenica po pravilu počinje navođenjem mesta koje treba izmeniti.

Primer:

U § (Zakona), objavljenom ... (BGBl. ...), koji je poslednji put izmenjen članom ... Zakona od ... (BGB. ...), podatak „...” zamenjuje se podatkom „...”.

- 630 Ako zakon koji se menja i naziv mesta koje se u njemu menja izuzetno imaju isti gramatički rod (npr. „Zakon o stečaju” i „naslov”, „Zakon o parničnom postupku” i „Pregled sadržaja” ili „Uredba o troškovima sudske uprave” i „Prilog” – (rod nije isti u srpskom jeziku, prim. prev.)), drugačija formulacija će jasnije pokazati na šta se odnosi naredba o izmenama.

Primer:

U Uredbi o troškovima sudske uprave, u prečišćenom tekstu, objavljenom u Saveznom službenom listu Deo III, broj podele 363-1, koja je poslednji put izmenjena članom 18 stav 3 Zakona od 12. decembra 2007. (BGBl. I str. 2840), Prilog (spisak taksi) sačinjava se kako sledi:

...

- 631 Izmena mesta naznačenog u uvodnoj rečenici deli se na tačke, a po potrebi dalje na slova, kada se vrši izmena različitih užih klasifikacionih jedinica.

Primer:

§ (Zakona) od ... (BGBl. ...), koji je poslednji put izmenjen članom ... Zakona od ... (BGBl. ...), menja se kako sledi:

1. Stav 1 sačinjava se kako sledi:
„(1) ...”
2. Stav 2 menja se kako sledi:
 - a) U rečenici 1 posle reči „...” unosi se reč „...”.
 - b) Rečenica 2 ukida se.

3.9 Višestruke izmene pojedinačnih odredaba u istom zakonodavnom aktu

- 632 Ako u jednom zakonodavnom aktu treba višestruko izmeniti iste odredbe jednog matičnog zakona (višestruka izmena), onda se izmene raspoređuju prema njihovom stupanju na snagu i grupišu se u posebnim članovima (st. 541). Primer je Treći zakon o izmeni Zakona o pošti od 16. avgusta 2002. (BGBl. I str. 3218). Uvodna rečenica člana sa prvom izmenom sadrži podatak o zakonu koji se menja u punom citatu (st. 169 i dalje).

Primer:

Član 1

Izmena Zakona o pošti

Zakon o pošti od 22. decembra 1997. (BGBl. I str. 3294), koji je poslednji put izmenjen članom ... Zakona od ... (BGBl. ...), menja se kako sledi: ...

U uvodnoj rečenici sledećeg člana dovoljno je da se navede naziv za citiranje zakona i prethodni član kao napomena o izmeni. Kasnije izmene nadovezuju se na tekst koji nastaje stupanjem na snagu prethodnog člana. Višestruku izmenu treba u nazivu člana naznačiti npr. „Dalja izmena Zakona o ...” ili „Izmena Zakona o ... iz 2010. godine”.

Primer:

Član 2

Dalja izmena Zakona o pošti

Zakon o pošti, koji je poslednji put izmenjen članom 1 Zakona, menja se kako sledi: ...

- 633 Kod višestrukih izmena se željene izmene bar jednim delom odnose na ista mesta u tekstu. Ovde se mora voditi računa da se u kasnijoj naredbi o izmeni mesto u tekstu koje treba izmeniti navede onako kako će izgledati

nakon stupanja na snagu prethodne izmene.

- 634 Ako se **pre stupanja na snagu** daljih – još „lebdećih” – izmena, vrše dalje izmene matičnog zakona, potrebna je posebna pažnja, jer se pored matičnog zakona u određenim okolnostima mora izmeniti i zakon koji sadrži „lebdeće izmene” (u primeru iz st. 632 bi to bio član 2, zatim st. 670 i dalje).
- 635 Umesto višestruke izmene u više članova, u određenim slučajevima se odredba matičnog zakona mora izmeniti tako da iz **sâmog teksta** proizlazi šta u različitim trenucima treba da važi.

Primer:

Mesečni dodatak iznosi

1. 400 evra u 2007. i 2008. godini,
2. 420 evra u 2009. i 2010. godini,
3. 446 evra od 2011. godine.

3.10 Podela pratećih izmena

- 636 I kod pojedinačnih novela može da nastane potreba za pratećim izmenama u drugim zakonima ili pravnim uredbama. Prateće izmene, koje obezbeđuju usaglašenost izmenjenih propisa sa ostalim pravom, treba formulisati za **svaki pojedinačni slučaj posebno** odgovarajućim naredbama o izmenama (posebno kod grupisanih naredaba o izmenama, vidi st. 624 i dalje). Klauzule o paušalnom usaglašavanju nisu pogodne za stvaranje jasnog teksta u pravnim propisima. Za dokumentovanje normi one su neupotrebljive i ograničavaju jasnoću norme (loš primer: „Ako se u propisima upućuje na odredbe koje ovim zakonom treba izmeniti ili ukinuti, na njihovo mesto stupaju određene odredbe ovog zakona.”).
- 637 Prateće izmene se po pravilu **zajedno navode u jednom članu**. Naziv, npr. „prateće izmene” olakšava snalaženje u zakonu.
- 638 Član sa pratećim izmenama se, za razliku od člana sa glavnim izmenama matičnog zakona, **deli na stavove**. Za svaki zakon i za svaku uredbu treba obrazovati poseban stav. Svaki stav započinje uvodnom rečenicom za određeni zakon ili određenu uredbu. Ovde se često menja samo jedna odredba, tako da treba poštovati preporuke iz st. 629 i dalje. Formulacija uvodne rečenice i naredaba o izmenama zasniva se na opštim preporukama.

- 639 **Redosled** zakona i uredaba koji se menjaju zasniva se na brojevima podele u Registru propisa A (st. 26). Taj redosled treba poštovati i kada se prateće izmene delom odnose na zakone, a delom na pravne uredbe; stoga se ne pravi razlika prema rangu propisa.

Primer:

Član 2
Prateće izmene

(1) ... (Zakon) od ... (BGBl. ...) menja se kako sledi:
1. ...
2. ...

(2) § (Uredbe) od ... (BGBl. ...), koja je izmenjena Uredbom od ... (BGBl. ...), ukida se.

(3) U § (Zakona), objavljenog ... (BGBl. ...), koji je poslednji put izmenjen članom ... Zakona od ... (BGBl. ...), podatak „...” zamenjuje se podatkom „...”.

- 640 Podela člana na stavove mogla bi da postane nepregledna, npr. ako su prateće izmene određenog zakona ili uredbe veoma obimne. Onda se za zakone i pravne uredbe koji se menjaju mogu predvideti **posebni članovi**. U tom slučaju bi za članove pojedinačne novele trebalo predvideti nazive koji označavaju zakon koji se menja ili uredbu koja se menja, npr. „Izmena ... (Zakona)”.

3.11 Ostali slučajevi izmena

3.11.1 Izmena naslova

- 641 Ako se menja naslov nekog zakona, onda ta izmena stoji na prvom mestu pre svih ostalih naredaba o izmenama.
- 642 **Izmenu skraćenog naziva** (st. 331) trebalo bi izbegavati ako je to moguće. Izmena opštepoznatih skraćenih naziva mogla bi da izazove pometnju i nesigurnost: U tom slučaju se zakon uprkos novom nazivu za citiranje mora citirati pod starim datumom proglašenja i sa starom referencom. Kod kasnijih pojedinačnih novela novi naziv za citiranje mora se navesti u naslovu, dok se nabranje određuje prema tome koliko često je matični zakon od svog donošenja (a ne od izmene naziva za citiranje) bio izmenjen putem pojedinačnih novela (st. 525). Pošto se matični zakon kod upućivanja citira svojim skraćenim nazivom, kod izmene skraćenog naziva trebalo bi usaglasiti i sve upućujuće odredbe (izvorne norme) u drugim zakonima i

pravnim uredbama.

- 643 Isto važi za **izmenu naziva** kada zakon nema skraćeni naziv. Inače, izmena naziva dolazi u obzir kada više ne odražava primereno predmet zakona.
- 644 Matičnom zakonu može se **dodati skraćeni naziv** ako je on do tada imao samo dug naziv koji se teško citira. Ali, tada se moraju usaglasiti odredbe u drugim zakonima i pravnim uredbama koje upućuju na ovaj zakon, jer novi skraćeni naziv je ubuduće i naziv za citiranje.
- 645 **Zvaničnu skraćenicu** ne bi trebalo menjati, jer su matični zakon, sve norme o važenju, sve izvorne norme i norme na koje se vrši pozivanje prilikom upućivanja pod ovom skraćenicom evidentirani u bazi podataka saveznog prava. Ako matični zakon nema zvaničnu skraćenicu, onda nezvaničnu skraćenicu određuje dokumentacija normi. Od toga ni kasnije dodata zvanična skraćenicu ne bi trebalo da odstupa. Obaveštenja o skraćenicama daje Savezna služba pravde, koja je nadležna za dokumentovanje saveznog prava.

3.11.2 Izmena pregleda sadržaja

- 646 Ako matični zakon ima zvanični pregled sadržaja, onda i njega treba izmeniti kada se izmena odredaba odražava i na pregled sadržaja. Pregled sadržaja služi isključivo radi snalaženja. On ne predstavlja sadržaj regulative, već samo odražava postojeću podelu zakona. Da bi se to iskazalo, u naredbama o izmenama koje se na to odnose jedinstveno se upotrebljava izraz „podatak”.

Primeri:

1. U Pregledu sadržaja posle podatka uz § 12 unosi se sledeći podatak:
„§ 12a ...”.

ili:

1. Pregled sadržaja menja se kako sledi:
- a) Podatak uz § 20 sačinjava se kako sledi:
„§ 20 ...”.
 - b) Podatak uz § 36 sačinjava se kako sledi:
„§ 36 (briše se)”.
 - c) Podaci uz §§ 36a do 40 zamenjuju se sledećim podacima:
„§ 37 ...”.

d) Podatak uz § 43a briše se.

3.11.3 Jezičko prečišćavanje teksta prilikom izmena

- 647 Svaka aktivnost sa izmenama nudi priliku da se određeni matični zakon jezički prečisti. Za tim postoji potreba pre svega u sledećim slučajevima.
- 648 Ako tekst zakona sadrži **muške nazive profesija, službi i funkcija**, kao što su npr. „čovek od poverenja”, „trgovac” ili „službenik”, onda ih treba zameniti nazivima neutralnim u rodu (npr. „osoba od poverenja”) ili ih dopuniti odgovarajućim nazivima (npr. „službenica”). Tom prilikom treba voditi računa o jedinstvenoj upotrebi jezika, kao i o razumljivosti i jasnoći pravnog teksta (st. 110 i dalje).
- 649 **Personalizovani nazivi organa** (npr. „savezni ministar finansija”) često se mogu zameniti neutralnim nazivima (npr. „Savezno ministarstvo finansija”). (st. 383). Ako se neka regulativa posebno odnosi na rukovodeća lica u nekom organu, treba voditi računa da formulacija obezbedi ravnopravnost polova (st. 110 i dalje; vidi npr. § 26 Opšteg zakona o ravnopravnosti).
- 650 **Zastarele nazive za službe, organe, ustanove** itd. treba zameniti aktuelnim nazivima. To naročito važi za postojeće nazive gde reč počinje sa „Rajh-”. Izmene zastarelih naziva su i zbog toga neohpodne, jer one u mnogim slučajevima ne omogućavaju da se vidi koja je služba sada nadležna (vidi član 129 Osnovnog zakona).
- 651 Takve izmene često treba izvršiti u više pojedinačnih odredaba jednog zakona. Ovde se preporučuje upotreba **grupisanih naredaba** o izmenama (st. 624 i dalje).

3.11.4 Ukidanje Berlinskih klauzula zbog zastarelosti

- 652 Berlinske klauzule su kao odredbe o važenju uređivale važenje pravnog propisa za Berlin. One su od 3. oktobra 1990. bespredmetne, nakon što su Saveznici Izjavom od 1. oktobra 1990. svoja prava suspendovali u odnosu na Berlin dana 3. oktobra 1990, a istovremeno je na snagu stupio Šesti prelazni zakon od 25. septembra 1990. (BGBl. I str. 2106). Kada bi berlinska klauzula u matičnom zakonu još postojala, nju bi prilikom sledeće izmene matičnog zakona trebalo **ukinuti** ili po potrebi **revidirati** ili zameniti.
- 653 Savezni zakoni iz vremena pre uspostavljanja nemačkog jedinstva, koji su važili načelno u Berlinu, mogu da sadrže pojedine odredbe čije je važenje isključeno za Berlin putem tzv. negativnih Berlinskih klauzula. Ako se

matični zakon menja, trebalo bi taj povod iskoristiti i takvu klauzulu proveriti i po potrebi ukinuti.

3.11.5 Izmene u vezi sa Socijalnim zakonikom

- 654 Kod izmena u vezi sa Socijalnim zakonikom treba voditi računa o njegovoj posebnoj strukturi (st. 202).
- 655 Ako treba da se **izmeni** neka knjiga Socijalnog zakonika, sa knjigom se postupa kao sa matičnim zakonom; o osobenostima načina citiranja vidi st. 203.

Primer:

Treća knjiga Socijalnog zakonika – Podsticaj radu – (član 1 Zakona od 24. marta 1997, BGBl. I str. 594, 595), koja je poslednji put izmenjena, menja se kako sledi: ...

- 656 Ako **prelazne odredbe** još postoje u pojedinim okvirnim zakonima (st. 204), onda treba pažljivo postupati, jer takvi ostaci regulative ne predstavljaju sastavni deo određene knjige Socijalnog zakonika. Za izmenu takvih ostataka regulative treba predvideti poseban član u zakonu o izmenama.

Primer:

Član ...

Izmena Zakona o osiguranju u svrhu nege

U članu 45 Zakona o osiguranju u svrhu nege od 26. maja 1994. (BGBl. I str. 1014, 2797), koji je poslednji put izmenjen, reči „...” brišu se.

Članom 1 Zakona o osiguranju u svrhu nege ustanovljena je Jedanaesta knjiga Socijalnog zakonika – Socijalno osiguranje u svrhu nege – ; član 45 sadrži prelaznu odredbu.

- 657 U interesu preglednosti socijalnog prava ove ostatke regulative trebalo bi što više **prečistiti** u okvirnim zakonima, tj. odredbe koje su postale bespredmetne treba ukinuti, a ostale po mogućnosti treba uneti u određenu knjigu Socijalnog zakonika.

3.11.6 Izmene u vezi sa regulativom o Ugovoru o ujedinjenju

- 658 Zakonodavac može da usvoji regulative koje odstupaju od odredaba Ugovora o ujedinjenju i njegovih priloga (st. 209 i dalje). Tekst sâmog Ugovora ne može se izmeniti. Naredbe o izmenama kao što su „Prilog I Poglavlje ... Odeljak III tačka ... Ugovora o ujedinjenju... menjaju se kako sledi:” zbog toga nisu moguće.
- 659 Novo prelazno pravo uslovljeno ujedinjenjem načelno spada u **završne odredbe matičnog zakona**, na čiju se materiju regulativa odnosi.
- 660 Prelazne regulative koje odstupaju od Ugovora o ujedinjenju dolaze pre svega u obzir onda kada se odnose na merila navedena u Prilogu I Odeljak III, njihov sadržaj ili period važenja. Ako izostanu **merila** koja su navedena u Prilogu I Odeljak III uz matični zakon, a zakon sada „neograničeno” važi na području koje je navedeno u članu 3 Ugovora o ujedinjenju, preporučuje se sledeća formulacija:

Merila navedena u Prilogu I Poglavlje ... Stručna oblast ... Odeljak III tačka ... Ugovora o ujedinjenju od 31. avgusta 1990. (BGBl. 1990 II str. 885, ...) više se ne primenjuju.

Pojašnjenje koja merila Ugovora o ujedinjenju više ne treba primenjivati znatno doprinosi **prečišćavanju prava**, a time preglednosti pravnog sistema, jer se u međuvremenu ne može jednostavno utvrditi da li se i, po potrebi, sa kojim merilima danas mora primeniti neki pravni propis Savezne države na području priključenja i da li se (prelazno) još mora uzeti u obzir pravo Demokratske Republike Nemačke.

- 661 Ako merila navedena u Prilogu I Odeljak III uz neki matični zakon treba da se „zamene” drugim regulativama, mora biti jasno koje regulative treba da zamene koja merila. U obzir dolaze npr. sledeće formulacije:

Umesto merila navedenih u Prilogu I Poglavlje ... Stručna oblast ... Odeljak III tačka ... Ugovora o ujedinjenju od 31. avgusta 1990. (BGBl. 1990 II str. 885, ...) važe sledeće odredbe: ...

Odstupajući od roka navedenog u Prilogu I ... treba primeniti odredbe o ... još do dana

3.11.7 Izmena odredaba koje ograničavaju osnovna prava

- 662 Ako se matični zakoni menjaju tako što se unose odredbe koje ograničavaju

osnovna prava, mora se poštovati **zahtev za citiranje iz člana 19 stav 1 rečenica 2 Osnovnog zakona** (st. 427 i dalje). Odgovarajuću napomenu treba uneti neposredno posle ograničavajuće odredbe u matičnom zakonu. Samo izuzetno bi trebalo objediniti pojedinačne ograničavajuće odredbe u završnoj odredbi matičnog zakona. Ako takva odredba već postoji, po pravilu treba i nju izmeniti (st. 431 i dalje).

- 663 Ako se zakon o izmenama odnosi na pojedine odredbe koje već sadrže ograničenja osnovnih prava, onda za poštovanje zahteva za citiranje nije dovoljna napomena koja već postoji u matičnom zakonu. Zbog funkcije upozorenja i predočavanja pravila citiranja, uvek kada se zakonom o izmenama proširuje postojeće ograničenje osnovnog prava, potrebna je **ponovna napomena u zakonu** o ograničenju osnovnog prava. Takva napomena može u tom slučaju da bude sadržana i u završnom članu zakona o izmenama, a da se zbog toga ne ubraja u stanje važećeg saveznog prava koje se mora dokumentovati. Ovakva nova napomena nije potrebna samo kada zakon o izmenama samo ponavlja odredbu koja ograničava osnovno pravo (npr. ponovo sačinjava) ili je menja isključivo na način koji ne dovodi do novog ograničenja osnovnog prava ili do ovlašćenja za to.

3.11.8 Izmena priloga

- 664 Prilog (st. 365 i dalje) sastavni je deo zakona i menja se kao i svaka klasifikaciona jedinica.
- 665 Moguće je da se izmene zakona odnose **samo** na njegove priloge. U tom slučaju se uvodna rečenica i upućivanje na poslednju izmenu formulišu kao kod izmene samo jedne odredbe (st. 629 i dalje).

Primer:

Prilog 1 (Troškovnik) uz Zakon o sudskim troškovima od 5. maja 2004. (BGBl. I str. 718), koji je poslednji put izmenjen, menja se kako sledi: ...

- 666 Ako se u matičnom zakonu ne menja samo prilog, onda se naredba o izmenama koja se odnosi na prilog nalazi na kraju.

Primer:

...

17. (npr. ukidanje Berlinske klauzule)

18. Prilog ... ukida se.

- 667 Ako se prilozi ponovo sačinjavaju, zamenjuju ili dodaju na kraju, onda naredba o izmenama treba **neposredno** da iskaže njihov tekst.

Primer:

18. Prilog ... sačinjava se kako sledi: ...

Međutim, ako je tekst priloga suviše obiman, a njegovo bi iskazivanje na tom mestu učinilo zakon o izmenama nepreglednim, onda se novi tekst priloga može štampati kao prilog uz zakon o izmenama.

Primeri:

18. Prilog ... sadrži tekst koji predstavlja dodatak uz ovaj zakon.

18. Prilozi 1 do 5 iz Dodatka uz ovaj zakon dodaju se na kraju.

Naslov dodatka će tada glasiti npr. „Dodatak uz član ... tačka 18”. Odvojeno od toga sledi sadržaj dodatka bez znaka navoda, dakle kompletan tekst jednog ili više priloga počevši (uvek) sa naslovom.

- 668 Ako se prilog jednog matičnog zakona **menja na pojedinim mestima**, onda treba koristiti uobičajene naredbe o izmenama; pojedina mesta koja se menjaju treba odrediti što je moguće preciznije.

Primer:

18. Prilog ... menja se kako sledi:

a) Deo A ... sačinjava se kako sledi: ...

b) Tačka ... menja se kako sledi:

aa) Na poziciji „Sepiolit” u koloni 1 podatak „E 553” zamenjuje se podatkom „E562”.

...

- 669 Ako se **jedno mesto u tabeli** ili pregledu ponovo sačinjava ili unosi, onda bi postojeće nazive za pojedine kolone sa pripadajućim poljem tabele trebalo navesti u naredbi o izmeni.

Primer:

Član 16 tačka 12 slovo p Zakona od 22. decembra 2006. (BGBl. I str. 3416):

12. Prilog 1 (Troškovnik) menja se kako sledi:

...

p) Broj 2221 sačinjava se kako sledi:

Br.	Obeležje takse	Taksa ili stopa takse prema § 34 GKG
„2221	Godišnja taksa za svaku kalendarsku godinu pri sprovođenju postupka..... Taksa se naplaćuje i za svaku kalendarsku godinu u koju pada dan zaplene i u kojoj se postupak ukida.	0,5 - najmanje 100,00 EUR, u prvoj i kalendarskoj godini uvek najmanje 50,00 EUR”

3.11.9 Izmene uz „lebdeće izmene”

- 670 Ako treba izmeniti neki matični zakon čija je poslednja izmena objavljena, ali još nije stupila na snagu („lebdeća izmena”), potrebna je najveća pažnja. „Lebdeća izmena”, doduše, već postoji, ali izmena matičnog zakona još uvek nije stupila na snagu.
- 671 Kada „lebdeća izmena” stupa na snagu **pre nove izmene**, „lebdeća izmena” određuje tekst na koji se nadovezuje nova izmena (st. 551, 633).
- 672 Ako, nasuprot tome, nova izmena treba da stupi na snagu **pre „lebdeće izmene”**, onda kod „lebdeće izmene” treba proveriti da li je još uvek pravno korektna. Naročito kada se izmene odnose na **ista mesta u tekstu matičnog zakona**, po pravilu postoji opasnost da se „lebdeća izmena” u trenutku njenog stupanja na snagu tako više ne može formulirati, zato što naredbe o izmenama polaze od jednog teksta koji je u međuvremenu prestao da postoji. U takvim slučajevima mora se sprečiti da „lebdeća izmena” u objavljenom tekstu stupi na snagu. Njen sadržaj se još jednom mora formulirati sa novim naredbama o izmenama koje polaze od teksta koji je u međuvremenu izmenjen.
- 673 Ovde može da bude koristan **trostepeni postupak**: Prvo se u jednom članu vrši nova izmena matičnog zakona. U nekom daljem članu ukidaju se naredbe o izmenama objavljenog zakona o izmenama koje se ne bi mogle izvršiti u novom tekstu. Najzad se matični zakon u još jednom članu tako menja da sadržaj „lebdeće izmene” ubuduće može jasno da se unese u tekst.

- 674 **Rokovi stupanja na snagu** trostepene izmene uvek se posebno moraju odrediti. Pri tome nova izmena, ako je potrebno, može da stupi na snagu u nekom trenutku pre trenutka objavljene „lebdeće izmene”. Ukidanje „lebdećih izmena” koje ne bi bile izvršive treba da stupi na snagu što je moguće ranije, tj. dan nakon objavljivanja. Unošenje sadržaja do tada „lebdeće izmene” u novi tekst konačno stupa na snagu u trenutku koji je svojevremeno planiran.
- 675 U prilog trostepenom postupku govori sledeće: Ako zakon o izmenama stupi na snagu, onda se njegove naredbe o izmenama izvršavaju u matičnom zakonu i time postaju bespredmetne. Ovo dejstvo ima za posledicu **da se zakoni o izmenama kada jednom stupe na snagu više ne mogu izmeniti**. Od tog trenutka se samo još matični zakon može izmeniti (u svom izmenjenom tekstu). Prema tome, zakon o izmenama može se izmeniti sve dok i samo ako još nije stupio na snagu. Međutim, kada bi naredbe o izmenama objavljenog zakona o izmenama mogle direktno da se izmene, moglo bi da bude vrlo teško da se utvrdi merodavni tekst matičnog zakona. Prvo bi trebalo uneti aktuelne izmene u matični zakon, zatim izvršiti neophodne izmene u zakonu koji sadrži „lebdeće izmene”, da bi se te izmenjene izmene unele u tekst matičnog zakona; izmena matičnog zakona bi se u takvom slučaju teško mogla formulirati (vidi st. 192). Nasuprot tome, preporučena trostepena tehnika u nekom zakonodavnom aktu čini vrlo jasnim koji se tekst matičnog zakona stvara u kom trenutku.

3.11.10 Istovremene izmene

- 676 Ako se matični zakon menja u istovremenim zakonodavnim postupcima, mora da bude jasno koje izmene u kojem trenutku određuju važeći tekst. Kod nacrt se preporučuje da se na pogodan način zabeleži od kojeg teksta nacrt polazi; vidi uz to st. 551. Tok oba zakonodavna postupka treba tačno posmatrati da bi se nacrt po potrebi putem pomoći prilikom formulisanja (podnošenjem odgovarajućih amandmana na predlog zakona, prim. red.) usaglasio sa izmenjenim redosledom kod stupanja na snagu izmena. Ponekad je dovoljno da se utiče na redosled objavljivanja oba zakona o izmenama.
- 677 Ako izmene istog matičnog zakona iz različitih zakonodavnih postupaka **treba da stupe na snagu istog dana**, mora da bude jasno po kom se redosledu naredbe o izmenama moraju izvršiti. Različite izmene koje se odnose na ista mesta u tekstu matičnog zakona inače se unose u tekst prema redosledu svojih proglašenja i objavljivanja.

3.11.11 Izmena pravila o periodu važenja

- 678 Preporučuje se najveća pažnja kod izmena pravila o periodu važenja. Izmena odredbe o stupanju na snagu inače može da dođe u obzir **samo** kada je za stupanje na snagu nekog zakona određeno **vreme uvođenja**, dakle kada između objavljivanja i stupanja na snagu postoji duži vremenski period. Ako rok stupanja na snagu treba da se izmeni, treba da bude sigurno da će se odgovarajući zakon o izmenama objaviti i stupiti na snagu pre roka stupanja na snagu koji se menja. U suprotnom bi izmena došla prekasno: Matični zakon koji je stupio na snagu morao bi da se ukine, izmene koje su stupile na snagu izvršile bi se u matičnom zakonu, tako bi samo još on mogao da se izmeni. Ako bi morale da se prevaziđu već nastale pravne posledice, zakonodavac bi to morao izričito da uredi (o problematici retroaktivnog dejstva st. 465 i dalje).
- 679 Ako je matični zakon vremenski ograničen (st. 469 i dalje), izmena može da se odnosi na odlaganje kraja važenja ili da se vremensko određivanje uopšte izostavi. Naredba o izmenama se u takvim slučajevima odnosi na to da se datum stavljanja van snage zameni novim datumom ili da se ukine odredba o stavljanju van snage. U svakom slučaju mora se obezbediti da se odgovarajući zakon o izmenama objavi i stupi na snagu pre datuma stavljanja van snage koji je naveden u zakonu. Ako se to propusti, zakon se stavlja van snage i morao bi ponovo da se donese.

3.11.12 Vremensko ograničenje izmena

- 680 U određenim slučajevima uzima se u obzir vremensko ograničenje izmena putem **odredaba o stavljanju van snage** u matičnom zakonu. Ono pretpostavlja da je tekst matičnog zakona i nakon stavljanja van snage izmene nedvosmislen, jasan i bez praznina. To je npr. slučaj kada se jedna po sadržaju **samostalna klasifikaciona jedinica unosi** ili **dodaje na kraju** i kada ta klasifikaciona jedinica bez posledica na preostali tekst može da se izostavi. U takvom slučaju prvo se naredbom o izmenama nalaže unošenje ili dodavanje na kraju klasifikacione jedinice za matični zakon. U regulativi o periodu važenja matičnog zakona se tada ta klasifikaciona jedinica stavlja van snage u željenom trenutku; u tu se svrhu može zameniti npr. njegova po potrebi već izvršena odredba o stupanju na snagu. Prednost toga je da se iz samog matičnog zakona može videti kada određene regulative treba da važe samo u jednom određenom vremenskom periodu.

Primer:

Član ...
Izmena ... (Zakona)
... (Zakon) od dana ... (BGBl. ...), koji je poslednji put izmenjen članom ... Zakona od ... (BGBl. ...), menja se kako sledi:

1. U § ... dodaje se na kraju sledeći stav ...:

...

8. § ... sačinjava se kako sledi:

„§ ...
Vremensko ograničenje
§ ... stav ... stavlja se van snage dana”

Pravnotehnički je takođe moguće da se stavljanje van snage unetih ili na kraju dodatih klasifikacionih jedinica naredi u odredbama zakona o izmenama o periodu važenja. Međutim, takvo vremensko ograničenje se lako može prevideti. U svakom slučaju se stavljanje van snage mora odnositi na klasifikacionu jedinicu matičnog zakona koja je uneta ili na kraju dodata, a ne na naredbu o izmenama.

Primer

Član ...
Stupanje na snagu, stavljanje van snage
Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja. § ... stav ... (Zakona) od ... (BGBl. ...), koji je poslednji put izmenjen članom ... ovog zakona, stavlja se van snage dana

681 Ako jednu takvu samostalnu klasifikacionu jedinicu treba **uneti sa vremenskim ograničenjem**, preporučuje se da se postojeća **numeracija** ne menja, već da se koristi **dodavanje slova** (st. 593). Ukoliko unošenjem ipak treba prenumerisati klasifikacione jedinice koje slede, dovoljno je da se uneta klasifikaciona jedinica po isteku vremenskog ograničenja stavi van snage. Ako usled ukidanja klasifikacione jedinice sa numeracijom (npr. jednog paragrafa) nastane praznina u matičnom zakonu, nju treba označiti kod ponovnog objavljivanja sa „(brisano)” (st. 583).

682 **Druge izmene** najbolje mogu da se vremenski ograniče tako što će zakon o izmenama prevideti **višestruku** izmenu matičnog zakona (st. 541, 632 i dalje). Ako npr. izmena treba da se ograniči samo u pogledu pojedinih reči ili podataka, onda prvo treba formulisati naredbu o izmenama koja će dovesti do teksta za koji treba da važi vremenski period ograničenja, a zatim još jednu naredbu koja će, polazeći od važećeg vremenski ograničenog teksta, dovesti do prvobitnog teksta. Ni u kom slučaju nije moguće da se sâma

naredba o izmenama vremenski ograniči kako bi se time opet oživeo prvobitan tekst.

- 683 **Umesto vremenski ograničenih izmena** željena svrha se isto tako može postići regulativom o primeni i prelaznom regulativom u matičnom zakonu (st. 412 i dalje, 684 i dalje). Na taj način se za određeni period za određena činjenična stanja može usvojiti odstupajuća regulativa. Jedna takva odredba sama po sebi postaje bespredmetna kada se ispuni njena svrha. Ona se može kasnije ukinuti, kao i uneta ili na kraju dodata regulativa (st. 680), radi pravnog prečišćavanja teksta.

3.12 Prelazne odredbe

- 684 Kod izmene važećeg prava često nije moguć neosetan prelaz sa starog na novo pravno stanje, jer se iz ustavnih ili ostalih razloga moraju uzeti u obzir postojeći pravni odnosi. Ovde je potrebna **prelazna regulativa**, u kojoj će se utvrditi kako treba postupati sa postojećim pravnim odnosima. Bez prelazne regulative ne bi bilo dozvoljeno da se sa činjeničnim stanjima koja još nisu okončana i dalje postupa po do tada važećim, ali u međuvremenu ukinutim ili izmenjenim propisima. Prelazne regulative omogućavaju jasnoću i u onim slučajevima u kojima je u pogledu određenih činjeničnih stanja sporno da li treba primeniti staro ili novo pravo (uz prelazne odredbe st. 412 i dalje).
- 685 Prelazne regulative su po strukturi izjednačene sa odredbama matičnog zakona, jer menjaju primenljivost novog prava. Zbog toga se **unose u određeni matični zakon**. Tako oni na koje se regulativa odnosi mogu da pronađu nove ili izmenjene odredbe i pripadajuće prelazne regulative u istom zakonu. Ako uz matični zakon postoji uvodni zakon, onda se on može koristiti kao mesto za prelaznu regulativu (st. 759).
- 686 Ako zakon o izmenama sadrži sopstveni član sa prelaznim pravom, onda bi to dovelo do neželjenog mešanja delova jezičkih izmena i jezičke regulative (st. 499). Zakon o izmenama se ne bi zadržao na tome da izmeni postojeće matično pravo, već bi sâm postao jedna vrsta „posebnog matičnog zakona”, čiji se period važenja često teško može odrediti. Zbog ove prelazne odredbe zakon o izmenama u Registru propisa A (st. 26) trebalo bi voditi pod njegovim nazivom sa sopstvenim brojem podele u popisu saveznog prava. Takvi **ostaci regulative** nepotrebno povećavaju broj važećih matičnih zakona i znatno otežavaju pregled u Registru propisa (st. 493). Zbog toga ih treba izbegavati.
- 687 Ako još postoje zakoni o izmenama sa prelaznim regulativama, onda bi te

ostatke regulative trebalo ukloniti, tako što će se ukinuti ili – ukoliko još postoje slučajevi u kojima se primenjuju – preneti u završne odredbe odgovarajućeg matičnog zakona. Ovo predstavlja važan doprinos **ukidanju zastarelih zakona**.

- 688 Prelazne regulative po pravilu se nalaze u završnim odredbama matičnog zakona. One se tamo mogu grupisati u jednu odredbu ili u zavisnosti od razloga pravne izmene objediniti u nekoliko paragrafa. U pojedinačnom slučaju svrsishodno može da bude i neko drugo mesto u tekstu.
- 689 U prelaznim odredbama često je merodavan dan izmene. On se ne sme opisati formulacijom „Stupanje na snagu tog zakona”, jer bi se time mislilo na matični zakon. Stoga bi trebalo koristiti konkretan datum ili – ukoliko on još nije utvrđen – naredbu o datiranju (npr. (uneti: datum stupanja na snagu posle člana ... tog zakona)); takođe se može formulirati „Stupanje na snagu Zakona od ... (uneti: datum proglašenja i referencu zakona)”, tj. pojedinačne novele. Ukoliko se u prelaznoj regulativi treba pozvati na do tada važeće pravo, mora se uputiti na „do dana ... važeće pravo” ili na „ovaj zakon u važećem tekstu do dana ...”.

3.13 Izmene pravnih uređaba od strane zakonodavca⁵⁴

- 690 Kada zakonodavac želi da izmeni **složene norme**, u kojima se prepliče pravo zakona i pravo uređaba, onda on sme, putem zakona, da pravo uređbe usaglasi kada su **ispunjeni sledeći uslovi**:
- ◆ Izmenu pravne uređbe zakonodavac mora da izvrši u okviru zakonske izmene u određenoj oblasti.
 - ◆ Da bi doneo zakon o izmenama, zakonodavac mora da primeni **pravila Osnovnog zakona o zakonodavstvu** (član 76 i dalje Osnovnog zakona); pitanje da li zakon o izmenama zahteva saglasnost određuje se prema pravilima koja važe za zakone, a ne prema članu 80 stav 2 Osnovnog zakona (koji se odnosi na pravne uređbe, prim. red.).
 - ◆ Kada menja pravnu uređbu, zakonodavac mora **da poštuje zakonski osnov kojim se daje ovlašćenje** (član 80 stav 1 rečenica 1 Osnovnog zakona).
- 691 Iz toga proizlazi da se izmene pravnih uređaba u zakonima, prilikom izrade

⁵⁴ O pojedinostima videti Zajednički cirkularni dopis Saveznog ministarstva unutrašnjih poslova i Saveznog ministarstva pravde od 21. marta 2006. povodom odluka Saveznog ustavnog suda od 13. i 27. septembra 2005. (2 BvF 2/03 i 2 BvL 11/02)

predloga, moraju ograničiti na **obim zakonskih izmena u pozitivnom pravu**. Izmena uredbe od strane zakonodavca, nezavisno od odgovarajućih zakonodavnih aktivnosti, nije dozvoljena.

- 692 U vezi sa zakonskim **osnovom kojim se daje ovlašćenje**, koji se mora poštovati, moguće je da zakonodavac zakonom o izmenama u okviru zakonskog osnova kojim se daje ovlašćenje izmeni pravnu uredbu koju je zakonom već izmenio.
- 693 **Donošenje pravnih uredaba u celini** u okviru jednog zakonskog akta nije dozvoljeno. Za to su uvek ovlašćeni nadležni donosioci uredaba. U pogledu potrebnog istovremenog važenja izmenjenog pozitivnog prava i nove pravne uredbe koja se na njega odnosi ukazuje se na mogućnost navedenu u st. 460.
- 694 **Pravila citiranja** prema članu 80 stav 1 rečenica 3 Osnovnog zakona vezuju se samo za ovlašćenog donosioca uredbe. Kada zakonodavac sâm menja uredbu, ispred zakonskih izmena ne stavlja se uvodna formula.
- 695 Ako je zakonodavac izmenio postojeću pravnu uredbu, onda se regulativa koja je iz toga nastala radi jasnoće smatra pravnom uredbom. Takozvane **klauzule uredbe**, kojima se ustanovljava novo pravo izmenjene uredbe, koje su ranije bile uobičajene u završnim odredbama zakona o izmenama i kojima zakonodavac izmenjene delove uredbe definiše ne kao zakonsku materiju, već kao materiju uredbe – **više nisu neophodne**.

3.14 Dozvola za objavljivanje

- 696 Ako je neki zakon izmenjen više puta ili u većem obimu, onda se u završnim odredbama zakona o izmenama može predvideti da nadležno savezno ministarstvo u Saveznom službenom listu objavi izmenjeni zakon u revidiranom tekstu (dozvola za objavljivanje).
- 697 Tekst zakona koji je objavljen u Saveznom službenom listu sadrži zvanični tekst, koji je merodavan za naredne zakone o izmenama (st. 175). Zbog ovog **merodavnog dejstva** objavljivanja nadležno ministarstvo mora da ima posebnu dozvolu zakonodavca. Ona mu daje ovlašćenje da važeći tekst matičnog zakona utvrdi na dan koji je merodavan i da ga objavi u Saveznom službenom listu.
- 698 Dozvola za objavljivanje ne ustanovljava nikakvo zakonodavno ovlašćenje; njeno izvršenje ne utiče na pravni položaj subjekata; ona u interesu pravne sigurnosti dozvoljava isključivo **deklarativno utvrđivanje teksta zakona** na određeni merodavni dan.
- 699 Dozvola za objavljivanje po pravilu se nalazi u posebnom članu ispred odredbe zakona o izmenama o stupanju na snagu pod **nazivom „Dozvola za objavljivanje”**. U standardnoj formulaciji ona sadrži sledeće podatke:

- ◆ savezno ministarstvo nadležno za objavljivanje,
- ◆ naziv za citiranje zakona koji se objavljuje,
- ◆ merodavni dan koji je određen ili će se odrediti.

700 Kao **merodavni dan** u dozvoli za objavljivanje može se utvrditi **određeni datum**.

Primer:

Član 2 Prvog zakona o izmeni Zakona o rezervama za zbrinjavanje od 21. decembra 2006. (BGBl. I str. 3288):

Savezno ministarstvo unutrašnjih poslova može u Saveznom službenom listu da objavi Zakon o rezervama za zbrinjavanje u tekstu koji važi od 1. januara 2007.

701 Merodavni dan u dozvoli za objavljivanje često se **vezuje za stupanje na snagu** zakona koji sadrži dozvolu za objavljivanje.

Primer:

Član 2 Prvog zakona o izmeni Zakona o zaštiti životinja od 18. decembra 2007. (BGBl. I str. 3001):

Savezno ministarstvo za ishranu, poljoprivredu i zaštitu potrošača može u Saveznom službenom listu da objavi Zakon o zaštiti životinja u tekstu koji važi od dana stupanja na snagu Zakona.

702 Ako je za zakon o izmenama predviđeno **odvojeno stupanje na snagu** (st. 455 i dalje), mora se razjasniti na koje se trenutke različitog stupanja na snagu zakona treba nadovezati. Stoga se u slučajevima odvojenog stupanja na snagu preporučuje da se merodavni dan dozvole za objavljivanje odredi konkretnim datumom ili naredbom o datiranju (st. 448).

Primer:

Član 2

Dozvola za objavljivanje

Savezno ministarstvo ... može u Saveznom službenom listu da objavi... (Zakon) u tekstu koji važi od ... (**uneti: datum stupanja na snagu prema članu 4 stav 2**).

703 **Merodavni dan** treba utvrditi tako da se, po mogućnosti, mogu uzeti u obzir sve aktuelne izmene matičnog zakona u fazama razmatranja ili objavljivanja. Objavljivanje nema smisla kada je već poznato da će se zakon neposredno posle toga opet izmeniti (st. 862).

704 **Dodatna ovlašćenja** u dozvoli za objavljivanje, kao što je ispravljanje očigledne netačnosti, uklanjanje neusaglašenosti u tekstu, ponovna numeracija teksta ili stvaranje novog naslova, **formalno-pravno nisu poželjna** (loši primeri: § 33 stav 2 tačka 2 Zakona o porezu na dobit preduzeća; § 51 stav 4 tačka 2 Zakona o porezu na prihode).

- 705 Nadležno savezno ministarstvo svakako je ovlašćeno da prilikom objavljivanja prečisti štamparske greške i druge **očigledne netačnosti**. Tom prilikom treba, doduše, poštovati postupak prema § 61 GGO; međutim, ne treba objaviti posebnu ispravku.
- 706 Svi drugi dodaci mogu da stvore **znatne probleme**. I sama promena naslova, redosleda odredaba ili interpunkcije može da dovede do pogrešnog utvrđivanja pravno bitnog sadržaja zakona. Ukoliko zakonodavac smatra da su svrsishodni ili neophodni novi naslov, drugačija numeracija ili čak promena rasporeda teksta, on to ne sme da prepusti nadležnom saveznom ministarstvu, već to mora da uredi sâm.
- 707 U vezi sa stupanjem na snagu dozvole za objavljivanje vidi st. 714.

3.15 Stupanje na snagu pojedinačne novele

- 708 I u pojedinačnoj noveli datum stupanja na snagu treba **odrediti izričito i precizno** (vidi član 82 stav 2 Osnovnog zakona). Ono što treba imati u vidu kod regulative o stupanju na snagu već je rečeno u vezi sa donošenjem matičnih zakona (st. 438 i dalje); isto važi i za pojedinačne novele ukoliko se u daljem tekstu ne ukaže na neke osobenosti.
- 709 **Mesto** regulative o stupanju na snagu jeste poslednji član pojedinačne novele.
- 710 Formulacija „**Ovaj zakon stupa na snagu dana ...**” koristi se i kod pojedinačne novele. Pod tim se podrazumeva početak spoljašnjeg dejstva ili važenja. To znači da pojedine naredbe o izmenama postaju važeće, da se izvršavaju u matičnom pravu i time postaju bespredmetne. Matični zakon od tog trenutka dobija svoj novi izmenjeni tekst.
- 711 Naredbe o izmenama se uvek odnose na tačno određeni tekst zakona. Ako se predvidi da stupanje na snagu izmena bude suviše daleko u budućnosti, povećava se rizik da se tekst koji se ima u vidu u međuvremenu izmeni. Objavljene izmene koje još uvek nisu stupile na snagu (tzv. „lebdeće izmene”) mogle bi da dovedu do neusaglašenog teksta ili ne bi mogle više da budu izvršive (st. 670 i dalje). Iz tog razloga izmene **ne bi trebalo** da stupaju na snagu **sa predugim vremenom uvođenja**.
- 712 Ako se „lebdeće izmene” zakonom o izmenama moraju izmeniti ili ukinuti, na primer zato što su u celini ili delimično prevaziđene, onda se mora obezbediti da novi zakon o izmenama stupi na snagu **pre** zakona o izmenama koji sadrži „lebdeće izmene” (o pojedinostima vidi st. 670 i dalje).
- 713 Ako pojedine izmene treba da stupe na snagu u različitim trenucima (**odvojeno stupanje na snagu**), onda se formulisanje regulative o periodu važenja zasniva na strukturi zakona o izmenama. Ako se izmene koje treba da stupe na snagu u istom trenutku grupišu **uvek u jednom članu** (st. 540 i

dalje), onda regulativa o stupanju na snagu time postaje preglednija.

Primer:

Član ...

Stupanje na snagu

- (1) Ovaj zakon stupa na snagu, osim stava 2, dan nakon objavljivanja.
- (2) Član 2 stupa na snagu dana ... (uneti: datum prvog dana četvrtog kalendarskog meseca od dana objavljivanja).

Ako su izmene koje treba da stupe na snagu u različitim trenucima grupisane **samo u jednom članu**, onda se stupanje na snagu mora nadovezati na naredbu o izmenama, tj. mora se pozvati na odgovarajuću tačku, po potrebi slovo ili udvojeno slovo. Ponekad je neophodno i da se navede izmenjena klasifikaciona jedinica matičnog zakona. Treba voditi računa da u svakom određenom trenutku stupanja na snagu uvek nastane jasan tekst matičnog zakona.

Primer:

Član ...

Stupanje na snagu

- (1) Ovaj zakon, osim stava 2 i 3, stupa na snagu dan nakon objavljivanja.
- (2) Član 2 tačka 2 do 4 slovo a stupa na snagu dana 1. januara 2010, istovremeno stupa na snagu i tačka 6 § 13 ... (Zakona).
- (3) Član 3 stav 5, 7 do 10 tačka 1 slovo a, tačka 3 slovo c i d stupa na snagu dana 10. aprila 2014.

- 714 Član sa **dozvolom za objavljivanje** koji je sadržan u pojedinačnoj noveli (st. 696 i dalje) nezavisan je od odredaba o stupanju na snagu i zbog toga se tamo ne mora posebno pomenuti. Ova dozvola se odnosi samo na navedeno savezno ministarstvo i postaje već u trenutku objavljivanja važeća.

3.16 Završna formula

- 715 I pojedinačna novela mora da ima završnu formulu. Ona ima istu funkciju kao i završna formula kod prvobitne regulative, pa zbog toga dolaze u obzir iste završne formule (st. 483 i dalje). Završna formula, doduše, mora da bude **pažljivo usaglašena sa sadržajem pojedinačne novele**. Ona se ni u kom slučaju ne sme bez provere preuzeti iz matičnog zakona ili iz ranije pojedinačne novele. Pojedinačna novela može da bude npr. zakon koji ne zahteva saglasnost Bundesrata, iako su matični zakon ili ranija pojedinačna novela bili zakon koji zahteva saglasnost, ili obrnuto.
- 716 Završna formula nema snagu zakona. Savezni predsednik ili savezna predsednica preuzimaju odgovornost za završnu formulu (član 82 stav 1 rečenica 1 Osnovnog zakona).

369	<p>Savezni službeni list godina 2007. Deo I br. 11, izdat u Bonu dana 30. marta 2007.</p> <p>Zakon o zaštiti socijalno ugroženog dužnika od plenidbe dopunskog privatnog osiguranja</p> <p style="text-align: center;">Od 26. marta 2007.</p> <p>Bundestag je usvojio sledeći zakon:</p> <p style="text-align: center;">Član 1 Izmena Zakona o parničnom postupku</p> <p>Zakon o parničnom postupku, objavljen 5. decembra 2005. (BGBl. I str. 3202; 2006 I str. 431), koji je poslednji put izmenjen članom 4 Zakona od 26. marta 2007. (BGBl. I str. 358), menja se kako sledi:</p> <p>1. U Pregled sadržaja posle podatka uz § 851b unose se sledeći podaci: „§ 851c Zaštita od plenidbe starosnih penzija § 851d Zaštita od plenidbe za imovinu iz dopunskog privatnog osiguranja za koje važe poreske olakšice”. 2. ...</p> <p style="text-align: center;">Član 2 Izmena Zakona o stečaju</p> <p>U § 36 stav 1 rečenica 2 Zakona o stečaju od 5. oktobra 1994. (BGBl. I str. 2866), koji je poslednji put izmenjen članom 13 Zakona od 22. decembra 2006. (BGBl. I str. 3416), posle podatka „850i” unose se zapeta i podatak „851c i 851d”.</p> <p style="text-align: center;">Član 3 Izmena Zakona o ugovoru o osiguranju</p> <p>Zakon o ugovoru o osiguranju, u prečišćenom tekstu objavljenom u Saveznom službenom listu Deo III, broj podele 7632-1, koji je poslednji put izmenjen članom 2 Zakona od 19. decembra 2006. (BGBl. I str. 3232), menja se kako sledi: 1. U § 165 stav 3 dodaje se sledeća rečenica: ... Član 4 Stupanje na snagu</p> <p>Ovaj zakon stupa na snagu dan nakon objavljivanja. ----- Ustavna prava Bundesrata očuvana su. Gornji zakon je ovim proglašen. Nalaže se njegovo objavljivanje u Saveznom službenom listu.</p> <p>Berlin, dana 26. marta 2007.</p> <p style="text-align: center;">Predsednik Savezne države Horst Köhler</p> <p style="text-align: center;">Savezna kancelarka Dr Angela Merkel</p> <p style="text-align: center;">Savezni ministar finansija Peer Steinbrück</p>	<p>Datum objavljivanja</p> <p>Naslov = naziv</p> <p>Datum proglašenja</p> <p>Uvodna formula</p> <p>Uvodna rečenica</p> <p>Naredba o izmeni</p> <p>Izmena jedne odredbe (objedinjeni uvodna rečenica i naredba o izmeni)</p> <p>Naziv člana</p> <p>Pravilo o periodu važenja (ovde: stupanje na snagu)</p> <p>Završna formula</p> <p>Datum proglašenja</p> <p>Potpisnici</p>
-----	--	---

(Gorenavedeni originalni primer prilagođen je pravilima iz Priručnika.)

4 Okvirni zakon

4.1 Karakteristike okvirnog zakona

- 717 Okvirni zakon predstavlja mogućnost formulisanja kojom se u **jednom zakonodavnom aktu** može menjati, ponovo sačiniti ili ukinuti više zakona. Pri tome, pojedini delovi okvirnog zakona moraju da budu **stvarno povezani**.
- 718 Okvirni zakoni se često nazivaju i zakoni sa podelom na članove, što je, međutim, neprecizno kada imamo u vidu da su i pojedinačne novele, zakoni o ratifikaciji i uvodni zakoni takođe podeljeni na članove.
- 719 Forma okvirnog zakona mora naročito da se izabere onda kada je **više matičnih zakona** obuhvaćeno sadržajno povezanim **glavnim izmenama**, pa zbog toga forma pojedinačne novele sa pratećim izmenama ne dolazi u obzir (st. 517 i dalje).
- 720 Okvirni zakon u sebi može da spoji **sve osnovne forme zakona**. On pod jednim naslovom u pojedinim članovima između ostalog može da
- ◆ novelira nekoiko, ponekad i veći broj matičnih zakona,
 - ◆ zameni matične zakone, a da druge istovremeno novelira ili
 - ◆ da prve regulative poveže zajedno sa izmenama ili zamenama matičnih zakona.
- 721 Pored toga, okvirni zakon sadrži **prateće izmene** u drugim zakonima ili pravnim uredbama ako je to neophodno da bi se očuvala usaglašenost ostalog prava sa regulativama koje su u okvirnom zakonu izmenjene ili ponovo sačinjene.
- 722 Okvirni zakon sadrži samo **jednu uvodnu i jednu završnu formulu**, kao i **jednu odredbu o stupanju na snagu**.
- 723 Preporuke za matične zakone, zakone o zamenama zakona i pojedinačne novele uglavnom se mogu odnositi i na okvirne zakone. Zbog toga se u daljem tekstu ističu samo osobenosti.

4.2 Naslov okvirnog zakona

- 724 Okvirni zakon mora da ima **naziv**. On spada u zvanični tekst zakona. Za razliku od prve regulative, ovde u **prvom planu nije mogućnost citiranja**. Zakon o izmenama se po pravilu ne citira u celini (st. 520). Zbog toga okvirni zakoni po pravilu **ne moraju da imaju skraćeni naziv**.
- 725 Naziv se stvara kao i kod matičnog zakona (st. 324 i dalje). Kod **navođenja predmeta uređivanja** (st. 328) ne treba samo redom navesti nazive za citiranje zakona koji se menjaju. Štaviše, potrebno je pronaći uopšteni naziv,

koji će pružiti informacije o tome šta povezuje sadržinu pojedinih članova. Često je dovoljno samo nekoliko reči da bi se opisao predmet regulative i svrha namere.

Primeri:

Zakon o novoj regulativi savetodavnog prava
 Zakon o unošenju direktiva Evropske unije o pravu na boravak i azil
 Zakon o izmeni propisa o upravljanju motornim vozilima i putarini na auto-putu

726 **Prateće izmene** se u nazivu ne uzimaju u obzir.

727 **Godina** u načelu ne spada u naziv okvirnog zakona. Samo se kod okvirnih zakona koji se ponavljaju godina proglašenja, kao karakteristika za razlikovanje, može uneti u naslov. Na ovaj način se – inače isti – naziv ubuduće može ponovo koristiti.

Primeri:

Zakon o godišnjem porezu 2007
 Zakon o godišnjem porezu 2008

728 **Broj napisan slovima** – za razliku od pojedinačne novele (st. 522) – u načelu ne spada u naziv okvirnog zakona. Naziv sme da započne brojem napisanim slovima samo kada to služi za razlikovanje okvirnih zakona iste vrste.

Primeri:

Drugi zakon o modernizaciji prava
 Drugi zakon o prečišćavanju saveznog prava u oblasti nadležnosti Saveznog ministarstva unutrašnjih poslova

729 Ako je, izuzetno, predviđena zvanična **skraćenica** za okvirni zakon, onda ona treba da se utvrdi u saglasnosti sa Saveznom službom pravde, koja je nadležna za dokumentovanje saveznog prava (st. 31).

4.3 Uvodna formula okvirnog zakona

730 Predlogu okvirnog zakona prethodi uvodna formula. Ono što je po pitanju **uvodne formule** rečeno kod matičnih zakona važi i ovde (st. 350 do 357).

731 Uvodna formula se odnosi na **okvirni zakon kao celinu**. Ako samo jedan član sadrži odredbu koja zahteva saglasnost Bundesrata ili kvalifikovanu većinu, onda ceo zakon zahteva saglasnost ili kvalifikovanu većinu. Stoga bi trebalo proveriti da li se izmene koje će proizvesti takvo dejstvo mogu realizovati posebno ili uz drugu zakonodavnu aktivnost koja svakako zahteva saglasnost ili kvalifikovanu većinu.

4.4 Struktura okvirnog zakona

- 732 Okvirni zakon se deli na **članove**, koji se kontinuirano numerišu. Kod numerisanja članova treba koristiti arapske brojeve (npr. Član 3; a ne: Član III).
- 733 U okvirnom zakonu u načelu treba obrazovati po **jedan poseban član za svaki matični zakon**, svejedno da li se matični zakon menja samo u jednoj odredbi, da li se zamenjuje ili prvi put donosi. Samo prateće izmene koje postanu neophodne mogu se grupisati u jedan član.
- 734 Redosled članova okvirnog zakona treba da se zasniva na **redosledu** brojeva podele u Registru propisa A (st. 26). Drugačiji redosled dolazi u obzir kada pojedini delovi okvirnog zakona imaju naročit značaj.
- 735 Ispred obimnih okvirnih zakona može se staviti **pregled sadržaja**. On služi isključivo radi preglednosti, a inače nema pravnog značaja.

4.5 Naziv i struktura člana

- 736 Svaki član okvirnog zakona mora da dobije naziv.
- 737 Ako član sadrži **kompletan matični zakon** (prva regulativa ili zakon o zameni), onda je **naslov** matičnog zakona istovremeno i naziv člana. Ostala **struktura** člana odgovara strukturi matičnog zakona (st. 361 i dalje), međutim bez sopstvene uvodne formule, sopstvenog datuma proglašenja, sopstvene odredbe o stupanju na snagu ili sopstvene završne formule (st. 722).
- 738 **Naziv člana kojim se menja zakon** sadrži reč „izmena”, kojom se definiše svrha člana, a zatim naziv za citiranje zakona koji se menja (u genitivu).

Primer:

Član 1
Izmena Zakona o lekovima

- 739 Jedan takav član, koji sadrži glavne izmene matičnog zakona, **ima strukturu kao član 1 pojedinačne novele** (st. 544 i dalje, 552 i dalje).
- 740 **Naziv člana koji sadrži prateće izmene** koje se odnose na različite zakone ili pravne uredbe mora da ukaže na to da se radi o usaglašavanju sa promenama u pravnom sistemu.

Primeri:

Prateće izmene

Izmene drugih pravnih propisa

Izmene ostalih zakona o socijalnom pravu i pravu na činidbu

- 741 Član koji sadrži **prateće izmene deli se na stavove**, koji pravne propise koji se menjaju navode prema redosledu brojeva podele u Registru propisa A. Važe iste preporuke kao i kod pojedinačne novele (st. 636 i dalje).
- 742 U pojedinačnom slučaju se za **prateće izmene** može predvideti i **više članova**. To je npr. korisno kada pojedine prateće izmene treba da stupe na snagu u različitim trenucima.
- 743 Pre svega kod planiranih obimnih izmena treba pažljivo proveriti da li se **moraju ukinuti propisi** koji su do tada važili. Ne sme se pouzdati u pravilo da se raniji pravni propisi derogiraju kasnijim. Često se raniji i kasniji pravni propisi samo delimično preklapaju. Pri tome treba imati u vidu da kasniji opšti propis ne derogira raniji posebni propis i da je često teško odrediti da li je jedna odredba u odnosu na drugu opšta ili posebna.
- 744 Ako treba da **se brišu samo pojedine klasifikacione jedinice** nekog matičnog zakona ili matične uredbe – npr. samo pojedini paragrafi – onda se one u načelu ukidaju na mestu predviđenom za glavne izmene ili prateće izmene, uz odgovarajuću naredbu o izmeni (st. 575 i dalje).
- 745 Ako se, nasuprot tome, brišu celi **zakoni** ili pravne uredbe, na primer zato što okvirni zakon sadrži zakon o zameni, onda se ukidanje može izvršiti naredbom u **završnom članu** okvirnog zakona. Član će dobiti npr. naziv „Ukidanje dosadašnjeg prava”. Kao alternativno mesto dolazi u obzir poslednji član okvirnog zakona pod nazivom „Stupanje na snagu, stavljanje van snage” (st. 576, 754).
- 746 **Ukidanje** matičnog zakona može da se odloži i za **kasniji** trenutak; u odredbi o stupanju na snagu tada treba odrediti od kada ukidanje treba da važi. To je jednako naknadnom vremenskom ograničenju matičnog zakona. Ako ukidanje treba da počne da važi tek mnogo kasnije, na primer godinu dana od objavljivanja, preporučuje se da se kraj važenja matičnog zakona unese u njegove završne odredbe (st. 476). Time onaj ko pravo primenjuje dobija već iz matičnog zakona važnu informaciju o prestanku važenja. Odgovarajuće važi za ukidanje pravnih uredaba.

4.6 Prelazne odredbe

- 747 Prelazne regulative ne smeju da se grupišu u završnim članovima okvirnog zakona. Njima je mesto u **određenom matičnom zakonu** čije je donošenje ili izmena postalo neophodno zbog tih konkretnih prelaznih regulativa (st. 684 i dalje). I druge regulative (npr. ovlašćenja za donošenje uredaba) koje imaju normativni značaj spadaju u određeni odgovarajući matični zakon. Tako oni koji pravo primenjuju u određenom matičnom zakonu mogu da pronađu sve regulative koje su merodavne za neko činjenično stanje. Pored toga se izbegavaju **ostaci regulative**.

- 748 **Za formulisanje** prelaznih regulativa u određenim matičnim zakonima važe preporuke iz st. 412 i dalje i 684 i dalje.

4.7 Pravila o periodu važenja

- 749 I u okvirnom zakonu treba izričito i precizno da je određen **dan stupanja na snagu**. Za okvirni zakon važe preporuke o stupanju na snagu matičnih zakona (st. 438 i dalje) i pojedinačnih novela (st. 708 i dalje).

- 750 Mesto regulative o stupanju na snagu **isključivo** je **poslednji član** okvirnog zakona. Pojedini članovi okvirnog zakona sa kompletnim matičnim zakonima (prva regulativa ili zamene) ne smeju da sadrže posebne odredbe o stupanju na snagu (st. 737, 722).

- 751 **Naziv** poslednjeg člana uvek glasi „Stupanje na snagu”.

- 752 Kod okvirnih zakona često dolazi u obzir **odvojeno stupanje na snagu** (st. 455 i dalje, 713). Prilikom formulisanja odredaba o stupanju na snagu treba obratiti pažnju na preglednost, kao i na tačan naziv onog dela propisa koji u određenom trenutku treba da stupi na snagu. U okviru člana koji sadrži odredbu o stupanju na snagu ti delovi uvek mogu da se formulišu kao posebni stavovi, rečenice ili numerisane celine.

- 753 Ako su izmene koje treba da stupe na snagu u istom trenutku **grupisane u jednom članu** (st. 713), onda je dovoljno da se u odredbi o stupanju na snagu navedu pojedini članovi okvirnog zakona. Kada, izuzetno, **pojedine naredbe o izmenama jednog člana** treba da stupe na snagu u različitim trenucima, onda se one moraju tačno navesti. U svakom slučaju, treba voditi računa da se uz različite trenutke stupanja na snagu uvek proizvede jasan tekst matičnog zakona.

- 754 **Odredba o stavljanju van snage** (st. 576, 745) predstavlja alternativu uz odredbu o ukidanju, kada treba da se briše ceo zakon ili cela pravna uredba, jer okvirni zakon može da stvori novo ili izmenjeno matično pravo. Završni član tada ima naziv „Stupanje na snagu, stavljanje van snage”.

4.8 Završna formula

- 755 Kod okvirnih zakona u obzir dolaze iste završne formule kao i kod prve regulative (st. 483 i dalje) ili pojedinačnih novela (st. 715 i dalje). Završna formula se mora pažljivo uobličiti uzimajući u obzir ceo sadržaj okvirnog zakona.

5 Uvodni zakon

- 756 Značajne kodifikacije su često praćene uvodnim zakonima (npr. uvodni zakoni uz Građanski zakonik, uz Trgovinski zakonik, uz Zakon o parničnom postupku, uz Zakon o Ustavnom sudu, uz Zakon o naknadama, uz Zakon o stečaju).
- 757 Ako se novo pravo uvodi u većem obimu, onda su po pravilu neophodne brojne prelazne odredbe (st. 412 i dalje), koje se onda ne grupišu na kraju novog matičnog zakona (kodifikacije), već u uvodnom zakonu. One su često od velikog značaja tako da dugo vremena moraju biti lako dostupne i jednostavne za citiranje.
- 758 Zbog neposredne veze kodifikacije i uvodnog zakona, celishodno je da se oba zakona donesu u jednom zakonodavnom aktu. U taj odgovarajući okvirni zakon treba da se unesu brojne prateće izmene (st. 497, 740 i dalje); tako uvodni zakon ostavlja mogućnost za prelazne odredbe.
- 759 Postojeći uvodni zakoni koriste se kao okvir za sve kasnije prelazne odredbe koje se odnose na određeni matični zakon (st. 681). Dakle, kada se menja matični zakon koji ima uvodni zakon, a ta izmena iziskuje promenu prelaznih odredaba, onda se te prelazne odredbe mogu uneti u uvodni zakon. Nazivi pojedinih članova uvodnog zakona treba konkretno da upute na onaj zakon koji je izazvao potrebu za tom prelaznom regulativom.

Primer:

Član 7 Drugog zakona o izmenama prava poslovno nesposobnog lica na staratelja pri zaključenju pravnih poslova od 21. aprila 2005 (BGBl. I str. 1073) glasi:

Član 7
Izmena Uvodnog zakona
uz Građanski zakonik

U članu 229 Uvodnog zakona uz Građanski zakonik, objavljenog 21. septembra 1994. (BGBl. I str. 2494; 1997. I str. 1061), koji je poslednji put izmenjen članom 2 i 4 stav 2 Zakona od 6. februara 2005. (BGBl. I str. 203), na kraju se dodaje sledeći § 14:

„§ 14

Prelazna odredba

uz Drugi zakon o izmenama prava poslovno nesposobnog lica na staratelja
pri zaključenju pravnih poslova
od 21. aprila 2005.

Pravo na honorar i naknadu troškova staratelja, staratelja za pravne poslove psihički nesposobnog člana porodice koji nije pod starateljstvom i privremenih staratelja, koje je nastalo pre 1. jula 2005. zasniva se na propisima koji su važili do stupanja na snagu Drugog zakona o izmenama prava poslovno nesposobnog lica na staratelja pri zaključenju pravnih poslova od 21. aprila 2005. (BGBl. I str. 1073).”

- 760 Ako se uvodni zakon donosi u posebnom zakonodavnom aktu, onda se njegovo stupanje na snagu i stupanje na snagu zakona koji se uvodi uglavnom povezuje (st. 462 i dalje).

Deo E

Pravne uredbe

215	Savezni službeni list godina 2007. Deo I br. 7, izdat u Bonu dana 5. marta 2007.	Datum objavljivanja
	<p>Uredba o omogućavanju slobodnog pristupa dokumentima slepim licima i licima sa oštećenim vidom u sudskim postupcima (Uredba o omogućavanju pristupa – ZMV)</p> <p>Od 26. februara 2007.</p> <p>Na osnovu § 191a stav 2 Zakona o sudovima, koji je izmenjen članom 15c tačka 2 Zakona od 22. marta 2005. (BGBl. I str. 837), i u vezi sa § 46 stav 8 Zakona o prekršajima, koji je članom 1 tačka 2 Zakona od 26. jula 2002. (BGBl. I str. 2864, 3516) unet, Savezno ministarstvo pravde nalaže:</p>	<div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; padding: 5px;">Naslov = naziv (skraćeni naziv – skraćunica)</div> <div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-top: 1px solid black; padding: 5px;">Datum otpravka</div> <div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-top: 1px solid black; padding: 5px;">Uvodna formula sa normom kojom se daje ovlašćenje</div>
	<p>§ 1 Oblast primene</p> <p>(1) Ova uredba uređuje zahteve i postupak u svrhu omogućavanja pristupa dokumentima u sudskim postupcima slepim licima i licima sa oštećenim vidom (povlašćeno lice) u njima pristupačnoj formi. (2) Uredba se odnosi na istražne i izvršne postupke državnog tužilaštva, a adekvatno i na službene postupke o novčanim kaznama, kada u njima učestvuju slepa lica i lica sa oštećenim vidom. (3) Pravo na omogućavanje pristupa dokumentima prema kriterijumima iz ove uredbе u sudskim postupcima postoji prema sudu, u istražnim postupcima državnog tužilaštva prema državnom tužilaštvu, u službenim postupcima o novčanim kaznama prema organu gonjenja, a u izvršnim postupcima koji su povezani sa ovim postupcima uvek prema nadležnom organu gonjenja.</p>	<div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-top: 1px solid black; padding: 5px;">Naziv paragrafa</div>
	<p>§ 2 Predmet omogućavanja pristupa</p> <p>(1) Pravo na omogućavanje pristupa prema § 191a stav 1 rečenica 1 i stav 2 Zakona o sudovima, i u vezi sa § 46 stav 8 Zakona o prekršajima, obuhvata dokumenta koja se nekom povlašćenom licu moraju dostaviti ili saopštiti bez zvanične forme. Crteži i drugi prikazi koji se nalaze u prilogu tih dokumenata, koji se ne mogu sačiniti u pristupačnoj pismenoj formi, kao i akti predloženi od strane nekog organa, nisu obuhvaćeni Uredbom. (2) Propisi o dostavljanju dokumenata bez zvanične forme ostaju nedirnuti. (3) Ostali zahtevi o omogućavanju pristupa koji za povlašćena lica proizlaze iz drugih pravnih propisa ostaju nedirnuti.</p>	<div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-top: 1px solid black; padding: 5px;">Pojedinačna odredba</div>
	<p>§ 9 Stupanje na snagu</p> <p>Ova uredba stupa na snagu prvog dana trećeg kalendarskog meseca od dana objavljivanja.</p> <p>-----</p>	<div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-top: 1px solid black; padding: 5px;">Pravilo o periodu važenja (ovde: stupanje na snagu)</div>
	<p>Bundesrat je dao svoju saglasnost.</p>	<div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-top: 1px solid black; padding: 5px;">Završna formula</div>
	<p>Berlin, dana 26. februara 2007.</p>	<div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-top: 1px solid black; padding: 5px;">Datum otpravka</div>
	<p>Savezna ministarka pravde Brigitte Zypries</p>	<div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-top: 1px solid black; padding: 5px;">Potpisnik</div>

(Gorenavedeni originalni primer prilagođen je pravilima iz Priručnika.)

Deo E

Pravne uredbe

1 Opšte formalno-pravne napomene

- 761 Pod pojmom „pravna uredba” podrazumevaju se pravne norme koje su objedinjene pod jednim naslovom, a koje donose organi koji su određeni u članu 80 Osnovnog zakona (Savezna vlada, savezna ministarstva, pokrajinske vlade itd.), a pod Ustavom utvrđenim uslovima (st. 19). Pravne uredbe su, isto kao i zakoni, obavezujući pravni propisi. Za razliku od zakona njih ne donosi Parlament, već **izvršna vlast**. Za donošenje pravne uredbe mora da postoji **zakonsko ovlašćenje**, koje je određeno prema sadržaju, svrsi i obimu (st. 381 do 411).
- 762 Naročito je važno da se poštuje **pravilo citiranja** iz člana 80 stav 1 rečenica 3 Osnovnog zakona. Prema njemu, u svakoj uredbi treba navesti na kojem je pravnom osnovu zasnovana. Ako se pravilo citiranja ne poštuje, uredba je ništava. Zaboravljeno upućivanje ne može se nadoknaditi izmenom ili dopunom uvodne formule. Odredbe uredbe kod koje ovlašćenja nisu navedena ili nisu navedena u celini moraju se ponovo usvojiti, uz poštovanje pravila citiranja.
- 763 Pravni osnov se navodi u **uvodnoj formuli** uredbe (st. 780 i dalje). Uvodna formula pored toga označava ko je uredbu doneo. Ona zatim izražava da su u njenom donošenju učestvovali svi koji su određeni u normi kojom se daje ovlašćenje.
- 764 Kod donošenja uredbe treba voditi računa o zahtevima u pogledu forme i postupka, koji su utvrđeni Ustavom i normom kojom se daje ovlašćenje. **Sadržaj** jedne uredbe mora da bude u okviru zakonskog **ovlašćenja** koje se navodi u uvodnoj formuli. On mora da odgovara sadržaju i svrsi koji su utvrđeni u ovlašćenju i ne sme da prelazi obim koji je tamo predviđen. Svaki sud na svoju odgovornost odlučuje u svakom pojedinačnom slučaju da li je pravna uredba formalno ili materijalno protivpravna (**nadležnost za odbacivanje**). Zbog toga se mora posebno pažljivo raditi na donošenju uredbe, kako ne bi nastale sumnje u odnosu na važenje uredbe.
- 765 Postoje **matične uredbe** (st. 767 i dalje) i **uredbe o izmenama** (st. 812 i dalje). One načelno imaju strukturu i formulisane su kao matični zakoni (st. 320 i dalje) i zakoni o izmenama (st. 492 i dalje). Kod predloga uredbi adekvatno važe bitne odredbe GGO o predlozima zakona (st. 62 stav 2 GGO).
- 766 Postojeće pravo stvoreno uredbama može se uredbama o izmenama usaglasiti ili dopuniti. Kod temeljnih izmena preporučuje se donošenje uredbe o zameni. Matične uredbe treba doneti samo kad se pravo stvoreno uredbom po prvi put kreira (st. 493).

2 Matične uredbe

2.1 Naslov

- 767 Naslov matične uredbe načelno se stvara prema pravilima za matične zakone (st. 321 i dalje).
- 768 Iz naziva i po potrebi skraćenog naziva mora se prepoznati da se radi o uredbi. **Kao podatak o rangu propisa** sme se koristiti samo reč „uredba” (§ 62 stav 1 GGO).
- 769 I kod matičnih uredaba **naziv** ključnim rečima ukazuje na predmet regulative (st. 328). Ako se naziv ne može dovoljno kratko formulirati, onda dodatno treba predvideti **skraćeni naziv** (st. 331 i dalje), da bi uredba lakše mogla da se citira.
- 770 Ako se uredba donosi radi **sprovođenja nekog zakona**, onda zakon u naslovu treba navesti njegovim **nazivom za citiranje**. Samo je u tom slučaju moguće da se u tekstu uredbe prilikom upućivanja na odredbe zakona umesto punog citata može koristiti naziv za citiranje ili reč „zakon” (st. 236).
- 771 Ako jedan matični zakon sadrži **više ovlašćenja**, a radi sprovođenja zakona se donosi više uredaba, nazivi uredaba ne treba međusobno da se razlikuju samo po brojevima ispisanim slovima. Numeracija kao jedina karakteristika za razlikovanje nije dovoljno očigledna.

Na osnovu Zakona o eksplozivima donete su matične uredbe pod sledećim nazivima:

Loš primer:

Prva uredba uz Zakon o eksplozivima
 Druga uredba uz Zakon o eksplozivima
 Treća uredba uz Zakon o eksplozivima

Primeri:

Uredba o troškovima uz Zakon o eksplozivima
 Uredba o nadležnosti glavnih carinarnica u svrhu praćenja i kažnjavanja određenih prestupa prema Zakonu o oružju i Zakonu o eksplozivima

- 772 Ako se matična uredba donosi da bi se sprovela neka uredba Evropskih zajednica⁵⁵ ili direktiva Evropskih zajednica⁵⁶, da bi se unela okvirna odluka⁵⁷ ili odluka Evropske unije, veza sa **pravom Evropske unije** mora

⁵⁵ Lisabonski ugovor: Uredba Evropske unije

⁵⁶ Lisabonski ugovor: Direktiva Evropske unije

⁵⁷ Lisabonski ugovor: Okvirna odluka više nije predviđena kao pravni akt.

se učiniti jasnom. To može da se uradi tako što će već u naslovu uredbe biti vidljiva veza sa evropskim pravnim aktom (st. 312, 330).

- 773 Kao i matični zakoni, tako bi i matične uredbe trebalo da dobiju **zvanične skraćenice** (st. 341 i dalje). Rang propisa će se označiti samo slovom „V”. Ono se ispisuje uvek na kraju skraćenice.

2.2 Uvodna formula

- 774 Uvodna formula uredbe ima **dve funkcije**. U njoj se navodi ko je doneo uredbu i ko je odgovoran, kao i pravni osnov na kojem se uredba zasniva.
- 775 Uvodna formula ne spada u tekst uredbe: ona se naknadno ne može menjati.

2.2.1 Podaci o donosiocu uredbe

- 776 U uvodnoj formuli uredbe navodi se onaj donosilac uredbe koji je **određen** u ovlašćenju za donošenje uredbe. Ako je za donošenje zajedničke uredbe ovlašćeno više saveznih ministarstava, ona se navode po redosledu koji je naveden u ovlašćenju.
- 777 Ako više saveznih ministarstava na osnovu **različitih ovlašćenja** donose jednu uredbu (**zajednička uredba**), onda se uvodna formula npr. može formulisati na sledeći način:

Na osnovu § ... Savezno ministarstvo ... nalaže i na osnovu § ... Savezno ministarstvo ... nalaže

Ako se zajednička uredba delom zasniva na ovlašćenju Savezne vlade, a delom na ovlašćenju ministarstva, uvodna formula glasi:

Na osnovu § ... Savezna vlada nalaže i na osnovu § ... Savezno ministarstvo ... nalaže

Zajedničke uredbe su **problematične** ako se ne može jasno raspoznati ko je odgovoran za koje delove uredbe i ko bi mogao da izmeni formalno zajednički donete propise.

- 778 Za uvodnu formulu preuzima odgovornost služba koja je donosi (član 82 stav 1 rečenica 2 Osnovnog zakona). To se pojašnjava otpravkom sa završnom formulom (st. 810 i dalje).
- 779 Za razliku od uvodnih formula zakona, u uvodnim formulama uredaba ne navodi se da li je uredba doneta **uz saglasnost Bundesrata**. Kod uredaba koje zahtevaju saglasnost Bundesrata taj podatak se na osnovu sporazuma između Bundesrata i Savezne vlade navodi tek u **završnoj formuli** uredbe

(st. 811).

2.2.2 Podatak o pravnom osnovu

- 780 U uvodnoj formuli se poštuje pravilo citiranja iz člana 80 stav 1 rečenica 3 Osnovnog zakona, koje zahteva unos podatka o pravnom osnovu uredbe. U uvodnoj formuli se u tu svrhu posle reči „na osnovu” navode **sve pojedinačne odredbe** na kojima je uredba zasnovana.
- 781 Pravni osnov uredbe mora da se navede **što preciznije**. Opštom napomenom o određenom matičnom zakonu pravilo citiranja iz člana 80 stav 1 rečenica 3 Osnovnog zakona ne poštuje se. Ako norma kojom se daje ovlašćenje sadrži jedinice podele, onda treba navesti sve uže jedinice podele te norme koje sadrže osnov ovlašćenja (npr. stav, rečenica, tačka, slovo, udvojeno slovo).

Primer:

Na osnovu § 7 stav 1 rečenica 1 i 2 tačka 1 slovo d i tačka 2 slovo a Zakona o zarazama kod životinja...

Dovoljno je označiti širu klasifikacionu jedinicu kada treba da se koriste sve uže klasifikacione jedinice.

- 782 U uvodnu formulu se unose sva ovlašćenja koja su merodavna u **trenutku otpavka** uredbe. Ona ne moraju samo da budu objavljena, nego moraju biti na snazi.
- 783 Može se dogoditi da se sadržaj, svrha i obim ovlašćenja utvrđuju i drugim propisima, jer oni upotpunjuju **normu kojom se daje ovlašćenje**. Tada se ti propisi moraju navesti u uvodnoj formuli, osim ako norma kojom se daje ovlašćenje izričito ne ukazuje na njih (st. 388 i dalje). Takvi propisi se, posle same norme kojom se daje ovlašćenje, navode sa rečima „u vezi sa”.

Primer:

Uvodna formula Uredbe o naknadi za uklanjanje otpada od 17. decembra 2003:

Na osnovu § 4 stav 6 tačka 3 u vezi sa stavom 4 Zakona o uklanjanju otpada, koji je članom 9 tačka 1 Zakona od 9. septembra 2001. (BGBl. I str. 2331) ponovo sačinjen, ...

- 784 Poseban slučaj primene gorenavedenog pravila je kada se, na osnovu odgovarajućeg ovlašćenja, uredbom uređuju činjenična stanja koja podležu naknadama, stope naknade ili povraćaj izdataka. Tada donosilac uredbe prilikom formulisanja odredaba mora da se pridržava okvira iz **2. odeljka Zakona o administrativnim troškovima** od 23. juna 1970. (BGBl. I str. 821). Pri tome 2. Odeljak treba posmatrati kao konkretizaciju datog

ovlašćenja i zato se mora navesti u uvodnoj formuli uredbe u vezi sa ovlašćenjem.

Primer:

Na osnovu § 14 stav 2 rečenica 1 i 2 Zakona o nadzoru nad finansijskim uslugama od 22. aprila 2002. (BGBl. I str. 1310) u vezi sa 2. Odeljkom Zakona o administrativnim troškovima od 23. juna 1970. (BGBl. I str. 821) ...

Izmene Zakona o administrativnim troškovima ovde se navode samo kada se odnose na 2. Odeljak Zakona, tj. njegove §§ 2 do 7.

- 785 **Predkonstitucionalne norme (usvojene pre Osnovnog zakona) kojima se daju ovlašćenja** uvek se moraju navesti sa prelaznom odredbom člana 129 Osnovnog zakona.

Primer:

Na osnovu člana 31 stav 2 Zakona o čekovima, objavljenog u Saveznom službenom listu Deo III, tačka podele 4132-1, a u vezi sa članom 129 stav 1 Osnovnog zakona ...

- 786 Podaci u uvodnoj formuli moraju da omoguće da se, preko službenog glasila, jasno utvrdi **važeci tekst norme kojom se daje ovlašćenje** (st. 781).

- 787 Ako norma kojom se daje ovlašćenje **nije izmenjena** posle poslednjeg objavljivanja kompletnog teksta matičnog zakona, tj. nakon donošenja ili nakon poslednjeg novog objavljivanja, onda je treba navesti sa nazivom za citiranje matičnog zakona, sa podatkom o proglašenju ili objavljivanju, kao i sa referencom:

Na osnovu § (Zakona) od ... (BGBl. ...) ...

ili

Na osnovu § (Zakona) objavljenog ... (BGBl. ...) ...

- 788 U suprotnom se navodi **naziv za citiranje matičnog zakona**, kao i **zakon** koji je normu kojom se daje ovlašćenje nakon poslednjeg objavljivanja kompletnog teksta matičnog zakona

◆ poslednji put izmenio:

„Na osnovu § (Zakona), koji je (poslednji put) izmenjen članom ... Zakona od ... (BGBl. ...) ... ”

◆ naknadno uneo u matični zakon:

„Na osnovu § (Zakona), koji je unet članom ... Zakona od ... (BGBl. ...) ... ”

◆ ponovo sačinio:

„Na osnovu § (Zakona), koji je ponovo sačinjen članom ... Zakona od ... (BGBl. ...) ... ”

Ako je jedna norma kojom se daje ovlašćenje uneta ili u celini ponovo sačinjena, a posle toga ponovo izmenjena, onda je dovoljno navesti poslednju izmenu.

- 789 Ako je navedeno **više pravnih osnova**, onda **svaki** od njih mora da sadrži odgovarajuću napomenu o izmenama. U pogledu podataka o izmenama ne pravi se razlika da li su izmene sadržinske ili čisto formalne prirode, npr. ako su se odnosile samo na naziv paragrafa. Ako su izmenjeni pojedini pravni osnovi istog matičnog zakona, a drugi pak nisu, dovoljno je to formulisati na sledeći način:

Na osnovu § 3 stav 11 rečenica 3, § 12 stav 1 i § 52 stav 2 rečenica 1 Zakona o privrednim tokovima i Zakona o otpadu, gde su § 3 stav 11 rečenica 3 izmenjeni članom 8 tačkom 2 Zakona od 27. jula 2001. (BGBl. I str. 1950) i § 12 stav 1 izmenjen članom 1 tačka 4 Zakona od 15. jula 2006. (BGBl. I str. 1619), ...

- 790 Izmenu matičnog zakona koja se ne odnosi na sâmu normu kojom se daje ovlašćenje u uvodnoj formuli treba pomenuti samo ako ima **neposredno dejstvo na ovlašćenje** (npr. kada je izmenjena regulativa na koju se poziva norma kojom se daje ovlašćenje). Ovde se koristi sledeća formulacija:
... imajući u vidu član ... Zakona od ... (BGBl. ...) ...

Ostale izmene matičnog zakona koje nemaju nikakve veze sa pravnim osnovom koji sadrži ovlašćenje nisu od značaja za uvodnu formulu uredbe.

- 791 Da bi bilo jasno da se napomena o izmenama u uvodnoj formuli odnosi na normu kojom se daje ovlašćenje, a ne na matični zakon u celini, svrsishodno je da se posle norme kojom se daje ovlašćenje doda **odnosna rečenica**. Ako su potrebne brojne napomene o izmenama, onda se uvodna formula može i podeliti (st. 795, 798).

- 792 **Naziv zakona o izmeni zakona** ne navodi se. Ako je izmena sadržana u nekom zakonu kojim se vrši izmena više zakona, makar to bile i samo prateće izmene, mora se po potrebi navesti član, tačka, stav itd. kojim je izmenjen pravni osnov.

Primer:

Na osnovu § 26 stav 1 rečenica 1 tačka 9 ... kao i u vezi sa stavom 3 rečenica 5 Opšteg zakona o železnicama, od kojih je ... § 26 stav 3 rečenica 5 izmenjen **članom 1 tačka 9 Zakona** od 9. decembra 2006. (BGBl. I str. 2833), ... nalaže se...

2.2.3 Posebni zahtevi kod uobličavanja

- 793 Ako su donosiocu uredbe u normi kojom se daje ovlašćenje izričito naložene **obaveze učešća ili konsultovanja**, onda se formulacijama „u saglasnosti sa ...”, „postupajući sa ...” ili „nakon konsultovanja ...” potvrđuje da su poštovane naložene obaveze učešća i konsultovanja.

Primer:

§ 9 Zakona o prebacivanju obveznica na evro od 9. juna 1998:
Savezno ministarstvo pravde ovlašćuje se da u saglasnosti sa Saveznim ministarstvom finansija i Saveznim ministarstvom privrede i tehnologije pravnom uredbom bez saglasnosti Bundesrata propiše da ...

Uvodna formula Uredbe o naknadi troškova kreditnih institucija za prebacivanje od 11. avgusta 1998:

Na osnovu § 9 Zakona o prebacivanju obveznica na evro od 9. juna 1998. (BGBl. I str. 1242, 1250) Savezno ministarstvo pravde u saglasnosti sa Saveznim ministarstvom finansija i Saveznim ministarstvom privrede i tehnologije: ...

- 794 Ako **pravo na učešće** nije naloženo u sâmom ovlašćenju, već **u drugom propisu**, onda se u uvodnoj formuli rečima „u vezi sa” mora ukazati i na taj propis, osim ako sâma norma kojom se daje ovlašćenje izričito ne upućuje na tu normu.

- 795 Ako prilikom navođenja više ovlašćenja postoje različite obaveze učešća ili konsultovanja ili ako je jedno od više ministarstava nadležno na osnovu različitih ovlašćenja, u uvodnoj formuli se mogu vršiti odgovarajuća **grupisanja**. U tu svrhu preporučuje se sledeća formulacija:

Nalažu, na osnovu

- § ... Savezno ministarstvo ... nakon konsultovanja ..., kao i
- § ... Savezno ministarstvo ... u saglasnosti sa Saveznim ministarstvom ...

(Ovo nije u duhu srpskog jezika, ali je zbog forme ostavljen ovakav raspored reči, prim. prev.)

- 796 **Organizacionom naredbom** saveznog kancelara ili savezne kancelarke može se napraviti novi raspored i mogu se izmeniti nazivi oblasti u delokrugu saveznih ministarstava. Zakonom o usaglašavanju nadležnosti od 16. avgusta 2002. uređuje se da nadležnosti koje su date zakonom ili pravnom uredbom nakon novog rasporeda prelaze na nadležni najviši savezni organ i bez izričite izmene takvih regulativa o nadležnosti. Sâma promena naziva ministarstva putem naredbe o organizaciji ne utiče na nadležnosti koje su mu date (§ 1 stav 1 i 2 Zakona o usaglašavanju nadležnosti). Tekst postojećih ovlašćenja za donošenje uredbe i propisa o učešću zbog toga se može izmeniti kasnije u uobičajenom postupku izmene ili uredbom Saveznog ministarstva pravde o usaglašavanju nadležnosti (§ 2

Zakona o usaglašavanju nadležnosti). **Sve dok** tekst ovlašćenja za donošenje uredbe nije usaglašen, a radi određivanja saveznih ministarstava koja imaju novu nadležnost ili novi naziv, u uvodnoj formuli uredbe mora se uputiti na izmene. Kod **izmena nadležnosti** se u tu svrhu navodi veza sa § 1 stav 1 Zakona o usaglašavanju nadležnosti i sa odgovarajućom naredbom o organizaciji. Ako se radi samo o **izmenama naziva**, navodi se § 1 stav 2 Zakona o usaglašavanju nadležnosti.

Primer:

Na osnovu § (Zakona) u vezi sa § 1 stav 2 Zakona o usaglašavanju nadležnosti od 16. avgusta 2002. (BGBl. I str. 3165) i naredbom o organizaciji od ... (BGBl. ...) Savezno ministarstvo ... nalaže ...

797 Ako se pravna uredba, izuzetno, mora doneti **uz učešće Bundestaga** (st. 402 i dalje), u uvodnoj formuli uredbe vrši se upućivanje na odluku Bundestaga kojom se uredba menja, i to formulacijom „uzimajući u obzir odluku Bundestaga od ...”. Ako se Bundestag ne bavi uredbom i ako nije doneo odluku kojom se ona menja, u uvodnoj formuli uredbe koristiće se formulacija „uz očuvanje prava Bundestaga”.

798 Radi bolje **podele obimne uvodne formule** može biti svrsishodno da se prvo nabroje pravni osnovi koji sadrže ovlašćenja, a da se tek posle toga vrši upućivanje na **izmene, sažeto** u odnosnoj rečenici. To se npr. može formulisati na sledeći način:

Na osnovu §§ X, Y i Z ... (Zakona), gde je članom ... Zakona od ... § X ponovo sačinjen, § Y unet je članom ... Zakona ... , a § Z je poslednji put izmenjen članom ... Zakona od ..., ...

799 Uvodna formula treba da bude **pregledna**. Obimne uvodne formule se mogu podeliti vodoravnim crtama (na alineje, prim. red.).

Primer:

Na osnovu

- § ... i § ...,
 - §§ ... i § ..., kao i
 - § ... u vezi sa § ... i § ...
- nalaže se ...

2.3 Uredbe o subdelegaciji

800 Ako je dozvoljena subdelegacija (st. 394 i dalje), preporučuje se da se prenošenje ovlašćenja za donošenje uredbe uredi u posebnoj uredbi (uredba o subdelegaciji).

801 U **uvodnoj formuli** uredbe o subdelegaciji se kao norma kojom se daje

ovlašćenje navodi regulativa koja dozvoljava subdelegaciju. Ona se navodi u vezi sa normom kojom se daje ovlašćenje, koja sadrži predmet prenošenja, osim ako ovlašćenje za subdelegaciju izričito ukazuje na tu normu kojom se daje ovlašćenje.

Primer:

U § 142 stav 2 Zakona o telekomunikacijama subdelegacija ovlašćenja za donošenje uredba dozvoljava:

¹Savezno ministarstvo privrede i tehnologije ovlašćuje se da u saglasnosti sa Saveznim ministarstvom finansija, pravnom uredbom koja ne zahteva saglasnost Bundesrata, bliže uredi činjenična stanja koja podležu taksama i visinu taksi, uključujući način plaćanja... ⁶Savezno ministarstvo privrede i tehnologije, u skladu sa rečenicom 1, pravnom uredbom ... može da prenese ovlašćenje na Saveznu agenciju za mreže. ⁷Pravna uredba iz rečenice 6, uključujući njeno ukidanje, zahteva saglasnost Saveznog ministarstva privrede i tehnologije i Saveznog ministarstva finansija.

Uvodna formula uredbе o subdelegaciji glasi:

Na osnovu § 142 stav 2 rečenica 6 i 7 ... Zakona o telekomunikacijama ..., Savezno ministarstvo privrede i tehnologije uz saglasnost Saveznog ministarstva finansija nalaže: ...

- 802 U uredbi o subdelegaciji subdelegacija se može izraziti na različite načine. Uredba može da naredi prenošenje ovlašćenja.

Ovlašćenje, sadržano u § (Zakona), prenosi se na ... (služba koja treba da se ovlasti).

Subdelegacija se može formulisati i tako što će ona za donošenje uredba ovlastiti subdelegata.

... (služba koja treba da se ovlasti) ovlašćuje se da donese uredbе prema merilima iz § (Zakona).

Kao **subdelegata** u uredbi uvek treba navesti službu ili ustanovu, a ne lice koje njom rukovodi.

- 803 **Ako subdelegat** donosi stručnu uredbu, onda se u uvodnoj formuli mora navesti preneto ovlašćenje u vezi sa uredbom o subdelegaciji.

Primer:

Uvodna formula Uredbe o naknadama za telekomunikacije:

Na osnovu § 142 stav 2 rečenica 1, 2, 6 i 7 Zakona o telekomunikacijama **u vezi sa § 1 Uredbe o prenosu uz Zakon o telekomunikacijama**, gde je § 142 stav 2 Zakona o telekomunikacijama poslednji put izmenjen članom 273 tačka 1, a § 1 Uredbe o prenosu uz Zakon o telekomunikacijama poslednji

put izmenjen članom 465 Uredbe od 31. oktobra 2006. (BGBl. I str. 2407), Savezna agencija za struju, gas, telekomunikacije, poštu i železnice u saglasnosti sa Saveznim ministarstvom finansija i Saveznim ministarstvom privrede i tehnologije: ...

2.4 Pravila o periodu važenja

- 804 Odredbe o stupanju na snagu i stavljanju van snage se kod uredaba u načelu formulišu na isti način **kao i kod zakona** (st. 438 i dalje).
- 805 Važenje uredbe **zavisi od zakona kojim je dato ovlašćenje**. Neophodno je da prilikom donošenja uredbe postoji norma kojom se daje ovlašćenje, koja je važeća i koja određuje sadržaj uredbe (st. 381, 460). Zbog toga se uredba može otpraviti tek kada je na snagu stupila zakonska odredba kojom se daje ovlašćenje (§ 66 stav 1 GGO). Osim toga, uredba ne treba da stupi na snagu pre zakona čijem sprovođenju služi.
- 806 U normama kojima se daju ovlašćenja može se predvideti da uredbe važe samo u **vremenski ograničenom** periodu. U tom slučaju već i norma kojom se daje ovlašćenje precizira trenutak stavljanja van snage uredbe. Iz razloga pravne jasnoće konkretan datum stavljanja uredbe van snage trebalo bi navesti **i u samoj uredbi**, jer zakonski maksimum u pogledu važenja uredbe ne mora da bude potpuno iskorišćen.
- 807 Norma kojom se daje ovlašćenje često istovremeno predviđa mogućnost da se period važenja **produži** pod određenim uslovima. To je naročito slučaj kod hitnih uredaba u svrhu unošenja prava Evropske unije, koje zbog svog sadržaja zahtevaju saglasnost Bundesrata.

Primer:

§ 4 stav 2 Zakona o InVekoS podacima:

Pravne uredbe prema stavu 1 mogu da se donesu bez saglasnosti Bundesrata kada je njihovo stupanje na snagu radi sprovođenja pravnih akata Evropske zajednice neophodno u domenu primene § 1. Stavljaju se van snage najkasnije šest meseci od dana stupanja na snagu; njihov period važenja može da se produži samo uz saglasnost Bundesrata.

Regulativa o periodu važenja se u uredbi u tom slučaju formuliše na sledeći način:

Primer:

§ 9 Uredbe o postavljanju živinarnika radi zaštite od klasičnog ptičjeg gripa:

Ova uredba stupa na snagu dan nakon objavljivanja. Stavlja se van snage istekom 15. avgusta 2006, ako uz saglasnost Bundesrata nije drugačije naloženo.

- 808 U normi kojom se daje ovlašćenje može da se predvidi da uredbu treba **vremenski ograničiti**; to zakonodavac može da učini propisivanjem određenih pretpostavki.

Primer:

§ 3 stav 2 rečenica 1 Zakona o oznakama za ribe:

Pravne uredbe ... mogu se doneti bez saglasnosti Bundesrata, kada ... je njihov period važenja ograničen na određeni vremenski period u trajanju od najviše šest meseci.

Uredbe koje su donete na osnovu ovakvog ovlašćenja **moraju da sadrže konkretan datum stavljanja van snage**. Tada se regulativa o periodu važenja u matičnoj uredbi mora sačiniti prema sledećem modelu:

Primer:

§ 2 Uredbe o primeni zajedničkih pravnih propisa o korišćenju energetskog bilja prilikom prerade u poljoprivrednoj proizvodnji u 2007. godini:

Ova uredba stupa na snagu dan nakon objavljivanja. Stavlja se van snage dana 20. oktobra 2007, ako uz saglasnost Bundesrata nije drugačije naloženo.

- 809 Donosilac uredbe može sâm, **iz drugih razloga**, da vremenski ograniči uredbu i bez zakonskih naredaba. Odredba koja uređuje stavljanje van snage formuliše se kao i kod zakona (st. 469 i dalje).

2.5 Završna formula

- 810 Ako uredba **ne zahteva saglasnost**, njena završna formula sastoji se od navođenja mesta i datuma opravka. Pravne uredbe koje donosi Savezna vlada moraju da potpišu članovi Savezne vlade koji učestvuju i savezni kancelar ili savezna kancelarka i da ih otprave savezni kancelar ili savezna kancelarka. Pravne uredbe koje donosi savezno ministarstvo otpravlja nadležni član Savezne vlade. Ako više saveznih ministarstava zajedno donose pravnu uredbu, onda se uredba zajednički i potpisuje. Potpisivanje izvornog teksta uređeno je u §§ 66 i 67 GGO.

- 811 Kod uredbe koja zahteva **saglasnost Bundesrata** završna formula uvek započinje rečenicom: „Bundesrat je dao svoju saglasnost”. Ovo važi kako za uredbe za koje zakonska ovlašćenja za njihovo donošenje zahtevaju saglasnost Bundesrata, tako i za uredbe za koje zakonska ovlašćenja za njihovo donošenje delimično zahtevaju saglasnost Bundesrata, a delimično ne. Završna formula se u ovom slučaju završava navođenjem mesta i datuma opravka.

1450 Savezni službeni list godina 2006. Deo I br. 31, izdat u Bonu dana 13. jula 2006.

Datum objavljivanja

**Uredba
o izmeni Uredbe o inicijalnim službama Eurojusta***

Naslov = naziv

Od 7. jula 2006.

Datum otpravka

Na osnovu § 7 stav 1 Zakona o Eurojustu od 12. maja 2004. (BGBl. I str. 902), Savezno ministarstvo pravde nalaže:

Uvodna formula sa normom kojom se daje ovlašćenje

Član 1

Uredba o inicijalnim službama Eurojusta od 17. decembra 2004. (BGBl. I str. 3520) menja se kako sledi:

Naredba o izmeni

1. U § 1 reči „Član 3 Odluke 2003/48/JI Saveta od 19. decembra 2002. o primeni posebnih mera u oblasti policijske i pravosudne saradnje pri sprečavanju terorizma u skladu sa članom 4 Zajedničkog stava 2001/931/GASP (Abl. L 16 od 22. januara 2003, str. 68) (nacionalna inicijalna služba)” zamenjuju se rečima „Član 2 stav 2 Odluke 2005/671/JI Saveta od 20. septembra 2005. o razmeni informacija i o saradnji u pogledu krivičnih dela terorizma (Abl. L 253 od 29. septembra 2005, str. 22) (nacionalna inicijalna služba)”.

Naredba o izmeni

2. U §2 stav 1 rečenica 1 reči „Član 3 stav 1 i 2 Odluke 2003/48/JI” zamenjuju se rečima „Član 2 stav 3 i 5 Odluke 2005/671/JI”.

Naredba o izmeni sa podelom

3. § 3 menja se kako sledi:

a) U stavu 1 reči „Član 3 stav 1 i stav 2 rečenica 2 Odluke 2003/48/JI” zamenjuju se rečima „Član 2 stav 3 i 5 Odluke 2005/671/JI”.

b) U stavu 2 reči „Član 3 stav 2 Odluke 2003/48/JI” zamenjuju se rečima „Član 2 stav 3 i 5 Odluke 2005/671/JI”.

Deo jezičke regulative naredbe o izmeni

4. § 5 stav 2 sačinjava se kako sledi:

„(2) Nakon dostavljanja Eurojustu informacije sačuvane prema § 2 stav 1 rečenica 1 u ovoj datoteci moraju se izbrisati, a najkasnije šest meseci nakon čuvanja. Stavke podataka koje su izmenjene posle čuvanja brišu se najkasnije šest meseci nakon poslednje izmene. Informacije se takođe brišu čim je organizacija na koju se odnose brisana iz liste prema članu 1 stav 4 Zajedničkog stava 2001/931/GASP Saveta o primeni posebnih mera za borbu protiv terorizma od 27. decembra 2001. (Abl. L 344 od 28. decembra 2001, str. 93). Rečenica 3 ne važi kada se informacije odnose na terorističko udruženje u skladu sa članom 2 Okvirne odluke 2002/457/JI.”

Član 2

Stupanje na snagu

Ova uredba stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja.

Pravilo o periodu važenja (ovde: stupanje na snagu)

Ustavna prava Bundesrata očuvana su.

Završna formula

Berlin, dana 7. jula 2006.

Datum otpravka

Savezna ministarka pravde
Brigitte Zypries

Potpisnik

*) Ova uredba služi u svrhu unošenja Odluke 2005/671/JI Saveta od 20. septembra 2005. o razmeni informacija i o saradnji u pogledu krivičnih dela terorizma (Abl. L 253 od 29. septembra 2005, str. 22).

Napomena u fusnoti (st. 315)

(Gorenavedeni originalni primer prilagođen je pravilima iz Priručnika.)

3 Uredbe o izmenama

- 812 Za uredbe o izmenama adekvatno važe preporuke **za zakone o izmenama** (st. 492 i dalje). Treba poštovati sledeće **osobenosti**.
- 813 Uredbe o izmenama pre svega postoje u formi **pojedinačne novele** (st. 516 i dalje), koja u glavnoj stvari menja samo jednu matičnu uredbu. Matična uredba se, kao i zakon, može konstitutivno ponovo sačiniti (st. 504 i dalje), tj. **zameniti**. Više uredaba se pod jednim „**okvirom**” (st. 717 i dalje) mogu izmeniti, ponovo sačiniti ili ukinuti.
- 814 Izmene **više uredaba** treba objediniti u jednoj **okvirnoj uredbi** kada su uskostručno povezane.

3.1 Naslov

- 815 Naslov u noveli uredbe, u uredbi o zameni ili okvirnoj uredbi obrazuje se prema preporukama za odgovarajuću vrstu zakona, pri čemu za **podatak o rang**u propisa treba koristiti samo reč „uredba” (§ 62 stav 1 GGO).
- 816 Skraćeni naziv ili skraćenica nisu neophodni za pojedinačnu novelu ili okvirnu uredbu. Ovde nije bitna mogućnost citiranja, jer se ove uredbe izvršavaju svojim stupanjem na snagu, pa se zbog toga po pravilu ne citiraju.

3.2 Uvodna formula

- 817 Uvodne formule se kod uredaba o izmenama formulišu **na isti način** kao i kod matičnih uredaba (st. 774 do 799). Međutim, uvodna formula matične uredbe se bez precizne provere ne sme preuzeti u uredbu o izmenama.
- 818 Tu pre svega treba poštovati **pravilo citiranja** iz člana 80 stav 1 rečenica 3 Osnovnog zakona.
- 819 U uvodnoj formuli uredbe o izmenama moraju se precizno navesti one norme kojima se daju ovlašćenja, koje su **merodavne za konkretne izmene**.
- 820 Kod **uredbe o zameni** moraju se navesti sve norme kojima se daju ovlašćenja koje su merodavne za donošenje uredbe u celini. Jer, uprkos tome što ona sadrži sadržajno neizmenjene sastavne delove uredbe koja se zamenjuje, pravni akt obuhvata tekst u celini. Uredba o zameni je tako izjednačena sa novim donošenjem.
- 821 Ako se matična uredba zasniva na više normi kojima se daje ovlašćenje, može se dogoditi da je za jednu **pojedinačnu novelu** samo jedna od njih

merodavna. U pogledu **pratećih izmena** u drugim uredbama treba navesti tačno one norme kojima se daje ovlašćenje, koje predstavljaju osnov za konkretnu izmenu.

- 822 **Okvirna uredba** ima samo jednu uvodnu formulu. Pravni osnovi koji sadrže ovlašćenja, koji su tu navedeni, moraju da obuhvate izmene ili nove regulative svih matičnih uredaba koje se u pojedinim članovima menjaju ili ponovo sačinjavaju. Moraju se obuhvatiti svi pravni osnovi za donošenje ovog pravnog akta.
- 823 Može se dogoditi da je od donošenja matične uredbе ovlašćenje **izmenjeno**. Ako posle toga treba da se donese uredba o izmenama, ne treba voditi računa samo o tome da norma kojom se daje ovlašćenje bude tačno označena u uvodnoj formuli. Štaviše, precizno se mora proveriti da li izmenjena norma kojom se daje ovlašćenje obuhvata planiranu izmenu.
- 824 Ako je norma kojom se daje ovlašćenje samo **formalno izmenjena**, npr. ako je u neizmenjenom sadržaju dobila novo mesto u zakonu, u tom slučaju se u uvodnoj formuli uredbе o izmenama navodi novi naziv norme uz upućivanje na zakon kojim se ona menja.
- 825 Može se dogoditi da je normi kojom se daje ovlašćenje **dopunjen sadržaj**. Ukoliko je pri tome istovremeno izmenjena struktura norme, na primer daljom podelom, u uvodnoj formuli uredbе o izmenama normu treba navesti samo u vezi sa jedinicom podele koja se zaista koristi.
- 826 Ako je normi kojom se daje ovlašćenje **sužen sadržaj**, to ne utiče neposredno na važenje regulative uredbе koja je ranije doneta po tom osnovu. Stoga se matična uredba može izmeniti samo na osnovu novog ovlašćenja za donošenje uredbе. Za ukidanje „prekomernih” regulativa ovlašćen je nadležni donosilac uredbе.
- 827 Ako se norma kojom se daje ovlašćenje u celini **ukine**, to ne utiče neposredno na važenje uredbе koja je na osnovu te norme doneta, osim ako uredba sama po sebi više nije primenljiva. Ovo pravo stvoreno uredbom može se izmeniti samo ako donosilac uredbе na osnovu druge ili nove norme kojom se daje ovlašćenje može da uredi materiju uređenu uredbom. U suprotnom u obzir dolazi samo ukidanje uredbе bez njene zamene. Već bi stoga prilikom ukidanja norme kojom se daje ovlašćenje trebalo proveriti u kojoj meri se može ukinuti pravo stvoreno uredbom koje se na toj normi zasniva.
- 828 Postojeća uredba može se izmeniti na osnovu potpuno **nove norme kojom se daje ovlašćenje**, koja nije postojala prilikom donošenja matične uredbе, kada se odnosi na oblast koja je do tada bila uređena.

3.3 Struktura uredaba o izmenama

- 829 Kod strukture uredaba o izmenama adekvatno važe preporuke za strukturu

zakona o izmenama. Kod pojedinačnih novela i okvirnih uredaba naročito se upućuje na preporuke o

- ◆ podeli (st. 537 i dalje, 732 i dalje)
- ◆ uvodnoj rečenici (st. 544 i dalje)
- ◆ upotrebi naredaba o izmenama (st. 552 i dalje)
- ◆ izmeni odredaba (st. 629 i dalje)
- ◆ vremenskom redosledu višestrukih izmena (st. 632 i dalje)
- ◆ ostalim slučajevima izmena (st. 641 i dalje)
- ◆ prelaznim odredbama (st. 684 i dalje, 747 i dalje)
- ◆ pratećim izmenama (st. 636 i dalje).

830 Potrebna je naročita pažnja kod izmena „**lebdećih izmena**”, kao i kod **vremenskog ograničenja** izmena (st. 670 i dalje, 680 i dalje).

831 Kod matičnih uredaba koje se menjaju višestruko ili u većem obimu, u jednoj uredbi o izmenama može se predvideti **dozvola za objavljivanje** (st. 696 i dalje). Kod uredaba koje isključivo donosi neko savezno ministarstvo ili služba ovlašćena subdelegacijom (st. 394 i dalje), po pravilu **nije potrebna** dozvola za objavljivanje. Umesto da se u Saveznom službenom listu objavi „posebna” uredba u revidiranom tekstu, uredba se može konstitutivno ponovo sačiniti. Stoga bi dozvolu za objavljivanje trebalo predvideti samo kada bi postupak konstitutivnog ponovnog sačinjavanja bio komplikovaniji od novog objavljivanja, na primer kod promene **prava na saradnju i učešće** ili kada bi **Bundesrat** morao da dâ svoju saglasnost.

832 **Odredbe o stupanju na snagu i stavljanju van snage** u uredbama o izmenama u načelu se formulišu na isti način kao i kod zakona o izmenama (st. 708 i dalje, 749 i dalje).

3.4 Završna formula

833 Završnu formulu kod uredbe o izmenama treba formulisati **na isti način** kao i kod matične uredbe (st. 810 i dalje). Međutim, ni ona se bez precizne provere ne može preuzeti iz matične uredbe.

834 Odstupanja od završne formule upotrebljene prilikom prvog donošenja mogu naročito da nastanu onda kada su se izmenili nazivi ili nadležnosti službi koje su ovlašćene za donošenje uredbe ili učestvuju u njenom donošenju. Isto tako može doći do odstupanja kada je matična uredba zasnovana na više ovlašćenja, dok se za uredbu o izmenama koristi samo jedno od njih.

835 Kod uredaba koje zahtevaju saglasnost završna formula uvek počinje formulacijom „Bundesrat je dao svoju saglasnost”.

Deo F

**Pomoć prilikom formulisanja amandmana na
predloge zakona u
zakonodavnom postupku**

Deo F

Pomoć prilikom formulisanja amandmana na predloge zakona u zakonodavnom postupku

1 Opšte

- 836 Predlozi zakona često se još u zakonodavnom postupku menjaju. Do toga pre svega dolazi u nadležnim odborima Bundestaga. Od nadležnog saveznog ministarstva može da bude zatražena „**pomoć prilikom formulisanja**”, koja će biti predmet razmatranja odbora. Nadležni resor, međutim, i sâm može putem pomoći prilikom formulisanja da odboru iznese nameru o izmenama, uz inicijativu da to bude predmet razmatranja.
- 837 Pomoći prilikom formulisanja u različitim odborima ne uobličavaju se na **jedinstven način**. Ukoliko nedostaju nalozi od strane odbora, preporučuje se da se sa referatom Kabineta razjasni u kojoj formi treba izraditi i dostaviti pomoć prilikom formulisanja.
- 838 Razlikuju se pomoći prilikom formulisanja
- ◆ za **preporuke za donošenje odluke**, u kojima su svi amandmani na predlog zakona grupisani, a koji bi radi donošenja odluke trebalo da budu preporučeni od strane odbora Bundestaga, i one
 - ◆ za **predloge amandmana**, koje se mogu sačiniti za svaku pojedinačnu izmenu ili za više izmena predloga zakona, sve u zavisnosti od toga da li se o amandmanima može odlučiti pojedinačno ili zajedno. Iz teksta prihvaćenih amandmana sekretarijat odbora kasnije sačinjava preporuku za Bundestag za donošenje odluke.
- 839 Pomoć prilikom formulisanja za preporuku za donošenje odluke ima formu
- ◆ **odluke o davanju saglasnosti uz prihvatanje amandmana** („Bundestag treba da usvoji Predlog zakona ... sa sledećim amandmanima ... ”) ili
 - ◆ **sinopsisa** („Bundestag treba da usvoji Predlog zakona ... u sledećem tekstu.”)

Struktura i sadržaj pomoći prilikom formulisanja kod predloga amandmana i odluka o davanju saglasnosti uz prihvatanje amandmana uglavnom su identični. Prikazuju se samo izmene predloga zakona. Nasuprot tome, sinopsis (uporedni pregled) sadrži tekst predloga zakona (u vidu štampane

stvari Bundestaga) u koji su već ugrađeni predloženi amandmani (kao da ih je nadležni odbor već prihvatio). Iz toga se vidi ceo tekst predloga zakona u svom izvornom i kasnijem izmenjenom izdanju.

- 840 Pomoć prilikom formulisanja sadrži **obrazloženje** uz svaki amandman. Predviđena su (obrazloženja) za izveštaj odbora. Obrazloženje, po mogućnosti, treba da bude kratko. Uvek se nalazi na kraju; posle svakog amandmana ili posle više sadržajno povezanih amandmana.
- 841 Kada sekretarijat odbora, nakon razmatranja predloga amandmana, sâm sačinjava preporuku za donošenje odluke, ona se ponekad radi provere sadržaja i forme dostavlja nadležnom resoru. Rezultat treba da bude **besprekoran tekst preporuke za donošenje odluke** kako bi se izbegle kasnije ispravke zakona. Nadležnom stručnom referatu nadležnog resora preporučuje se da neposredno u nastavku sednice odbora stupi u vezu sa sekretarijatom odbora da bi pomogao da se rediguje konačni tekst. Često se usled dodavanja ili brisanja mora izmeniti numeracija ili, po potrebi, redigovati upućivanja u prelaznim odredbama ili u odredbama o stupanju na snagu.

Tekst preporuke za donošenje odluke u kojem nema grešaka u interesu je nadležnog stručnog referata. On će, nakon što je zakon sastavljen, sačiniti **prečišćen tekst** za potpisivanje i štampanje (§ 58 GGO). Pri tome se u predlog zakona ugrađuju prihvaćeni amandmani iz odluke o davanju saglasnosti uz prihvatanje amandmana. Iz sinopsisa usvojeni tekst očigledno proizlazi. Kod konačne redakcije ovde treba neizmenjena mesta u tekstu iz leve kolone samo uneti u desnu kolonu i preraditi formatiranje.

2 Pomoći prilikom formulisanja za predloge amandmana ili za odluke o davanju saglasnosti uz prihvatanje amandmana

- 842 Pomoći prilikom formulisanja za predloge amandmana i odluke o davanju saglasnosti uz prihvatanje amandmana formalno se razlikuju samo po svom spoljašnjem okviru, a stvarna uputstva o izmenama prate ista pravila.

Pomoć prilikom formulisanja u **naslovu** mora da bude označena kao takva. Iz pomoći prilikom formulisanja moraju da proizlaze naslov predloga zakona i broj štampane stvari Bundestaga. Pored toga, mora da bude uočljivo da li pomoć prilikom formulisanja postoji samo za predlog amandmana ili za preporuku za donošenje odluke.

Primer pomoći prilikom formulisanja za odluke o davanju saglasnosti uz prihvatanje amandmana:

Pomoć prilikom formulisanja

uz Predlog zakona Savezne vlade
- Štampana stvar 16/3657 –

Predlog Drugog zakona o prečišćavanju saveznog prava iz nadležnosti Saveznog ministarstva privrede i tehnologije i Saveznog ministarstva za rad i socijalna pitanja

Bundestag bi trebalo da usvoji,

Predlog zakona u štampanoj stvari 16/3657 uz sledeći amandman:

Član 70 sačinjava se kako sledi:

„Član 70

Stupanje na snagu

(1) Ovaj zakon stupa na snagu dan nakon objavljivanja, ako u stavu 2 nije drugačije predviđeno.

(2) Član 13 stupa na snagu 1. januara 2008.”

843 **Uputstva za izmene** u načelu slede pravila koja važe za zakone o izmenama. Pomoć prilikom formulisanja označava ona mesta u tekstu predloga zakona gde treba izvršiti izmene, kao i vrstu izmene. Redosled uputstava za izmene u pomoći prilikom formulisanja određuje se redosledom članova ili paragrafa u predlogu zakona na koji se odnose.

844 U pomoći prilikom formulisanja koriste se sledeća uputstva za izmene:

- ◆ se ... menja/menjaju kako sledi
- ◆ se ... unosi/unose
- ◆ se ... dodaje/dodaju ispred
- ◆ se ... dodaje/dodaju na kraju
- ◆ se ... zamenjuje/zamenjuju
- ◆ se ... sačinjava/sačinjavaju kako sledi
- ◆ se ... briše/brišu
- ◆ § X/stav X/tačka X postaje § Y/stav Y/tačka Y

Za razliku od tehnike izmene u zakonima o izmenama ovde se koristi uputstvo „ukida se”.

845 U pomoći prilikom formulisanja se radi **izmene predloga matičnog zakona** kontinuirano numerišu mesta u tekstu i uputstva o izmenama počevši od „1.”. Naslov, šira klasifikaciona jedinica (st. 379) i paragrafi uvek dobijaju sopstveni broj kada se menjaju. Ako je u jednom paragrafu potrebno izvršiti više različitih izmena, tada se tačka dalje deli na slova, a ona po potrebi na udvojena slova. Podelu koja ide dalje od udvojenih slova treba izbegavati kako bi pomoć prilikom formulisanja bila pregledna. U takvim slučajevima bi tu klasifikacionu jedinicu trebalo ponovo sačiniti.

Primer:

Pomoć prilikom formulisanja za predlog amandmana na Predlog zakona ...
(Štampana stvar ...)

1. § 1 menja se kako sledi:
 - a) stav 1 menja se kako sledi:
 - aa) U rečenici 1 se ...
 - bb) Dodaje se sledeća rečenica: „...”
 - b) Stav 4 sačinjava se kako sledi: „...”

3 Osobnosti kod izmene predloga zakona o izmenama

- 846 Ako se pomoći prilikom formulisanja predloga amandmana i odluke o davanju saglasnosti uz prihvatanje amandmana odnose na zakone o izmenama, od odlučujućeg je značaja da kao rezultat nastane formalno-pravno besprekoran tekst zakona o izmenama. To je opet uslov za besprekoran tekst matičnog zakona.
- 847 Izmene više članova jednog zakona o izmenama **numerišu se arapskim brojevima**; izmene u okviru jednog člana označavaju se slovima i udvojenim slovima (st. 845).
- 848 Uputstva za izmene mogu da se odnose na **naredbe o izmenama** predloga zakona o izmenama.

Primer:

U Predlogu zakona treba izvršiti ispravku naredbe o izmenama u članu 1 tačka 1 slovo a: Umesto rečenice 1 mora da se izmeni rečenica 2.

Predlog zakona o izmenama:

Član 1

... (Zakon), koji je poslednji put izmenjen, menja se kako sledi:

1. § 1 menja se kako sledi:
 - a) U stavu 1 rečenica 1 reči „...” zamenjuju se rečima „...”.
 - b) ...

Pomoć prilikom formulisanja:

1. Član 1 menja se kako sledi:
 - a) U tački 1 slovo a podatak „rečenica” zamenjuje se podatkom „rečenica 2”.

- 849 Uputstva za izmene mogu da se odnose neposredno i na tekst koji treba da se utvrdi naredbom o izmenama u matičnom zakonu. Ovde je tačka nadovezivanja predviđeni novi **tekst matičnog zakona**.

Primer:

U Predlogu zakona novosačinjeni § 24 treba da se izmeni, a § 25 da se ponovo sačini. Ostale odredbe treba da ostanu neizmenjene.

Predlog zakona o izmenama:

Član 1

... (Zakon), koji je poslednji put izmenjen ..., menja se kako sledi:

1. Posle § 23 dodaju se sledeći §§ 24 do 27: „...”

Pomoć prilikom formulisanja:

1. Član 1 tačka 1 menja se kako sledi:

a) U § 24 reči „...” zamenjuju se rečima „...”.

b) § 25 sačinjava se kako sledi: „...”

850 Ako se uputstva za izmene odnose na naredbe o izmenama predloga zakona o izmenama (st. 848), onda problemi mogu da nastanu kod stavljanja znakova navoda (st. 851), kod usaglašavanja sa klasifikacionim jedinicama (st. 852) i kod svrsishodnog sačinjavanja uputstava za izmene (st. 853).

851 Ako se uputstvima za izmene u predlog zakona unose, dodaju ispred ili dodaju na kraju, zamenjuju ili ponovo sačinjavaju klasifikacione jedinice, može doći do nagomilavanja „**znakova navoda**”. U tom slučaju prvo se stavljaju polunavodnici, a zatim celi znakovi navoda, da bi u okviru naredbe o izmenama stvarne izmene teksta zakona bile stavljene pod cele znakove navoda.

Primer:

1. U članu 1 tačka 1 slovo b sačinjava se kako sledi:

'b) Posle rečenice 2 unose se sledeće rečenice: „...” '1

852 Ako se uputstvima za izmene u predlog zakona unose, dodaju ispred, zamenjuju ili brišu delovi klasifikacije, onda po potrebi treba **usaglasiti klasifikacione jedinice koje slede**. Ovde treba praviti razliku:

- ◆ kod pomoći prilikom formulisanja za **predlog amandmana** treba nove izmene ili nove članove označiti **slovnim dodacima** (npr. tačka 3a, član 2a, na početku dodati član 0). Prenumeraciju bi kasnije trebalo da izvrši sekretarijat odbora (st. 841).

Primer:

Putem pomoći prilikom formulisanja posle člana 2 trebalo bi uneti novi član.

Pomoć prilikom formulisanja:

1. Posle člana 2 unosi se sledeći član 2a: „...”

- ◆ kod pomoći prilikom formulisanja za **preporuku za donošenje odluke** trebalo bi odmah izvršiti **prenumeraciju**.

Primer:

Putem pomoći prilikom formulisanja u članu 1 u § 1 treba ponovo sačiniti stav 3 rečenicu 2, a posle člana 2 uneti novi član.

Predlog zakona o izmenama:

Član 1

1. § 1 menja se kako sledi:
 - a) U stavu 1 reči „...” zamenjuju se rečima „...”.
 - b) Stav 2 sačinjava se kako sledi: „...”
 - c) ...

Pomoć prilikom formulisanja:

1. Član 1 tačka 1 menja se kako sledi:
 - a) Posle slova b unosi se sledeće slovo c:
 - 'c) Stav 3 rečenica 2 sačinjava se kako sledi: „...”
 - b) Dosadašnje slovo c postaje slovo d.
2. Posle člana 2 unosi se sledeći član 3: „...”
3. Dosadašnji članovi 3 do 8 postaju članovi 4 do 9.

- 853 Ako u jednoj naredbi o izmenama treba izvršiti više izmena, onda postoji opasnost da uputstva za izmene postanu nepregledna. Tada se preporučuje da se ta mesta u tekstu u celini ponovo sačine.

Primer:

Putem pomoći prilikom formulisanja treba izmeniti izmenu rečenice 1, a pored toga ukinuti rečenicu 2.

Predlog zakona o izmenama:

Član 1

... (Zakon), koji je poslednji put izmenjen, menja se kako sledi:

1. U § 7 stav 1 rečenica 1 reč „...” zamenjuje se rečima „...”.

Pomoć prilikom formulisanja:

1. U članu 1 tačka 1 menja se kako sledi:
 - '1. § 7 stav 1 menja se kako sledi:
 - a) U rečenici 1 reči „...” zamenjuju se rečju „...”.
 - b) Rečenica 2 ukida se.'

4 Pomoć prilikom formulisanja u formi sinopsisa

- 854 U zavisnosti od vrste i obima predviđenih izmena i odnosa koji može da nastane u vezi sa količinom amandmana na predlog zakona, može biti svrsishodno da se pomoć prilikom formulisanja sačini u formi **sinopsisa**. U takvim kompilacijama izmenjeni tekst stavlja se nasuprot predloga zakona; izmene se naglašavaju isticanjem.
- 855 Ova pomoć prilikom formulisanja u **naslovu** se takođe mora označiti kao takva. Osim toga mora biti prepoznatljivo koji predlog zakona sa kojim brojem štampane stvari predstavlja predmet pomoći prilikom formulisanja.

Primer pomoći prilikom formulisanja za preporuku za donošenje odluke:

Pomoć prilikom formulisanja

Kompilacija

Predloga zakona o kvalitetu i bezbednosti ljudskih vlakana i ćelija (Zakon o vlaknima)

- Štampana stvar 16/3146 –

sa Odlukama odbora za zdravlje (14. odbor)

Predlog

Predlog Zakona o kvalitetu i bezbednosti ljudskih vlakana i ćelija (Zakon o vlaknima)

Odluke 14. Odbora

Predlog Zakona o kvalitetu i bezbednosti ljudskih vlakana i ćelija (Zakon o vlaknima)

Bundestag je usvojio sledeći zakon:

Bundestag je usvojio sledeći zakon:

Član 1

Član 1

Izmena Zakona o transplantaciji

Izmena Zakona o transplantaciji

Zakon o transplantaciji od 5. novembra 1997. (BGBl. I str. 2631), koji je poslednji put izmenjen članom 14 Uredbe od 25. novembra 2003. (BGBl. I str. 2304), menja se kako sledi:

Zakon o transplantaciji od 5. novembra 1997. (BGBl. I str. 2631), koji je poslednji put izmenjen članom 14 Uredbe od 25. novembra 2003. (BGBl. I str. 2304), menja se kako sledi:

1. Nalov se sačinjava kako sledi:
„Zakon o donaciji, uzimanju i prenosu organa i vlakana (Zakon o transplantaciji – TPG)“.

1. **n e i z m e n j e n o**

...

...

- 856 Da bi se izmene koje su prihvaćene od strane odbora istakle u odnosu na predlog zakona, treba poštovati sledeća **pravila**:

- ◆ U levoj koloni navodi se tekst predloga zakona u **izdanju štampane stvari Bundestaga**. Sekretarijat Parlamenta stavlja na raspolaganje merodavnu *Word* verziju predloga zakona.
- ◆ **Naslov i uvodnu formulu predloga zakona** treba uvek navesti u obe kolone, čak i kada su neizmenjeni.
- ◆ Klasifikacione jedinice koje ostaju **neizmenjene** u desnoj koloni (Odluke XX Odbora) unose se samo sa nazivom vrste i brojčanom rečju i rečju „n e i z m e n j e n o”, koja se uvek piše sa r a z m a k o m.
- ◆ Mesta u tekstu predloga zakona koja se **menjaju**, u levoj koloni moraju da se pišu kurzivom, a u desnoj koloni da se **bolduju**. To može da se odnosi i na cele klasifikacione jedinice, kada se tekst sačinjava ponovo, i na pojedinačne reči, slogove, slova, brojeve ili nazive jedinica podele i nabranjanja.
- ◆ Ako se menja samo jedno mesto u jednoj klasifikacionoj jedinici, onda se naziv i uvodna rečenica klasifikacione jedinice ponavljaju u desnoj koloni.

Primer:

U članu 2 tačka 1 u § 2 stav 2 Predloga zakona o izmenama treba da se izmeni tekst.

Predlog	Odluke XX Odbora
...	...
Član 2	Član 2
Izmena Zakona o prečišćavanju stvarnog prava	Izmena Zakona o prečišćavanju stvarnog prava
Zakon o prečišćavanju stvarnog prava od 15. avgusta 1997. (BGBl. I str. 1955) menja se kako sledi:	Zakon o prečišćavanju stvarnog prava od 15. avgusta 1997. (BGBl. I str. 1955) menja se kako sledi:
1. § 2 sačinjava se kako sledi:	1. n e i z m e n j e n o
„§ 2 Područje primene (1) Ovaj zakon ne važi za morske obale.	„§ 2 Područje primene (1) n e i z m e n j e n o

(2) Odredbe ovog zakona *ne mogu se sporazumno menjati.*”

(2) Odredbe ovog zakona ne mogu se sporazumno menjati **niti je moguće jednostrano odricanje od njih.**”

- ◆ Delovi rečenice ispred i posle **nabrajanja** u obliku spiska ponavljaju se kada se na sadržaj nabrajanja utiče izmenama ili brisanjima. To važi i za rečenice koje su stavljene ispred ili koje slede, jer one nemaju bročane oznake, pa se stoga ne mogu iskazati rečju „neizmenjeno”.

Primer:

U predlogu matičnog zakona treba ponovo sačiniti § 4 tačku 2, a ostatak paragrafa treba da ostane neizmenjen.

Predlog	Odluke XX Odbora
...	...
§ 4 Zabrana	§ 4 Zabrana
Titular prava može da zabrani upotrebu 1. nedeljom i na dane praznika; 2. <i>noću</i> § 6 ostaje nedirnut.	Titular prava može da zabrani upotrebu 1. neizmenjeno ; 2. od 22 sata do 6 sati § 6 ostaje nedirnut.

- ◆ Ako se jedna klasifikaciona jedinica **unos** u predlog zakona, ona dobija „naziv vrste i bročanu oznaku” koji odgovaraju podeli, a klasifikacione jedinice koje slede treba prenumerisati.

Primer:

U predlogu zakona o izmenama u jednom članu treba izmeniti dodatni paragraf, koji do tada nije pretrpeo izmene.

Predlog	Odluke XX Odbora
...	...
3. U § 7 se ... 4. § 15 menja se kako sledi: ...	3. neizmenjeno 4. § 13 ukida se. 5. neizmenjeno

- ◆ Ako iz predloga zakona treba da **se izostavi** jedna klasifikaciona jedinica, onda se u desnoj koloni posle naziva vrste i brojčane oznake navodi reč „brisan”, koja se boldira. U levoj koloni se ta klasifikaciona jedinica iskazuje *kurzivom*. Numeracije koje slede moraju se usaglasiti i kao izmene boldovati.

Primer:

U predlogu treba u naredbi o izmenama da se izostavi do tada sadržana regulativa.

Predlog ...	Odluke XX Odbora ...
<p>3. U § 7 dodaju se na kraju sledeći stavovi 5 do 7:</p> <p>„(5) Pogon mora ukupno da obuhvata deset lica. (6) O <i>izuzecima odlučuje nadležni pokrajinski organ.</i> (7) Odnosi u vezi sa radom kod kuće ostaju nedirnuti.”</p>	<p>3. U § 7 dodaju se na kraju sledeći stavovi 5 i 6:</p> <p>(5) n e i z m e n j e n o</p> <p>(6) brisan</p> <p>(6) n e i z m e n j e n o</p>

- ◆ Odredbu o **stupanju na snagu** uvek treba navesti u obe kolone. Ako je u predlogu zakona bilo predviđeno **odvojeno stupanje na snagu**, treba proveriti da li izmene predloga, a posebno izmena numeracije, zahtevaju da se usaglase pojedina upućivanja koja su sadržana u odredbi o stupanju na snagu.

857 Sinopsisi mogu da se sačine uz pomoć **tabelarne funkcije** programa za obradu teksta⁵⁸. Ovde treba voditi računa da se utvrde identične širine kolona i da se za svaku klasifikacionu jedinicu koristi pojedinačna ćelija. Time se obezbeđuje da mesta u tekstu koja se porede budu tačno jedna preko puta drugih. U okviru sâme tabele – svakako u desnoj koloni – ne bi trebalo koristiti automatsku numeraciju ili nabranjanje.

⁵⁸ eNorma (st. 46) od pomoći je prilikom izrade sinopsisa.

- 858 Ako su predviđene izmene u predlogu zakona tako temeljne da se uz pomoć sinopsisa više ne mogu svrsishodno prikazati, onda u dogovoru sa nadležnim odborom treba sačiniti pomoć prilikom formulisanja izuzetno u formi **ponovnog sačinjavanja predloga zakona**.

Deo G

Objavljivanje revidiranog teksta zakona i pravnih uredaba

482 Savezni službeni list godina 2007. Deo I br. 12, izdat u Bonu dana 16. aprila 2007.

Datum objavljivanja

Tekst za objavljivanje

**Objavljivanje
revidiranog teksta Zakona o rezervama za zbrinjavanje**

Naslov

Od 27. marta 2007.

Datum potpisivanja

Na osnovu člana 2 Zakona od 21. decembra 2006. (BGBl. I str. 3288), u daljem tekstu objavljuje se Zakon o rezervama za zbrinjavanje u tekstu koji važi od 1. januara 2007. Revidirani tekst uzima u obzir:

Formula objavljivanja i.o. sa merodavnim danom

1. Zakon od 9. jula 1998. (BGBl. I str. 1800), koji je stupio na snagu dana 1. januara 1999.

Poslednje zvanično objavljivanje kompletnog

2. Član 5 Zakona od 14. decembra 2001. (BGBl. I str. 3720), koji je stupio na snagu dana 1. januara 2002.

3. Član 6 Zakona od 20. decembra 2001. (BGBl. I str. 3926), koji je stupio na snagu dana 1. januara 2003.

Nabrajanje izmena

4. Član 12 Uredbe od 25. novembra 2003. (BGBl. I str. 2304), koji je stupio na snagu dana 28. novembra 2003.

5. Član 30 Uredbe od 31. oktobra 2006. (BGBl. I str. 2407), koji je stupio na snagu dana 8. novembra 2006.

6. Član 1 u uvodu pomenutog Zakona koji je stupio na snagu dana 1. januara 2007.

Berlin, dana 27. marta 2007.

Datum potpisivanja

Savezni ministar unutrašnjih poslova
Schäuble

Potpisnik

483 Savezni službeni list godina 2007. Deo I br. 12, izdat u Bonu dana 16. aprila 2007.

nova strana

Revidirani tekst

**Zakon
o rezervama za zbrinjavanje Savezne države
(Zakon o rezervama za zbrinjavanje – VersRückIG)**

Naslov = naziv (skraćeni naziv – skraćeni)

Odeljak 1

**Posebna imovina
„Rezerve za zbrinjavanje Savezne države”**

Tekst

§ 1

Oblast primene

(1) Odredbe Odeljka 1 primenjuju se u ...

(Gorenavedeni originalni primer prilagođen je pravilima iz Priručnika.)

Deo G

Objavljivanje revidiranog teksta zakona i pravnih uredaba

1 Opšte

- 859 Objavljivanje važećeg teksta zakona ili pravne uredbe u Saveznom službenom listu vrši se na osnovu **dozvole za objavljivanje**, prema kojoj se utvrđuje važeći tekst na merodavni dan (st. 696 i dalje, 831).
- 860 Objavljivanje se sastoji iz deklarativnog **ponovnog sačinjavanja** teksta i **teksta za objavljivanje** koji mu prethodi.

Tekst za objavljivanje ima sledeću strukturu:

- ◆ Naslov i datum objavljivanja (st. 865 i dalje),
- ◆ Formula objavljivanja (st. 868 i dalje),
- ◆ Nabrojanje sa poslednjim objavljivanjem kompletnog teksta i izmena (st. 870 i dalje),
- ◆ Potpisivanje (st. 878).

Tekstu za objavljivanje se – na novoj strani – priključuje **revidirani tekst** (st. 879 i dalje).

- 861 Dozvola za objavljivanje ne stvara obavezu objavljivanja revidiranog teksta. Ipak, dozvola za objavljivanje izaziva takva očekivanja. Objavljivanje bi trebalo da bude **vremenski što bliže** navedenom merodavnom danu. **Nadležno** je savezno ministarstvo koje je navedeno u dozvoli.
- 862 Objavljivanje može da izgubi na vrednosti kada se posle merodavnog dana proglašavaju druge izmene zakona ili pravne uredbe. Ono ne treba da obuhvati izmene zakona ili uredbe proglašene **posle merodavnog dana** navedenog u ovlašćenju za objavljivanje, a **pre** stvarnog objavljivanja. Takvu izmenu **ne bi trebalo uzeti u obzir**, čak i kada bi već stupila na snagu. U takvom slučaju bi u kasnijem zakonu o izmenama ili u kasnijoj uredbi o izmenama trebalo predvideti dozvolu za objavljivanje, koja bi omogućila da se i aktuelne izmene uzmu u obzir.
- 863 Ali, i **preuranjeno objavljivanje** može da stvori probleme. Ako je merodavni dan kada treba utvrditi tekst u budućnosti, onda je svrsishodno da se čeka sa objavljivanjem. Jer, matični zakon ili matična uredba, ali i sve „lebdeće izmene” mogu još jednom da se izmene u periodu do merodavnog dana. Te izmene ne bi bile uzete u obzir kod preuranjenog objavljivanja. To bi imalo za posledicu da bi objavljivanje, štampano u Saveznom službenom listu, moralo da bude ispravljeno (st. 894).
- 864 Predlog za objavljivanje ne podleže formalno-pravnoj proverbi (vid § 46 stav 1, § 62 stav 2 GGO). Međutim, ako se pojave **pitanja** u vezi sa tekstom za objavljivanje ili sa revidiranim tekstom, a naročito **sumnje** u pogledu

važećeg teksta, onda treba da učestvuje i nadležni **referat za pravnu proveru** Saveznog ministarstva pravde.

2 Tekst za objavljivanje

2.1 Naslov objavljivanja

- 865 Naslov uvek počinje rečima „Objavljivanje revidiranog teksta”. Na to se nadovezuje – u genitivu – **važeći naziv za citiranje** zakona ili uredbe.
- 866 Nije dozvoljeno navesti neki drugi naziv osim važećeg naziva za citiranje, jer se prilikom objavljivanja smeju uzeti u obzir samo one izmene koje su prethodno **formalno usvojene** i objavljene. Dodaci, kao na primer godina koja je prilikom objavljivanja dodata nazivu za citiranje, stvorili bi utisak da se radi o nekom drugom ili novom zakonu. Pored toga, nastali bi veliki problemi kod citiranja.
- 867 Posle naslova se navodi – u novom redu – **datum** potpisivanja: „Od ...”.

2.2 Formula objavljivanja

- 868 Kod formule objavljivanja reč je o standardnoj formulaciji, koja započinje rečima „Na osnovu”. Ona sadrži još i:
- ◆ podatak o članu zakona ili uredbe (samo sa podatkom o vrsti), koji sadrži dozvolu za objavljivanje, kao i datum proglašenja, odnosno opravka i referencu,
 - ◆ naziv za citiranje zakona ili pravne uredbe koji se objavljuju,
 - ◆ merodavni dan, koji proizlazi iz dozvole za objavljivanje, kada je utvrđen tekst.

Primer:

Objavljivanje
revidiranog teksta ... (Zakona)
Od ...

Na osnovu člana ... Zakona od ... (BGBl. ...) objavljuje se dolenađeni tekst ... (Zakona) u tekstu važećem na dan

- 869 Ako je izmenjen naziv za citiranje, onda se u formuli objavljivanja ukazuje na to da se revidirani tekst razlikuje od ranijeg teksta zakona ili pravne uredbe po naslovu.

Primer:

Objavljivanje revidiranog teksta Uredbe o obrazovanju i proveri babica i negovatelja za porođaj od 16. marta 1987. (BGBl. I str. 929):

Na osnovu člana 2 Uredbe ... od 10. novembra 1986. (BGBl. I str. 1732) u daljem tekstu objavljuje se Uredba o obrazovanju i proveri babica pod novim naslovom u tekstu koji važi od 19. novembra 1986.

2.3 Nabranje sa poslednjim objavljivanjem kompletnog teksta i izmena

870 Posle formule objavljivanja dolazi nabranje, koje započinje rečima „Revidirani tekst uzima u obzir:”. Posle toga se uvek pod posebnom tačkom navodi poslednje objavljivanje kompletnog teksta matičnog zakona ili matične uredbe i sve objavljene izmene sa svojim rokovima za stupanje na snagu. Pri tome se zakoni ili pravne uredbe ne navode svojim nazivima za citiranje, već nazivom vrste „zakon” ili „uredba”.

871 Ako su zakon ili pravna uredba usvojeni ili konstitutivno ponovo sačinjeni posle 31. decembra 1963, onda se **referenca koja se odnosi na poslednje zvanično objavljivanje kompletnog teksta** navodi na sledeći način:

1. Zakon od dana ... (BGBl. ...), koji je stupio na snagu dana ...
(Uredba od dana ... (BGBl. ...), koja je stupila na snagu dana ...

Ako je zakon donet ili ponovo sačinjen u **okvirnom zakonu**, onda treba voditi računa o pravilu citiranja u skladu sa st. 185; Isto važi kada je pravna uredba sadržana u okvirnoj uredbi.

Kada je poslednje zvanično objavljivanje kompletnog teksta **deklarativno revidirani tekst**, onda to treba formulisati na sledeći način:

1. Zakon, objavljen dana ... (BGBl. ...),
(Uredba, objavljena dana ... (BGBl. ...),)

Ako je merodavan registar propisa Zbirka saveznog prava u **Saveznom službenom listu Deo III**, onda to treba formulisati na sledeći način:

1. prečišćen tekst Zakona, objavljen u Saveznom službenom listu Deo III, Odeljak ...,
(prečišćen tekst Uredbe, objavljen u Saveznom službenom listu Deo III, Odeljak ...,)

872 Zatim se u nabranju navode zakoni o izmenama ili uredbe o izmenama koji su uzeti u obzir kod revidiranog teksta prema **redosledu njihovog objavljivanja**; pri tome je rang propisa kojim se vrše izmene nebitan.

873 Izmene koje su na merodavni dan već **objavljene, ali još nisu stupile na snagu**, unose se u nabranje, jer su u revidiranom tekstu uzete u obzir u napomeni u fusnoti (st. 887 i dalje).

Primer:

3. Član ... Zakona od ... (BGBl. ...), koji će stupiti na snagu dana ... ,

874 Objavljene izmene navode se u nabranjanju, čak i kada su **prevaziđene**.

Primer:

3. Član ... Zakona od ... (BGBl. ...), koji je pre svog stupanja na snagu ukinut članom ... Zakona od ... (BGBl. ...),

875 Ako pojedinačna novela kojom se menja samo matični zakon ili matična uredba predviđa **odvojeno stupanje na snagu**, onda se ona u nabranjanju navodi na sledeći način:

3. Zakon, koji je u jednom delu stupio (će stupiti) na snagu dana ..., a u drugom delu dana ... (BGBl. ...),
(Uredba, koja je u jednom delu stupila (će stupiti) na snagu dana ..., a u drugom delu dana ... (BGBl. ...),)

U ostalim slučajevima u kojima izmene stupaju na snagu u različitim trenucima, a naročito kod okvirnih zakona ili okvirnih uredaba, to bi trebalo formulisati na sledeći način:

3. Član ... Zakona od ... (BGBl. ...), koji je u jednom delu stupio (će stupiti) na snagu dana ..., a u drugom delu dana ... ,
(Član ... Uredbe od ... (BGBl. ...), koji je u jednom delu stupio (će stupiti) na snagu dana ..., a u drugom delu dana ... ,)

876 Ako treba uzeti u obzir izmenu koja je sadržana u **članu u kojem su sadržane prateće izmene**, onda što tačnije treba navesti mesto koje se menja:

3. Član ... stav ... Zakona od ... (BGBl. ...), koji je stupio na snagu dana ...,
(Član ... stav ... Uredbe od ... (BGBl. ...), koji je stupio na snagu dana ...,)

877 Ako prilikom objavljivanja zakona ili uredbe treba uzeti u obzir **izmenu prema Ugovoru o ujedinjenju Nemačke**, onda se to može formulisati na sledeći način:

3. Zakon od 23. septembra 1990, koji je stupio na snagu dana 29. septembra 1990, u vezi sa Prilogom I Poglavlje ... Stručna oblast ... Odeljak III tačka ... Ugovora o ujedinjenju Nemačke od 31. avgusta 1990. (BGBl. 1990 II str. 885, ...),

2.4 Potpisivanje

- 878 Tekst za objavljivanje završava se potpisom nadležne **ministarke** ili nadležnog **ministra**; ispred potpisa stoji podatak o mestu, datumu i nazivu službe. U slučaju njihove sprečenosti tekst potpisuje državni sekretar ili državna sekretarka uz dodavanje reči „za”. A u slučaju i njihove sprečenosti potpisuje se sa „za državnog sekretara” ili izuzetno „po ovlašćenju”.

3 Revidirani tekst

3.1 Sadržaj

- 879 U revidiranom tekstu mora se navesti autentičan i besprekoran tekst zakona ili pravne uredbe koji je **važeći** na merodavni dan. Kod revidiranog teksta u obzir se uzimaju samo prethodno formalno usvojene i objavljene izmene (st. 698).

Nezavisno od toga, u tekstu se uzimaju u obzir važeći pravopis (st. 47) i pravila o ispisivanju klasifikacionih jedinica „stav” i „tačka” (st. 196).

- 880 U tekst **se ubrajaju** naslov (naziv i – ako postoji – skraćeni naziv i zvanična skraćenica), pregled sadržaja (ako postoji) i deo regulative sa svim sastavnim delovima podele, uključujući i eventualno postojeće priloge.
- 881 U tekst se **ne ubrajaju** uvodna i završna formula, datum proglašenja, odnosno otpravka i podatak o potpisnicima.
- 882 Kod revidiranog teksta treba voditi računa o **zahtevu za citiranje** (st. 314), kada zakon ili pravna uredba služi za **unošenje direktiva** Evropskih zajednica⁵⁹. U tu svrhu se uz naslov revidiranog teksta zakona ili uredbe stavlja napomena u fusnoti. U **fusnoti** se ne smeju samo ponoviti fusnote zakona ili uredbe koji se menjaju, a koje su navedene u tekstu za objavljivanje. Štaviše, treba navesti samo važeće direktive čije se unošenje odrazilo na važeći tekst. Ako je na primer važeći tekst izmenjen članom obimnog okvirnog zakona, onda se iz obrazloženja zakona može videti da li su i koje su direktive time konkretno unete.
- 883 Kada neka direktiva ne zahteva posebno unošenje, jer odredbe domaćih zakona ili uredaba već odgovaraju cilju direktive (st. 314), onda kod novog objavljivanja tih zakona ili uredaba treba **prvi put staviti fusnotu** sa napomenom o direktivi.
- 884 Napomene u fusnotama takođe se stavljaju kada je zakon prilikom unošenja okvirne odluke ili odluke Evropske unije⁶⁰ u skladu sa st. 315 označen. Ako je označavanje izostalo, onda se to može nadoknaditi kod revidiranog teksta.

⁵⁹ Lisabonski ugovor: Direktiva Evropske unije

⁶⁰ Lisabonski ugovor: Odluka Evropske unije u smislu člana 288 stav 1 UFEU.

- 885 Kod navođenja dela regulative se paragrafi, članovi ili šire klasifikacione jedinice koji su ukinuti moraju označiti sa „**brisano**”, kako se ne bi prekinula numeracija u klasifikacionoj jedinici.

Primer:

§ 7 (brisano)

Isto važi za stavove i tačke, kada se njihov tekst ne unosi u revidirani tekst, ali slede dalji stavovi ili tačke.

Primer:

§

- (1) ...
 (2) (brisano)
 (3) ...
 1. (brisano)
 2. ...

Podatak o brisanim klasifikacionim jedinicama se ne navodi kada se time **ne prekida** kontinuirana numeracija. To važi na primer za brisane paragrafe sa slovnim dodatkom, kojima ne sledi drugi paragraf sa slovnim dodatkom ili ako je brisana tačka bila poslednja u nabranjanju.

- 886 **Tekst izvršenih odredaba** ne unosi se u revidirani tekst. To su odredbe o izmenama koje su u zakonu ili uredbi koji se objavljuju izuzetno bile sadržane, kao i odredbe o stupanju na snagu i stavljanju van snage, koje su nastupanjem navedenog trenutka postale bespredmetne. Njihov se sadržaj navodi nezavisno od svih naslova, samo napomenom u zagradama.

Primeri:

§ ...
 (izmena drugih odredaba)
 ((ukidanje drugih odredaba))
 ((stupanje na snagu, stavljanje van snage))

3.2 Osobnosti kod „lebdećih izmena”, napomene u fusnotama

- 887 **Na izmene** zakona ili pravne uredbe koje su objavljene pre dana koji je merodavan za revidirani tekst, ali tek nakon tog trenutka stupaju na snagu, mora se uputiti u fusnotama.
- 888 **Napomena u fusnoti** dodaje se na onom mestu u tekstu na koje se odnosi izmena koja se objavljuje. U fusnoti se navodi **tekst regulative o izmenama** sa tačnom referencom, a zatim tačan trenutak od kada izmena važi, uz upućivanje na odredbu o stupanju na snagu.

Primer:

§ 12 stav 1 Zakona o transplataciji, objavljenog 4. septembra 2007. (BGBl. I str. 2206):

§ 12

Posredovanje organima, služba za posredovanje

(1) U svrhu posredovanja organima koji podležu obavezi posredovanja, zajedničko Udruženje zdravstvenih fondova*), Savezna lekarska komora i Nemačko društvo bolnica ili Savezna udruženja osnivača bolnica osnovače odgovarajuću ustanovu (službu za posredovanje) ...

*) U skladu sa članom 42 tačka 1 u vezi sa članom 46 stav 9 Zakona od 26. marta 2007. (BGBl. I str. 378) dana 1. jula 2008. u § 12 stav 1 rečenica 1 reči „vrhovni savezi zdravstvenih fondova zajedno” zamenjuju se rečima „vrhovni savez Udruženja zdravstvenih fondova”.

- 889 Ako bi navodi naredaba o izmenama postali nepregledni, u fusnoti se umesto toga može navesti tekst propisa sa izmenama koje su uzete u obzir sa **kompletnim tekstom**.

Primer:

§ 3*)

...

*) § 3 važi u skladu sa članom ... u vezi sa članom ... Zakona od ... (BGBl. ...) od dana u sledećem tekstu:

„§ 3 ...”

- 890 I izmene na osnovu **regulative o ukidanju ili stavljanju van snage** koje su objavljene pre merodavnog dana, ali tek posle njega postaju važeće, treba uzeti u obzir. Na njih takođe treba ukazati u fusnotama.

Primeri:

*) U skladu sa članom ... u vezi sa članom ... Zakona od (BGBl. ...) § ... ukida se dana

*) U skladu sa članom ... Zakona od ... (BGBl. ...) § ... stavlja se van snage dana

- 891 Ostale relevantne okolnosti koje su utvrđene na merodavni dan, a koje u revidiranom tekstu nisu uzete u obzir, ali ipak imaju neposredno dejstvo na njegovo važenje ili pravni sadržaj, isto tako treba vidno da budu označene na određenom mestu u tekstu kroz napomenu u fusnoti. Ovo se odnosi npr. na eksterna pravila važenja, kao i na odluke Saveznog ustavnog suda kojima su pojedine odredbe proglašene nespojivim sa Osnovnim zakonom ili ostalim saveznim pravom ili ništavim (vidi st. 189).

3.3 Ispravka novog objavljivanja

- 892 Kada tekst za objavljivanje ili revidirani tekst zakona ili pravne uredbe sadrži štamparske greške ili druge očigledne netačnosti, treba **izvršiti njihove**

ispravke.**Primer:**

Ispravka objavljivanja
revidiranog teksta ... (Zakona)
Od ...

U objavljivanju revidiranog teksta ... (Zakona) od ... (BGBl. ...) revidirani tekst treba ispraviti kako sledi:

U § 157 stav 3 rečenica 1 posle reči „stava” treba dodati podatak „1”.

U § 176 stav 1 reči „sudski činovnik” treba zameniti rečima „sudski službenik”.

- 893 Ako se radi o previdu nadležnog saveznog ministarstva kod formulisanja teksta za objavljivanje ili o utvrđivanju revidiranog teksta, ispravka se potpisuje u skladu sa internim pravilima. Ako je greška nastala tek kod pripreme za štampu, potpisuje je nadležno lice izdavača službenog glasila.
- 894 Ispravka objavljivanja **mora da bude izvršena** kada se **posle** stvarnog objavljivanja, ali **pre** merodavnog dana još jedna izmena objavljuje i stupa na snagu. U suprotnom, preuranjeno objavljen tekst ne bi više bio aktuelan na merodavni dan (st. 863). Ispravka objavljivanja vrši se u dva koraka: Prvo se tekst za objavljivanje dopunjuje, a zatim se vrši ispravka revidiranog teksta. Kao model služi tehnika izmene, pri čemu se naredbe o izmenama koriste u zapovednoj formi.

Primer:

Ispravka objavljivanja
revidiranog teksta ... (Zakona)
Od ...

Objavljivanje revidiranog teksta ... (Zakona) od ... (BGBl. ...) ispravlja se kako sledi:

1. Tekst za objavljivanje treba ispraviti kako sledi:

a) U tački 5 tačku na kraju treba zameniti zapetom.

b) Sledeću tačku 6 treba dodati na kraju:

„6. ... član ... Zakona od ... (BGBl. ...), koji je stupio na snagu dana”

2. U revidiranom tekstu ... (Zakona) u § 5 stav 2 i 3 treba zameniti sledećim stavom 2:

„(2) ...”

- 895 Ako su greške u revidiranom tekstu posledica očigledne **netačnosti u zakonu o izmenama** ili uredbi o izmenama, a koja nije otklonjena u toku objavljivanja, onda prvo za zakon o izmenama ili uredbu o izmenama treba

sprovesti **postupak ispravke prema § 61 GGO**. Tada se može izvršiti ispravka objavljenog revidiranog teksta. Prethodno objavljivanje ispravke zakona o izmenama nije neophodno (st. 705).

Dodatak 1 (uz st. 42)

**Smernice
za izradu
zakona o ratifikaciji i uredaba u vezi sa međunarodnim
ugovorima
(Smernice prema § 73 stav 3 rečenica 1 GGO – RiVeVo)
Revidirani tekst 2007**

Pregled sadržaja

Uvod		248
1	Zakoni o ratifikaciji ugovora između dve ili više strana ugovornica (po pravilu)	248
1.1	Neophodnost zakona o ratifikaciji	248
1.2	Izrada zakona o ratifikaciji (po pravilu)	249
1.2.1	Naslov	249
1.2.2	Datum proglašenja	250
1.2.3	Uvodna formula	250
1.2.4	Podela zakona o ratifikaciji	251
1.2.5	Formula o saglasnosti (član 1 zakona o ratifikaciji)	251
1.2.6	Datum stupanja na snagu (po pravilu: član 2 zakona o ratifikaciji)	254
1.2.7	Završna formula	255
1.3	Obrazloženje zakona o ratifikaciji	255
1.3.1	O formuli o saglasnosti (član 1 zakona o ratifikaciji)	255
1.3.2	O trenutku stupanja na snagu (po pravilu: član 2 zakona o ratifikaciji)	256
1.4	Završna napomena uz zakon o ratifikaciji	256
1.5	Memorandum	256
1.6	Objavljivanje tekstova ugovora na stranom jeziku	257
1.7	Priprema za štampu pre razmatranja od strane Kabineta	257
2	Dopunske regulative u zakonu o ratifikaciji	257
2.1	„Sažimanje”	257
2.2	Krivičnopravne norme i propisi o novčanim kaznama	258
2.3	Ovlašćenje za donošenje pravnih uredaba	259
2.4	Ovlašćenje za objavljivanje revidiranog teksta	260
3	Unošenje međunarodnih ugovora putem uredaba	260
3.1	Uslovi	260
3.2	Sačinjavanje uredbe koja se odnosi na ugovor	260
3.3	Završna formula	262
3.4	Obrazloženje uredbe	262
3.5	Završna napomena i memorandum	263
4	Modeli	

Uvod

U skladu sa § 73 stav 3 rečenica 1 GGO prilikom izrade zakona o ratifikaciji treba voditi računa o „Smernicama za izradu zakona o ratifikaciji i uredaba u vezi sa međunarodnim ugovorima”, koje je izdalo Savezno ministarstvo pravde. Smernice koje se ovde prikazuju u novom tekstu sadrže bitna uputstva u pogledu sadržaja i forme zakona kojima zakonodavna tela daju saglasnost na međunarodne ugovore i pravnih uredaba u vezi sa međunarodnim ugovorima.

Uputstvo i model u ovim smernicama ne mogu da daju potpuni pregled svih struktura koje bi u svakom pojedinačnom slučaju mogle da dođu u obzir. Stoga se autorima zakona i uredaba preporučuje da sa Referatom „Pravo međunarodnih ugovora”, koji je u Saveznom ministarstvu pravde nadležan, što ranije razjasne da li je potrebno odstupanje od Smernica.

1 Zakoni o ratifikaciji ugovora između dve ili više strana ugovornica (po pravilu)

1.1 Neophodnost zakona o ratifikaciji

1.1.1 Međunarodni ugovori koji uređuju **političke odnose** federacije ili se odnose na **oblast saveznog zakonodavstva** prema članu 59 stav 2 rečenica 1 Osnovnog zakona zahtevaju saglasnost ili učešće tela nadležnih za savezno zakonodavstvo, u formi saveznog zakona. Da li prema ovome međunarodni ugovor zahteva zakon zavisi samo od njegovog materijalnog sadržaja. Nije važno da li ugovor ima dve ili više strana ugovornica i u kojoj formi ili pod kojim nazivom je zaključen. Međunarodni ugovori mogu sa nemačke strane da zahtevaju saglasnost, iako ne sadrže klauzulu o ratifikaciji; obrnuto, uprkos klauzuli o ratifikaciji, u Saveznoj Republici Nemačkoj ne moraju da zahtevaju saglasnost.

1.1.2 Međunarodni ugovor uređuje **političke odnose** federacije u smislu člana 59 stav 2 rečenica 1 Osnovnog zakona kada se on odnosi na njen državni suverenitet, njen teritorijalni integritet, njenu nezavisnost, njen položaj i njen uticaj u zajednici država (BverfGE 90, 286, 359).

1.1.3 Međunarodni ugovor prema članu 59 stav 2 rečenica 1 Osnovnog zakona naročito zahteva saglasnost ili učešće tela nadležnih za savezno zakonodavstvo kada on

- (a) ustanovljava prava i obaveze pojedinca,
- (b) sadrži odredbe čije izvršenje zahteva formalno učešće saveznog ili pokrajinskog zakonodavca,
- (c) sadrži odredbe sa kojima je trenutno domaće zakonodavstvo već usaglašeno (tzv. paralelni sporazum: sporazumom nastaje međunarodnopravna obaveza da se održi zakonom ustanovljen položaj),

- (d) sadrži finansijske obaveze – pored sâmh dejstava na budžet – koje prema finansijskim regulativama Osnovnog zakona zahtevaju zakonsku regulativu (vidi član 115 Osnovnog zakona),
- (e) menja ili dopunjuje postojeći ugovor koji je bio predmet zakona o ratifikaciji.

Izuzetak: Zakonodavac je svoju saglasnost sa izmenom ili dopunom već unapred – anticipirao – dao. Anticipirana saglasnost može se dati putem ovlašćenja za donošenje uredbe (vidi pod 2.3 i 3). Međutim, od anticipirane saglasnosti se takođe može poći kada konkretna izmena nema normativni karakter i kada je prema sadržini, svrsi i obimu već bila uneta u postupak za izmenu ugovora koji je bio predviđen u prvobitnom ugovoru.

Zakon o ratifikaciji nije neophodan kada je međunarodni ugovor u skladu sa ovlašćenjem za donošenje uredbe prema članu 80 stav 1 Osnovnog zakona stupio na snagu u domaćem zakonodavstvu (vidi pod 3).

1.2 Izrada zakona o ratifikaciji (po pravilu)

1.2.1 Naslov

1.2.1.1 U **naslov** – posle reči „zakon uz” – treba uneti naziv međunarodnog ugovora. Umesto naziva može se izabrati skraćeni naziv, a kod ugovora u kojem učestvuje više strana ugovornica zbirni naziv. Datum zaključenja ugovora unosi se nakon reči „ugovor” (ili slično).

Dodatno se u naslov može uneti skraćenica međunarodnog ugovora, ako je ona predviđena u sâmom međunarodnom ugovoru ili se u međunarodnom prometu često koristi. Ta skraćenica se stavlja na kraj naslova u okrugle zagrade, npr. „(MIGA Sporazum)”; BGBl. 1987 II str. 454.

1.2.1.2 Kod ugovora između **više strana** ugovornica predlog zakona ima sledeći naslov:

„Predlog zakona
uz Ugovor (ili slično) od dana ...
o (uz izmenu) ... ”

Kod ugovora između **dve strane** – u skladu sa nazivom ugovora – u naslovu predloga zakona moraju se navesti i strane ugovornice:

„Predlog zakona
uz Ugovor (ili slično) od dana ...
između Savezne Republike Nemačke i ...
o (uz izmenu) ... ”

1.2.1.3 Ako se predlog zakona odnosi na **izmenu** ugovora, po pravilu treba odabrati sledeći naslov:

„Predlog zakona

uz Ugovor (ili slično) od dana ...
uz izmenu (ili slično) ... ”

1.2.1.4 Napomena da je reč o **pristupanju** međunarodnom ugovoru ne unosi se u naslov.

1.2.2 Datum proglašenja

Datum proglašenja se u predlogu zakona navodi u posebnom redu

„Od”
ispod naslova zakona. Reč „Od” se pri tome piše velikim slovom.

1.2.3 Uvodna formula

1.2.3.1 **Uvodna formula** sadrži podatke o zakonskoj odluci Bundestaga i – ako je to neophodno prema propisima o zakonodavnom postupku – o saglasnosti Bundesrata.

Uvodna formula se stavlja ispred predloga zakona.

1.2.3.2 Uvodna formula zakona o ratifikaciji stoga glasi

a) kod zakona koji zahtevaju saglasnost Bundesrata:

„Bundestag je uz saglasnost Bundesrata usvojio sledeći zakon:”
(drugačije je kod pravnih uređaba koje zahtevaju saglasnost Bundesrata; ovde se taj podatak navodi tek u završnoj formuli – vidi 3.2.2 i 3.3)

b) kod zakona koji ne zahtevaju saglasnost Bundesrata:

„Bundestag je usvojio sledeći zakon:”

c) kod zakona koji menjaju Osnovni zakon:

„Bundestag je uz saglasnost Bundesrata usvojio sledeći zakon; član 79 stav 2 Osnovnog zakona je poštovan:”

Ovu formulu treba koristiti i u slučaju indirektno (kroz prihvatanje akata na nivou Evropske unije, prim. red.) izmene Osnovnog zakona (član 23 stav 1 rečenica 3 Osnovnog zakona); vidi Zakon uz Ugovor od 7. februara 1992. o Evropskoj uniji (BGBl. 1992 II str. 1251).

1.2.3.3 Ako se Bundesrat, suprotno mišljenju Savezne vlade, saglasio sa potrebom davanja saglasnosti na zakon o ratifikaciji i izričito je dao svoju saglasnost, pitanje potrebe za saglasnošću nadležno ministarstvo će ponovo proveriti zajedno sa Saveznim ministarstvom unutrašnjih poslova i Saveznim ministarstvom pravde. Zakon o ratifikaciji, uprkos izričito date saglasnosti Bundesrata, ne treba da bude proglašen kao da zahteva saglasnost, kada je iz provere u okviru Savezne vlade proizašlo da međunarodni ugovor ili zakon ne sadrži odredbe koje bi opravdale

potrebu za davanjem saglasnosti. Mišljenje uključenih saveznih ministarstava o tome da ne postoji potreba za davanjem saglasnosti treba kratko prikazati prilikom dostavljanja izvornika u svrhu proglašenja (§ 59 stav 2 GGO).

1.2.4 Podela zakona o ratifikaciji

Zakon o ratifikaciji deli se na **članove** (tačka 3 rečenica 4 Priloga 6 uz § 42 stav 2 GGO). Članove koji sadrže više nego jednu misao treba podeliti na stavove.

1.2.5 Formula o saglasnosti (član 1 zakona o ratifikaciji)

1.2.5.1 Član 1 rečenica 1 zakona o ratifikaciji sadrži saglasnost zakonodavca sa međunarodnim ugovorom. Pri tome se u odredbe unosi

- (a) pun i skraćeni naziv ugovora,
- (b) datum ugovora,
- (c) mesto i datum potpisivanja od strane ovlašćenog nemačkog potpisnika.

U rečenici 2 se zatim uređuje objavljivanje ugovora navedenog u rečenici 1.

1.2.5.2 Po pravilu član 1 rečenica 1 i 2 kod ugovora između **više strana** ugovornica glasi adekvatno:

„Na Sporazum (ili slično) iz ... o (uz ili slično) ..., koji je Savezna Republika Nemačka potpisala u ... dana ... daje se saglasnost. Sporazum (ili slično) se objavljuje u dolenađenom tekstu.”

Ako ne postoji obavezujući nemački tekst međunarodnog ugovora, onda rečenicu 2 treba formulisati na sledeći način:

„Sporazum (ili slično) se objavljuje u dolenađenom tekstu uz zvaničan nemački prevod”.

Ove formulacije koriste se i kod „mešovityh ugovora”, čija materija delom spada u nadležnost Evropskih zajednica, a delom u nadležnost država članica. Upućivanje na ovu podelu nadležnosti obično se unosi u obrazloženje (vidi 1.3.1.1).

Kod ugovora između **dve strane** ugovornice se – opet u skladu sa nazivom međunarodnog ugovora – unose i strane ugovornice:

„Na Ugovor (ili slično) iz ... o (uz, ili slično) ... koji su Savezna Republika Nemačka i ... potpisali u ... dana ... daje se saglasnost. Ugovor (ili slično) se objavljuje u dolenađenom tekstu.”

Kod **višestranyh ugovora između vlada** se – opet u skladu sa nazivom međunarodnog ugovora – unose i strane ugovornice:

„Na Sporazum (ili slično) iz ... o (uz ili slično) ..., koji su Vlada Savezne Republike Nemačke i ... potpisali u ... dana ... daje se saglasnost. Sporazum (ili slično) se objavljuje u dolenađenom tekstu.”

1.2.5.3 Posebni slučajevi

- (a) Ako je datum potpisivanja međunarodnog ugovora od strane Savezne Republike Nemačke isti kao i datum zaključenja ugovora, onda se navodi samo datum potpisivanja. Član 1 u tim slučajevima glasi:

„Na Ugovor (ili slično) iz ... o (uz ili slično) ..., koji je Savezna Republika Nemačka potpisala u ... dana ... daje se saglasnost. Ugovor (ili slično) se objavljuje u dolenađenom tekstu (uz zvaničan nemački prevod).”

- (b) Ako, izuzetno, mesto zaključenja ugovora i mesto potpisivanja od strane Savezne Republike Nemačke nisu identični, onda se posle reči „ugovor” (ili slično) dodaje mesto zaključenja ugovora pomoću reči „iz ...”.

- (c) Ako se, izuzetno, saglasnost zakonodavnih tela dobija pre potpisivanja od strane Savezne Republike Nemačke, član 1 glasi:

„Na Ugovor (ili slično) iz (mesto) ... od dana (datum) ... o (uz ili slično) ... daje se saglasnost. Ugovor (ili slično) se objavljuje u dolenađenom tekstu (uz zvaničan nemački prevod).”

- (d) Ako je više ugovora predmet zakona, preporučuje se sledeća formulacija:

„Na ugovore koje je Savezna Republika Nemačka potpisala u ... dana ... daje se saglasnost:

1. na Ugovor (ili slično) o (uz ili slično) ...,
2. na Ugovor (ili slično) ...,
3. na Ugovor (ili slično) ...

Ugovori se objavljuju u dolenađenom tekstu (uz zvaničan nemački prevod).”

Ili:

„Saglasnost se daje na sledeće međunarodne ugovore:

1. na Ugovor o (uz ili slično) ..., koji je potpisala Savezna Republika Nemačka u ... dana ...,
2. na Ugovor u ... dana ...,
3. na Ugovor u ... dana ...,

Ugovori se objavljuju u dolenađenom tekstu (uz zvaničan nemački prevod).”

- (e) U slučajevima **pristupanja** Savezne Republike Nemačke nekom međunarodnom ugovoru član 1 formuliše se na sledeći način:

„Na pristupanje Savezne Republike Nemačke međunarodnom ugovoru (ili izmeni) iz (mesto) ... od dana (datum) ... o (uz ili slično) ... daje se saglasnost. Ugovor (ili slično) se objavljuje u dolenađenom tekstu (uz zvaničan nemački prevod).”

- (f) Ako se zakon o ratifikaciji odnosi na **izmenu** ugovora koji je bio predmet zakona o ratifikaciji, dodatno treba navesti referencu prethodnog zakona o ratifikaciji. Ako je ugovor već jednom izmenjen, onda se citira i – kod višestrukih izmena – poslednja referenca:

„Na Zapisnik (ili slično) o izmeni ugovora (ili slično) od dana ... (uz ili slično) ... (BGBl. 20.. II str. ...) (eventualno dodatno: izmenjen/poslednji put izmenjen Zapisnikom (ili slično) od dana ... (BGBl. 20.. II str. ...)) daje se saglasnost. Zapisnik (ili slično) se objavljuje u dolenađenom tekstu (uz zvaničan nemački prevod).”

- (g) Ako je predložena izmena prihvaćena „**rezolucijom**” na međunarodnoj konferenciji, formula o saglasnosti glasi:

„Daje se saglasnost na izmenu Ugovora (ili slično) od dana ... o (uz ili slično) ... (BGBl. 20.. II str. ...), koja je prihvaćena rezolucijom od strane ... (naziv konferencije) u ... (mesto konferencije) dana ... (datum rezolucije). Rezolucija se objavljuje u dolenađenom tekstu (uz zvaničan nemački prevod).”

- (h) Kod Sporazuma Međunarodne organizacije rada (IAO Sporazum) uobičajen je sledeći tekst:

„Daje se saglasnost na Sporazum o ... , koji je Opšta konferencija Međunarodne organizacije rada usvojila u ... dana ... Sporazum se objavljuje u dolenađenom tekstu uz zvaničan nemački prevod.”

1.2.5.4 Kod **drugih isprava** koje su u smislu člana 31 stav 2 slovo b Bečke konvencije o ugovornom pravu (BGBl. 1985 II str. 926) povezane sa međunarodnim ugovorom (prilozi, dodaci, dogovori, zapisnici, razmene nota, zajedničke i jednostrane izjave i sl.), za formulisanje člana 1 stav 1 ugovora o ratifikaciji važi sledeće:

- (a) Ako su te isprave u ugovoru već izričito pomenute kao njegov sastavni deo, onda nije potrebno ponovno pominjanje u formuli o saglasnosti.

- (b) Ako te isprave nisu pomenute u ugovoru, onda treba proveriti da li one zbog svog sadržaja ili sa stanovišta ukupnog konteksta zahtevaju saglasnost Parlamenta. Saglasnost Parlamenta mora u načelu da obuhvati i sve delove ugovora koji ne predstavljaju samostalnu celinu. Zbog toga te isprave moraju da budu posebno navedene u članu 1.

Isprave koje ne ispunjavaju ove uslove moraju se radi izveštavanja zakonodavnih tela priložiti memorandumu (vidi 1.5) kao prilog ugovora. Ove druge isprave, na zahtev nadležnog resora, mogu biti posebno objavljene.

1.2.5.5 **Rezerve** i druge **izjave** koje treba dodati međunarodnim ugovorima obično nisu predmet zakona o ratifikaciji. Vršiti se samo najava u memorandumu. Ako je izuzetno neophodno da se u zakonu navede da u slučaju ratifikacije treba staviti određenu rezervu, tekst rezerve ne bi trebalo formulisati u zakonu o ratifikaciji.

Rezerva koja je već prilikom potpisivanja stavljena može da se unese u formulu o saglasnosti na sledeći način:

„Na Ugovor (ili slično) od dana ... o (uz ili slično) ..., koji je Savezna Republika Nemačka potpisala u ... dana ... daje se saglasnost uz uslov da Savezna Republika Nemačka prilikom deponovanja Ugovora stavi rezerve predviđene u članovima ... Ugovora.”

Formulaciju u svakom pojedinačnom slučaju treba usaglasiti sa Ministarstvom spoljnih poslova i Saveznim ministarstvom pravde.

1.2.6 Datum stupanja na snagu (po pravilu: član 2 zakona o ratifikaciji)

1.2.6.1 U svakom zakonu o ratifikaciji treba da bude određen datum njegovog stupanja na snagu (član 82 stav 2 rečenica 1 Osnovnog zakona). U skladu sa tim se u stavu 1 uređuje u kojem trenutku zakon o ratifikaciji stupa na snagu. U stavu 2 određuje se da se trenutak kada ugovor za Saveznu Republiku Nemačku **međunarodnopravno stupa na snagu** mora objaviti u Saveznom službenom listu.

1.2.6.2 Odredba o stupanju na snagu glasi:

- (a) Kod ugovora između **dve strane ugovornice**
„(1) Ovaj zakon stupa na snagu dan nakon objavljivanja.
(2) Dan kada Ugovor (ili slično) prema svom članu ... stav ... stupa na snagu mora se objaviti u Saveznom službenom listu.”
- (b) Kod ugovora između **više strana ugovornica**
„(1) Ovaj zakon stupa na snagu dan nakon objavljivanja.

(2) Dan kada Ugovor (ili slično) prema svom članu ... stav ... stupa na snagu za Saveznu Republiku Nemačku mora se objaviti u Saveznom službenom listu.”

1.2.6.3 Pominjanje drugih isprava uz ugovor (vidi tačku 1.2.5.4) potrebno je samo kada su one pomenute u formuli o saglasnosti u ugovoru ili ako stupaju na snagu kasnije od ugovora.

1.2.6.4 Ako međunarodni ugovor prema završnoj odredbi treba da **stupi na snagu retroaktivno**, onda – ako je retroaktivnost izuzetno dozvoljena prema Ustavu – i zakon o ratifikaciji mora da bude važeći u tom trenutku; iz ustavnih razloga međunarodnopravna obaveza ne sme da stupi na snagu pre zakona o ratifikaciji.

U slučaju dozvoljenog retroaktivnog stupanja na snagu odredba o stupanju na snagu glasi:

„(1) Ovaj zakon stupa na snagu sa dejstvom od dana ...”

1.2.7 Završna formula

1.2.7.1 Završna formula sadrži i **naredbu o objavljivanju** (§ 58 stav 2 rečenica 3 tačka 4 GGO). Po pravilu se unosi tek nakon izrade zakona i zbog toga ne treba da se unese u predlog zakona o ratifikaciji.

1.2.7.2 Ako zakon zahteva saglasnost Bundesrata, onda završna formula glasi:

„Gornji zakon je ovim proglašen. Nalaže se njegovo objavljivanje u Saveznom službenom listu.”

1.2.7.3 Ako zakon ne zahteva saglasnost Bundesrata (§ 58 stav 2 rečenica 3 tačka 1 GGO), onda završna formula glasi:

„Ustavna prava Bundesrata očuvana su. Gornji zakon je ovim proglašen. Nalaže se njegovo objavljivanje u Saveznom službenom listu.”

1.3 Obrazloženje zakona o ratifikaciji

Svaki zakon o ratifikaciji treba objasniti u „Obrazloženju zakona o ratifikaciji”.

1.3.1 O formuli o saglasnosti (član 1 zakona o ratifikaciji)

1.3.1.1 Obrazloženje po pravilu glasi:

„Uz član 1

Na Ugovor (ili slično) primenjuje se član 59 stav 2 rečenica 1 Osnovnog zakona, jer se on (ili slično) odnosi na oblast saveznog zakonodavstva.”

Ako je reč o „mešovitom ugovoru” (zajedničko zaključenje ugovora od strane Evropskih zajednica i njihovih država članica), obrazloženje će se dopuniti na sledeći način:

„Na Ugovor (ili slično) primenjuje se član 59 stav 2 rečenica 1 Osnovnog zakona, jer se, ako spada u nadležnosti država članica Evropskih zajednica, odnosi na oblast saveznog zakonodavstva.”

1.3.1.2 Kod ugovora koji uređuju političke odnose federacije (vidi tačku 1.1.2), obrazloženje će se sačiniti na sledeći način:

„Uz član 1

Na Ugovor (ili slično) primenjuje se član 59 stav 2 rečenica 1 Osnovnog zakona, jer on (ili slično) uređuje političke odnose federacije.”

1.3.1.3 Ako zakon zahteva saglasnost Bundesrata, obrazloženje treba dopuniti izjavom o odredbama Osnovnog zakona koje zahtevaju saglasnost:

„Saglasnost Bundesrata neophodna je prema članu ... stav ... Osnovnog zakona, jer ...”

1.3.2 O trenutku stupanja na snagu (po pravilu: član 2 zakona o ratifikaciji)

Obrazloženje o trenutku stupanja na snagu ugovora između **više strana ugovornica** po pravilu glasi:

„Uz član 2

Odredba stava 1 u skladu je sa članom 82 stav 2 rečenica 1 Osnovnog zakona.

Posle stava 2 se u Saveznom službenom listu mora objaviti trenutak kada Zakon (ili slično) prema svom članu ... stav ... stupa na snagu za Saveznu Republiku Nemačku.”

Kod ugovora između **dve strane ugovornice** izostavljaju se reči „za Saveznu Republiku Nemačku”.

1.4 Završna napomena uz zakon o ratifikaciji

U nastavku obrazloženja uz pojedine članove zakona o ratifikaciji treba predvideti „završnu napomenu” (uz sadržaj vidi § 44 GGO).

1.5 Memorandum

U vladinom predlogu zakona posle obrazloženja zakona o ratifikaciji i navođenja teksta ugovora, ugovor se mora objasniti u „memorandumu”. U delu koji ima naziv „Opšte” navode se značaj, svrha i istorija ugovora, razlozi za zaključenje ugovora,

kao i izmene domaćeg prava koje su s tim u vezi. U delu „Posebno” navode se pojedine odredbe ugovora prema svom sadržaju, svojoj povezanosti sa drugim regulativama i svojim dejstvima.

Memorandumu po potrebi treba priložiti druge isprave koje su vezane za ugovor (vidi tačku 1.2.5.4).

1.6 Objavljivanje tekstova ugovora na stranom jeziku

Kod objavljivanja međunarodnih ugovora navedenih u članu 1 rečenica 1 zakona o ratifikaciji, treba postupiti prema sledećim načelima:

1.6.1 Kod ugovora između **dve strane ugovornice** objavljivanje se u načelu vrši na obavezujućim jezicima ugovora. Od navođenja ugovora na jeziku druge strane ugovornice izuzetno se može odustati kada bi objavljivanje moralo da se vrši sa sasvim neuobičajenim slovnim znacima ili uz neprihvatljivo velike troškove. Neuobičajenim slovnim znacima se ne smatraju slovni znaci uobičajeni u službenim jezicima Ujedinjenih nacija. Ako se koristi i treći jezik, onda – pored teksta na nemačkom jeziku – može da bude dovoljno objavljivanje na tom trećem jeziku.

1.6.2 Kod ugovora između **više strana ugovornica** po pravilu je dovoljno da se pored nemačkog teksta ugovora ili zvaničnog nemačkog prevoda objavi engleski i/ili francuski tekst. Ostale obavezujuće jezike treba objaviti samo onda kada tome u prilog govore praktična potreba ili principijelni razlozi.

1.6.3 Ugovori u okviru **Evropskih zajednica** objavljuju se na obavezujućem nemačkom tekstu ugovora. Prilikom objavljivanja u Saveznom službenom listu Deo II treba uputiti na referencu koja se odnosi na Službeni list Evropske unije (najkasnije prilikom objavljivanja stupanja na snagu).

1.6.4 Objavljivanje nemačkog teksta ugovora ili zvaničnog nemačkog prevoda i obavezujućih jezika u načelu se vrši u vidu sinopsisa.

1.7 Priprema za štampu pre razmatranja od strane Kabineta

Nadležnom licu izdavača Saveznog službenog lista Deo II u Saveznoj službi pravde predlog zakona sa obrazloženjem, kao i tekst ugovora na jezicima na kojima se objavljuje i memorandum, moraju se blagovremeno dostaviti (§ 73 stav 1 GGO), kako bi se priprema za štampu navedenih tekstova završila do slanja Kabinetu u svrhu konačnog dostavljanja.

2 Dopunske regulative u zakonu o ratifikaciji

2.1 „Sažimanje”

U zakon o ratifikaciji ne treba unositi regulativu koja se odnosi na domaće izvršenje međunarodnog ugovora. Ovo važi zbog posebnog pristupanja međunarodnim ugovorima u konsultacijama Parlamenta (§ 78 stav 1, § 81 stav 4, § 82 stav 2 i § 86 stav 4 GOBT), zbog jasnog razdvajanja između objavljivanja domaće regulative u Saveznom službenom listu Deo I i međunarodnih ugovora u Saveznom službenom listu Deo II (§ 76 stav 1 i 2 GGO) i zbog odvojenog dokumentovanja važećeg saveznog prava.

Po pravilu domaću regulativu treba ostaviti za poseban **zakon o izvršenju**.

Međutim, izuzeci mogu da budu prikladni u posebnim slučajevima, naročito kod ovlašćenja za donošenje pravnih uređaba koja služe isključivo stupanju na snagu izmena jednog sporazuma (vidi 2.3) i kod regulative u svrhu izmene propisa prema čijim se kriterijumima izvršavaju odredbe međunarodnih ugovora.

2.2 Krivičnopravne norme i propisi o novčanim kaznama

2.2.1 Ako ugovor obavezuje strane ugovornice da obezbede da određena ponašanja podležu krivičnopravnim sankcijama, onda treba doneti posebne krivične propise (član 103 stav 2 Osnovnog zakona). Adekvatno važi za odredbe o isteku roka i povlačenju. Ako je određeno obeležje bića krivičnog dela u ugovoru u dovoljnoj meri određeno, onda se određivanje krivičnog dela vrši upućivanjem na određenu odredbu ugovora uz istovremeno uređivanje krivičnopravnih posledica. Ako ta odredba međunarodnog ugovora ne zadovoljava ustavnu odredbu prema kojoj radnje organa uprave moraju da budu jasne i precizne (član 103 stav 2 Osnovnog zakona), onda će se obeležje bića krivičnog dela posebno formulirati u zakonu. Isto važi i za novčane kazne.

Domaća regulativa za sprovođenje sporazuma evidentira se u Registru propisa A, dok se sporazum i pripadajući zakoni o ratifikaciji dokumentuju u Registru propisa B.

2.2.2 Ako ugovor obavezuje strane ugovornice na kažnjavanje određenog ponašanja a da pri tome ne propisuje određeni način kažnjavanja, onda je Saveznoj Republici Nemačkoj prepušteno da ovu obavezu ispuni uvođenjem **krivičnopravnih normi i propisa o novčanim kaznama**. U tim slučajevima krivičnopravne sankcije mogu da se propišu samo ako je to neophodno, naročito kada – uzimajući u obzir krivičnopravne sankcije i novčane kazne u uporedivim domaćim propisima – novčana kazna nije dovoljna s obzirom na obim protivpravnosti i društvene štetnosti ponašanja koje treba kazniti. Propisi o novčanim kaznama po pravilu su dovoljni ako treba kazniti čisto administrativnu protivpravnost.

Radi formulisanja krivičnopravnih normi i propisa o novčanim kaznama upućuje se na „Preporuke za uobličavanje krivičnopravnih normi i propisa o novčanim kaznama u posebnom krivičnom pravu” (Prilog broj 178a uz Savezni oglasni bilten od 16.7.1999).

2.2.3 Krivičnopravne norme i propisi o novčanim kaznama objašnjavaju se u obrazloženju zakona o ratifikaciji uz prikaz njihove neophodnosti.

U slučajevima iz tačke 2.2.2 posebno treba prikazati neophodnost krivičnopravnih sankcija.

2.3 Ovlašćenje za donošenje pravnih uredaba

2.3.1 Međunarodni ugovori zaključeni između više strana ugovornica u sve većoj meri predviđaju mogućnost izmene ili dopune ugovora kroz odluke država ugovornica ili određenih ugovornih tela. Povremeno i ugovori zaključeni između dve strane ugovornice sadrže odredbe o sporazumu o dodatnoj regulativi uz određene uslove. Ako je reč o izmenama ili dopunama ugovora koje se odnose na oblasti zakonodavstva, pa stoga prema članu 59 stav 2 rečenica 1 Osnovnog zakona zahtevaju saglasnost ili učešće tela koja su nadležna za zakonodavstvo, trebalo bi, u interesu rasterećenja zakonodavca, u zakonu o ratifikaciji predvideti ovlašćenje za donošenje pravnih uredaba radi unošenja izmena ili dopuna kada je predmet izmena ili dopuna dovoljno određen prema sadržaju, svrsi i obimu (član 80 stav 1 rečenica 2 Osnovnog zakona). Ovlašćenje treba da bude tako formulisano da može da se predvidi u kojim slučajevima i sa kojim ciljem ga treba koristiti.

2.3.2 To može da se čini konkretnim upućivanjem na relevantne odredbe ugovora:

„Savezna vlada (po potrebi: Savezno ministarstvo ...) ovlašćuje se da stavi na snagu izmene uz član ... (poglavlje i slično) Ugovora (i slično) prema članu ... putem pravne uredbe sa saglasnošću / bez saglasnosti Bundesrata.”

2.3.3 Ovlašćenje može i samo da odredi i sadržaj, svrhu i obim:

„Savezna vlada (po potrebi: Savezno ministarstvo ...) ovlašćuje se da putem pravne uredbe, sa saglasnošću / bez saglasnosti Bundesrata, radi izvršenja člana ... Ugovora donese propise o

1. ...
2. ...
3. ...”

Takav zakon se istovremeno evidentira u Registru propisa A.

2.3.4 Ako je okvir regulative jasno utvrđen međunarodnim ugovorom u celini prema sadržaju, svrsi i obimu, onda može da se izabere i ova verzija:

„Savezna vlada (po potrebi: Savezno ministarstvo ...) ovlašćuje se da stavi na snagu izmene člana/članova (priloga ili slično) ... Ugovora (ili slično) podle člana ..., koje su u okviru ciljeva Ugovora (ili slično), putem pravne uredbe sa saglasnošću / bez saglasnosti Bundesrata.”

2.3.5 U **obrazloženju** se još jednom pojedinačno objašnjava sadržaj, svrha i obim ovlašćenja.

2.4 Ovlašćenje za objavljivanje revidiranog teksta

Kod obimnih izmena međunarodnog ugovora objavljivanje revidiranog teksta ugovora može da bude svrsishodno. U tim slučajevima bi uz ugovor koji se menja zakon već trebalo da predvidi da nadležno savezno ministarstvo može da objavi ugovor u revidiranom tekstu.

„Savezno ministarstvo ... može da objavi Ugovor (ili slično) o ... od dana ... u tekstu (uz zvanični nemački prevod), koji je izmenjen Zapisnikom (ili slično) od dana ... u tekstu koji će važiti od dana ...”

3 Unošenje međunarodnih ugovora putem uredaba

3.1 Uslovi

3.1.1 Međunarodni ugovor koji se po svom sadržaju odnosi na oblast saveznog zakonodavstva (član 59 stav 2 rečenica 1 Osnovnog zakona) ne zahteva zakon o ratifikaciji kada se on u skladu sa ovlašćenjem za donošenje uredbe prema članu 80 stav 1 Osnovnog zakona može uredbom uneti u nacionalni pravni sistem. Ovlašćenje za donošenje uredbe – osim uslova navedenih u članu 80 stav 1 Osnovnog zakona – mora da bude usmereno ka inostranstvu, naročito na unošenje međunarodnih ugovora. Ako tekst o tome ne pruža informacije, onda s obzirom na materiju koja se uređuje zakonom koji sadrži ovlašćenje i s obzirom na praksu uređivanja te oblasti međunarodnim ugovorima treba utvrditi da li ovlašćenje za donošenje uredbe obuhvata i unošenje međunarodnog ugovora.

3.1.2 Kao najvažnije slučajeve primene treba pomenuti:

- (a) ovlašćenja za donošenje uredaba radi unošenja raznih vrsta ugovora u zavisnosti od toga sa kojom državom su oni zaključeni (ugovori o pravu prvenstva i oslobađanjima za međunarodne organizacije; putne isprave i vize; spoljna trgovina; međunarodni saobraćaj; ribarstvo; socijalna sigurnost i drugo),
- (b) ovlašćenja za donošenje uredaba radi unošenja izmena ili dopuna ugovora zaključenih sa dve ili više strana ugovornica (vidi 2.3).

3.2 Sačinjavanje uredbe koja se odnosi na ugovor

(Ovim uredbama se prihvataju, odnosno uvode u pravni sistem međunarodni ugovori za koje nije potrebna ratifikacija od strane Parlamenta, prim. red.)

Za sačinjavanje uredbe adekvatno važe tačka 1, kao i tačka 2.1 ovih smernica, ako u daljem tekstu nije drugačije određeno. Ako uredba treba da sadrži krivičnopravne norme i odredbe o novčanim kaznama (vidi tačku 2.2), onda treba voditi računa o članu 103 stav 2 Osnovnog zakona. Međunarodni sporazumi, kao i uredbe koje su donete da bi oni stupili na snagu, objavljuju se u Saveznom službenom listu Deo II i dokumentuju u Registru propisa B; nacionalne regulative za sprovođenje sporazuma evidentiraju se u Registru propisa A.

3.2.1 Princip (odnosi se na naslov, prim. red.)

Važeće je ono što je rečeno pod 1.2.1 o naslovu zakona. Treba izbegavati komplikovane formulacije kao što su „Uredba radi stupanja na snagu Ugovora ...”.

3.2.2 Uvodna formula

U uvodnoj formuli uredbe izričito se mora navesti zakon sa odredbom kojom se daje ovlašćenje (član 80 stav 1 rečenica 3 Osnovnog zakona). Nasuprot uvodnim formulama zakona u uvodnoj formuli pravne uredbe ne pominje se da li je pravna uredba doneta uz saglasnost Bundesrata. Kod pravnih uredaba koje zahtevaju saglasnost Bundesrata, ovaj podatak se javlja tek u završnoj formuli pravne uredbe, a na osnovu sporazuma između Bundesrata i Savezne vlade.

3.2.3 Podela

I uredbe se radi unošenja međunarodnih ugovora po pravilu dele na članove i – ako je neophodno – na stavove (§ 73 stav 3 rečenica 3 u vezi sa § 62 stav 2 rečenica 1, § 42 stav 2 rečenica 1 i Prilog 6 tačka 3 GGO).

3.2.4 Formula stupanja na snagu (član 1)

Član 1 uredbe kad su u pitanju ugovori zaključeni između **više strana ugovornica po pravilu** glasi:

„Ovim stupa na snagu Ugovor (ili slično) o (uz ili slično)... od dana ... koji je potpisala Savezna Republika Nemačka dana ... u Ugovor (ili slično) se objavljuje u dolenađenom tekstu (uz zvaničan nemački prevod).”

Kod ugovora zaključenih između **dve strane ugovornice** treba navesti i strane ugovornice:

„Ovim stupa na snagu Ugovor (ili slično) o (uz ili slično)..., koji su potpisali Savezna Republika Nemačka i ... dana ... u Ugovor (ili slično) se objavljuje u dolenađenom tekstu.”

3.2.5 Trenutak stupanja na snagu i stavljanja van snage (po pravilu: član 2)

Ako je dan stupanja na snagu međunarodnog ugovora utvrđen prilikom donošenja uredbe, odredbu o stupanju na snagu i odredbu o stavljanju van snage treba formulisati na sledeći način:

„(1) Ova uredba stupa na snagu dana ... Istog dana stupa na snagu ... (skraćeni naziv međunarodnog ugovora) prema svom članu ... stav ... za Saveznu Republiku Nemačku.

(2) Ova uredba stavlja se van snage onog dana kada se Ugovor za Saveznu Republiku Nemačku stavlja van snage. Dan stavljanja van snage objavljuje se u Saveznom službenom listu.”

Ako se još **ne može** sagledati trenutak stupanja na snagu međunarodnog ugovora za Saveznu Republiku Nemačku, odredba po pravilu glasi:

„(1) Ova uredba stupa na snagu onog dana kada ... (skraćeni naziv međunarodnog ugovora) prema svom članu ... stav ... stupa na snagu za Saveznu Republiku Nemačku.

(2) Ova uredba stavlja se van snage onog dana kada se ugovor stavlja van snage za Saveznu Republiku Nemačku.

(3) Dan stupanja na snagu i dan stavljanja van snage objavljuju se u Saveznom službenom listu.”

U ovim slučajevima u uredbi treba dodatno predvideti kasnije objavljivanje stupanja na snagu uredbe i međunarodnog ugovora.

Kod ugovora zaključenih između **dve strane ugovornice** izostavljaju se reči „za Saveznu Republiku Nemačku”.

3.3 Završna formula

Pravnoj uredbi koja zahteva saglasnost Bundesrata na kraju se dodaje sledeća završna formula:

„Bundesrat je dao svoju saglasnost.”

Završna formula se završava podatkom o mestu i datumu otpravka.

3.4 Obrazloženje uredbe

U svrhu dostavljanja uredbe Kabinetu treba priložiti obrazloženje (§ 73 stav 3 rečenica 3 u vezi sa § 62 stav 2 rečenica 1 i § 42 stav 1 GGO). Obrazloženje se naročito mora priložiti kada postoji veza sa pravom Evropske unije, kada uredba zahteva saglasnost Bundesrata, kada zakon kojim se daje ovlašćenje ima finansijske efekte na budžet koji još nisu prikazani ili kada ima efekte na maloprodajne cene i na nivo cena, naročito na nivo potrošačkih cena (§ 73 stav 3 rečenica 3 u vezi sa § 62 stav 2 rečenica 2 i § 44 GGO).

Ako se uredba zasniva na više pravnih osnova, onda bi u obrazloženju trebalo pojasniti na kojim su pravnim osnovama pojedine odredbe zasnovane.

U svemu ostalom važi adekvatno tačka 1.3 ovih smernica.

3.5 Završna napomena i memorandum

Za završnu napomenu uz uredbu i za memorandum adekvatno važe tačke 1.4 i 1.5 ovih smernica.

4 Model

Model A

Predlog zakona
uz ugovor između dve strane ugovornice

Predlog od dana ...⁶¹

Predlog

Zakon
uz Ugovor od ... (datum)
između Savezne Republike Nemačke
i ...
o (uz ili slično) ...

Od dana

Bundestag je (po potrebi: uz saglasnost Bundesrata) usvojio sledeći zakon:

Član 1

Na Ugovor o ...⁶² (po potrebi: kao i na Zapisnik o Ugovoru i razmenu nota)⁶³, koji su Savezna Republika Nemačka i ... potpisali u ... dana ... daje se saglasnost. Ugovor (po potrebi: kao i Zapisnik i razmena nota) se objavljuje (objavljaju) u dolenađenom tekstu.

Član 2

(1) Ovaj zakon stupa na snagu dan nakon objavljivanja (po potrebi: drugi trenutak).
(2) Dan kada Ugovor prema svom članu ... stav ... (po potrebi: kao i Zapisnik i razmena nota) stupa (stupaju) na snagu za Saveznu Republiku Nemačku mora se objaviti u Saveznom službenom listu.

Dodavanja koja su prema § 58 GGO neophodna nakon izrade zakona, na zahtev nadležnog resora da se izrade izvornici, moraju se saopštiti nadležnom licu Saveznog službenog lista Deo II u Saveznoj službi pravde (npr. završna formula, formula objavljivanja, redosled potpisa).

Nakon izrade izvornika zakona treba obratiti pažnju na sledeće:

⁶¹ Napomena se izostavlja čim se predlog dostavi Kabinetu.

⁶² Pun i neskraceni naziv Ugovora.

⁶³ Kod pominjanja drugih isprava vidi tačku 1.2.5.4.

- (a) Datum proglašenja i datum završne formule dodaju savezni predsednik ili savezna predsednica.
- (b) U slučaju odsustva jednog potpisnika mašinskim putem ili ručno dodaju se reči „Za... ... (naziv zamenika ili zamenice)”.

Model BPredlog zakona
uz ugovor između više strana ugovornica
(istovremeno sa dopunskim regulativama)

Predlog od dana ...

Predlog

Zakon
uz Sporazum od dana ... (datum)
o (uz ili slično) ...

Od dana

Bundestag je (po potrebi: uz saglasnost Bundesrata) usvojio sledeći zakon:

Član 1

Na Sporazum o ...⁶⁴ (po potrebi: kao i na Zapisnik i razmenu pisama), koji je Savezna Republika Nemačka potpisala u ... dana⁶⁵ ... daje se saglasnost. Sporazum (po potrebi: kao i Zapisnik i razmena pisama) se objavljuje (objavljaju) u dolenađenom tekstu (uz zvaničan nemački prevod).

(po potrebi:)

Član 2

Savezna vlada (po potrebi: Savezno ministarstvo ...) ovlašćuje se da, putem pravne uredbe, sa saglasnošću / bez saglasnosti Bundesrata, radi izvršenja člana ... Sporazuma donese propise o

1. ...
2. ...

Član 3

- (1) Ovaj zakon stupa na snagu dan nakon objavljivanja.
- (2) Dan kada Sporazum prema svom članu ... stav ... (po potrebi: kao i Zapisnik i razmena pisama) stupa (stupaju) na snagu za Saveznu Republiku Nemačku mora se objaviti u Saveznom službenom listu.

⁶⁴ Pun i neskraceni naziv Ugovora

⁶⁵ Podatak o datumu izostavlja se kada je datum potpisivanja Sporazuma od strane Savezne Republike Nemačke isti kao i datum zaključenja Ugovora.

Vidi i napomene uz Model A.

Model C

Predlog zakona o pristupanju ugovoru zaključenom između više strana ugovornica

Predlog od dana ...

Predlog

Zakon
uz Sporazum od dana ... (datum)
o (uz ili slično) ...

Od dana

Bundestag je (po potrebi: uz saglasnost Bundesrata) usvojio sledeći zakon:

Član 1

Na pristupanje Savezne Republike Nemačke Sporazumu iz ... od dana ... o ... (po potrebi: kao i na Zapisnik o Sporazumu i razmenu pisama) daje se saglasnost. Sporazum (po potrebi: kao i Zapisnik i razmena pisama) se objavljuje (objavljuju) u dolenađenom tekstu (uz zvaničan nemački prevod).

Član 2

- (1) Ovaj zakon stupa na snagu dan nakon objavljivanja.
- (2) Dan kada Sporazum prema svom članu ... stav ... (po potrebi: kao i Zapisnik i razmena pisama) stupa (stupaju) na snagu za Saveznu Republiku Nemačku mora se objaviti u Saveznom službenom listu.

Vidi i napomene uz Model A.

Model D

Predlog zakona o izmeni ugovora zaključenog između više strana ugovornica

Predlog

Zakon

uz Zapisnik (ili slično) od dana ... (datum)
o izmeni Sporazuma (ili slično) od dana ... (datum)
o (uz ili slično) ...

Od dana

Bundestag je (po potrebi: uz saglasnost Bundesrata) usvojio sledeći zakon:

Član 1

Na Zapisnik (ili slično) o izmeni Sporazuma (ili slično) od dana ... o ... (BGBl. 10.. II str. ...) (eventualno dodatno: izmenjen/poslednji put izmenjen Zapisnikom (ili slično) od dana ... (BGBl. 20.. II str. ...)), koji je Savezna Republika Nemačka potpisala u ... dana ..., daje se saglasnost. Zapisnik (ili slično) se objavljuje u dolenađenom tekstu (uz zvaničan nemački prevod).

Član 2

- (1) Ovaj zakon stupa na snagu dan nakon objavljivanja.
- (2) Dan kada Zapisnik (ili slično) prema svom članu ... stav ... stupa na snagu za Saveznu Republiku Nemačku mora se objaviti u Saveznom službenom listu.

Vidi i napomene uz Model A.

Model E

Obrazloženje zakona o ratifikaciji

Uz član 1

Na ugovor se primenjuje član 59 stav 2 rečenica 1 Osnovnog zakona, jer se on odnosi na oblast saveznog zakonodavstva.

(Kod političkih ugovora: „... jer on uređuje političke odnose federacije.”)
(po potrebi: saglasnost Bundesrata neophodna je prema članu ... Osnovnog zakona, jer...)

Uz član 2

Odredba stava 1 u skladu je sa članom 82 stav 2 rečenica 1 Osnovnog zakona.

Posle stava 2 se u Saveznom službenom listu mora objaviti trenutak kada ugovor prema svom članu ... stav ... slovo ... stupa na snagu (za Saveznu Republiku Nemačku).

Završna napomena⁶⁶

⁶⁶ Vidi i § 44 GGO.

Model F

Predlog uredbe uz ugovor između dve strane ugovornice

Predlog od dana ...⁶⁷

Predlog

Uredba
uz Ugovor od ... (datum)
između Savezne Republike Nemačke
i ...
o (uz ili slično) ...

Od dana

Na osnovu člana/§ ... Zakona od ... (BGBl. ...) Savezna vlada/Savezno ministarstvo ... nalaže:

Član 1

Ovim stupa na snagu Ugovor o ... (po potrebi: kao i Zapisnik o Ugovoru i razmena pisama), koji su potpisali Savezna Republika Nemačka i ... dana ... u Ugovor (po potrebi: kao i Zapisnik i razmena pisama) se objavljuje (objavljaju) u dolenađenom tekstu.

Član 2

- (1) Ova uredba stupa na snagu dana
- (2) Istog dana stupa na snagu ... (skraćeni naziv međunarodnog ugovora) prema svom članu ... stav ...⁶⁸
- (3) Ova uredba stavlja se van snage onog dana kada se Ugovor stavlja van snage. Dan stavljanja van snage objavljuje se u Saveznom službenom listu. (po potrebi: Bundesrat je dao svoju saglasnost.)

⁶⁷ Napomena se izostavlja čim se predlog dostavi Kabinetu.

⁶⁸ Kod izdanja u onim slučajevima kada se ne može predvideti trenutak stupanja na snagu međunarodnih ugovora: vidi Smernice tačka 3.2.5 i član 2 u Modelu G sa pravilom da se u stavu 2 izostavljaju reči „za Saveznu Republiku Nemačku”.

Model G**Predlog uredbe uz ugovor između više strana ugovornica**Predlog od dana ...⁶⁹

Predlog

Uredba
uz Sporazum od ...
o (uz ili slično) ...

Od dana

Na osnovu člana/§ ... Zakona od ... (BGBl. ...) Savezna vlada/Savezno ministarstvo ... nalaže:

Član 1

Ovim stupa na snagu Sporazum o ... od dana ... (po potrebi: kao i Zapisnik o Ugovoru i razmena pisama), koji je potpisala Savezna Republika Nemačka dana ... u Sporazum (po potrebi: kao i Zapisnik i razmena pisama) se objavljuje (objavljaju) u dolenađenom tekstu (uz zvaničan nemački prevod).

Član 2

(1) Ova uredba stupa na snagu onog dana kada Sporazum (ili slično) prema svom članu ... stav ... (po potrebi: kao i Zapisnik i razmena pisama) stupa na snagu za Saveznu Republiku Nemačku.⁷⁰

(2) Ova uredba stavlja se van snage onog dana kada se Sporazum stavlja van snage za Saveznu Republiku Nemačku.

(3) Dan stupanja na snagu i dan stavljanja van snage objavljuju se u Saveznom službenom listu.

⁶⁹ Vidi napomenu 67 uz Model F.

⁷⁰ U slučajevima u kojima je trenutak stupanja na snagu međunarodnog sporazuma za Saveznu Republiku Nemačku već utvrđen: vidi tačku 3.2.5 Smernica i član 2 u Modelu F uz pravilo da u stavu 2 posle skraćenog naziva Sporazuma treba dodati reči: „za Saveznu Republiku Nemačku”.

Vidi i napomene uz Model F.

Dodatak 2 (uz st. 43)

Smernice o neophodnosti novčanih kazni, naročito u odnosu na mere administrativne prinude od 2. marta 1983.

1 Opšte načelo

Prekršaje treba propisivati u pogledu onih pravnih obaveza čijim bi neblagovremenim ili nepotpunim ispunjenjem bila prouzrokovana znatna šteta za važan opšti interes.

Ako se kršenje obaveza odnosi na manje važne opšte interese, celishodno je propisivanje novčanih kazni.

2 Izvršenje posebnih obaveza naknade putem pretnji novčanim kaznama

2.1 Obaveze delovanja

Propisi o izvršenju obaveza delovanja ne zahtevaju novčane kazne kada ti propisi uglavnom služe zaštiti ili interesu onih na koje se norme odnose ili kada usled nepoštovanja tih obaveza delovanja ne pretila znatna šteta važnim opštim interesima.

2.2 Obaveza informisanja, prijavljivanja ili obaveštavanja

Propisi o izvršenju obaveza informisanja, prijavljivanja ili obaveštavanja zahtevaju novčane kazne tek onda kada ispunjenje ovih obaveza omogućava delovanje nadležnih organa radi očuvanja važnih opštih interesa.

2.3 Obaveze trpljenja

Propisi o izvršenju obaveza trpljenja zahtevaju novčane kazne samo kada neispunjenje obaveze trpljenja sprečava druge upravnopravne mere koje se samo uz znatnu štetu po važne opšte interese mogu primeniti. U drugim slučajevima dovoljno je izvršenje sredstvima administrativne prinude.

2.4 Obaveze plaćanja

Propisi koji obavezuju na plaćanje zahtevanog iznosa ne zahtevaju novčane kazne.

2.5 Ostale obaveze učešća

Propisi o izvršenju ostalih obaveza učešća, kao što su npr. upotreba obrazaca kod prijavljivanja, zahtevaju novčane kazne samo kada se već zbog nepoštovanja takve obaveze učešća može očekivati znatna šteta po važne opšte interese. Ako se učešće može nadoknaditi bez bitne štete, onda se ono mora izvršiti sredstvima administrativne prinude.

3 Uskraćivanje ili oduzimanje administrativnog davanja

3.1 Uskraćivanje administrativnog davanja

Novčane kazne su nepotrebne ako se na ponašanje određenog lica može uticati uskraćivanjem administrativnog davanja.

3.2 Oduzimanje administrativnog davanja

Novčane kazne su nepotrebne i u slučaju kada se na ponašanje određenog lica može uticati pretnjom oduzimanja ili oduzimanjem administrativnog davanja, koncesije ili olakšice.

4 Izvršenje izvršivih upravnih akata putem pretnje novčanim kaznama

Izvršivi upravni akti (naredbe i nalozi) čija se svrha može postići njihovim izvršenjem ne zahtevaju novčane kazne.

5 Nespojivost pretnje novčanom kaznom sa suštinom obaveze

Novčane kazne ne treba propisivati tamo gde suština neke obaveze pretpostavlja dobrovoljnu spremnost za njeno preuzimanje.

6 Novčane kazne za protivpravno postupanje iz nehata

U načelu novčanu kaznu treba propisati samo za protivpravno postupanje sa umišljajem. Za protivpravno postupanje iz nehata treba propisati novčanu kaznu samo kada je to neophodno da bi se izvršila neka pravna obaveza.

7 Novčane kazne za obaveze samo određenih grupa lica

Novčana kazna nije neophodna kada je u dovoljnoj meri obezbeđen zahtev ili zabrana putem radnopravnih, disciplinskih ili profesionalnih mera.

Dodatak 3 (uz st. 44)

Lista za proveru za bolje zakonodavstvo

		Da	Ne/Nije zahtevano
1.	§ 42 stav 2 GGO: Tekst zakona sadrži		
	▪ prateće izmene u drugim pravnim propisima		
	▪ ukidanja prevaziđenih propisa		
2.	§ 42 stav 5 GGO: Redakcijski štab Društva za nemački jezik proverio je podneto u pogledu jezičke tačnosti i razumljivosti		
3.	§ 43 stav 1 GGO: Obrazloženje sadrži izjave:		
	a. u skladu sa § 43 stav 1 tačka 1 GGO u vezi sa		
	▪ postavljenim ciljevima i potrebom (vidi prethodni list tačka A, obrazloženje str. ...)		
	Postoji obaveza uređivanja na osnovu		
	○ odredaba prava EU		
	○ ustavnih odredaba		
	○ ...		
b.	u skladu sa § 43 stav 1 tačka 2 GGO u vezi sa		
	▪ činjeničnim stanjem na kojem je zasnovan i izvorima saznanja (vidi obrazloženje str. ...)		
c.	u skladu sa § 43 stav 1 tačka 3,4, Prilog 7 GGO u vezi sa mogućnošću za		
	▪ izvršenje zadataka od strane privatnih lica (vidi obrazloženje str. ...)		
	▪ samoregulisanje, npr. pravna lična obaveza ili sporazum o ličnom ograničenju (vidi obrazloženje str. ...)		
d.	u skladu sa § 43 stav 1 tačka 6 GGO u vezi sa		
	▪ mogućnošću vremenskog ograničenja (vidi obrazloženje str. ...)		
e.	u skladu sa § 43 stav 1 tačka 7 GGO u vezi sa pravnim i administrativnim pojednostavljenjima, npr. mogućnostima		
	▪ korišćenja postojećih poslovnih procesa i organizacionih struktura (vidi obrazloženje str. ...)		
	▪ upotrebe e-vlade (vidi obrazloženje str. ...)		
	▪ ...		
f.	u skladu sa § 43 stav 1 tačka 8 GGO u vezi sa		
	▪ usklađenošću sa pravom EU (vidi obrazloženje str. ...)		

4.	§ 44 GGO:		
a.	§ 44 stav 1 GGO:		
	Planirana dejstva i moguća sporedna dejstva su prikazana (vidi obrazloženje str. ...)		
b.	§ 44 stav 2,3 GGO:		
	Dejstva na budžet su prikazana (vidi prethodni list tačka D, obrazloženje str. ...)		
c.	§ 44 stav 4 GGO:		
	Dejstva na privredu i potrošače utvrđena su i prikazana. Posebno su prikazani		
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ troškovi privrede, npr. jednokratni troškovi unošenja, tekući operativni troškovi, dejstva na investicije, trgovinu, konkurenciju itd. (vidi prethodni list tačka E, obrazloženje str. ...) 		
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dejstva na maloprodajne cene, opšti nivo cena, a naročito nivo potrošačkih cena (vidi prethodni list tačka E, obrazloženje str. ...) 		
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dejstva na potrošače 		
d.	§ 44 stav 5 GGO (nov):		
	Troškovi birokratije utvrđeni su i prikazani prema NKR zakonu (vidi prethodni list tačka F, obrazloženje str. ...)		
e.	§ 44 stav 6 GGO (nov):		
	Ostale zakonske posledice utvrđene su i prikazane po želji Saveznog ministarstva ... (vidi obrazloženje str. ...)		
f.	§ 44 stav 7 GGO (nov):		
	Evaluacija regulative je utvrđena; evaluacija se vrši nakon ... godina (vidi obrazloženje str. ...)		
g.	Rezultati utvrđivanja posledica regulative koje su relevantne za jednak položaj prikazani su, § 2 GGO (vidi obrazloženje str. ...)		
5.	§ 45 stav 1 GGO:		
	Sledeći resori su dana ... prvi put učestvovali: Savezno ministarstvo ...		
	Rok za usvajanje stava iznosio je ... dana/nedelje		
6.	§ 45 stav 2 GGO (nov), § 42 stav 1 GGO:		
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ NKR je učestvovao dana ... 		
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ NKR je dana ... zauzeo stav; rok za usvajanje stava iznosio je ... dana/nedelje 		
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stav je uzet u obzir u predlogu 		
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stav NKR je priložen dostavljenom 		
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Savezna vlada odgovara na stav NKR 		
7.	§ 45 stav 3 GGO (nov):		
	Sledeća ovlašćena lica su dana... učestvovala: ...		
	Rok za usvajanje stava iznosio je ... dana/nedelje		
8.	§§ 46,51 tačka 2 GGO:		
	Savezno ministarstvo pravde je predlog		
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pravnosistemski i formalnopravno proverilo i 		

	<ul style="list-style-type: none">▪ na kraju potvrdilo pravnu proveru; rok za usvajanje stava iznosio je ... dana/nedelje		
9.	§ 47 GGO:		
	Pokrajine, opštinska udruženja, stručni krugovi su učestvovali dana ...		
10.	§ 48 GGO:		
	Sledeće druge službe su obaveštene: <ul style="list-style-type: none">▪ ...▪ ...		

Dodatak 4 (uz st. 273)

Izvod iz „Zajedničkog uvodnog stava Evropskog parlamenta, Saveta i Komisije za lica koja u zajedničkim organima učestvuju u izradi pravnih tekstova” (<http://www.eur-lex.europa.eu/de/techleg/index.htm>)

15.4 Strukturna podela pravnog akta prikazana je u dolenaavedenoj tabeli. Pravni akti koji imaju jednostavnu strukturu dele se na članove i njihove uže jedinice podele. Šira podela pravnog akta počinje poglavljima, koja se po potrebi dele na odeljke. Tek kada postoji veći stepen složenosti teksta, poglavlja se spajaju u glave, a one opet, ako je to neophodno, u delove.

Vrsta/naziv	Oznaka	Način citiranja	Napomene
I. Šira podela			Sa nazivom predmeta ili bez njega
- Deo	Deo I, II (ili Prvi deo)	(u) Deo I, (Prvi deo, u Prvom delu)	Upotreba (zajedno ili pojedinačno) u dužim ili izrazito podeljenim tekstovima
- Glava	Glava I	(u) Glava I	
- Poglavlje	Poglavlje I (ili 1)	(u) Poglavlje I (ili 1)	
- Odeljak	Odeljak 1	(u) Odeljak 1	
II. Osnovna podela			Sa nazivom predmeta ili bez njega
- Član	Jedini član Član 1 (ili I)	Jedini član, u Jedinom članu, (u) član 1 (ili I)	Tekuća numeracija nezavisno od bilo kakvih širih podela
- Broj	I	(pod) broj I	Primena u određenim preporukama, rezolucijama, izjavama
- Tačka	1.	(pod) tačka 1	
- Slovo	A.	(pod) slovo A	
III. Uža podela			Bez naziva predmeta
- Stav	(1)	(u) stav 1	Numerisani deo člana
- Stav	bez oznake	(u) stav 1	Nenumerisani deo člana
- Podstav	bez oznake	(u) podstav 1	Nenumerisani deo numerisanog stava
- Slovo	a)	(pod) slovo a	
- Tačka	1. ili 1)	(pod) tačka 1	Po pravilu posle uvodne rečenice ili dela rečenice
- Broj	i), ii), iii), iv)	(pod) broj i	
- Vodoravna crta (alineja)	-	prva alineja, ispod prve alineje	
- Rečenica	bez oznake	(u) rečenica 1	Deo teksta između dve tačke

A	
adekvatna primena	232
> upućivanja	
analogno upućivanje	219, 232
> upućivanja	
B	
baza podataka	28 i dalje
– saveznog prava kod Jurisa	
> baza podataka saveznog prava	
– EUR-Lex	37
– DIP	41
– Zakonski portal	38
– Zakoni na internetu	36
– GESTA	40 i dalje
– literatura	29
– sudska praksa	29, 39
> Juris/ informacioni pravni sistem	
> kontrola upućivanja	
baza podataka saveznog prava	
– usaglašavanje zvaničnih skraćenica	345, 509, 645
– utvrđivanje pratećih izmena	497, 585
– raniji tekstovi	31
– obim dokaza	30 i dalje
– pretraga po kriterijumima	32
– traženje norme kojom se daje ovlašćenje	34
– veza sa eNormom	46
– kontrola upućivanja	33,237, 512, 582
– pronalaženje reči	60
> baza podataka	
> Juris/ informacioni pravni sistem	
Berlinske klauzule	652 i dalje, 666
bespredmetna regulativa	
– ukidanje zastarelih zakona	493, 575
– Berlinske klauzule	652
– u Socijalnim zakonicima	657
– prelazne regulative	683
– izvršene naredbe o izmenama	675, 710
– elementi revidiranog teksta	886
blanketna norma u vezi sa prelaznom regulativom	423
brisati	575, 578 i dalje, 586
> naredba o izmenama	

broj koji označava godinu	340, 509, 727, 866
– u naslovu	133
– način pisanja	
> Registar propisa	
broj podele	
– opšte	25 i dalje, 40, 686
– kod citiranja	182
– kao karakteristika uredbe	
– za prateće izmene	425, 515, 639, 741
– u okvirnom zakonu	734
> Registar propisa A	
brojčana oznaka	
– član	537, 732
– pojedinačne odredbe	369 i dalje
– slovni dodatak	371, 593
– šira klasifikaciona jedinica	379 i dalje
– stavova	375, 579
– rečenica	570, 584, 599 i dalje
brojevi	
– podatak u naredbi o izmenama	558 i dalje
– u propisima o novčanim kaznama	136
– u naslovu pojedinačne novele	522 i dalje, 812
– u naslovu okvirnog zakona/okvirne uredbe	728, 812
– zaokruživanje	138
– način pisanja	125 i dalje
Bundestag	
– u uvodnoj formuli zakona	321, 350, 353, 354
– učešće u pravnim uredbama	402 i dalje, 797
> pomoć u formulisanju	
C	
cifra	125 i dalje, 131 i dalje, 283
citiranje sastavnih delova pravnih propisa	195 i dalje
Č	
činjenično stanje	19, 63, 80 i dalje, 90 i dalje, 218, 225, 231, 414, 784
> izbor reči u pravnim propisima	
> kontrolna pitanja ustavnosti	52
> upućivanja	

član

- pojedinačne novele 537 i dalje, 632
- okvirnog zakona 732 i dalje, 736 i dalje
- sa pratećim izmenama 636 i dalje, 740 i dalje
- redosled u zakonu 540 i dalje, 734
- način pisanja 196
- naziv 372, 736
- numeracija 537, 732

> klasifikaciona jedinica

D**dan**

133

> datum

> kalendar

datum

- opravka/proглаšenja 26, 173, 174 i dalje, 177, 181, 349, 510, 514, 520, 529, 534, 546, 642, 689, 737, 810 i dalje, 868, 881 178
- izdanja službenih glasila 173, 174 i dalje, 177, 181, 514, 546, 860, 867, 878
- objavljivanja 31 i dalje, 182
- datum donošenja 149 i dalje
- u rokovima 31 i dalje, 419 i dalje,
- stupanja na snagu 444 i dalje, 462 i dalje, 689
- način pisanja 133
- datum isteka važenja / stavljanja van snage 470 i dalje, 679, 806, 808
- objavljivanja tekstova na koje se poziva 241
- međunarodnih ugovora 161, 173

> vremensko ograničenje

> rok

> period važenja

> merodavni dan

> pun citat

decimalna mesta, decimalni znaci

132, 137

definicije

> određivanje pojmova

definicije pojmova

59 i dalje, 78, 208, 363

deklarativno revidirani tekst

175, 524, 698, 859 i dalje

> objavljivanje revidiranog teksta

deklarativno upućivanje

219, 230 i dalje

Demokratska Republika Nemačka / NDR	154, 180, 209 i dalje, 660
> Ugovor o ujedinjenju Nemačke	
DIN standardi	242, 247, 259
dinamičko upućivanje	
> uopšteno upućivanje	
DIP	41
direktiva EZ	
> pravni akti Evropske unije	
Direktiva o notifikaciji	
– poštovanje tehničkih propisa	316 i dalje
– napomena/fusnota	317 i dalje
direktive Evropskih zajednica	
> pravni akti Evropske unije	
direktno (statičko) upućivanje	9, 67, 219, 239 i dalje,
> upućivanja	248
dodatak	189
– uz Priručnik o pravnim formalnostima	
– Dodatak 1	22, 42, 159, 173
– Dodatak 2	43
– Dodatak 3	44
– Dodatak 4	273, 283
– uz zakon o izmenama	667
> Prilog	
dodati ispred	603 i dalje
> naredba o izmenama	
dodati na kraju	609 i dalje
> naredba o izmenama	
dokumentovanje normi	31, 46, 645
> baza podataka saveznog prava	
> Juris/ informacioni pravni sistem	
donosilac uredbe	383 i dalje, 394, 693 i dalje, 776 i dalje, 784, 793, 802, 809, 826 i dalje
> ovlašćenje za donošenje pravnih uredaba	
> subdelegacija	

dozvola za objavljivanje	
– u zakonima o izmenama	696 i dalje, 714, 859
– u uredbama o izmenama	831, 859
– naziv člana	699
– vezivanje za usvojen tekst	704 i dalje
– bez zakonodavnog ovlašćenja	698, 704 i dalje
– lokacija	696
– merodavni dan	697, 700 i dalje
– važenje	714
Društvo za nemački jezik	48 i dalje
države članice	
– Evropskih zajednica	268
– Evropske unije	268
– Evropskog ekonomskog prostora	272
državna teritorija	152 i dalje, 155 i dalje
dugačka vodoravna crta	376
> nabranjanje	
> vodoravna crtica	
E	
eksperimentalno zakonodavstvo	474
eksterno upućivanje	219, 227, 235 i dalje
EUR-Lex	37
evaluacija	474
evro	134 i dalje
Evropska ekonomska zajednica	
> Evropske zajednice	
Evropska komisija	270
Evropska unija	
– naziv	
– zajednice	266 i dalje
– države članice	268, 272
– organi	270
– pravni akti	271
– državljani	269
– nastanak	
> pravo Evropske unije	

> pravni akti Evropske unije

Evropske zajednice

- naziv
 - osnivački ugovori 266
 - države članice 268, 272
 - organi 270
 - pravni akti 271
 - državljani 269
 - nastanak 265 i dalje
- > pravo Evropske unije 266, 271

Evropski ekonomski prostor / EEP 272

Evropski parlament 270, 273

Evropski savet 270

F

FNA

> Registar propisa A

FNB

> Registar propisa B

formule

- u naredbi o izmenama 558 i dalje
 - način pisanja 140
- > uvodna formula zakona
- > uvodna formula pravne uredbe
- > završna formula

fusnota

- kod objavljivanja revidiranog teksta 873, 882 i dalje, 887 i dalje, 890 i dalje
- ispravka fusnote 311
- u bazi podataka saveznog prava kod Jurisa 31
- u predlogu kod planiranih istovremenih izmena 551
- fusnota koja pruža objašnjenja kod dozvoljenih skraćenica 142
- kod posebnog toma priloga 366
- upućivanje na Direktivu o notifikaciji 317 i dalje
- kod upućivanja na privatne regulative 242
- u svrhu ispunjenja pravila citiranja kod unošenja direktiva 310 i dalje, 315, 528, 882 i dalje

G

generički muški rod 110 i dalje

geografske karte 226, 242

GESTA	40 i dalje
GGO	
– pravila za ispravke	311, 705, 895
– pravila za učešće	51, 355, 400
– uobličavanje odredaba u zakonima i pravnim uredbama	12, 15, 42, 48, 54, 110, 173, 284, 292, 304, 332, 349, 350 i dalje, 369, 379, 434 i dalje, 460, 485, 488 i dalje, 765, 768, 805, 810, 815
– zakonodavstvo	44
– pravna provera	5 i dalje, 12 i dalje, 864
– sinopsisi	498
– objavljivanje	23, 841
glavna izmena	497
– u pojedinačnoj noveli	518, 543, 545, 552
– u okvirnom zakonu	719, 739, 744
> prateća izmena	
godina	150, 340, 449
> datum	
> rok	
> kalendar	
> merodavni dan	
građani Unije	269
grupisane naredbe o izmenama	200, 624 i dalje, 651
> naredbe o izmenama	
H	
hitne uredbe	
> vremensko ograničenje uređaba	
I	
ili	91 i dalje, 201
inostranstvo	157
institucionalne garancije	
> kontrolna pitanja ustavnosti	52

interno upućivanje	219, 227, 233 i dalje, 245
isključenje	
> odstupajućeg pokrajinskog prava	434 i dalje
> potrebe za saglasnošću	407 i dalje
ispravka	
– fusnote	311
– način citiranja	163, 184, 187 i dalje, 217, 279
> objavljivanja revidiranog teksta	705, 892 i dalje
izbor reči u pravnim propisima	62 i dalje, 68 i dalje
– raznovrsnost	74 i dalje
– razlike u značenju	60
– prilikom unošenja prava Evropske unije	297, 300, 306 i dalje
– uslovi	86, 89
– zapovedni oblik	83, 393
– definicije pojmova	59 i dalje, 363
– na primer, primera radi	88
– teret dokazivanja	86
– odnosno, i/ili	93
– jedinstvenost	1, 28, 32, 60 i dalje, 68, 74, 124 i dalje, 133 i dalje, 178, 196, 265, 648
– stručni pojmovi / jezik struke	56 i dalje
– fikcija	66, 85
– rokovi	146 i dalje
– strani jezik / strane reči	78 i dalje, 223
– propisi	81
– važiti	85
– naročito	88
– moći	82
– pomodarske reči	76
– morati	83
– ili	91 i dalje
– preciznost	65, 69 i dalje, 80, 112
– savetodavac	48 i dalje
– pravni sled	80
– verno iskazivanje	72
– trebati	84
– pod uslovom, sve dok, ako	86 i dalje, 89
– kao i	90
– merodavni dani	144 i dalje
– bez povrede, nedirnuto	87
– i	90, 93
– zabrane	81

– pretpostavke	85
– pojednostavljenje putem upućivanja	66, 85 i dalje
– složenice	77
– kada, ako	89
– savremena formulacija	73
> skraćeniica	
> definicije pojmova	
> naziv	
> rodno ravnopravna formulacija	
> jasnoća norme	
> razumljivost pravnih propisa	
> načini citiranja	

izjednačavanje

> rodno ravnopravna formulacija

izmena

– opšte o izmenama zakona	492 i dalje
– garancija jedinstva i jasnoće pravnog sistema	493
– osnovne forme	494
– glavne i prateće izmene	495 i dalje
– sastavnih delova zakona/uredbe	
– prilozi	664 i dalje
– nabiranja	559, 568, 612 i dalje
– pravila o periodu važenja	678 i dalje
– naziv jedinica podele	579, 592, 611
– šire klasifikacione jedinice	577 i dalje
– Pregled sadržaja	646
– naslov, naziv, skraćeni naziv, skraćeniica	641 i dalje
– znak interpunkcije	588, 602, 622 i dalje
– vremensko ograničenje	680 i dalje
– nazivi, zastareli	647 i dalje
– višestruke	541, 632 i dalje
– istovremene	676 i dalje
– „lebdeće”	545, 634 i dalje, 670 i dalje, 712, 830, 863
– Ugovora o ujedinjenju Nemačke	658 i dalje
– regulative Socijalnog zakonika	654 i dalje
– odredaba koje ograničavaju osnovna prava	662 i dalje
– dokaza u bazi podataka saveznog prava	29
– pravnih uredaba putem zakona	690 i dalje
> naredba o izmenama	
> dozvola za objavljivanje	
> prateće izmene	
> ukidanje zastarelih zakona	
> sinopsisi	
> prelazna regulativa, prelazna odredba	
> prenumeracija	580 i dalje, 592 i dalje

izvorna norma

> upućivanje

J

jasnoća norme

- kod izmena 64, 636
- značenje 54, 80, 695
- podela 105, 570, 680
- kod odredaba o periodu važenja 144, 148, 437, 444, 702, 806
- kod prelaznih odredaba 144, 148, 684
- kod unošenja pravnih akata EU 298, 307

> načelo jasnoće i preciznosti

> jezik

> izbor reči u pravnim propisima

> razumljivost pravnih propisa

jedinice mere

127 i dalje, 141

jedinstvenost

- jezika zakona 1, 53 i dalje

> jasnoća norme

> izbor reči u pravnim propisima

> razumljivost pravnih propisa

- pravnog sistema 1, 8 i dalje, 424, 493

> pravna provera

jednaka prava

> kontrolna pitanja ustavnosti

52

jednina

115 i dalje, 137, 198, 201

jezik

- promena 74 i dalje
- razlike u značenju 60
 - kod unošenja prava Evropske unije 297, 300, 306 i dalje
- definicije pojmova 59 i dalje, 363
- službeni jezik 68
- nemački 68, 158, 160, 223, 297, 300, 306 i dalje
- jedinstvenost 1, 28, 32, 60 i dalje, 68, 74, 124, 133 i dalje, 178, 265, 648
- jezik struke 56 i dalje
- tekstovi na stranom jeziku 78 i dalje, 223
- opšti jezik 57, 59
- logika 69 i dalje, 80
- preciznost 62 i dalje, 65
- savetodavac 48 i dalje
- verno iskazivanje 72

– struktura rečenice	53, 62 i dalje, 95 i dalje
– dužina rečenice	62 i dalje, 95 i dalje
– ravnopravno jezičko postupanje	110 i dalje
– struktura teksta	53, 105 i dalje
– nabranja	107 i dalje
– jasna podela	105
– izostaviti suviše	106
– prevod	158, 160, 223, 297, 306
– savremen jezik	73 i dalje
> skraćenica	
> načelo jasnoće i preciznosti	
> rodno ravnopravna formulacija	
> jasnoća norme	
> izbor reči u pravnim propisima	
> razumljivost pravnih propisa	

jezik propisa

> pravni jezik

jezik struke

> jezik

53 i dalje

> razumljivost pravnih propisa

Juris/ informacioni pravni sistem

– literatura

29 i dalje

29

– sudska praksa

29, 39

– Zakoni na internetu

36

– Zakonski portal

38

> baza podataka saveznog prava

K

kalendar

– godina

150, 340, 449 i dalje

– kalendarski

450

– mesec

150, 449

– dan

149, 451

– nedelja

150, 449

> datum

klasifikaciona jedinica

– vrste

368 i dalje

– izmena

– ukinuti

575 i dalje

– uneti, dodati ispred, dodati na kraju

589 i dalje, 603 i dalje,

609 i dalje

– ponovo sačiniti, zameniti

614 i dalje, 620 i dalje

– naziv, način pisanja

196 i dalje, 234, 368 i

dalje, 379 i dalje, 537,

732

– u pomoći prilikom formulisanja	845, 847, 850 i dalje, 856 i dalje
– u revidiranom tekstu	879 i dalje, 885
– u pravnim aktima Evropske unije	282 i dalje, Dodatak 4
– šire	370, 377 i dalje
– ukidanje	577 i dalje, 885
– u naredbi o izmenama	845
– uneti	594 i dalje
– u uvodnoj formuli uredbe	781
– dodati ispred	605
– pomeranje kod prenumeracije	580
– citiranje	198 i dalje, 591
> stav	
> član	
> naredba o izmenama	
> nabranje	
> slova	
> slovni dodatak	
klauzula uredbe kojom se ustanovljava novo pravo izmenjene uredbe	695
Komisija Evropskih zajednica	270
koncentracija	
– zakonodavstva	493, 540, 551
– prava	493
konkretna upućivanja koja se odnose na tačno određene norme	219, 237
konstitutivno ponovno sačinjavanje	
> zakon o zameni	
konstitutivno upućivanje	219, 231
konsultovanje kod pravnih uredaba	399 i dalje, 793 i dalje
kontrola reči	60
kontrola upućivanja	224, 33
kontrolna pitanja ustavnosti	52
krivična dela i prekršaji	81
> krivičnopravne norme i propisi o novčanim kaznama	
krivičnopravne norme i propisi o novčanim kaznama	43, 81, 290, 361, 373,

467

L**„lebdeće izmene”**

- značaj 545, 634 i dalje, 670 i dalje, 712, 830, 863
 - podatak u napomeni o izmenama 192, 549, 675
 - kod novog objavljivanja 863, 887
- > izmena

lista za proveru

- za bolje zakonodavstvo 44, Dodatak 3
- neophodnosti propisa o novčanim kaznama 43, Dodatak 2
- ustavnosti
- > kontrolna pitanja ustavnosti 52

M**matična uredba**

- > pravna uredba 20, 765, 767 i dalje

matični zakon

- skraćenica 341 i dalje
- prilozi 365 i dalje
- struktura 361 i dalje
- proglašenje 349, 483
- vremensko ograničenje 470 i dalje
- pojam 20
- naziv 324 i dalje
- uvodna formula 350 i dalje, 354
- izmena redosleda 424 i dalje
- podela 361 i dalje
- klasifikacione jedinice 368 i dalje
- Pregled sadržaja 358 i dalje
- stupanje na snagu, stavljanje van snage 438 i dalje, 476 i dalje
- skraćeni naziv 331 i dalje
- praznine 583, 616
- završne formule 483 i dalje
- prelazne odredbe 412 i dalje
- naslov 321 i dalje
- naziv za citiranje 323 i dalje, 332

međunaslovi

- > podela
> naslov

merila Ugovora o ujedinjenju Nemačke

214 i dalje, 217, 660 i dalje

merodavni dan

– značaj	144 i dalje
– formulacija	145 i dalje
– u novom objavljivanju	697 i dalje, 859, 861 i dalje, 868, 873, 879, 887, 890 i dalje, 894
– Zbirka saveznog prava	25, 182
– prelaznih regulativa	418, 459, 689
> rok	
> stupanje na snagu	
merodavno dejstvo	697
> objavljivanje revidiranog teksta	
mesec	133
– datum	
– kalendar	
– merodavni dan, rok	
mesta u tekstu	
> klasifikaciona jedinica	
> tekst	
množina	
– poimeničenih prideva i participa kao nazivi lica neutralni u rodu	116
– klasifikacionih jedinica	
– ne u okviru citata	198
– sa članom	199
– reč, reči	557
moći	82 i dalje, 391 i dalje
> izbor reči u pravnim propisima	
model	
– objavljivanje revidiranog teksta	ispred 859
– pojedinačna novela zakona	ispred 492
– pojedinačna novela uredbe	ispred 812
– okvirni zakon	ispred 717
– matični zakon	ispred 320
– matična uredba	ispred 761
– zakoni o ratifikaciji i uredbe u vezi sa međunarodnim ugovorima	Dodatak 1
mogućnost zakonskog ograničenja ustavnih prava u slučajevima koji su predviđeni Osnovnim zakonom	
> kontrolna pitanja ustavnosti	52

N**nabrajanje**

- podela 92, 107 i dalje, 376
- alternativno, kumulativno 90 i dalje
- dvotačka 571
- spisak 92, 107 i dalje, 376, 572
- klasifikaciona jedinica kod citiranja 200
- naziv elemenata nabiranja 376
- regulativa za koju se isključuje mogućnost odstupanja 435
- izmena podataka u nabiranjima 559, 568
- izmena numerisanih celina 612 i dalje
- bez rečenica u nabiranjima 572 i dalje
- delova kod odvojenog stupanja na snagu 752 i dalje
- u obimnim uvodnim formulama pravnih uredba 799
- u sinopsisima kod pomoći prilikom formulacije 856 i dalje
- brisane klasifikacione jedinice u revidiranom tekstu 885

nabiranje/numerisanje

- pojedinačnih novela 521 i dalje
 - kod izmenjenog naziva za citiranje matičnog zakona 525
 - nema prekida zbog objavljivanja matičnog zakona 524
- ne kod uredba o sprovođenju 771

načelo jasnoće i preciznosti

81, 222, 298, 307

> jasnoća norme

> kontrolna pitanja ustavnosti

52

načini citiranja

- značaj 168
 - pojedinačnih knjiga Socijalnog zakonika 202 i dalje
 - Ugovora o ujedinjenju Nemačke 209 i dalje
 - zakona o zameni 510
 - prava Evropske unije 273 i dalje, Dodatak 4
 - zakona koji se menja u napomeni o izmeni 189 i dalje
 - geografske karte, tabele, model 226
 - međunarodni ugovori 161 i dalje
- > pun citat
- > upućivanje
- > citiranje sastavnih delova pravnih propisa

načini pisanja

- stav 196 i dalje, 375, 879
- član 196 i dalje, 375
- do 197

– razlomci	129
– slovo	196 i dalje
– slovni dodatak	593
– datum	133
– novčani iznosi	134 i dalje
– novčana kazna	136
– jedinice mere	127 i dalje
– nazivi meseci	133
– tačke	196 i dalje, 879
– procenat	73, 127
– zaokruživanje brojeva	138
– rečenica	196
– strana	132, 178
– vreme	127
– valuta	137
– brojevi	125 i dalje, 132
– brojevi napisani slovima	131
– cifre	125 i dalje, 131, 134
> skraćena	
nadležno lice izdavača službenog glasila	23, 448, 893
nadležnost za uređivanje finansiranja	
> kontrolna pitanja ustavnosti	52
napomena o izmenama	189 i dalje
– kod izmene priloga	665
– kod izmene kroz Ugovor o ujedinjenju Nemačke	214, 217
– kod izmene jedne odredbe	190, 629
– kod pravnih akata EU	280
– u uvodnim formulama uredaba	780 i dalje, 791 i dalje
– ostaviti upućivanje na izmenu otvoreno	549
– kod planiranih istovremenih izmena	550 i dalje
– odnosna rečenica	190, 629, 791
– kod međunarodnih ugovora	164
– kod dve izmene	191
– dvodelna	192
> pun citat	
naredba o datiranju	
– za stavljanje van snage	478
– za stupanje na snagu	419 i dalje, 447 i dalje, 459, 462
– u prelaznim odredbama	689
– u ovlašćenju za objavljivanje	702
naredba o izmenama	499 i dalje, 544, 552 i dalje
– u predlogu kod istovremenih izmena	551

– redosled	552
– vrste	
– ukidanje, brisanje, stavljanje van snage	575 i dalje
– uneti	589 i dalje
– dodati ispred	603 i dalje
– dodati na kraju	609 i dalje
– sačiniti	614 i dalje
– zameniti	620 i dalje
– struktura, numeracija, potpodela	563 i dalje
– kod izmene jedne odredbe	629 i dalje
– kod pratećih izmena	636
– bez vremenskog ograničenja	682
– grupisane	200, 624 i dalje, 651
– kao predmet uputstava za izmenu pomoći prilikom formulisanja	848, 850 i dalje
– važenje	710 i dalje, 753
– citati u naredbi o izmeni	562

naredba o objavljivanju

484, 487 i dalje

naslov

– zakona o zameni	506, 508
– uredbe o zameni	815
– pojedinačne novele zakona	520 i dalje, 531
– pojedinačne novele uredbe	815 i dalje
– okvirnog zakona	724 i dalje, 726
– okvirne uredbe	815 i dalje
– matičnog zakona	321 i dalje
– matične uredbe	767 i dalje
– izmena	641 i dalje
– objavljivanje	865
– prateće izmene	

> naziv

> skraćeni naziv

nastavak važenja prava NDR

> Ugovor o ujedinjenju Nemačke

naziv

– organi, savezna ministarstva	141, 385, 649 i dalje, 796, 834
– Savezna Republika, savezna teritorija	152, 155 i dalje
– savezne pokrajine	153
– pojedinačne odredbe	196, 201, 368 i dalje
– Evropska unija	265 i dalje
– država članica	268
– organa	270
– pravnog akta	273 i dalje
– državljanina	269
	266

– ugovora	
– zakon/uredba	508
– zakona o zameni zakona	520 i dalje, 815 i dalje
– pojedinačne novele	724 i dalje
– okvirnog zakona	324 i dalje, 331 i dalje
– matičnog zakona	767 i dalje
– matične uredbe	377 i dalje
– šire klasifikacione jedinice	158 i dalje
– međunarodne organizacije	78, 110 i dalje, 648, 878
– lica, profesija, službi, funkcija	152 i dalje
– države	241 i dalje
– drugi tekstovi	
> skraćenice	
> rodno ravnopravna formulacija	
> naslov	
> naziv za citiranje	
naziv teritorije	152 i dalje
> savezna teritorija	
> područje važenja	
naziv vrste	369 i dalje, 379 i dalje, 537, 732
naziv za citiranje	
– kod opštepoznatih zakona	172, 240
– kod objavljivanja revidiranog teksta	869
– naziv	173
– izmenjeni naziv za citiranje	641 i dalje, 866, 869
– u uvodnoj rečenici	547
– u naslovu pojedinačne novele	529
– skraćeni naziv	173
– ne u napomeni o izmenama	193
nazivi lica	
– nazivi profesije, službe, funkcije	121, 648 i dalje
– u dokumentima, obrascima	122
– fizička i pravna lica	113
> rodno ravnopravna formulacija	
nazivi profesija	78, 121, 648
nedelja	
> kalendar	
Nemačka	
> Savezna Republika Nemačka	
nemački jezik	
– savetodavac	48 i dalje

– kao pravni jezik	68, 77 i dalje, 158, 160, 223, 297, 300, 306 i dalje
> jezik	
norma kojom se daje ovlaštenje	
– dokumentacija u bazi podataka saveznog prava	34
> pravna uredba, uvodna formula	
norma na koju se poziva	
> upućivanja	
novčani iznosi	134, 137
nove savezne pokrajine	153
> Ugovor o ujedinjenju Nemačke	
novela	
> pojedinačna novela	
O	
objašnjenje pojmova	18 i dalje
objavljivanje	
– podatak u punom citatu	169, 175, 177, 184, 186
– kod uslovnog stupanja na snagu	184, 186, 453 i dalje
– kod zakona o ratifikaciji	454, Dodatak 1
– tehničkih pravila	260
> objavljivanje revidiranog teksta	
objavljivanje revidiranog teksta	859 i dalje
– usaglašavanje teksta sa novim ispisivanjem	879
– ispravka	705, 863, 892 i dalje
– deklarativni revidirani tekst	175, 879 i dalje
– merodavno dejstvo	697
– model	ispred 859
– fusnote	
– kod „lebedećih” izmena	873, 887 i dalje
– upućivanje na unošenje pravnih akata EU	
– upućivanje na druge okolnosti relevantne za važenje	891
– pravna provera	864
– merodavni dan	859, 862 i dalje
– tekst zakona/uredbe	879 i dalje
– oznaka određenih regulativa	
– odredbe o sprovođenju	886
– brisane odredbe	885
– trenutak	862 i dalje
– pravila citiranja kod unošenja pravnih akata EU	314, 882 i dalje

objedinjavanje/grupisanje	
– uvodne rečenice i naredbe o izmenama	629
– ovlašćenja za donošenje uredbe	364
oblasti primene	81, 296, 361 i dalje
> oblast važenja	
oblici u paru	114, 118, 122 i dalje
rodno ravnopravna formulacija	
nazivi lica	
obrasci	122
obrazloženje predloga zakona	52
od sto	
> procenat	
odeljak	
– u Prilogu I uz Ugovor o ujedinjenju Nemačke	214
– u matičnom zakonu kao šira klasifikaciona jedinica	379
> klasifikaciona jedinica	
odluka	
> pravni akt Evropske unije	
> preporuke za donošenje odluke	
> odluke o davanju saglasnosti uz prihvatanje amandmana	
odluka ministra	
> pravna uredba	
> donosilac uredbe	
odluke o merilima	839, 842
> pomoć prilikom formulisanja	
odstupajuće pokrajinsko pravo	
– dokumentovanje	31
– isključenje	434 i dalje
– ne kod obavezujućeg evropskog ili međunarodnog prava	436
– posledice stupanja na snagu pokrajinskih regulativa	437
– potreba za saglasnošću	434 i dalje
> kontrolna pitanja ustavnosti	52
odvojeno stupanje na snagu	455 i dalje
– kod isključenja odstupajućeg pokrajinskog prava	437

– u dozvoli za objavljivanje	702
– u tekstu objavljivanja kod novog objavljivanja	875
– u pojedinačnoj noveli	713
– u pomoći prilikom formulisanja	856
– u okvirnom zakonu	752 i dalje
– kod delimične retroaktivnosti	467
– kod prelaznih regulativa	420
> period važenja	
> stupanje na snagu	
okvirna odluka	
– unošenje	278, 302
– napomena u fusnoti	315
– način citiranja	274, 278 i dalje
okvirna uredba	
> pravna uredba	
okvirni zakon	
– razgraničenje prema drugim vrstama zakona	22, 367, 494, 502, 518, 523, 717 i dalje
– tehnika izmene	519
– struktura/podela zakona	732 i dalje, 741
– člana	736 i dalje
– redosled članova	734
– ukidanje pravnih propisa	743 i dalje, 754
– naziv	724 i dalje
– uvodna formula	722, 730 i dalje
– prateće izmene	740 i dalje
– glavne izmene	738 i dalje
– model	ispred 717
– stupanje na snagu, stavljanje van snage	722, 749 i dalje
– ostaci regulative	204, 476, 656 i dalje, 686, 747 i dalje
– završna formula	722, 755
– sa matičnim zakonom	367, 425 i dalje, 737
– sa zakonom o zameni	515, 745, 754
– ispravka	187
– stupanje na snagu, stavljanje van snage	443, 476
– Socijalni zakони	202, 204
– citiranja	173, 174, 184 i dalje, 871, 875
– prelazne odredbe	747 i dalje
– naslov	724 i dalje, 736 i dalje
– potreba za saglasnošću	731
> izmena, „lebdeća”	
opšta razumljivost	
> jezik	
> razumljivost pravnih propisa	

opšte klauzule kod upućivanja na tehnička pravila

- osnovne forme 252 i dalje
- granice 261 i dalje
- sadržaji 255 i dalje
- pravila pretpostavke 258 i dalje

opštepoznati propisi

- međunarodni ugovori 165, 212
- zakoni i uredbe 172, 240

> naziv za citiranje

opštepriznata pravila tehnike

253, 255

> opšta klauzula kod upućivanja na tehnička pravila

organi

- evropski 270
- međunarodni 158

> nazivi službi

organi

- slobodna/diskreciona ocena 80, 82 i dalje, 391 i dalje

> zvanični nazivi

> odstupajuće pokrajinsko pravo

organizaciona naredba

796

> zakon o usaglašavanju nadležnosti

osnovna prava

- isključiva nadležnost Parlamenta 381, 387
- ograničenja
 - pravila citiranja 427 i dalje
 - nova ograničenja i izmene 662 i dalje
- kod prelazne regulative 416

> kontrolna pitanja ustavnosti 52

ostaci novele

> ostaci regulative

ostaci regulative

476, 493, 656 i dalje, 686
i dalje, 747

otpravak/proglašenje

- pravne uredbe 805, 810
- datum otpravka/proglašenja 174 i dalje, 349, 534, 811

ovlašćenje za donošenje pravnih uredba	381 i dalje
– nosioci	383 i dalje
– vremensko ograničenje	806
– određenost	386 i dalje, 390
– ocena prilikom donošenja	392
– prioritetni datum stupanja na snagu	460
– nema upućivanja na postojeća ovlašćenja	389
– ovlašćenje drugih ministarstava	384 i dalje
– pravo na učešće	
– opšte	399 i dalje
– Bundestaga	402 i dalje
– lokacija	364
– subdelegacija	394 i dalje
– ustavni zahtevi	381 i dalje, 386 i dalje
– obaveza za usvajanje	391, 393
– saglasnost Bundesrata	405 i dalje
– isključenje	407 i dalje
– pojašnjenje	406, 410 i dalje
> uvodna formula pravne uredbe	
> kontrolna pitanja ustavnosti	52
P	
paragraf	
> pojedinačni propis	
> klasifikacione jedinice	
Parlament	
– razdvajanje zadataka	402, 690, 761
– dokumenti	41
– isključiva nadležnost Parlamenta	381
– Evropski parlament	270, 273
pasiv	104, 117
period važenja	20 i dalje, 438 i dalje, 444 i dalje, 465 i dalje, 469 i dalje, 481 i dalje, 749 i dalje, 804 i dalje
– lokacija regulative	475 i dalje, 543, 709, 746 i dalje, 750, 804
– izmena	678 i dalje, 680 i dalje, 807
– vremenski zakon	481 i dalje
> stavljanje van snage	
> vremensko ograničenje	
> stupanje na snagu	
podatak	558 i dalje, 646

– novčani iznosi	137
– dodatni podatak o strani	184 i dalje, 210
> o datumu	
> podatak o referenci	
> podatak o sadržaju	
> podatak o rangu propisa / podatak o vrsti	
> citiranje	
podatak o predmetu	
– u nazivu pravnih akata Evropske unije	276 i dalje
– u naslovu pojedinačne novele	528, 532, 815 i dalje
– u naslovu okvirnih zakona/uredaba	725, 815 i dalje
> podatak o sadržaju	
podatak o rangu propisa	
– u nazivu matičnog zakona	324 i dalje
– u skraćenom nazivu matičnog zakona	333, 337 i dalje
– u skraćenici matičnog zakona	348
– u naslovu pravne uredbe	768, 773, 815
> podatak o sadržaju	
> naslov	
podatak o referenci	
– Službeni list Evropske unije	27, 37, 178, 276 i dalje
– sastavni delovi	
– podatak o službenom glasilu	178 i dalje
– podatak o stranama	163, 183 i dalje, 210
– podatak o godini	163, 181, 186 i dalje, 279
– objavljivanje revidiranog teksta	175, 177, 867
– objavljivanje kod uslovnog stupanja na snagu	184, 186
– ispravke	163, 187, 279
– prve regulative u okvirnom zakonu	184 i dalje
– objavljivanje	177, 178 i dalje
– objavljivanje teksta na koji se poziva	
– međunarodnih ugovora	160, 162 i dalje
– Ugovora o ujedinjenju Nemačke	209 i dalje, 660 i dalje
– važenje prava NDR	210, 215
– u napomeni o izmeni	549
– u Saveznom službenom listu Deo III	182
> pun citat	
podatak o sadržaju	326, 328
podatak o vrsti	520, 527 i dalje, 868, 870
> podatak o rangu propisa	
> naslov pojedinačne novele	
podela	
– naredbe o izmenama	552 i dalje, 563 i dalje

– uvodne formule u pravnoj uredbi	774 i dalje, 780 i dalje, 791, 798 i dalje
– norme kojom se daje ovlašćenje	825
– Pregleda sadržaja	358, 646
– Ugovora o ujedinjenju Nemačke	209 i dalje
– zakona, uredbe	53, 105, 358
> zakona o zameni	
> pojedinačne novele zakona, pravne uredbe	
> okvirni zakon	
> matični zakon	
> pravna uredba	
– pratećih izmena	425, 515, 542, 636 i dalje, 740 i dalje
– pravila o periodu važenja	438 i dalje, 455 i dalje
> nabrojanje	
> tekst za objavljivanje	
> pojedinačna odredba	
> pomoć prilikom formulisanja	
> rečenica	
područje/oblast važenja	87, 156, 214, 361 i dalje, 652
pojedinačna novela pravne uredbe	813, 816, 821, 829, 875
– model	ispred 812
> pojedinačna novela zakona	
pojedinačna novela zakona	22, 494, 502, 516 i dalje, 875
– struktura/podela	537 i dalje
– uvodna formula	535 i dalje
– uvodna rečenica	544 i dalje, 629 i dalje
– prateće izmene	497, 542, 636 i dalje
– glavna izmena	538
– stupanje na snagu	543, 708 i dalje
– višestruke izmene	541, 632 i dalje
– model	ispred 492
– ostaci regulative	686
– redosled izmena	552
– završna formula	715 i dalje
– prelazne regulative	684 i dalje
– naslov	520 i dalje
– podaci o zakonu koji se menja	529 i dalje
– bez skraćenog naziva ili skraćenice	532 i dalje
– nabrojanje	522 i dalje
– bez dodatnih podataka	531
> izmena	
> naredba o izmenama	552 i dalje

pojedinačna regulativa	19, 368 i dalje
– član, paragraf	368 i dalje
– slovni dodatak	371, 593
– numeracija u kontinuitetu	370
– naziv	372 i dalje
– potpodela	374
– stav	374 i dalje
– nabranje	376
– slova, udvojena slova	374
– tačke	374
– brojčane oznake	369
– interno upućivanje	234
> klasifikaciona jedinica	
pokrajine	
– naziv	153
> odstupajuće pokrajinsko pravo	
pokrajine Savezne Republike Nemačke	153
pokrajinsko pravo	
> odstupajuće pokrajinsko pravo	
pomoć prilikom formulisanja	
– opšte	836 i dalje
– predlog amandmana	7, 838, 842, 852
– uputstva za izmene	841, 843 i dalje
– naredbe o izmenama	848 i dalje
– obrazloženje	840
– preporuka za donošenje odluke	7, 838 i dalje, 841, 852, 855
– podela	845, 848, 852, 856
– odluke o merilima	839, 842
– sinopsisi	839, 854 i dalje
– uz predlog zakona o izmenama	846 i dalje, 850 i dalje
– uz predlog matičnog zakona	845, 849
pomodarske reči	76
ponovo sačiniti	614 i dalje
> naredba o izmenama	
poplava normi	3 i dalje, 44
posebno matično pravo	204, 214, 686
> ostaci regulative	
> prelazna regulativa, prelazna odredba	
postepeno stupanje na snagu	

> višestruke izmene

potreba za saglasnošću

- podatak u dopisu prilikom dostavljanja Kabinetu 355
- u ovlašćenju za usvajanje pravnih uredaba 405 i dalje
- pojedinačne novele 536
- okvirnog zakona 731
- provera od strane Saveznog ministarstva unutrašnjih poslova, Saveznog ministarstva finansija i Saveznog ministarstva pravde 51

> odstupajuće pokrajinsko pravo

> kontrolna pitanja ustavnosti

Povelja o osnovnim pravima

> pravo Evropske unije

povezano stupanje na snagu

462 i dalje, 760

> uvodni zakon

povratak na jedinstveni rang propisa-uredbe

> klauzula uredbe kojom se ustanovljava novo pravo izmenjene uredbe

pozivanje na

> upućivanja

prateće izmene

424 i dalje, 496

- nakon izmene naziva za citiranje 642
- kod „lebdećih izmena” 634
- podela 638, 640
- u uvodnom zakonu 758
- u pojedinačnoj noveli 517, 636 i dalje
- u okvirnom zakonu 740 i dalje
- u matičnom zakonu 424 i dalje
- redosled 425, 515, 542, 639, 741
- lokacija 367, 425, 744

> naredba o izmenama

> prenumeracija

prateći tekstovi

65

pravila citiranja

168 i dalje

pravila iskazivanja

67

pravila tehnike

> tehnička pravila

pravna jasnoća

> kontrolna pitanja ustavnosti 52

pravna provera

- istorija 1 i dalje
- sadržina, obim 8 i dalje
- organizovanje provere 11 i dalje, 864
- formalno-pravne preporuke 15 i dalje
- nadležnost prema GGO 5 i dalje

pravna sigurnost

> kontrolna pitanja ustavnosti 52

pravna uredba

- uredba o zamenama 766, 812 i dalje, 820
 - uredba o izmenama 21, 765 i dalje, 812 i dalje
 - struktura 829 i dalje
 - uvodna formula 817 i dalje, 823 i dalje
 - uvodna rečenica 168, 170, 192
 - novo objavljivanje 831, 862, 872, 895
 - stupanje na snagu, stavljanje van snage 832
 - završna formula 833 i dalje
 - izmena putem zakona 690 i dalje
 - vremensko ograničenje 806 i dalje, 830
 - pojam 19 i dalje, 382, 761
 - načelo jasnoće i preciznosti 386 i dalje
 - učešće u naredbi 399 i dalje, 793 i dalje, 831
 - pojedinačna novela 813, 815, 821
 - klauzula uredbe kojom se ustanovljava novo pravo izmenjene uredbe 695
 - norma kojom se daje ovlašćenje 827
 - dalje postojanje i kod ukidanja ovlašćenja 804 i dalje, 832
 - stupanje na snagu, stavljanje van snage 813 i dalje, 822
 - okvirna uredba 384 i dalje
 - ministarska uredba 383 i dalje
 - uredba vlade 777
 - zajednička uredba 20, 765 i dalje, 767 i dalje
 - subdelegacija 394 i dalje, 800 i dalje
 - pravilo citiranja 694, 762
- > uvodna formula pravne uredbe
- > ovlašćenje za donošenje pravnih uredaba

pravne posledice

63, 80, 84, 89 i dalje,

	107, 218, 225, 231, 340, 414, 468, 678
> izbor reči	
> kontrolna pitanja ustavnosti	52
pravni akti Evropske unije	267, 271
– odluka	
– naziv	278
– unošenje	303 i dalje
– napomena o unošenju	315
– referenca koja se odnosi na službeno glasilo	178
– okvirna odluka	
– naziv	278
– unošenje	302
– napomena o unošenju	315
– direktiva	
– naziv	277
– unošenje	291 i dalje
– napomena o unošenju / pravilo citiranja	308 i dalje
– uredba	
– naziv	276
– regulativa o sprovođenju	285 i dalje
– pravila citiranja	
– kod unošenja direktiva	308 i dalje
– prema Direktivi o notifikaciji	316 i dalje
– način citiranja	
– pun citat	275 i dalje, 279
– skraćeni citat	166, 171, 240, 243, 281
– pojedinih propisa	273, 282 i dalje, Dodatak 4
> Direktiva o notifikaciji	
> unošenje pravnih akata Evropske unije	
pravni jezik	
– nemački	68, 78 i dalje, 158, 160, 223
– jedinstvenost	1, 28, 32, 56, 60 i dalje, 68, 74, 124 i dalje, 133 i dalje, 196, 265, 493, 648 56 i dalje, 78, 99
– jezik struke	
> jezik	
> razumljivost pravnih propisa	
pravo EU	
> pravni akti Evropske unije	
pravo Evropske unije	270
pravo Evropske unije	265 i dalje
– usklađivanje saveznog prava sa pravom EU	284 i dalje

– naziv	271
– ugovora	266 i dalje
– država članica	268, 272
– organa	270
– pravnih akata	271
– državljana	269
– opšte klauzule o stanju tehnike	256
– značaj za odstupajuće pokrajinsko pravo	436 i dalje
– dokumentacija	
– u bazi podataka kod Jurisa	31
– u EUR-Lex-u	37
– rok	292, 304
– referenca koja se odnosi na službeno glasilo	178
– klasifikacione jedinice	273, Dodatak 4
– povelja o osnovnim pravima	266, 284
– osnivački ugovori	266
– upućivanje na pravo Evropske unije	235, 240, 243, 248
– način citiranja	165, 273 i dalje, 282
– pravila citiranja	
– kod unošenja direktiva	308 i dalje
– prema Direktivi o notifikaciji	316 i dalje
– drugi i treći stub	267, 271
> Evropska unija	
> Evropski ekonomski prostor/EEP	
pravo Evropskih zajednica	265 i dalje
– naziv	
– zajednica	266
– država članica	268, 272
– organa	270
– pravnih akata	271
– državljana	269
pravo građana	
– predmet pravne provere	8
– međunarodni ugovori	42, 159 i dalje, Dodatak 1
> Ugovor o ujedinjenju Nemačke	
> zakon o ratifikaciji	
pravo na prigovor	
– završna formula	484, 486, 715
pravo na slobodu	
> kontrolna pitanja ustavnosti	52
pravopis	
– nova regulativa	47 i dalje, 68, 879
– kod izmena propisa	602, 623
> znakovi interpunkcije	

prečišćavanje prava

> ukidanje zastarelih zakona

predlog amandmana

> pomoć prilikom formulisanja

7, 838, 842, 852

predsednik države

- proglašenje zakona
- uvodna formula
- završna formula

349, 534
354, 535
483 i dalje, 491, 715 i
dalje, 755

Pregled sadržaja

- izmena
- struktura
- lokacija
- u objavljivanju Revidiranog teksta

358 i dalje
563, 630, 646
358
359, 735
880

prelazna regulativa, prelazna odredba

- odmeravanje, potreba za proverom
- kod izmena
 - zbog matičnog zakona
 - zbog zakona o izmenama
- provera potrebe
- pozivanje na stupanje na snagu
 - kod odvojenog stupanja na snagu
 - sa naredbom o datiranju
- blanketna norma
- manevarski prostor kod formulisanja
- ostaci regulative
 - lokacija u matičnom zakonu
 - merodavni dan
 - dalja primena dotadašnjeg prava
 - dejstva

415, 416

412 i dalje
684 i dalje, 748
415, 416

420, 459
419, 448
423
417
476, 493, 656 i dalje, 686
i dalje, 747
422, 685, 747
144 i dalje
421
412 i dalje

> završne odredbe

> zaštita građana od posledica izmenjene pravne
legislative

prelazni zakon

652

prelazno pravo

659

prenumeracija

- kod ukidanja
- kod nove podele
- kod pomoći prilikom formulisanja

580 i dalje, 583
592 i dalje, 606 i dalje,
681
852, 856

preporuka za donošenje odluke	7, 838 , 841, 852, 855
> pomoć prilikom formulisanja	
pretpostavka	
– teret dokazivanja	85 i dalje
– jednostepena	259
– dvostepena	260
– izbor reči	85 i dalje, 258 i dalje
> tehnička pravila	
prilog	189, 356 i dalje, 506
– slike, karte, materijali, regulative, tabele, spiskovi	242, 365
– skraćenice i drugi načini pisanja	143
– izmena	
– uzimanje u obzir u punom citatu	189
– naredba o izmeni	563, 604, 609, 630, 664 i dalje
– lokacija obimnih priloga	667
– sa Pregledom sadržaja	358
– tom priloga	366
– dokumentovanje/baza podataka saveznog prava	31
– više priloga	365
– naziv	365, 669
– elementi revidiranog teksta	880
– upućivanja na priloge pravnih akata EU	248
– Ugovora o ujedinjenju Nemačke	
> Prilog	
prilog	
– uz Savezni službeni list	26
– uz Savezni oglasni bilten	47, 178
> Prilog	
privatne regulative	242, 247
> tehnička pravila	
> upućivanja	
procenat	73, 127
propisi/odredbe o novčanim kaznama	
– smernice	43, Dodatak 2
– zabrana retroaktivnosti	467
– način izražavanja iznosa novčanih kazni	136
– ovlašćenje za donošenje uredbe	387
– uz uredbe EZ	290
provera pravnih formalnosti	
> pravna provera	

prva regulativa u okvirnom zakonu	
– nema sopstvene uvodne formule	722, 737
– nema sopstvene odredbe o stupanju na snagu	737
– nema sopstvene završne formule	722, 737
– naziv	736 i dalje
– način citiranja	185
> okvirni zakon	
> matični zakon	
prvenstvo	87
Prvostepeni sud	270
pun citat	
– opštepoznatih zakona	172
– datum	
– proglašenja/otpravka	174
– novog objavljivanja	175
– stvaranje	169 i dalje
– referenca	177 i dalje
– upotreba	
– u uvodnoj rečenici kod izmena	170, 546
– u uvodnoj formuli pravnih uredaba	170, 787, 829
– naziv za citiranje	173
R	
raspored	
> u naslovu matičnog zakona	338
> razumljivost pravnih normi	
razlomci	129
razmera izmena	495 i dalje, 501 i dalje, 505, 582, 585, 854
razumljivost pravnih propisa	
– opšta razumljivost i jezik pravne struke	53 i dalje
– opšta pravila za tekstove propisa	62 i dalje
– kod izmena	
– pomoći	48 i dalje
– zakonodavna tehnička sredstva	66 i dalje
– deo pravne provere	10
> načelo jasnoće i preciznosti	
> jasnoća norme	
> jezik	
> izbor reči u pravnim propisima	
reč, reči	
– reči stvorene od broja i sufiksa	131
– množina	557
– složenice	77, 116, 334 i dalje

rečenica

- struktura 102, 104, 107, 109
 - opšte 53, 62 i dalje
 - aktiv/pasiv 104, 117
 - nizovi genitiva, imenica 98, 101
 - dužina i sadržaj 95 i dalje
 - rečenični okvir 99 i dalje
 - infinitiv 103
 - kondicional 86, 89
 - glagol 96, 99, 104, 201
 - umetnute rečenice 97
- ukidanja 575, 584
- unošenje 590, 599
- znak interpunkcije 48, 560, 571, 588, 602, 623, 706
- jednina u citatu 198, 201
- način numerisanja 570 i dalje, 584, 600

Redakcijski štab Društva za nemački jezik

48

redosled

- uputstava o izmenama 843
- izmena 552
- pratećih izmena 639, 741
- višestrukih izmena 632, 677
- u okvirnom zakonu 425, 515, 734
- u pojedinačnoj noveli 540, 541, 542
- u nabranjanju novih objavljivanja 872
- napomena u referenci 188
- regulativa o stupanju na snagu 456, 457, 458
- objavljivanja 676
- donosilaca uredbe 776

referenca koja se odnosi na objavljivanje

> podatak u Registru propisa

Registar propisa A

- sadržaj 26
- značaj za bazu podataka saveznog prava 31
- značaj za prateće izmene
 - kao posledica matičnih zakona 425, 515
 - u pojedinačnim novelama 542, 639
 - u okvirnom zakonu 741
- tačke podele u Saveznom službenom listu 40
- ostaci regulative 686
- redosled članova u okvirnom zakonu 734
- Zbirka saveznog prava 182

Registar propisa B	26
Registar zajedničkih pravnih propisa	27
regulativa o primeni	
> prelazna regulativa, prelazna odredba	
regulative o izvršenju/sprovođenju	
– uz pravne akte EU	37, 285 i dalje, 772
– uz zakone kroz pravne uredbe	236, 393, 770 i dalje
– označavanje u naslovu	348
– uz međunarodne ugovore	325
retroaktivnost	465 i dalje, 678
– početak na dan objavljivanja	445
– formulacija	458, 466
– nije dozvoljeno	467 i dalje
> prelazna regulativa, prelazna odredba	
> kontrolna pitanja ustavnosti	52
revidirani tekst	
– deklarativni revidirani tekst	698, 859 i dalje, 871
– konstitutivni revidirani tekst	505, 871
> objavljivanje revidiranog teksta	
rimске cifre	125, 283
rodna ravnopravnost	
> rodno ravnopravna formulacija	
rodno ravnopravna formulacija	
– naziva profesije, službe, funkcije	121, 648 i dalje
– generički muški rod	110, 113, 119
– nazivi neutralni u rodu	114, 116
– opisni naziv	114, 117
– oblici u paru	114, 118, 122 i dalje
– skraćeno pisanje	115
– uzeti razumljivost u obzir	112, 123
> naziv	
> jezik	
> izbor reči u pravnim propisima	
> razumljivost pravnih propisa	53, 62 i dalje
rok	144, 149 i dalje
S	
saglasnost Bundesrata	
– u uvodnoj formuli zakona	354, 355, 506, 536, 731
– u završnoj formuli pravne uredbe	779, 811

Savezna Republika Nemačka	30, 152 i dalje, 158 i dalje, 209
> teritorija savezne države	155 i dalje
> savezne pokrajine	153
> Ugovor o ujedinjenju Nemačke	
> međunarodni ugovori	
Savezna služba pravde	
– zadaci zakonodavnog postupka	23 i dalje, 29, 31
– učešće u skraćenicama	345, 533, 645, 729
Savezni oglasni bilten	23, 178
Savezni službeni list	24 i dalje, 178
> Registar propisa	
savezničke rezerve prava	
> Berlinske klauzule	
Savezno ministarstvo pravde	
– preporuke za pravne formalnosti	15 i dalje
– pravna provera	1 i dalje, 5 i dalje, 8 i dalje, 11 i dalje, 864
– smernice za izradu zakona o ratifikaciji	42 i dalje, 159, Dodatak 1
– usaglašavanje nadležnosti	796
> učešće	
Savezno ministarstvo unutrašnjih poslova	45, 47, 51 i dalje, 355 i dalje
sinopsisi	35, 498, 839 i dalje, 854 i dalje
skraćeni citat pravnog akta Evropske unije	166, 171, 240, 243, 281
skraćeni naziv	
– izmena	642
– dodati na kraju	644
– u zakonima o izmenama	529, 532, 547, 724
– u novim objavljivanjima	880
– u pravnim aktima Evropske unije	276, 287, 315
– pravne uredbe	769, 816
– matičnog zakona	173, 322 i dalje, 331 i dalje
– međunarodnih ugovora	161
– u punom citatu	169, 173
> naziv	

- > naslov
- > naziv za citiranje

skraćénice

- saveznih organa 141
- zakona/uredbe
 - usaglašavanje sa Saveznom službom pravde / baza podataka saveznog prava 345
 - zakona o zameni zakona 509
 - pojedinačne novele 533
 - okvirnog zakona 729
 - matičnog zakona 341 i dalje
 - uredbe 773
 - izmena, kasnije dodavanje 341, 645
 - bez podatka u zakonima o izmenama 529

> naslov

- ograničena upotreba u tekstovima pravnih propisa 139 i dalje
- jedinica 141
- klasifikaciona jedinica (stav, tačka) 196
- u tabelama, pregledima, formulama 140 i dalje
- službenih glasila 140, 178 i dalje
- valute 137

slova

- način pisanja 374
- kod skraćénice u naslovu 196 i dalje
- kao klasifikaciona jedinica u pravnim aktima EU 143
- udvojena slova 283
- utrojena slova 196, 374, 566, 845
- utrojena slova 566

> nabranjanje

> naredba o izmenama

> podela

slovni dodatak

- > klasifikaciona jedinica 371, 593, 605, 607, 681, 852, 885

službena glasila

- skraćénice 178 i dalje
- federacije 23 i dalje
- Evropske unije 27
- Službeni list NDR 178
- Napomene FNA i GESTA 40

službeni i jezik administracije

- > jezik 49, 68

Službeni list Evropske unije

- podela 27

– Registar propisa	37, 178
– u nazivu	276 i dalje
> pravnog akta Evropske unije	
Službeni list Ministarstva za saobraćaj, izgradnju i urbanizam (<i>Verkehrsblatt</i>)	23, 178
Službeni list NDR	178, 215
Službeni list Rajha	179
službeni listovi pokrajina	180
Smernice za postupanje sa međunarodnim ugovorima	42, 159, Dodatak 1
Socijalni zakonik	
– izmene	654 i dalje
– ostaci regulative	204
– upućivanje u okviru iste knjige i na druge knjige	206 i dalje
– način citiranja	203, 205
spisak	92, 107 i dalje, 376, 572
> nabranjanje	
spisak skraćenica	
službe savezne uprave	141
spoljašnje važenje	438, 458, 710
> period važenja	
Sporazum uz Ugovor o ujedinjenju Nemačke	209, 217
srazmernost	
> kontrolna pitanja ustavnosti	52
stanje nauke i tehnike	253, 257
> opšte klauzule kod upućivanja na tehnička pravila	
stanje tehnike	253, 256
stav	374
– broj, dužina	105
– način pisanja	196 i dalje, 375, 879
– izostanak naziva stava	579
– brojčana oznaka	374 i dalje
> klasifikaciona jedinica	
stavljanje van snage	

– u zakonu o zameni zakona	513 i dalje
– uslovno	479
– formulacija	470, 477 i dalje
– u okvirnom zakonu	745, 754
– završna odredba	367, 373
– u matičnom zakonu	470 i dalje
– izmena	680 i dalje
– produženje	480, 679
> vremensko ograničenje	
> period važenja	
> rok	
> merodavni dan	
> vremenski zakon	
stavljanje znakova	48
– kod izmena	588, 602, 623
– ispravka	706
– znaci interpunkcije	48, 560, 571, 588, 602, 623, 706
strana	132, 178, 184
> Registar propisa	
strane reči	68, 78 i dalje
> jezik	
stupanje na snagu	21 i dalje, 438 i dalje
– član 82 Osnovnog zakona	439
– zakona o izmenama	670 i dalje, 676 i dalje, 708, 749
– uslovno	184, 186, 452 i dalje
– ograničene mogućnosti izmene	616, 674, 676 i dalje, 678
– određivanje trenutka	
– kod isključenja odstupajućeg pokrajinskog prava	437, 442
– odgovornost donosioca norme	318, 439 i dalje, 444 i dalje, 676 i dalje, 708, 711, 749
– dokumentovanje	31 i dalje
– normi kojima se daju ovlašćenja	460, 805
– povezano	462 i dalje, 758, 760
– formulacija	
– u vezi sa objavljivanjem	447, 451
– naredba o datiranju	448
– u skladu sa kalendarom	450
– merodavni dan, rok	144 i dalje
– odvojeno	455 i dalje, 467, 540, 702, 713, 752 i dalje 541, 632 i dalje

– postepeno	
– višestruka izmena	10
– provera	412, 438
– pravno dejstvo	21, 499, 675
– kod izmena	465 i dalje
– retroaktivno	677
– kod istovremenih planiranih izmena	709, 750, 804
– regulativa	361, 373, 443
– u matičnom zakonu	543, 576, 709
– u pojedinačnoj noveli	443, 722, 746, 749 i dalje
– u okvirnom zakonu	460, 805, 832
– u pravnoj uredbi	52, 467 i dalje
– krivičnopravnih normi i propisa o novčanim kaznama	
> vremensko ograničenje	
> objavljivanje revidiranog teksta	
> pomoć prilikom formulisanja	
> period važenja	
> prelazne regulative, prelazne odredbe	
subdelegacija	394 i dalje
– uredba o subdelegaciji	800 i dalje
– uredba subdelegata	803
– potreba za saglasnošću	411
> pravna uredba	
Sud pravde Evropske unije	270
Sud pravde Evropskih zajednica	270
Sud za javnu upravu Evropske unije	270
supsidijarnost	87
Š	
šire klasifikacione jedinice	377 i dalje
– u okvirnom zakonu	737
– u matičnom zakonu	377 i dalje
štampana stvar	41, 839, 842, 855 i dalje
T	
tabele	128, 133 i dalje, 226, 342, 365, 669
> sinopsisi	
> prilog	
tačka	

– pisanje	196 i dalje, 879
– kao klasifikaciona jedinica u pravnim aktima EU	283
– brojčana oznaka pojedinačne regulative	370 i dalje
> naredba o izmenama	
> pomoć prilikom formulisanja	
> klasifikaciona jedinica	
> broj	
tačka (znak interpunkcije, prim. prev.)	
– kod skraćenica	143, 178
– kod izmena	588, 622
> stavljanje znakova	
tehnička pravila	
– upućivanje putem opštih klauzula	252 i dalje
– teret dokazivanja	261
– notifikacija	316 i dalje
– pravila pretpostavke	258 i dalje
> opšte klauzule kod upućivanja na tehnička pravila	223, 260
> Direktiva o notifikaciji	
tehnika izmene	
– opšte, prednosti i mane	499 i dalje
– pozivanje na matični zakon	519
– kod ispravke revidiranog teksta	894
– pojedinačne novele	519, 522 i dalje
– u pomoći prilikom formulisanja	844 i dalje
– koncentracija izmena	493, 677
> naredba o izmeni	
> uvodna rečenica	544 i dalje
tekst	
– jasan tekst	62, 553, 636, 673, 680, 713
– upotreba u naredbi o izmenama	561
> zvanično	
> izmena	
> tehnika izmene	
> ispravka	
> načelo jasnoće i preciznosti	
> Savezni službeni list	
> baza podataka saveznog prava	
> fusnota	
> revidirani tekst	
> pravila citiranja	
tekst za objavljivanje	860, 865 i dalje
– nabranje izmena	860, 870 i dalje
– formula objavljivanja	860, 868 i dalje

– ispravka	892 i dalje
– izmenjen naziv za citiranje	868 i dalje
– merodavni dan	862 i dalje
– naslov	865
– potpisivanje	878
teorija suštine	
> kontrolna pitanja ustavnosti	52
teret dokazivanja	86, 261
trebati	84
> izbor reči u pravnim propisima	
trenutak	
> merodavni dan	
U	
u zemlji	155
učesće saveznih ministarstava	
– finansija	51, 52
– unutrašnjih poslova	51, 52, 355 i dalje, 434, 437, 690
– pravde	1 i dalje, 5 i dalje, 13 i dalje, 51, 52, 355 i dalje, 434, 437
učesće u donošenju pravnih uređaba	399 i dalje, 402 i dalje, 793 i dalje
učesće u proveru	
> pravna provera	
Ugovor	
– o osnivanju Evropskih zajednica	266, 271
– iz Lisabona	265 i dalje, 274, 284, 302, 315
> Ugovor o ujedinjenju Nemačke	
> pravo naroda	
Ugovor o ujedinjenju Nemačke	209 i dalje
– odstupajuća regulativa/izmene	658 i dalje
– citiranje	210 i dalje
– merila Ugovora o ujedinjenju Nemačke	214 i dalje, 217, 660 i dalje
ukidanje zastarelih zakona	
– Zbirkom saveznog prava	25

– načela	493 i dalje, 743
– jezički	647 i dalje
– Berlinskih klauzula	652 i dalje
– ostataka regulative	656 i dalje, 660, 686 i dalje, 747
ukinuti	
> naredba o izmenama	575 i dalje
uneti/dodati	589 i dalje, 613
> naredba o izmenama	
unošenje pravnih akata Evropske unije	
– zahtevi	291 i dalje, 302, 303 i dalje
– utvrđivanje potrebe za unošenjem	294 i dalje, 305 i dalje
– forme	
– samostalna regulativa	299, 302
– doslovno preuzimanje	300, 302
– upućujuća regulativa	301, 302
– rok	292
– preuzimanje pojmova	300, 307
– napomena o unošenju	815
– pravila citiranja	308 i dalje
– u fusnoti	310 i dalje
– u tekstu regulative	313
– u naslovu	312, 330, 772
– kod objavljivanja revidiranog teksta	314, 882 i dalje
– pun citat	309
> pravni akti Evropske unije	
uopšteno upućivanje	219
– značaj	224, 243 i dalje
– u okviru jednog zakona	245
– označavanje	67, 172, 243
– na norme drugih donosilaca normi	246
– na privatne regulative	247
– na pravo Evropske unije	248, 301, 307
– kontrola upućivanja	9, 512
– uslovi	244
> pogodnost tekstova za upućivanje	
uporedni pregled	
> sinopsisi	
upotrebljivost tekstova za upućivanje	79, 221, 223
upravna nadležnost	
> kontrolna pitanja ustavnosti	52
upravni postupak	

- > odstupajuće pokrajinsko pravo
- > kontrolna pitanja ustavnosti

upućivanja

- odmeravanja prednosti i mana 225 i dalje
- vrste 219
 - analogno upućivanje 219, 232
 - eksterno upućivanje 219, 235 i dalje
 - interno upućivanje 219, 233 i dalje
 - deklarativno upućivanje 219, 230
 - uopšteno (dinamičko) upućivanje 219, 243 i dalje
 - upućivanje na normu koja je obuhvaćena opisom sadržaja 219, 238
 - konstitutivno upućivanje 219, 231
 - konkretno upućivanje 219, 237
 - direktno (statičko) upućivanje 219, 239 i dalje
- izvorna norma 33, 218, 224
- određenost 222, 238
- norma na koju se poziva/upućuje 33, 218, 224
- dokumentacija u bazi podataka kod Jurisa 29, 33, 237 i dalje
- niz upućivanja 229
- upućivanja na
 - zamenjeni zakon 512
 - tekst na nemačkom jeziku 221, 223
 - pravni akt Evropske unije 223, 248, 301 i dalje, 307
 - privatnu regulativu 242, 247, 252, 259
 - tehnička pravila 252 i dalje, 261 i dalje
- upotreba skraćenog naziva 236, 240, 243
- način citiranja 230 i dalje

upućivanje koje se odnosi na norme koje su obuhvaćene opisom sadržaja 219, 238

- > upućivanja

uputstva za izmene 843 i dalje

- > pomoć prilikom formulisanja

uredba

- > pravna uredba

uredba EZ

- > pravni akti Evropske unije

uredba o izmenama 21, 812 i dalje

- struktura 829 i dalje
- uvodna formula 817 i dalje
- završna formula 833 i dalje
- naslov 812 i dalje

uredba o jedinicama	141
Uredba o usaglašavanju nadležnosti	796
Uredba o zameni	813, 815, 820
> pravna uredba	
uredba vlade	
> pravna uredba	
uredbe Evropskih zajednica	
– naziv uredbe	276
– regulativa o sprovođenju	285 i dalje
– novčane kazne	290
– način citiranja	276, 279 i dalje
> pravni akt Evropske unije	
uslov	
> stavljanje van snage, uslovno	
> stupanje na snagu, uslovno	
> izbor reči u pravnim propisima	
usluge Informacionog društva	
> Direktiva o notifikaciji	
ustavnost	
– sastavni deo pravne provere	8
– učešće nadležnih resora	51
> kontrolna pitanja ustavnosti	52
uvodna formula pravne uredbe	763, 774 i dalje
– bez izmene uvodne formule	775
– kod izmene norme kojom se daje ovlašćenje	823 i dalje
– kod uredaba o izmenama	817 i dalje
– podatak o pravnom osnovu	780 i dalje
– upućivanje na izmene	788 i dalje
– podatak o zakonu kojim se daje ovlašćenje	787 i dalje
– podatak o zakonu koji se menja	788, 792
– proširenja	783
– organizaciona naredba	796
– zakon o administrativnim troškovima	784
– predkonstitucionalna norma kojom se daje ovlašćenje	785
– zakon o usaglašavanju nadležnosti	796
– podatak o donosiocu uredbe	776 i dalje
– struktura, podela	795, 798 i dalje
– učešća	399 i dalje, 793 i dalje, 831

– kod matičnih uredaba	762 i dalje, 774 i dalje, 776 i dalje, 780 i dalje
– kod subdelegacija	801
– saglasnost Bundesrata, bez podatka	779
– pravila citiranja iz člana 80 Osnovnog zakona	780 i dalje
> potreba za saglasnošću	
uvodna formula zakona	
– podatak o većini	350, 354
– podatak o saglasnosti Bundesrata	355 i dalje
– pojedine formulacije	354
– u pojedinačnoj noveli	535 i dalje
– u predlogu	352 i dalje
– u okvirnom zakonu	722, 730 i dalje
– u matičnom zakonu	350 i dalje
– lokacija	351
uvodna rečenica	
– kod izmena	544 i dalje
– kod izmena jedne odredbe	629 i dalje
– kod višestrukih izmena	632
– kod novog naziva za citiranje	548
– sa napomenom o izmeni	549 i dalje
– u punom citatu	546
– ne kod zamene	507
Uvodni zakon	756 i dalje
– skraćenica	348
– naziv	326
– povezano stupanje na snagu	760
V	137
valuta	
važenje	
> stupanje na snagu	
važiti	85
> izbor reči u pravnim propisima	
višestruke izmene	540 i dalje, 632 i dalje, 670 i dalje, 682, 839
Vodič za jezik zakona i službeni jezik	49
vodoravna crta	
– kao podela u pravnim aktima Evropske unije	283
– u naslovu	344, 528, 767
vreme	127

vreme uvođenja	318, 437, 442, 445 i dalje, 678, 711
vremenski zakon	340, 470 i dalje, 481
vremensko ograničenje	469 i dalje
– izmena	480, 679
– eksperimentalno zakonodavstvo	474
– lokacija	475, 804 i dalje
– propisa o izmenama	680 i dalje
– prelaznih odredaba	473
– uredaba	806 i dalje
– vremenskih zakona	481 i dalje
> stavljanje van snage	
Z	
zabrane	81
> izbor reči u pravnim propisima	
zahtev za citiranje	
– kod ograničenja osnovnih prava	427 i dalje, 662 i dalje
– slučajevi primene	428, 663
– izuzeci	429 i dalje, 663
– formulacija	432
– funkcija	427
– lokacija	431 i dalje
– lokacija kod izmena	662
– kod unošenja pravnih akata Evropske unije	308 i dalje
– u fusnoti	310 i dalje
– u tekstu regulative	313
– u naslovu	312, 330, 772
– kod objavljivanja revidiranog teksta	314, 882 i dalje
> unošenje pravnih akata Evropske unije	
– prema članu 80 Osnovnog zakona	762 i dalje, 780 i dalje, 818 i dalje
> uvodna formula pravne uredbe	
zajednička uredba	
> pravna uredba	777
Zajednički poslovnik saveznih ministarstava	
> GGO	
zajednički pravni propisi	
> pravo Evropskih zajednica	

> pravo Evropske unije

zakon

19 i dalje

> zakonodavni akt

18

Zakon o administrativnim troškovima

784

zakon o izmenama

21 i dalje, 492 i dalje

> izmena

> zakon o zameni zakona

> uvodni zakon

> pojedinačna novela nekog zakona

> stupanje na snagu

> okvirni zakon

Zakon o izvršenju

326, 348

zakon o ratifikaciji

– uz Ugovor o ujedinjenju Nemačke

210 i dalje

– smernice za izradu

42, 159, 173, Dodatak 1

– pravne uredbe koje se odnose na ugovor

42, 159, 173, Dodatak 1

Zakon o usaglašavanju nadležnosti

796

Zakon o zameni

494, 503, 504 i dalje

– stavljanje van snage dotadašnjih pravnih propisa

513 i dalje

– naziv/naslov

506, 508,

– bez uvodne rečenice

506

– podela

506 i dalje

– konstitutivno ponovno sačinjavanje

505

– u okvirnom zakonu

515, 737

– provera upućivanja

512

– način citiranja

510

zakon sa podelom na članove

22, 718

Zakoni na internetu

36

zakonodavna nadležnost

293, 304

> kontrolna pitanja ustavnosti

52

zakonodavni akt

18, 21, 493 i dalje, 540 i dalje, 632 i dalje, 675, 717, 758, 822

Zakonski portal

38

zamenice

116 i dalje

zameniti	620 i dalje
> naredba o izmenama	
zameniti	
– bespredmetne propise	652
– izvršene propise	616, 680
– brisane propise	616
> ponovo sačiniti	614 i dalje
zapovedni oblik	83, 393
> izbor reči u pravnim propisima	
zaštita građana od posledica izmenjene pravne legislative	
– načelno	414 i dalje
– kod retroaktivnosti	445, 468
– kod prelaznih regulativa	415
> kontrolna pitanja ustavnosti	
završna formula	
– značaj	483 i dalje
– zakona o zameni zakona	506
– pojedinačne novele nekog zakona	715 i dalje
– pravne uredbe	778 i dalje, 810 i dalje, 833 i dalje
– okvirnog zakona	722, 737, 755
– matičnog zakona	483 i dalje, 486 i dalje
– utvrđivanje od strane nadležnog ministarstva	485
– formulacije	486 i dalje
završne odredbe	
– isključenje odstupajućeg pokrajinskog prava	435
– dozvola za objavljivanje	696
– stupanje na snagu, stavljanje van snage	443, 476, 709, 746, 750, 804
– prelazne regulative, prelazne odredbe	422, 659, 687 i dalje, 695
– pravila citiranja kod ograničavanja osnovnih prava	432 i dalje, 662
završne regulative	
> završne odredbe	
Zbirka saveznog prava u Saveznom službenom listu Deo III	25, 176 i dalje, 179, 182, 871
> broj podele	
> Registar propisa A	

znaci navoda	562, 586, 588, 591, 617, 621 i dalje, 667, 850 i dalje
znak/oznaka	
– podatak u naredbi o izmenama	558 i dalje
– način pisanja	125 i dalje, 141
zvaničan	
– tekst	23, 26, 163, 279, 321, 351, 365, 520 i dalje, 548, 697, 724, 871, 880 177, 189, 309
– objavljivanje	345, 509, 533, 645, 729, 773
– skraćunica	242, 317
– fusnote	873, 882 i dalje, 887 i dalje, 890 i dalje
– kod objavljivanja revidiranog teksta	
– fusnote koje pružaju objašnjenje kod dozvoljenih skraćunica	142
– kod odvojenog toma priloga	366
– upućivanje na Direktivu o notifikaciji	317 i dalje
– kod upućivanja na privatne regulative	242
– u svrhu ispunjenja pravila citiranja kod unošenja direktiva	310 i dalje, 315, 528, 882 i dalje
– Pregled sadržaja	646
– objavljivanje tehničkih pravila	260
– objavljivanje uslovnog stupanja na snagu	453
– > objavljivanje revidiranog teksta	
> naslov	
zvanični nazivi	
– skraćunica	141
– usaglašavanje/izmena	649 i dalje
– savezna ministarstva	385
– lica	121, 649